

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНКЫНЫН

ЧЕНЕМДИК АКТЫЛАРЫ

№ 9/2017

НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ

НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары

Редакциялык коллегия:

Төрага: Сыдыков А. К.
Коллегия мүчөлөрү: Темиров К. А.
Жаныбекова Ч. А.
Байгулова Н.А.
Жооптуу катчы: Куанбек кызы Н.

Басылманын мазмунуна тиешелүү маселелер боюнча маалымат алуу үчүн:
Бишкек шаары, Чүй проспекти, 168, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын
Юридикалык башкармалыгына:
телефон: (996 312) 61 10 38 телефону
факс: (996 312) 61 10 59 факсы боюнча кайрылсаңыздар болот
<http://www.nbkr.kg>

Басылманы таркатуу маселеси боюнча:

Бишкек шаары, Чүй проспекти, 168, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын
басылмалары бөлүмүнө:
телефон: (996 312) 61 08 59 телефону
факс: (996 312) 61 09 92 факсы боюнча кайрылсаңыздар болот
<http://www.nbkr.kg>

Республиканын коммерциялык банктарын жана коомчулукту Улуттук банктын ченемдик документтери жана банктын иши жөнүндөгү расмий маалыматтар менен камсыз кылуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын бантык мыйзамдарын кеңири жайылтуу үчүн Улуттук банктын ченемдик актыларын расмий жарыялоо бул басылманын негизги максаты болуп саналат.

Басылма айына бир жолу кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланып турат.

Уюштуруучусу – Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы.

Басылма Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинде каттоодон өткөн жана 1998-жылдын 5-октябрында 321-номердеги күбөлүктү алган.

Жоопкерчилиги чектелген коом «М-Мaxima» тарабынан даярдалган жана басылып чыгарылган.

Бишкек шаары, Горький көчөсү, 48/1-6.

2018-жылдын 11-июнь басууга кол коюлган.

2018-жылдын 16-июнь басылган.

100 нускада чыгарылат.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2018-жыл.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксатысыз басылманы кайсы формада, кайсы каражаттар менен болбосун көчүрүп басууга жана таркатууга жол берилбейт. Кайра басууда жана андан шилтеме келтирүүдө «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары» басылмасына таянуу зарыл.

Нормативные акты Национального банка Кыргызской Республики

Редакционная коллегия:

Председатель: Сыдыков А. К.
Члены коллегии: Темиров К. А.
Жаныбекова Ч. А.
Байгулова Н.А.
Ответственный секретарь: Куанбек кызы Н.

По вопросам, связанным с содержанием публикаций, обращайтесь по адресу:

г. Бишкек, пр. Чуй, 168, Национальный банк Кыргызской Республики,
Юридическое управление:
телефон: (996 312) 61 10 38
факс: (996 312) 61 10 59
<http://www.nbkr.kg>

По вопросам, связанным с распространением публикаций Национального банка Кыргызской Республики, обращайтесь по адресу:

г. Бишкек, пр. Чуй, 168, Национальный банк Кыргызской Республики,
Отдел публикаций Национального банка:
телефон: (996 312) 61 08 59
факс: (996 312) 61 09 92
<http://www.nbkr.kg>

Целью издания журнала является официальная публикация нормативных актов Национального банка для обеспечения коммерческих банков и общественности нормативными документами Национального банка и официальной информацией о деятельности Национального банка, а также проведение пропаганды банковского законодательства Кыргызской Республики.

Предположительная периодичность издания журнала – один раз в месяц на кыргызском и русском языках.

Учредитель: Национальный банк Кыргызской Республики.

Издание зарегистрировано Министерством юстиции Кыргызской Республики, свидетельство о регистрации СМИ № 321 от 5.10.1998 года.

Подготовлено к печати и отпечатано ОсОО «Махима».

г. Бишкек, ул. Горького, 48/1-6

Подписано в печать 11 июня 2018 года.

Отпечатано 16 июня 2018 года.

Тираж 100 экз.

© Национальный банк Кыргызской Республики, 2018 год.

Настоящее издание не подлежит воспроизведению и распространению в любой форме и любыми средствами без разрешения Национального банка Кыргызской Республики. При перепечатке и переводе выдержек ссылка на издание «Нормативные акты Национального банка Кыргызской Республики» обязательна.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын башка басылмалары

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету

Басылма Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (Улуттук банктын) өткөн жыл үчүн отчету болуп саналат. Ал өзүндө республиканын экономикалык өнүгүшү жана акча-кредит саясаты, финансылык отчеттуулук, Улуттук банк жөнүндө жалпы маалыматтарды, статистикалык тиркемелерди камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени

Бул ай сайын чыгарылуучу маалыматтык басылма Кыргыз Республикасынын негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрү, экономика секторлору боюнча статистикалык маалыматтарды камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми

Басылмада тышкы секторду өнүктүрүү тенденциялары жана төлөм балансы, тышкы соода, эл аралык камдар, тышкы карыз жана Кыргыз Республикасынын инвестициялык позициялары боюнча маалыматтар чагылдырылат. Чейрек сайын – январь, май, июль, октябрь айларында кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланып турат.

Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө отчет

Бул отчет финансылык туруктуулукка таасир этүүчү тышкы жана ички экономикалык факторлор боюнча Улуттук банктын жалпы баа берүүсүн, банктардын жана башка финансылык ортомчулук институттарынын абалын, ошондой эле Кыргызстандын финансы рынокторунун күндөлүк абалын жана финансы секторунун туруктуулугун талдап-иликтөөнү чагылдырат. Жарым жылдык негизде кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Другие издания Национального банка Кыргызской Республики

Годовой отчет Национального банка Кыргызской Республики

Данная публикация является отчетом Национального банка Кыргызской Республики (НБКР) за прошедший год. Содержит краткую информацию об экономическом развитии республики и денежно-кредитной политике, финансовую отчетность НБКР, общие сведения о НБКР, статистические приложения. Выпускается на трех языках: кыргызском, русском и английском.

Бюллетень Национального банка Кыргызской Республики

Это ежемесячное информационное издание содержит статистические сведения по основным макроэкономическим показателям и секторам экономики Кыргызской Республики. Выпускается на трех языках: кыргызском, русском и английском.

Платежный баланс Кыргызской Республики

«Платежный баланс Кыргызской Республики» отражает тенденции развития внешнего сектора и данные по платежному балансу, внешней торговле, международным резервам, внешнему долгу и международной инвестиционной позиции Кыргызской Республики. Публикуется ежеквартально в январе, мае, июле, октябре на кыргызском, русском и английском языках.

Отчет о стабильности финансового сектора Кыргызской Республики

Отчет о стабильности финансового сектора Кыргызской Республики отражает общую оценку Национального банка относительно внешнеэкономических и внутриэкономических факторов, влияющих на финансовую стабильность, состояния банков, других институтов финансового посредничества, а также анализ текущего состояния финансовых рынков и устойчивости финансового сектора Кыргызстана. Публикуется два раза в год, на кыргызском, русском и английском языках.

МАЗМУНУ:

1. Улуттук банк Башкармасынын 2017-жылдын 14-июнундагы № 2017-П-19/24-8-(НПА) «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү тууралуу» токтому (Улуттук банктын расмий интернет-сайтында 2017-жылдын 22-июнунда жарыяланган)8
2. Улуттук банк Башкармасынын 2017-жылдын 15-июнундагы № 2017-П-12/25-1-(НПА) «Улуттук банк Башкармасынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтому (Улуттук банктын расмий интернет-сайтында 2017-жылдын 22-июнунда жарыяланган) 17
3. Улуттук банк Башкармасынын 2017-жылдын 15-июнундагы № 2017-П-12/25-2-(НПА) ««Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредит уюмдарынын тышкы аудитине карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтому (2017-жылдын 22-июнунда Улуттук банктын расмий интернет-сайтында жарыяланган).....31
4. Улуттук банк Башкармасынын 2017-жылдын 15-июнундагы № 2017-П-12/25-3-(НПА) «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан лицензияланган жана иши ал тарабынан жөнгө салынган банктарда жана банктык эмес финансы-кредит уюмдарында ички контролдук жана ички аудит системаларын жөнгө салуу эрежелерин бекитүү жөнүндө» токтому (2017-жылдын 22-июнунда Улуттук банктын расмий интернет-сайтында жарыяланган)54
5. Улуттук банк Башкармасынын 2017-жылдын 15-июнундагы № 2017-П-12/25-4-(НПА) ««Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга жана айрым башка финансы-кредит уюмдарына карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө» жобо тууралуу» токтому (2017-жылдын 21-июнунда Улуттук банктын расмий интернет-сайтында жарыяланган).....84
6. Улуттук банк Башкармасынын 2017-жылдын 15-июнундагы № 2017-П-12/25-6-(НПА) ««Депозиттерди тартуу менен иш алып барган микрофинансылык компаниялардын аффилирленген жана байланыштуу жактар менен операцияларына карата талаптар жөнүндө» нускоону бекитүү тууралуу» токтому (2017-жылдын 22-июнунда Улуттук банктын расмий интернет-сайтында жарыяланган) 120
7. Улуттук банк Башкармасынын 2017-жылдын 15-июнундагы № 2017-П-12/25-7-(НПА) «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтому (2017-жылдын 22-июнунда Улуттук банктын расмий интернет-сайтында жарыяланган) 139

СОДЕРЖАНИЕ:

1. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 14 июня 2017 года № 2017-П-19\24-8-(НПА) «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» (опубликовано на официальном интернет-сайте Национального банка 22 июня 2017 года).....	147
2. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 15 июня 2017 года № 2017-П-12/25-1-(НПА) «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» (опубликовано на официальном интернет-сайте Национального банка 22 июня 2017 года).....	156
3. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 15 июня 2017 года № 2017-П-12/25-2-(НПА) «Об утверждении Положения о минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и других финансово-кредитных организациях, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики» (опубликовано на официальном интернет-сайте Национального банка 22 июня 2017 года)	169
4. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 15 июня 2017 года № 2017-П-12/25-3-(НПА) «Об утверждении Правил формирования системы внутреннего контроля и внутреннего аудита в банках и небанковских финансово-кредитных организациях, лицензируемых и регулируемых Национальным банком Кыргызской Республики» (опубликовано на официальном интернет-сайте Национального банка 22 июня 2017 года)	192
5. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 15 июня 2017 года № 2017-П-12/25-4-(НПА) «О Положении «О мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым другим финансово-кредитным организациям, лицензируемым Национальным банком Кыргызской Республики»» (опубликовано на официальном интернет-сайте Национального банка 21 июня 2017 года).....	221
6. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 15 июня 2017 года № 2017-П-12/25-6-(НПА) «Об утверждении Инструкции «О требованиях к операциям микрофинансовых компаний, привлекающих депозиты, с аффилированными и связанными с микрофинансовой компанией лицами»» (опубликовано на официальном интернет-сайте Национального банка 22 июня 2017 года)	256
7. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 15 июня 2017 года № 2017-П-12/25-7-(НПА) «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» (опубликовано на официальном интернет-сайте Национального банка 22 июня 2017 года).....	274

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

720001, Бишкек ш., Чүй проспекти, 168
2017-жылдын 14-июнундагы
№ 2017-П-19\24-8-(НПА)

Улуттук банктын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» Мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Улуттук банк Башкармасынын төмөнкү токтомдоруна сунуш кылынган өзгөртүүлөр жана толуктоолор бекитилсин:

– 2005-жылдын 15-декабрындагы № 37/8 “Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасы жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу” токтомуна;

– 2007-жылдын 22-августундагы № 38/11 “Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасында төлөмдөрдү өткөрүү тартиби жөнүндө нускоо тууралуу” токтомуна;

– 2008-жылдын 30-июлундагы № 30/6 “Пакеттик клиринг системасында тике дебеттөө формасындагы төлөмдөрдү өткөрүү эрежелерин бекитүү тууралуу» токтомуна.

2. Банктык эсептешүүлөр башкармалыгы ушул токтом менен коммерциялык банктарды, Улуттук банктын областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн тааныштырсын.

3. Токтом 2017-жылдын 22-июнунан тартып күчүнө кирет.

4. Юридика башкармалыгы:

– токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;

– расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн бул токтомду Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

5. Токтомдун аткарылышына контролдукту жүзөгө ашыруу милдети Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Төрагасынын орун басары, айым Л.Дж.Орозбаевага ыйгарылсын.

Төрага

Т. Абдыгулов

Кыргыз Республикасынын
Улуттук банк Башкармасынын
2017-жылдын 14-июнундагы
№ 2017-П-19\24-8-(НПА)
токтомуна тиркеме

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөр жана толуктоолор

Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 15-декабрындагы №37/8 “Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасы жөнүндө” жобону бекитүү тууралуу”токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

жогоруда аталган токтом менен бекитилген “Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасы жөнүндө” жобонун:

1) бүтүндөй текст боюнча кездешкен ар башка жөндөмөдөгү “корреспонденттик” деген сөздөр тиешелүү жөндөмөдөгү “/күндөлүк” деген сөз менен толукталсын;

2) 1-главасынын:

– 1.1-пункту күчүн жоготкон катары таанылсын;

3) 2-главасынын:

– он үчүнчү абзацындагы “финансы-кредиттик мекемелер” деген сөздөр “финансы-кредит уюмдары” дегенге алмаштырылсын; “Улуттук банкта” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын (мындан ары – Улуттук банк)” деген сөздөр менен толукталсын»;

– он төртүнчү, жыйырма сегизинчи жана жыйырма тогузунчу абзацтар күчүн жоготкон катары таанылсын ;

4) 5-главасынын:

– 5.2-пункту төмөнкү редакцияда берилсин:

«5.2. Улуттук банк же Улуттук банктын лицензиясынын жана ченемдик укуктук актылардын негизинде иш алып барган, Улуттук банктын чечими менен акционердик коом түрүндө түзүлгөн юридикалык жак клирингдик борбору болушу мүмкүн.»;

5) 6-главасынын:

- 6.1-пункту күчүн жоготкон катары таанылсын;
- 6.2-пункттагы “системага тике туташуу” деген сөздөр “клирингдик борбор менен системага катышуу жөнүндө келишим түзгөн” деген сөздөр менен толукталсын;
- 6.4-пункттагы “(калкка кызмат көрсөтүүлөрдү туруктуу негизде сунуштаган компаниялар, уюмдар ж.б.у.с.)” деген сөздөр алынып салынсын;

- 6.5-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«6.5. Улуттук банкта корреспонденттик/күндөлүк эсепке ээ болбогон, бирок клиринг борборуна түздөн-түз туташуу менен системанын билдирүүлөрүн кабыл алуу/жөнөтүү мүмкүнчүлүгүнө ээ, клиринг борбору менен системага катышуу келишимин түзгөн катышуучу системанын атайы катышуучусу болуп саналат. »;

- 6.6-пункттагы “Системанын катышуучусу” деген сөздөр “Тике катышуучу” дегенге алмаштырылсын;

6) 9-главасынын:

- 9.4 жана 9.5-пункттары күчүн жоготкон катары таанылсын;
- 9.8-пункту төмөнкү редакцияда берилсин:

«9.8. Операциялык тобокелдиктерди минималдаштыруу жана системанын үзгүлтүксүз иштешин камсыз кылуу максатында, негизги клиринг борборунун иши резервдик борборго да көчүрүлөт. Негизги борбордун иши (энергия менен жабдуу, аппараттар, байланыш каналдары менен камсыз кылуу ж.б.у.с.) үзгүлтүккө учураган шартта, системанын иши зарылчылыкка жараша резервдик борборго 2 саат ичинде которулат. »;

- 9.9-пункттагы «SWIFT каналы» деген сөздөр алынып салынсын;
- 9.10-пункттагы “ачык ачкычтар инфраструктурасын (PKI) пайдаланууга негизделген” деген сөздөр алынып салынсын.

Улуттук банк Башкармасынын 2007-жылдын 22-августундагы №38/11 “Кыргыз Республикасында чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасында төлөмдөрдү өткөрүү тартиби жөнүндө” нускоо тууралуу” токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

жогоруда аталган токтом менен бекитилген “Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасында төлөмдөрдү өткөрүү тартиби жөнүндө” нускоонун:

1) 1-главасынын:

– 1.1-пункту күчүн жоготкон катары таанылсын;

– 1.3-пункттагы “2005-жылдын 15-декабрындагы № 37/8 жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2006-жылдын 18-январында 8-06 номеринде каттоодон өткөрүлгөн” деген сөздөр “2005-жылдын 15-декабрындагы №37/8 жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2006-жылдын 18-январында 8-06 номеринде каттоодон өткөрүлгөн” дегенге алмаштырылсын.

– 1.4-пункттагы “2005-жылдын 19-майындагы № 16/4 жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2005-жылдын 27-июнунда 91-05 номеринде каттоодон өткөрүлгөн” деген сөздөр “2016-жылдын 15-июнундагы №25/8” дегенге алмаштырылсын;

– 1.5-пункттагы “2006-жылдын 2-мартындагы № 5/10 жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2006-жылдын 23-мартында 25-06 номеринде каттоодон өткөрүлгөн” деген сөздөр “2006-жылдын 2-мартындагы №5/10 жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2006-жылдын 23-мартындагы 25-06 номеринде каттоодон өткөрүлгөн” дегенге алмаштырылсын;

– 1.6-пункттагы “Улуттук банк” деген сөздөр “Кыргыз Республикасынын” деген сөздөр менен толукталсын;

2) 2-главасынын:

2.2-пунктунун үчүнчү, бешинчи, алтынчы, тогузунчу, онунчу, он биринчи, он бешинчи, он сегизинчи жана он тогузунчу абзацтары күчүн жоготкон катары таанылсын;

– сегизинчи абзацтагы “ГСРРВ” деген сөз “Айкын убакыт ыргагында эсептешүүлөрдүн grosстук системасы (мындан ары – ГСРРВ)” дегенге алмаштырылсын;

– он алтынчы абзацтагы “клирингдик борборго караштуу аппараттык-программалык комплекс” деген сөздөр “Улуттук банктын Бирдиктүү сервистик борборунда орнотулган аппараттык-программалык комплекс” дегенге алмаштырылсын;

3) 3-главасынын:

- 3.1-пункту күчүн жоготкон катары таанылсын;
- 3.2-пункту төмөнкү редакцияда берилсин:

«3.2. Кагаз же электрондук формадагы баштапкы төлөм документи банктын кардары тарабынан даярдалып, кардар менен жөнөтүүчү банктын ортосунда түзүлгөн келишим шарттарына ылайык, жөнөтүүчү банкка берилет.»;

4) 4-главасынын:

- 4.1-пунктунун биринчи сүйлөм төмөнкү редакцияда берилсин:

«4.1. Жөнөтүүчү банк кардардан кагаз жүзөндөгү төлөм документин эки нускада кабыл алат.»;

- 4.2-пункттагы “Улуттук банк Башкармасынын 2007-жылдын 25-июлундагы №36/5” деген сөздөр” “Улуттук банк Башкармасынын 2007-жылдын 25-июлундагы №36/5” дегенге алмаштырылсын;

5) 5-главасынын:

- 5.1-пунктундагы «; же Пакеттик клиринг системасындагы төлөмдөрдүн толук ачып көрсөтүлүшү үчүн субэсеп жана өздүк эсеп тилкелери милдеттүү түрдө толтурулууга тийиш болгонг жыйынтыкталган төлөм тапшырмасы» деген сөздөр алынып салынсын;

6) 6-главасынын:

6.3-пунктунун 6.3.2-пунктчасынын биринчи сүйлөм төмөнкү редакцияда берилсин:

«Клиринг борбору Бирдиктүү банктар аралык процессинг борборунан (ББПБ) таза позициялар топтому камтылган файлды кабыл ала алат.»;

- алтынчы сүйлөмдөгү “эки тараптуу” деген сөздөр алынып салынсын;

6.3.4-пунктчасындагы:

- “Улуттук банк Башкармасынын же Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитетинин токтомдорунун негизинде” деген сөздөр алынып салынсын;

- 6.3.8 жана 6.3.9-пунктчалары күчүн жоготкон катары таанылсын;

6.3.13-пунктчасындагы «, ал эми система тарабынан кабыл алынган жана учурдагы таза позицияга камтылган төлөм документтери төлөөчү

банк үчүн кайтара алынгыс болуп эсептелет (бул төлөмдөрдү жок кылууга талаптар кабыл алынбайт)” деген сөздөр алынып салынсын;

6.4-пунктунун:

- 6.4.3-пунктчасынын экинчи сүйлөм алынып салынсын;
- 6.4.4-пунктчасындагы экинчи жана үчүнчү сүйлөмдөр алынып салынсын;

6.5-пунктунун:

- 6.5.2-пунктчасы төмөнкү редакцияда берилсин:

«6.5.2. Системада ГСРРВдан алынган файлдын негизинде катышуучуларга кам (резерв)_ белгиленет.»;

6.7-пунктунун:

- 6.7.3-пунктчасы күчүн жоготкон катары таанылсын;

7) 8-главасынын:

8.2 жана 8.4-пункттары күчүн жоготкон катары таанылсын;

3. Улуттук банк Башкармасынын 2008-жылдын 30-июлундагы №30/6 “Пакеттик клиринг системасында тике дебеттөө формасында төлөмдөрдү өткөрүү эрежелерин бекитүү жөнүндө” токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

жогоруда аталган токтом менен бекитилген Пакеттик клиринг системасында тике дебеттөө формасында төлөмдөрдү өткөрүү эрежелеринин:

1) 1-главасынын:

- 1.1-пункту төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.1. Тике дебеттөө формасындагы төлөмдөрдү өткөрүү боюнча эрежелерде (мындан ары – Эрежелер) Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексине, Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө”, “Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө”, “Электрондук цифралык кол тамга жөнүндө” мыйзамдарга жана төлөм системаларынын иши боюнча төмөндө көрсөтүлгөн башка ченемдик укуктук актыларга ылайык Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн Пакеттик клиринг системасында (мындан ары – Система) тике дебеттөө формасындагы төлөмдөрдү өткөрүү тартиби, ошондой эле төлөөчүнүн, банк-төлөөчүнүн

(мындан ары биргелешип – катышуучулар) жана Системанын өз ара мамилелери жана милдеттенмелери аныкталат:

– “Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен Улуттук банкынын 2005-жылдын 9-сентябрындагы №420/21/4 токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасында нак эмес эсептешүүлөр жөнүндө” жобо;

– Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 15-декабрындагы №37/8 токтому менен бекитилген жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2006-жылдын 18-январындагы №8-06 номеринде каттоодон өткөн “Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасы жөнүндө” жобо;

– Улуттук банк Башкармасынын 2007-жылдын 22-августундагы №38/11 токтому менен бекитилген жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2007-жылдын 4-октябрында №88-07 номеринде каттоодон өткөн “Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасында төлөмдөрдү ишке ашыруу тартиби жөнүндө” нускоо (мындан ары - нускоо);

– Улуттук банк Башкармасынын 2007-жылдын 25-июлундагы №36/5 токтому менен бекитилген жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2007-жылдын 3-сентябрында №82-07 номеринде каттоодон өткөн “Төлөм документтерин толтуруу тартиби жөнүндө” нускоо;

– Улуттук банк Башкармасынын 2006-жылдын 2-мартындагы №5/10 токтому менен бекитилген жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинде 2006-жылдын 23-мартында №25-06 номеринде каттоодон өткөн “Кыргыз Республикасында майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасынын электрондук төлөм документтеринин жана билдирүүлөрүнүн форматтарын толтуруу эрежелери (мындан ары – Форматтарды толтуруу эрежелери).”

– 1.2-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.2. Тике дебеттелүүчү төлөмдөр боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган коммерциялык банктардын тизмеси Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) расмий сайтында жайгаштырылат.»;

– 1.4-пункт төмөнкү мазмундагы жетинчи абзац менен толукталсын:

«Кара тизме («BlackList») – тике дебеттөө келишимине ылайык төлөмдөрдү ишке ашыруу үчүн эсептөө күнүнө карата эсепте акча каражаттарынын жетиштүүлүгүн камсыз кылуу шартын бузуп, тике дебеттөө боюнча четке кагылган төлөмдөр санынын параметринен ашып кетүүгө жол берген кардарлардын-системанын катышуучуларынын тизмеси.»

2) 2-главасынын:

– 2.1-пунктунун 2.1.1-пунктчасы төмөнкү редакцияда берилсин:

«2.1.1 Алуучу Улуттук банк Башкармасынын 2007-жылдын 25-июлундагы №36/5 токтому менен бекитилген “Төлөм документтерин толтуруу тартиби жөнүндө» нускоого ылайык, төлөөчүнүн банк эсебин тике дебеттөө формасындагы төлөмдөргө электрондук ведомосту Excel же Dbf форматтарында тариздейт жана аны банк-алуучуга жөнгө салынган байланыш каналдары жана маалымат жаздырылуучу каражаттар (дискеттер, флеш, CD ж.б.) аркылуу жөнөтөт.»;

– 2.2-пунктунун 2.2.3-пунктчасындагы “Төлөм документтерин толтуруу тартиби жөнүндө” нускоого” деген сөздөр “Форматтарды толтуруу эрежелерине” дегенге алмаштырылсын;

– 2.4-пунктунун 2.4.3-пунктчасынын экинчи сүйлөмүндөгү “иштеп чыгуу күнүнөн тартып” деген сөздөр “иштеп чыгуу күнүнөн кийинки күндөн тартып” дегенге алмаштырылсын;

3) 6-главасынын:

– 6.5 жана 6.9-пункттарындагы “иштеп чыгуу күнүнөн тартып” деген сөздөр “иштеп чыгуу күнүнөн кийинки күндөн тартып” дегенге алмаштырылсын;

4) 8-главасынын:

– 8.4-пунктунун биринчи сүйлөмүндөгү жана 8.5-пунктундагы “иштеп чыгуу күнүнөн тартып” деген сөздөр “иштеп чыгуу күнүнөн кийинки күнүнөн ” дегенге алмаштырылсын.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

720001, Бишкек ш., Чүй проспекти, 168
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-1-(НПА)

Улуттук банк Башкармасынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Улуттук банк Башкармасынын төмөнкү токтомдоруна сунушталган өзгөртүүлөр жана толуктоолор (кошо тиркелет) бекитилсин:

- 2004-жылдын 21-июлундагы № 18/3 «Активдерди классификациялоо жана потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга резервге тиешелүү чегерүүлөр жөнүндөгү» жобонун жаңы редакциясын бекитүү жөнүндө»;

- 2009-жылдын 28-декабрындагы № 51/6 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актылары жөнүндө»;

- 2010-жылдын 12-мартындагы № 6/2 «Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарынын финансылык отчетторду түзүүсүнө карата коюлган талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу».

2. Юридика башкармалыгы:

- токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;

- расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде

чагылдырылышы үчүн бул токтомду Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

3. Токтом төмөнкү пунктчаларды эске албаганда, 2017-жылдын 22-июнунан тартып күчүнө кирет:

– токтом расмий жарыялангандан үч ай өткөндөн кийин күчүнө кире турган анын тиркемесинин 1-пунктунун 10-пунктчасы;

– токтом расмий жарыялангандан үч ай өткөндөн кийин күчүнө кире турган анын тиркемесинин 2-пунктунун 6-пунктчасы.

4. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен коммерциялык банктарды, адистештирилген финансы-кредит мекемеси – «Кредиттик союздардын каржы компаниясы» ААКсын, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкын, Улуттук банктын областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн тааныштырсын.

5. Токтомдун аткарылышына контролдук Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын мүчөсү Т.Дж. Джусупов мырзага жүктөлсүн.

Төрага

Т. Абдыгулов

Кыргыз Республикасынын
Улуттук банк Башкармасынын
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-1-(НПА)
токтомуна тиркеме

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөр жана толуктоолор

1. Улуттук банк Башкармасынын 2004-жылдын 21-июлундагы №18/3 «Активдерди классификациялоо жана потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга резервге тиешелүү чегерүүлөр жөнүндөгү» Жобонун жаңы редакциясын бекитүү жөнүндө» токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

– токтомдун аталышындагы «Жобонун жаңы редакциясын» деген сөздөр «Жобону» дегенге алмаштырылсын;

– 1-пункттагы «Жобонун жаңы редакциясы» деген сөздөр «Жобо» дегенге алмаштырылсын;

жогоруда аталган токтом менен бекитилген «Активдерди классификациялоо жана потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга резервге тиешелүү чегерүүлөр жөнүндө» жобонун:

1) 1.1-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.1. Бул жободо активдерди жана баланстан тышкары милдеттенмелерди (мындан ары текст боюнча - активдер) классификациялоо, ошондой эле жөнгө салуу жана көзөмөлдөө максатында потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга тиешелүү кам (мындан ары текст боюнча - РППУ) түзүү боюнча талаптар белгиленген жана ал депозиттерди тартуу менен иш алып баруу укугуна ээ бардык коммерциялык банктарга, микрофинансылык компанияларга, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкына жана адистештирилген финансы-кредит мекемеси «Кредиттик союздардын финансылык компаниясы» ААКсына (мындан ары текст боюнча - банктар) таркатылат.»;

2) 1.2-пункт күчүн жоготкон катары таанылсын;

3) 1.6-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.6. Кредиттик тобокелдик банк кардарынын (мындан ары - кардар) финансылык абалы, күрөөнүн сапаты, менчик формасы боюнча кардардын түрү, тармактык тиешелүүлүгү, активдер боюнча гарантиянын болушу жана анын түрлөрү, ошондой эле ошол гаранттардын ишенимдүүлүгү, банк активдери боюнча мурда берилген милдеттенмелердин аткарылышына баа берүү, кардардын бизнесин андан ары өнүктүрүү келечеги жана башка потенциалдуу факторлорго байланыштуу болушу мүмкүн.

Эскертүү: Ушул жобонун максатында, бул жерде жана мындан ары текст боюнча банк «кардары» дегенден улам, жобонун 1.7-пунктунда келтирилген банк активдерин кайтаруу милдеттенмесин өзүнө алган юридикалык жакты же жеке адамды түшүнүү зарыл.»;

4) 3.6-2-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«3.6-2. Банк кредиттерди классификациялоодо, эгерде карыз алуучунун башка финансы-кредит уюмунда орду жабылбаган карызы болсо, анын кандай болбосун башка кредиттери боюнча кредиттик таржымалы эске алынууга тийиш. Ушуга байланыштуу, кардардан/ карыз алуучудан кредиттик-маалымат бюросу аркылуу же Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарынын чегинде башка ыкмада алынган маалыматты пайдалануу менен өтүнүч келип түшкөн учурга карата кардардын башка финансы-кредит уюмунда башка кредиттери бар экендигине көз салып туруу зарыл. Ошондой эле, ал боюнча кредиттик келишимдин мөөнөтү бүтө элек кредитке жарым жылда кеминде бир жолу мониторинг жүргүзүү процессинде кардардын башка финансы-кредит уюмундагы кредити жана кредитти төлөө тартиби сакталгандыгы жөнүндө маалыматты берүүгө милдеттүү. Мында, бардык финансы-кредит уюмдары карыз алуучудан башка финансы-кредит уюмуна сунуштоо үчүн талап келип түшкөндөн кийинки жумуш күнүнөн кечиктирбестен анын кредити жана кредиттик тартипти так сактагандыгы жөнүндө маалыматты карыз алуучуга сунуштоого милдеттүү. Банк карызгердин башка кредиттери жана кредиттик тартиптин сакталышы тууралуу маалыматты Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарынын чегинде башка ыкмада алышы мүмкүн.»;

5) 4.1-пунктунда:

4.1.1-пунктчасынын он бешинчи абзацы төмөнкү редакцияда берилсин:

«Эгерде алар ушул жобонун 4.2-пунктунда көрсөтүлгөн талаптарга жооп берсе, банктар киреше түзүмүнө карабастан 0% - 2% чейинки өлчөмдө потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга кам түзүү менен АКШ долларында жаңыдан берилген кредиттерди банктын ички саясатына ылайык «нормалдуу активдер» катары классификациялашы мүмкүн. Мында бул талаптар, Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен Россия Федерациясынын Өкмөтүнүн кызматташуусунун алкагында (Россия-Кыргыз өнүктүрүү фондусу – мындан ары Өнүктүрүү фондусу) берилген жеңилдетилген кредиттерге, анын ичинде Өнүктүрүү фондусу тарабынан чет өлкө финансылык институттарынан тартылган жана гарантияланган каражаттардын эсебинен берилген кредиттерге, ошондой эле алардын ордун жабуу Өнүктүрүү фондусунун каражаттарынан каржылоонун эсебинен ишке ашырылган, кредиттик келишимдин баштапкы шарттарынын өзгөртүлүшүн караган кредиттерге да таркатылат. Өнүктүрүү фондусунун каражаттарынын эсебинен банктардын кредиттерин реструктуризациялоого, ошондой эле «классификацияланган» активдер категориясына кирген, мурда берилген кредиттерди каржылоого жол берилбейт.»;

төмөнкү редакциядагы 4.1.2-пунктча менен толукталсын:

«4.1.2. Эгерде банкта «Гарантиялык фонд» ААКсынын депозити жайгаштырылган болсо, банк «Гарантиялык фонд» ААКсынын гарантиясы менен камсыздалган активдин бөлүгүн «нормалдуу» актив катары классификациялашы мүмкүн».

Мында, «Гарантиялык фонд» ААКсы менен коммерциялык банк ортосунда түзүлгөн депозиттик жана гарантиялык келишимдер, кеминде төмөнкү шарттарды камтууга тийиш:

– «Гарантиялык фонд» ААКсынын гарантиясы менен камсыздалган активдер көлөмү депозиттин суммасынан ашпоого тийиш;

– «Гарантиялык фонд» ААКсынын гарантиясы менен камсыздалган активдердин кайтаруу мөөнөтү депозиттин мөөнөтүнөн ашпоого тийиш;

- «Гарантиялык фонд» ААКсы тарабынан камсыздалган активдердин орду толук жабылганга чейин аталган фонддун депозитинин кайтарылып алынгыстыгы шарты.»;

6) 4.2-пунктунун 4.2.3-пунктчасынын:

биринчи абзацындагы «(1-1)» сандары алынып салынсын;

экинчи абзацы төмөнкү редакцияда берилсин:

«Эскертүү: Евразия экономикалык бирлигине кирген мүчө мамлекеттердин тизмеси: <http://www.eaeunion.org/>»;

7) 4.2.4-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«4.2.4. Эгерде кредит берүү учурунда эффективдүү пайыздык чен Улуттук банк тарабынан жарыяланган, чет өлкө валютасында берилген кредиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык ченден 2 пайыздык пунктка төмөн болсо, банк карыз алуучунун кирешесинин түзүмүнө карабастан, чет өлкө валютасында берилген кредит боюнча (Өнүктүрүү фондусунун каражаттарынын эсебинен берилген кредиттерди эске албаганда) 1% өлчөмүндө потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга камды түзүшү мүмкүн.

Эскертүү: Чет өлкө валютасындагы кредиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чен тууралуу маалымат Улуттук банктын: www.nbkr.kg расмий сайтында жайгаштырылган.»;

8) 5.1-пунктунун 5.1.2-пунктчасынын бешинчи, алтынчы жана жетинчи абзацтары төмөнкү редакцияда берилсин:

«- карыз алуучу-жеке адамдын, анын ичинде юридикалык жакты түзүүсүз иш алып барган жеке ишкердин Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн максаттуу мамлекеттик программаларынын алкагында берилген кредиттерди эске албаганда, ошол банкта же башка финансы-кредит уюмунда кайсыл болбосун башка кредитинин негизги суммасы жана/же ага кошуп эсептелинген пайыздар боюнча 30 күндөн ашкан мөөнөтүндө төлөнбөгөн карызы болсо;

- карыз алуучу-жеке адамдын жубайынын, ата-энесинин жана балдарынын, анын ичинде юридикалык жакты түзүүсүз иш алып барган жеке ишкердин, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн максаттуу мамлекеттик программаларынын алкагында берилген кредиттерди эске албаганда, жогоруда көрсөтүлгөн бардык кредиттер бир гана

төлөө булагынан ишке ашырылса, ошол банк жана/же башка финансы-кредит уюму алдында кредиттин негизги суммасы жана/же ага кошуп эсептелинген пайыздар боюнча 60 күндөн ары созулуп кеткен мөөнөтүндө төлөнбөгөн карызы болсо. Мында бир гана төлөө булагы дегенден улам, кредит берүү чечимин кабыл алууда финансы-кредит уюму тарабынан ошол адамдардын чогуу алгандагы кирешесин, анын ичинде ишкердиктен алган кирешесин түшүнүү зарыл.

Эскертүү: Ушул пункттун бешинчи жана алтынчы абзацтарында көрсөтүлгөн белгилер эмгек акы долбоорунун алкагында овердрафттарга таркатылбайт.»;

9) 5.3-пунктунун 5.3.2-пунктчасынын:

сегизинчи абзацындагы «((2) эскертүүнү караңыз)» деген сөздөр алынып салынсын;

төмөнкү мазмундагы абзац менен толукталсын:

«Эскертүү: Улуттук банк Башкармасынын 2003-жылдын 16-апрелиндеги №13/2 «Оффшордук аймактардын субъектилерин жана алардын тизмесин аныктоо боюнча талаптарды белгилөө тууралуу» токтомуна ылайык.»;

10) жобо төмөнкү мазмундагы 5.4-пункт менен толукталсын:

«5.4. Классификацияланган активдерди классификацияланбаган активдер категориясына которууга төмөнкү шарттар аткарылган учурда гана жол берилет:

- мөөнөтүндө төлөнбөгөн сумма жок болсо;
- акыркы үч төлөм графикке ылайык өз убагында толук төлөнсө.

Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздын орду жабылган учурда, «шектүү» же «жоготуу» катары классификацияланган активдер «субстандарттык» категориясына которулат.»;

11) 7.6-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«7.6. Банк бардык төмөнкү шарттар аткарылган учурда классификацияланган «субстандарттык» активди классификацияланбаган активдер категориясына которушу мүмкүн:

- мөөнөтүндө төлөнбөгөн сумма жок болсо;
- акыркы үч төлөм графикке ылайык өз учурунда толук төлөнсө;

– карыз алуучу алдында реструктуризациялоо шарттарынын сакталбай калышына алып келген жагдайлар жок болсо.

Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздын ордун жабылган учурда «шектүү» же «жоготуу» катары классификацияланган активдер «субстандарттык» категориясына которулат.»;

12) 7.7-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«7.7. Реструктуризацияланган кредиттер боюнча потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга кам дисконтту минуска чыгаруу менен негизги карыз суммасына түзүлөт.»;

13) 10.8-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«10.8. Борбордук банктардын жана өкмөттөрдүн баалуу кагаздары адатта классификацияланбайт, бирок, ага карабастан банк бул мамлекеттердин борбордук банктары жана өкмөттөрү төлөөгө жөндөмдүү, ал эми бул баалуу кагаздарга баа түзүү транспаренттүү экендиги тууралуу тиешелүү маалыматты сунуштоого тийиш. Мисалы, Moody's Investors Service (АКШ) рейтингдик агенттиги тарабынан ыйгарылган узак мөөнөт ичинде кредиттөө жөндөмдүүлүгүнүн тастыктамасын же башка финансылык маалыматты.

Эскертүү: Standart & Poors (АКШ) рейтингдик агенттиги тарабынан ыйгарылган рейтингге эквиваленттүү же Japan Credit Rating Agency (JCR), Fitch Ratings, Dominion Bond Ratings Service (DBRS) агенттиктеринин бири тарабынан ыйгарылган рейтингге барабар болгон рейтинг.»;

14) 13.9-пунктунан кийинки эскертүүлөр күчүн жоготкон катары таанылсын.

2. Улуттук банк Башкармасынын 2009-жылдын 28-декабрындагы №51/6 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актылары жөнүндө» токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

жогоруда аталган токтом менен бекитилген «Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык операцияларды жүзөгө ашырууда активдерди классификациялоо жана потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга камга тиешелүү чегерүүлөр жөнүндө» жобонун:

1) 1-пункту төмөнкү редакцияда берилсин:

«Жобонун талаптары «ислам терезесине» ээ банктарды кошо алганда, коммерциялык банктарга, депозиттерди тартуу укугуна ээ жана өз ишин ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүзөгө ашырган микрофинансылык компанияларга (мындан ары - банк) таркатылат.»;

2) 17-2-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«17-2. Банк активдерди классификациялоодо, эгерде кардардын башка финансы-кредит уюму алдында орду жабылбаган карызы болсо, кардар өзүндө кредиттик тобокелдикти камтыган кайсыл болбосун башка актив боюнча келишим шарттарынын сакталышын эске алууга тийиш. Ушуга байланыштуу, келип түшкөн билдирмени кароодо кредиттик-маалыматтык бюро аркылуу же Кыргыз Республикасынын мыйзам чегинде башка ыкмада алынган маалыматтарды пайдалануу менен кардардын башка финансы-кредит уюмдарынан алган, өзүндө кредиттик тобокелдикти камтыган активдеринин бардыгына көз салып туруу зарыл. Андан ары, активге мониторинг жүргүзүү процессинде кардардан алынган башка финансы-кредит уюмдарынан алынган, өзүндө кредиттик тобокелдикти камтыган активдер тууралуу маалыматтарды, ошондой эле ошол активдер боюнча келишим шарттарын сактагандыгына тиешелүү маалыматтарды эске алуу зарыл. Каржылоо келишиминде келишим колдонулган мезгил ичинде кардар тиешелүү маалыматтарды жарым жылда кеминде 1 жолу берип турууга милдеттүү экендиги да каралууга тийиш. Мында бардык финансы-кредит уюмдары кардар кредиттик тобокелдикти камтыган активдерди алгандыгы жана келишим шарттарын так сактап жаткандыгы тууралуу маалыматты башка финансы-кредит уюмуна берүүсү үчүн кардардын талабы келип түшкөндөн кийинки күндөн кечиктирбестен сунуштоого милдеттүү.»;

3) 22-2-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«22-2. Банк, эгерде каржылоо берүү учурунда эффективдүү пайыздык чен Улуттук банк тарабынан жарыяланган, чет өлкө валютасында берилген кредиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык ченден 2 пайыздык пунктка төмөн болсо, кардардын кирешесинин түзүмүнө карабастан чет өлкө валютасында берилген каржылоо боюнча 1% өлчөмүндө потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга камды түзүшү мүмкүн.

Эскертүү: Чет өлкө валютасындагы кредиттер боюнча орточо салмактанып алынган пайыздык чен тууралуу маалымат Улуттук банктын: www.nbkr.kg расмий сайтында жайгаштырылган.»;

4) 24-пункттун онунчу жана он биринчи абзацтары төмөнкү редакцияда берилсин:

«- кардар-жеке адам, анын ичинде юридикалык жакты түзүүсүз иш алып барган жеке ишкердин Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн максаттуу мамлекеттик максаттуу программаларынын алкагында каржылоого алынган активдерди эске албаганда, ошол банктан жана/же башка финансы-кредит уюмунан алган, өзүндө кредиттик тобокелдикти камтыган кайсыл болбосун башка актив боюнча келишим шарттарын 30 күндөн ашуун убакыт аткарбай койсо;

- кардар-жеке адамдын жубайы, ата-энеси жана балдары, анын ичинде юридикалык жакты түзүүсүз иш алып барган жеке ишкер Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн максаттуу мамлекеттик программаларынын алкагында каржыланган активдерди эске албаганда, жогоруда көрсөтүлгөн бардык активдердин бир гана төлөө булагынан орду жабылса, ошол банк жана/же башка финансы-кредит уюму алдында, өзүндө кредиттик тобокелдикти камтыган активдер боюнча келишим шарттарын 60 күндөн ашуун убакыт аткарбай койсо. Мында, кредиттик тобокелдикти камтыган активдердин бир гана төлөө булагы дегенден улам, финансы-кредит уюму активдерди берүү чечимин кабыл алууда эске алган, ишкердиктен түшкөн кирешени кошо алганда, жогоруда көрсөтүлгөн адамдардын чогуу алгандагы кирешесин түшүнүү зарыл.»;

5) 26-пункт төмөнкү мазмундагы он бешинчи абзац менен толукталсын:

«Эскертүү: Улуттук банк Башкармасынын 2003-жылдын 16-апрелиндеги №13/2 «Оффшордук аймактардын субъектилерин жана алардын тизмесин аныктоо боюнча талаптарды белгилөө тууралуу» токтомуна ылайык.»;

6) жобо төмөнкү мазмундагы 26-2-пункт менен толукталсын:

«26-2. Классификацияланган активдерди классификацияланбаган активдер категориясына которууга төмөнкү шарттар аткарылган учурда гана жол берилет:

- мөөнөтүндө төлөнбөгөн сумма жок болсо;

– кардар акыркы үч төлөмдү графикке ылайык өз убагында толук төлөсө.

Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздын орду жабылган учурда «шектүү» же «жоготуу» катары классификацияланган активдер «субстандарттык» категориясына которулат.»;

7) 34-4-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«34-4. Банк бардык төмөнкү шарттар аткарылган учурда классификацияланган «субстандарттык» активди классификацияланбаган активдер категориясына которушу мүмкүн:

- мөөнөтүндө төлөнбөгөн сумма жок болсо;
- акыркы үч төлөм графикке ылайык өз учурунда толук төлөнсө;
- кардар алдында реструктуризациялоо шарттарынын сакталбай калышына алып келген жагдайлар жок болсо.

Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздын орду жабылган учурда «шектүү» же «жоготуу» катары классификацияланган активдер «субстандарттык» категориясына которулат.»;

8) 34-5-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«34-5. Реструктуризацияланган активдер боюнча потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга кам бүтүндөй баланстык наркка жараша түзүлөт.»;

9) 40-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«40. Чет мамлекеттердин борбордук банктарынын жана өкмөттөрүнүн ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык чыгарылган баалуу кагаздары, эгерде банк ошол мамлекеттердин борбордук банктары жана өкмөттөрү төлөөгө жөндөмдүү, ал эми бул баалуу кагаздарга баа түзүү транспаренттүү экендиги тууралуу тиешелүү маалымат сунушталса, классификацияланбайт. Мисалы, Moody's Investors Service (АКШ) рейтингдик агенттиги тарабынан ыйгарылган узак мөөнөт ичинде кредиттөө жөндөмдүүлүгүнүн тастыктамасын же башка финансылык маалыматты.

Эскертүү: Standart & Poors (АКШ) рейтингдик агенттиги тарабынан ыйгарылган рейтингге эквиваленттүү же Japan Credit Rating Agency (JCR), Fitch Ratings, Dominion Bond Ratings Service (DBRS) агенттиктеринин бири тарабынан ыйгарылган рейтингге барабар болгон рейтинг.»;

3. Улуттук банк Башкармасынын 2010-жылдын 12-мартындагы № 6/2 «Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарынын финансылык отчетторду түзүүсүнө карата коюлган талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

жогоруда аталган токтом менен бекитилген «Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарынын финансылык отчетторду түзүүсүнө талаптар жөнүндө» жобонун:

1) 1-пункту төмөнкү редакцияда берилсин:

«1. Бул жободо коммерциялык банктар, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы, «Кредиттик союздардын финансылык компаниясы» ААКсынын (мындан ары текст боюнча – банк), Кыргыз Республикасынын Улуттук банкындагы (мындан ары - Улуттук банк) банктык топтун башкы компаниясынын финансылык отчетторунун компоненттерин, мазмунун жана аларды түзүүнүн жана сунуштоонун негизги эрежелери аныкталган.

Банктык топтун финансылык отчету банктык топтун башкы компаниясы тарабынан консолидацияланган негизде сунушталат (мындан ары - банктык топтун консолидацияланган финансылык отчету).

Убактылуу администрация режими киргизилген банк да финансылык отчетту ушул жобого ылайык сунуштоого тийиш.

Ушул жобонун талаптары башкы компанияларга - Кыргыз Республикасынын резиденттерине таркатылат.»;

2) 6-пунктан кийинки «(*) Ушул Жобонун талаптары башкы компанияларга - Кыргыз Республикасынын резиденттерине таркатылат.» деген абзац күчүн жоготкон катары таанылсын;

3) 28-пункттун экинчи абзацы төмөнкү редакцияда берилсин:

«- өтүп жаткан мезгил аралыгынын акырына карата жана отчеттук мезгилге чейинки финансылык жылдын ушул эле мезгили үчүн жана буга чейинки отчеттук финансылык жылдын акырына карата абал боюнча финансылык абал жөнүндө отчет;

Эскертүү: Аралык мезгил - бул, узактыгы толук финансылык жылдан кыска болгон отчеттук мезгил.»;

4) 64-пункттун «б» пунктчасы төмөнкү редакцияда берилсин:

«б) өздүк капиталдын ар бир компоненти - бул, ретроспективдүү колдонуунун же ретроспективдүү кайрадан эсептөөнүн таасири. Мында, өздүк капиталдын ар бир компонентин суммардык корректировкалоо боюнча маалыматты өз-өзүнчө, эсептик саясатта каталарды оңдоодон улам келип чыккан өзгөрүүлөр боюнча ачып көрсөтүү зарыл.

Эскертүү: Ретроспективдүү кайрадан эсептөө ФОЭСтин «Эсептик саясат, эсептөөлөрдүн негизинде бухгалтердик баа берүүлөрдөгү өзгөртүүлөр жана кетирилген каталар» деген 8-стандартында каралган талаптарга ылайык ишке ашырылат.»;

5) 67-пункттун «б» пунктчасындагы «Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндө» деген сөздөр «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө» дегенге алмаштырылсын;

б) жобо төмөнкү мазмундагы 72-1 жана 72-2-пункттар менен толукталсын:

«72-1. Банктарга жана кардарларга сунушталган кредиттер жана финансылык ижара боюнча активдер жана чегерилген пайыздар боюнча түзүлгөн потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга кам өлчөмү отчеттук күнгө карата Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларында белгиленген талаптарга ылайык, финансылык отчетко карата түшүндүрмөлөрдө кошумча чечмеленүүгө тийиш.

72-2. Финансылык абал жөнүндө отчетко жана Чогуу алгандагы кирешелер жөнүндө отчетко карата түшүндүрмөлөрдө банктар милдеттүү түрдө отчеттук күнгө карата регулятивдик отчеттордо пайда алууну/чыгым тартууну кошумча ачып көрсөтүүгө тийиш.»;

7) 74 жана 75-пункттар төмөнкү редакцияда берилсин:

«74. Финансылык отчетто көрсөтүлгөн финансылык отчеттун, эсепке алуу документтеринин жана башка маалыматтын аныктыгы, толуктугу жана сакталышы үчүн жоопкерчилик Кыргыз Республикасынын банктык мыйзам талаптарына ылайык банк Башкармасынын Төрагасына жүктөлөт.

75. Банктын башкы бухгалтери финансылык отчетто бухгалтердик операциялардын жана жагдайлардын туура көрсөтүлүшү,

бухгалтердик эсепке алуу жана финансылык отчет регистрлеринин талапка ылайык сакталышы үчүн жоопкерчилик тартат.»;

8) 75-пункттан кийинки (1) жана (2) эскертүүлөр күчүн жоготкон катары таанылсын;

9) жобо төмөнкү мазмундагы 76-пункт менен толукталсын:

«76. ФОЭСке өзгөртүүлөр жана толуктоолор бекитилип, колдонууга киргизилгенден кийин алар банк тарабынан ушул жобого кошумча колдонулууга тийиш.».

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

720001, Бишкек ш., Чүй проспекти, 168
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-2-(НПА)

«Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредит уюмдарынын тышкы аудитине карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамдын 7 жана 43-беренелерине таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредит уюмдарынын тышкы аудитине карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобо (кошо тиркелет) бекитилсин.

2. Төмөнкүлөр күчүн жоготкон катары таанылсын:

- Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 14-июлундагы № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредит мекемелеринин тышкы аудитине карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобо тууралуу» токтому;

- Улуттук банк Башкармасынын 2008-жылдын 27-июнундагы № 25/7 «Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 14-июлундагы № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредит мекемелеринин тышкы аудитке карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобо тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтому;

– Улуттук банк Башкармасынын 2009-жылдын 28-октябрындагы № 43/6 «Улуттук банк Башкармасы тарабынан 2005-жылдын 14-июлунда кабыл алынган, Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинде 2005-жылдын 12-августунда 102-05 номеринде каттоодон өткөртүлгөн № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредит мекемелеринин тышкы аудитке карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобо тууралуу» токтомуна толуктоолорду киргизүү тууралуу» токтому;

– Улуттук банк Башкармасынын 2010-жылдын 24-февралындагы № 3/7 «Улуттук банк Башкармасы тарабынан 2005-жылдын 14-июлунда кабыл алынган, Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинде 2005-жылдын 12-августунда 102-5 номеринде каттоодон өткөртүлгөн № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредит мекемелеринин тышкы аудитине карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобо тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтому;

– Улуттук банк Башкармасынын 2012-жылдын 16-ноябрындагы № 43/1 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтомунун:

ушул токтомго карата тиркеменин 15 пункту;

– Улуттук банк Башкармасынын 2013-жылдын 27-мартындагы № 9/11 «Улуттук банк Башкармасы тарабынан 2005-жылдын 14-июлунда кабыл алынган, Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинде 2005-жылдын 12-августунда 102-05 номеринде каттоодон өткөртүлгөн № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредит мекемелеринин тышкы аудитине карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобо тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтому;

– Улуттук банк Башкармасынын 2016-жылдын 10-февралындагы № 7/2 Улуттук банк Башкармасынын айрым токтомдоруна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтомунун:

1-пунктунун 21-абзацы;

ушул токтомго карата тиркеменин 20 пункту;

– Улуттук банк Башкармасынын 2016-жылдын 25-майындагы № 20/6 «Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 14-июлундагы № 22/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган банктардын жана финансы-кредит мекемелеринин тышкы аудитине карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобо тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтому.

3. Токтом 2017-жылдын 22-июнунан тартып күчүнө кирет.

4. Юридика башкармалыгы:

– токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;

– расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн бул токтомду Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

5. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен коммерциялык банктарды, микрофинансылык компанияларды, «Кыргыз банктар бирлиги» юридикалык жактар бирикмесин, «Кредиттик союздардын финансылык компаниясы» ААКсын, Улуттук банктын областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн тааныштырсын.

6. Токтомдун аткарылышына контролдук Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын мүчөсү Т. Дж. Джусупов мырзага жүктөлсүн.

Төрага

Т. Абдыгулов

Кыргыз Республикасынын
Улуттук банк Башкармасынын
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-2-(НПА)
токтомуна тиркеме

**«Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия
алышкан банктардын жана башка банк эмес
финансы-кредит уюмдардын тышкы аудитине карата
минималдуу талаптар жөнүндө»
Жобо**

1. ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

1. Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктардын жана башка финансы-кредиттик уюмдардын тышкы аудитине карата минималдуу талаптар жөнүндө жобо (мындан ары – Жобо), банктардын жана финансы-кредиттик уюмдардын, анын ичинде ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүзөгө ашырышкан же «ислам терезесине» ээ банктардын, Улуттук банк тарабынан лицензия алган банк эмес финансы-кредит уюмдардын, адистештирилген финансы-насыялык уюму «Кредиттик союздардын финансы компаниясы» ААКсын кошуп эсептегенде, андан тышкары Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкынын (мындан ары – банктар) аудити үчүн минималдуу талаптар (критерийлер) белгиленген.

2. Ушул Жобонун максаты болуп аудитордук уюмдардын тейлөөлөрүн тартуу боюнча банктын кызматын эффективдүү уюштуруу, аларды тандоо боюнча жалпы кабыл алган тартибтерди жайылтуу, кызыкчылыктардын кагылышуусуна тыйуу салуу жана аудитордук тейлөөлөрүн берүүдө банктын аудиторлору тарабынан көз карандыктын сакталышын камсыздоо саналат.

3. Бул Жобонун максаттары үчүн төмөнкүдөй аныктамалар колдонулат:

Банктын тышкы аудити - Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык келүү тууралуу пикирин билдирүү максатында банктардын финансылык отчеттуулугун жана башка маалыматын көзкарандыксыз текшерүү (аудит).

Банктын тышкы аудитору - Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына ылайык түзүлгөн көзкарандыксыз аудитордук уюм (анын ичинде аудитордук текшерүү группасына кирген аудиторлор).

Аудитке карата талаптар банк, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык аудитордук компанияга, анын штатына, тартылган аудиторлорго (жеке адамдар жана юридикалык жактар), аудитордук текшерүүгө (кайсыл болбосун баскычында), аудитордук корутундуга коюуга тийиш болгон талаптарды камтыйт.

Банктын маалымат системаларынын тышкы аудити – тышкы аудитор тарабынан банктын өздүк системасына жана маалымат коопсуздугуна мыйзамга ыйлайыксыз кийлигишүүдөн жана бөлөк коркунучтардан (тобокелдиктер) камсыз кылуу боюнча, банктын техникалык регламенттерин жана талаптарын көз карандысыз текшерүү.

Кызыкчылардын кагылышуусу – банктын финансы отчеттунун шексиздиги тууралуу банктын тышкы аудиторунун кызыкчылыгы анын пикирине таасир тийгизе турган мүмкүндүү ситуация.

Банктын тышкы аудиторунун көзкарандысыздыгы - банктын тышкы аудиторунун өзүнүн корутундуларынын, тыянактарынын натыйжаларына кимдир бирөө кийлигишпестен өз алдынча, көзкарандысыз жана банктын тышкы аудитору пикирин билдиришине тыштан ар кандай таасир этүүнү жокко чыгарган шартта аракеттенүү жөндөмдүүлүгү.

Банктын тышкы аудиторунун көзкарандысыздыгы - банктын тышкы аудиторунун корутундуларынын, тыянактарынын жыйынтыгына кимдир бирөөнүн кийлигишкендигине карабастан жана банктын тышкы аудитору тарабынан пикирин билдиришине тыштан ар кандай таасир этүүнү жокко чыгарган шартта өз алдынча иш алып баруу жөндөмдүүлүгү.

Банктын кызмат адамдары, банк менен аффилирленген жана байланыштуу жактар, банктын же банктык холдингдик компаниясынын туундуу компаниясы, ислам банкы, «ислам терезесине» ээ банк, ислам банк иши жана каржылоо принциптери, Шариат кеңеши сыяктуу атоолор (терминдер) - Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык мааниге ээ.

2. БАНКТЫН ТЫШКЫ АУДИТИНЕ ТАЛАПТАР

4. Банк иши аудиттин Кыргыз Республикасында таанылган эл аралык стандарттарына, ошондой эле Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте жана ушул жобого ылайык жыл сайын тышкы аудитордук текшерүүдөн өткөрүлүүгө тийиш.

5. Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүзөгө ашырылган мамилелерде Ислам финансы институттары үчүн Бухгалтердик эсепке алуу жана аудит уюму (AAOFI) тарабынан иштелип чыккан аудит стандарттары колдонулат.

6. Банктын тышкы аудитору алгылыксыз иш-аракеттеринен сыяктуу эле, жол берилген каталардан улам, келип чыккан олуттуу бурмалоолорго жол берүү тобокелдигин аныктоо жана баа берүү максатында, банктын ички контролдук системасы, ошондой эле ички аудит кызматы тарабынан аныкталган көйгөйлүү маселелер боюнча маалыматтарды алуу максатында банктын ички аудит кызматынын кызматкерлери менен пикир алышат. Банктын тышкы аудитору банктын ички аудит кызматынын бардык материалдарынан жана отчетторунан пайдалана алат.

7. Банк төмөнкү аныктамаларды эске алуу менен жобонун талаптарына каршы келбеген банктын Директорлор кеңеши тарабынан бекитилген, тышкы аудитти ишке тартуу боюнча ички ченемдик документтерди иштеп чыгууда:

- банктын тышкы аудиторун тандоо критерийлеринин тизмеги;
- тышкы аудиторду ишке тартуу шарттары;
- аудитордук уюмдун финансылык отчетко аудит жүргүзүү кызмат көрсөтүүсүнө, ошондой эле банкка жана анын контролундагы уюмдарга аудитордук эмес кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо үчүн төлөм жүргүзүү тартиби жана шарттары.

8. Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарын сактоо менен аудитордук уюм өз алдынча банк тарабынан тандалып алынат.

9. Банкка тышкы аудитти сапаттуу жүргүзүү көз карашынан алганда, алда канча алгылыктуу аудитордук уюмду тандоо максатында кеминде үч аудитордук уюмдун сунушун карап чыгуу зарыл. Тышкы аудитти жүргүзүү учурунда банктын тышкы аудитору тарабынан тартылган аудиторлордун курамы өзгөртүлбөө тургандыгы сунуш

кылынат. Банк тарабынан тышкы аудиторду дайындоодо, тандоо анын кызмат көрсөтүүсүнө сарптоолорду минималдаштыруу менен гана чектелбестен, аныкталууга тийиш.

Тышкы аудит жүргүзүлүп жаткан мезгил ичинде банктын Аудит боюнча комитети тарабынан бекитилген, банк жана тышкы аудитор ортосунда макулдашылган аудиторлордун негизги курамындагы өзгөрүүлөрдөн тышкары, банкка тышкы аудит жүзөгө ашырган аудиторлор курамы өзгөртүлбөйт.

10. Банктын Директорлор кеңеши акционерлердин жалпы жыйынын кароосуна сунуштоо үчүн аудитордук уюмдарды жана аудиторлорду тандайт. Банк акционерлердин жалпы жыйыны өткөрүлгөн күнгө чейинки токсон жумуш күнүнөн кечиктирбестен аудитордук уюм жана аудиторлорго талапкерлер тууралуу Улуттук банкка билдирет. Аталган банк банктарды аудитордук текшерүүдөн өткөрүү үчүн белгиленген талаптарга жооп бербегендер катары аудитордук уюмду жана аудиторлорго талапкерлерди четке кагууга укуктуу жана ал жөнүндө билдирүү келип түшкөн күндөн тартып, он жумуш күнүнөн кечиктирбестен банкка билдирет.

11. Банктын Директорлор кеңеши банктын тышкы аудиторун тандайт, аудитордук уюм менен аларга төлөнүүчү сый акылар, банкка тышкы аудитти жүргүзүү мөөнөтү, шарттары боюнча сүйлөшүүлөрдү жүргүзөт жана банктын тышкы аудиторун банктын акционерлеринин жалпы жыйынынын кароосуна сунуш кылат.

Финансылык отчетко аудитордук текшерүүнү жүргүзүү келишиминде ушул жобонун тиешелүүлүгүнө жараша 5-бөлүмүндө көрсөтүлгөн талаптар жана маалымат системаларына аудит жүргүзүү 6-главада көрсөтүлгөн талаптар камтылууга тийиш.

12. Банктын тышкы аудиторун тандоо процессинде банктын Директорлор кеңеши аудитордук уюмдан ушул жобонун 18-пунктунда белгиленген шарттардын болушу тууралуу күбөлүктү (далилди), ошондой эле төмөндөгүлөрдүн болушун талап кылууга тийиш:

а) ушул аудитордук уюм акыркы үч жыл ичинде тышкы аудит жүргүзгөн финансы- кредит мекемелеринин жана башка уюмдардын тизмесин;

б) аудитордук текшерүүнүн пландаштырылып жаткан иш көлөмүн камтыган сунушту, аудитордук текшерүүнүн жүрүшүндө иликтөөгө

алынган мезгил аралыгын, банкка тышкы аудит жүргүзүү графигин, ошондой эле даярдоо пландаштырылып жаткан отчетторду.

13. Банк үч жумуш күнү ичинде төмөндөгүлөр тууралуу Улуттук банкка кат жүзүндө билдирүүгө тийиш:

а) банктын акционерлеринин жалпы жыйыны тарабынан чечим кабыл алынгандан кийин банктын же банктык топтун тышкы аудиторун тандоо (дайындоо) жөнүндө;

Бул билдирүүдө лицензиянын бардыгы (лицензиянын номери, берилген күнү, колдонуу мөөнөтү, ким тарабынан берилгендиги), аудитордук уюмдун телефон номерлерин, анын жетекчисинин аты-жөнүн кошо алганда, юридикалык дареги көрсөтүлүүгө тийиш;

б) банктын тышкы аудиторунун алмашкандыгы, эгерде тышкы аудитор банкка тышкы аудит жүргүзүлүп жаткан учурда алмашылган болсо, аны алмаштыруу себептери жөнүндө.

3. БАНКТЫН ТЫШКЫ АУДИТОРУНА КОЮЛГАН ТАЛАПТАР

14. Кыргыз Республикасынын аймагында банктардын аудиттик ишин жүзөгө ашыруу укугуна тиешелүү лицензиясы бар жана ушулу жобонун белгиленген талаптарына жооп берүүчү аудитордук уюм гана банктын тышкы аудитору боло алат.

15. Тышкы аудитти жүргүзүүдө банктын тышкы аудитору Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында жана Улуттук банкынын ченемдик укуктук актыларында белгиленген чектөөлөрдү сактоого тийиш.

16. Банктын тышкы аудитору көз карандысыз, объективдүү жана таламдардын каршы келип калышы деп эсептөөгө негиз берген кырдаалдардан оолак болууга тийиш.

17. Тышкы аудитор банктан көз карандысыз болууга тийиш дегенден улам, анын аудитордук корутундунун жыйынтыгына, тыянактарга жана тышкы аудитор өз пикирин билдиришине сырттан кимдир-бирөөнүн таасирин жокко чыгарган шартта өз алдынча иш алып баруу жөндөмдүүлүгүн түшүнүү зарыл. Тышкы аудитти жүргүзүү жөнүндө келишимде аудитордук уюмдун өзү же анын кайсы бир аудитору же аудитордук текшерүүнүн курамына кирген башка кызматкери, банкта эч кандай кызыкчылыкка ээ эмес экендиги, ага көз каранды эместиги, банк жана анын кызматкерлери менен эч кандай мамилеси жоктугу тууралуу билдирүүсү чагылдырылууга тийиш.

18. Аудитордук уюм же банктын аудитине катышуучу аудиторлор же банктын аудитине тартылган аудиторлор банктан көз каранды эмес деп эсептелбейт, эгерде алар акыркы эки жылдын аралыгында:

1) банктын же анын аффилирленген жактарынын капиталында тике же кыйыр түрдө олуттуу катышы бар адамдардан болсо;

2) банктын же анын аффилирленген жактарынын аффилирленген жактары болсо;

3) банкка же анын аффилирленген жактарына башка кызмат көрсөтүүлөрдү (атайын аудитордук текшерүүлөрдү жүргүзүү, консультациялык кызмат көрсөтүүлөр, ички аудит кызмат көрсөтүүлөрү) сунуштаган жактар болсо;

4) банктын же анын аффилирленген жагынын кызматкери болсо;

5) Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган башка учурларда.

19. Тышкы аудитордун көз карандысыздыгына шектенүүнү жараткан тастыктоолор орун алса, анын ичинде аудитордук уюм же анын кайсыл болбосун аудиторунун бири банк мыйзамдарына ылайык негизинен банк менен байланыштуу жак болуп саналса, банк ошол аудитордук уюмду тышкы аудитору катары ишке тартууга тийиш эмес. Банкка же банктык топко аудит жүргүзүү үчүн тандалган аудитордук уюм төмөнкүлөргө ээ болууга тийиш:

– Кыргыз Республикасынын аймагында аудитти жүргүзүү укугуна тиешелүү лицензияга жана кеминде үч жылдык иш тажрыйбага ээ болууга;

– банктан көз карандысыз болууга;

– аудиттин эл аралык стандарттарына жана финансылык отчеттун эл аралык стандарттарына, ошондой эле ислам финансы институттары үчүн бухгалтердик эсепке алуу жана аудит уюму тарабынан бекитилген стандарттарына ылайык, коммерциялык банктарга жана финансы-кредит уюмдарына мекемелерге аудит жүргүзүү тажрыйбасына ээ болууга;

– алдыга коюлган милдеттердин сапаттуу жана өз убагында аткарылышына жетишерлик санда штаттык же ишке тартылган аудиторлордун болуусу.

20. Финансылык отчетко аудитордук текшерүү жүргүзүү жетекчиси төмөнкүлөргө ээ болууга тийиш:

- аудит боюнча мыйзам талаптарына же эл аралык квалификацияга ылайык квалификацияга;
- коммерциялык банктарга жана финансы-кредит мекемелерине аудит жүргүзүүнүн кеминде үч жылдык тажрыйбасына;
- аудиттин эл аралык стандарттарына жана финансылык отчеттун эл аралык стандарттарына ылайык финансы-кредит уюмдарына аудит жүргүзүү тажрыйбасына;
- банктык иш жана Кыргыз Республикасынын банк мыйзамдары жагында билиминин болушу;
- ислам банк иши жана каржылоо принциптери боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган банктын ишине аудитордук текшерүүнү жүргүзүү үчүн - ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык ишти жүзөгө ашырган банктарда жана финансы-кредит уюмдарына аудит жүргүзүү боюнча AAOFI стандарттарын билиши жана ушул багытта үч жылдык иш тажрыйбасынын болушу.

21. Маалымат системаларына аудит жүргүзүү үчүн анын жетекчиси төмөнкүлөргө ээ болууга тийиш:

- квалификациялык сертификаттарга (CISA, CISM ж.б.);
- финансы-кредит уюмдарындагы маалымат системасына аудит жүргүзүү тажрыйбасына.

22. Банктын тышкы аудити катары менен беш жылдан ашык бир эле аудитордук уюм тарабынан жүзөгө ашырылышы мүмкүн эмес. Ротациялоо мөөнөтү банк акционерлеринин жалпы жыйыны банктын тышкы аудиторун тандоо (дайындоо) боюнча чечим кабыл алууга тийиш болгон күнгө карата ырааттуу келген беш жыл эсебинен аныкталат.

23. Эгерде банк курамына кирген эл аралык холдингдик компания үчүн ал каттоодон өткөн өлкөнүн мыйзамдарында тышкы аудиторду ротациялоо мөөнөтү ушул жободо белгиленген мөөнөттөн айырмалана турган болсо, Улуттук банк банктын банктык топтун курамына кирген ротациялоо мөөнөтүн өзгөртүүгө тиешелүү өтүнүч катынын негизинде ротациялоо мөөнөтүн узартышы мүмкүн.

4.БАНК ТОБУНУН АУДИТИ

24. Аудит жүргүзүлүп жаткан, банктык топ башында турган банк, банктык холдингдик компания же башкы компания жана банктын туунду компаниясы Кыргыз Республикасындагы аудитордук иш жөнүндө мыйзам талаптарына жана ушул жобонун талаптарына ылайык аудит жүргүзүү лицензиясына ээ көз карандысыз аудитордук уюм (тышкы аудитор) тарабынан милдеттүү түрдө ар жылдык аудиттен өтүүгө тийиш.

25. Банктын же банктык топтун аудити консолидацияланган негизде жана банктын топтун ар бир катышуучусу үчүн өз алдынча жүргүзүлөт. Банктык топко аудит бир аудитордук уюм тарабынан жүзөгө ашырылууга тийиш.

26. Улуттук банк, банктын жана анын аффилирленген жагынын (аффилирленген жактарынын) өтүнүчү боюнча 27-пунктта көрсөтүлгөн талапты алып салышы мүмкүн, эгерде банк же аффилирленген жак далилдерди келтирип жана Улуттук банк төмөндөгү жагдайлардын орун алгандыгын тааныса:

а) аудит жүргүзүү наркынын жогору белгиленишинен улам, бир аудитордук уюмдун аудиттен өткөрүлүүчү бардык жактары үчүн аудит жүргүзүүнүн мүмкүн эместиги же белгиленген убакыт ичинде аудиттен өткөрүүлүчү топтун ар бир жагына аудитти аягына чыгара алган же аудиттен өткөрүүлүчү топтун ар бир жагына талаптагыдай аудитти өткөрө алган аудитордук уюмдун жоктугу банктын финансылык абалына терс кесепеттерди алып келиши мүмкүн;

б) банк же анын аффилирленген жагы тарабынан ушул пунктта келтирилген талаптарды аткаруу үчүн бардык чаралар көрүлгөн болсо;

в) Улуттук банк тарабынан ар кайсы аудитордук уюмга аудиттен өткөрүүлүчү топтун ар кайсы жагына аудитти жүзөгө ашырууга берген уруксаты банктын кандай болбосун аффилирленген жагына же бүтүндөй банктык топко аудиттин жыйынтыгына алгылыксыз таасир этпесе.

27. Улуттук банк аудиттен өткөрүлүүчү топко кирген бардык жакка бир аудитордук уюмдун аудит жүргүзүүсүнө тиешелүү талапты, аудитордук топко кирген жактарга аудит жүргүзүшү мүмкүн болгон бардык аудитордук уюмдар бири-бирине банкта жана анын

аффилирленген жактарында аудит жүргүзүүгө тиешелүү документтер, аудитордук корутундулар, аудит жүргүзүү учурунда маалыматтар менен алмашып алууга, аудитордук корутундунун маани маңызы боюнча кат жүзүндө макулдашып алмайынча талапты алып салбайт.

28. Банктык топко жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы боюнча топтун ар бир катышуучусу боюнча өзүнчө отчет жана консолидацияланган отчет түзүлөт.

Эгерде банктык топтун катышуучусунун таза суммардык капиталынын көрсөткүчү банктык топтун башында турган банктын таза суммардык капиталынан кеминде 5% түзгөн болсо, банктык топтун катышуучусу боюнча өзүнчө отчет талап кылынбайт.

5. ФИНАНСЫЛЫК ОТЧЕТТУН АУДИТИ

29. Банк финансылык жыл аяктагандан кийин жаңы финансылык жыл башталгандан тартып токсон күндөн кечиктирбеген мөөнөттө банкка тышкы аудит жүргүзүүнү камсыз кылууга милдеттүү.

30. Тышкы аудитор финансылык отчетту сунуштоонун белгиленген принциптери (финансылык отчеттун эл аралык стандарттары) банктын финансылык отчетунун бардык олуттуу аспектилерине бардык жагынан дал келүү пикирин билдирет.

31. Тышкы аудитор банктын финансылык отчетунун олуттуу бурмалоолорго дуушар болуусун жана финансылык отчеттогу принциптердин банк ишине тиешелүү маалыматтар жана жагдайлар жагында колдонулушун кароого алууга милдеттүү, мындан тышкары:

а) аныкталган тобокелдиктерге баа берип, алар бүтүндөй финансылык отчетко жана банктын максаттарына, стратегияларына таасир этиши мүмкүндүгүн аныктоого, ошондой эле олуттуу бурмалоолорго алып келиши ыктымал болгон аны менен байланыштуу коммерциялык тобокелдиктерди да аныктоо;

б) кайсыл болбосун бардык өзгөрүү себептерин кошо алганда, эсепке алуу саясатын тандоого жана аны колдонууга баа берүү. Тышкы аудитор банктын коммерциялык иш мүнөзүнө анын эсепке алуу саясатынын ылайык келишин жана эсепке алуу саясатында колдонулган жоболор финансылык отчетту даярдоо концепциясына ылайык келишин жана алардын алгылыктуулугуна баа берет;

в) финансылык отчеттун деңгээлинде жана ушул тобокелдиктерге жооп катары аудитордук жол-жоболордун өбөлгөлөрү, аны иштеп чыгуу жана жүргүзүү деңгээлинде алгылыксыз иш-аракеттердин себеби сыяктуу эле, келип чыккан каталардан улам, олуттуу бурмалоолор тобокелдигин аныктоо жана ага баа берүү максатында, банк ишинин финансылык жыйынтыктарына баа берүү жана аларды талдап-иликтөө.

32. Тышкы аудитор банктын активдерин эсепке алуу жана классификациясы Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына, Улуттук банктын ченемдик талаптарына, банктын эсепке алуу саясатына жана жол-жоболоруна ылайык келишин кароого милдеттүү. Тышкы аудитор бул максатта, банктын финансылык отчетунун төмөнкү пунктчалар боюнча маалыматты алуу үчүн зарыл болгон финансылык отчетту сунуштоо принциптеринин бардык аспектилерине ылайык келүүсү жагында пикирин билдирүү максаттары үчүн зарыл болгон аудиттин эл аралык стандарттарына жана Улуттук банктын талаптарына жараша өткөрүлгөн аудиттин алкагында тиешелүү жол-жоболорду аткарууга тийиш:

а) финансылык отчетко байланыштуу жана төмөнкүлөрдү кошо алганда, аудит үчүн маанилүү болуп саналган банктын ички контролдук системасына баа берүү алкагында банк тарабынан колдонулган кредиттик саясаттын банктын иш багытын, көлөмүн жана татаалдыгын кошо алганда, жагдайларга ылайык келишине баа берүү;

– Банктын Кредит менен иш алып баруу комитетинин иши аркылуу кредиттик тобокелдикти тескөө сапаты камсыздалабы;

– кредиттик билдирмелерди кароо жол-жоболору барбы;

– карыз алуучу тууралуу зарыл жана толук маалымат чогулуудабы;

– кредиттин өз убагында кайтарылышына, анын ичинде финансылык отчеттун эл аралык стандарттарына жана банктык мыйзамдарга ылайык аныкталуучу аффилирленген жана байланыштуу жактарга контролдук (мониторинг) жүзөгө ашырылуудабы;

– кредиттерди реструктуризациялоо негиздемеси тастыкталганбы;

– отчеттук мезгил ичинде кредиттерди кайтарууга багытталган, анын ичинде соттук териштирүүлөр жүргүзүлүп жаткан кредиттер боюнча банк тарабынан көрүлгөн иш-чаралар тизмеги жүргүзүлүүдөбү;

б) кредиттик порфелге жана башка активдерге, ошондой эле баланстан тышкаркы милдеттенмелерге жетекчилик тарабынан жүргүзүлгөн классификациялоо жана баа берүү негиздүүлүгү (потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга каралган камга чегерүүлөрдүн негиздүүлүгү);

в) колдонулуп жаткан эсептик саясатка, ошондой эле күрөөнү өндүрүү учурунда банк тарабынан сатылып алынган кыймылсыз мүлк – башка активдер боюнча жетекчилик тарабынан эсептелинген маанилердин негиздүүлүгүнө баа берүү;

г) берилген кредиттер боюнча күрөөгө баа берүү жана жетекчилик тарабынан жүргүзүлгөн баа берүү иши негиздүү деп саналабы;

д) банктын ички саясатына жана Улуттук банктын талаптарына ылайык ссудалык карыз жана “лоро”, “ностро” эсептери боюнча калдыктар тастыктамасы банк тарабынан жүргүзүлүп жаткан жол-жоболордун мезгилдүүлүгүнө ылайык келүүсү, ошондой эле депозиттин белгиленген түзүмүнө депозиттер эсебинин жана башка карыз алуулардын дал келүүсүн камсыз кылуу;

е) эсепке алуу саясатынын мүнөзүнө, баалуу кагаздар рыногунда ишке ашырылган операциялар, анын ичинде ишеним боюнча тескөө операцияларын жүзөгө ашырууда маалыматтардын тиешелүү негизде чечмеленишине баа берүү.

33. Аффилирленген жана байланыштуу жактар менен ишке ашырылган операциялардын эсебинин жана чечмеленишинин тиешелүү талаптарга ылайык келүүсүн кароого алуу зарыл. Бул максаттарда банктын тышкы аудитору төмөнкүлөр жагынан маалымат алуу үчүн зарыл болгон бардык жол-жоболорду аткарууга тийиш:

а) аффилирленген жана байланыштуу жактар менен операциялар белгиленген;

б) банктын финансылык отчетунда ушул операциялардын шарттарынын талаптагыдай чагылдырылышын жана ачып көрсөтүлүшүн кошо алганда, аффилирленген жана байланыштуу жактар менен операцияларды жүзөгө ашыруу боюнча тиешелүү уруксат жана саясат барбы;

в) аффилирленген жана байланыштуу жактар менен операциялардын натыйжасында келип чыккан дебитордук карыз өз

учурунда төлөнө тургандыгынын жетишерлик жана талаптагыдай аудитордук далили барбы;

г) аффилирленген жана байланыштуу жактар менен операцияларды талдап-иликтөөдө тобокелдиктерге баа берүү жана тескөө жол-жоболору (кредиттерге баа берүү, күрөөнү кабыл алуу ж.б.) сакталат жана колдонулат.

34. Аудит үчүн маанилүү контролдоо каражаттарын иликтөөдө, тышкы аудитор алардын түзүмүн талдап-иликтөө менен кошумча жол-жоболордун жардамы менен (уюмдун кызматкерлерине талаптарды жөнөтүү менен катар) тажрыйбада бул контролдоо каражаттары ишке киргизилгендигин аныктайт.

Тышкы аудитор тарабынан банктын ички контролдук системасынын банк ишинин мүнөзүн, көлөмүн жана татаалдыгын кошо алганда, жагдайларга дал келүүсүнө баа берүү иши төмөнкүлөр жөнүндө/тууралуу маалымат алуу жолу аркылуу жүргүзүлүшү мүмкүн:

а) банктын башкаруу түзүмүнүн банк тарабынан аткарылып жаткан операциялардын түрлөрүнө жана көлөмдөрүнө шайкештиги (башкаруу органдарынын чечимдерди кабыл алууда катышуусу, жетекчилер ортосунда милдеттерди бөлүштүрүү, түзүмдүк бөлүмдөр жөнүндө жоболордун жана кызматтык иш боюнча нускоолордун болушу);

б) бардык операциялардын бухгалтердик эсепте чагылдырылышына жана так финансылык отчеттун даярдалышына контролдукту уюштуруу;

в) банкта ички контролдук системасынын ишин уюштуруу;

г) банктын туунду компанияларынын жана филиалдарынын ишине контролдукту уюштуруу;

д) банкта тобокелдиктерди тескөө ишин уюштуруу;

е) банктын жаңы ички жол-жоболорун иштеп чыгуу же колдонулуп жаткан ички жол-жоболорун өркүндөтүү, ошондой эле банктын ички контролдоо системасын жакшыртуу боюнча мурдагы аудитордук текшерүүнүн сунуш-көрсөтмөлөрүн аткаруу.

35. Тышкы аудитор аудитордук тандалманын негизинде төлөмдөрдү жана эсептешүүлөрдү жүзөгө ашыруу боюнча банк операцияларынын жүргүзүү жол-жоболору жана операциялары Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана Улуттук банктын ченемдик талаптарына

ылайык келишин караштырат. Бул максатта банктын тышкы аудитору төмөнкүлөрдүн канчалык деңгээлде сакталып жана камсыз кылынып жаткандыгына текшерүү жүргүзүүсү зарыл:

а) кагаз жүзүндөгү төлөм документтеринин электрондук аналогуна ылайык келиши;

б) төлөмдөрдү өз учурунда өткөрүү;

в) электрондук төлөмдөрдү жүргүзүү жана банктын ыйгарым укуктуу адамдарынын жеке ачкычтары менен иш алып баруу учурунда купуялуулук жана коопсуздук шарттарын, ошондой эле аларды сактоо жана пайдалануу эрежелерин сактоо;

г) каражаттарды кардарлардын эсебине өз учурунда жана туура чегерүү жана каражаттарды кардарлардын эсептеринен алып салуу;

д) электрондук төлөмдөрдү жүргүзүү учурунда маалыматты өз учурунда кабыл алуу жана берүү;

е) төлөм документтеринин реквизиттерин толтуруу боюнча талаптарды аткаруу.

36. Тышкы аудитор банктын финансылык отчетуна аудит жүргүзүүнүн жүрүшүндө алгылыксыз иш-аракеттерди жана каталарды кароого алуу боюнча тышкы аудитордун жоопкерчилиги жагында аудиттин ислам финансылык институттары үчүн стандарттарынын жана аудиттин эл аралык стандарттарынын талаптары толук көлөмдө аткарылышына таянуу менен иш алып барат.

6. МААЛЫМАТ СИСТЕМАСЫНЫН АУДИТИ

37. Банктар эки жылда бир жолу маалымат системасына аудит жүргүзүп турууга тийиш. Маалымат системасына тышкы аудит жүргүзүү мөөнөтү ага акыркы аудит жүргүзүлгөн күндөн тартып ырааттуу келген эки жыл эсебинен аныкталат.

38. Маалымат системасына аудит жүргүзүүнүн жүрүшүндө жана анын максаттары үчүн тышкы аудитор маалымат системасынын төмөнкүлөрдүн талаптарына ылайык келүүсүнө талдап-иликтөөнү жана баа берүүнү жүзөгө ашырууга тийиш:

а) банктын маалымат коопсуздугу жагында Улуттук банктын ченемдик укуктук актылары;

б) банктын жетекчилиги тарабынан бекитилген маалымат системасынын ички саясаты/жол-жобосу;

39. Маалымат системасына тышкы аудитти жүргүзүүдө эң аз дегенде төмөнкүлөрдү ишке ашыруу зарыл:

а) алардын жетиштүүлүгү жана Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына, Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына ылайык келүү көз карашынан маалымат коопсуздугун камсыз кылуу боюнча ички ченемдик документтер менен таанышуу;

б) алардын шайкештигине, жетиштүүлүгүнө жана актуалдуулугуна баа берүү максатында маалымат системасында орун алышы ыктымал болгон тобокелдиктерди тескөө боюнча банктын стратегиялык документтери, бизнес-пландары, саясаттары жана жол-жоболору менен таанышып чыгуу;

в) маалымат технологиясы процесстерин жөнгө салуу системасына, операциялык тобокелдиктерди тескөө системасына баа берүү;

г) маалымат системасынын иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу системасына жана өзгөчө кырдаалдар келип чыккан шартта маалымат системасын калыбына келтирүү пландарына баа берүү;

д) түйүндүн, операциялык системанын, тиркемелердин, маалымат базасынын, персоналдын коопсуздугун камсыз кылуу деңгээлине баа берүү;

е) филиалдарда маалымат системасынын коргоого алынышы деңгээлин кароого алуу;

ж) автоматташтырылган системалардан пайдалана алуу мүмкүнчүлүгүн жөнгө салуу жана андагы бөлүштүрүү системасына баа берүү;

з) банк персоналынын маалыматтык коопсуздук жагында маалыматынын болушу деңгээлине баа берүү;

и) интеллектуалдык менчик укугуна тиешелүү мыйзам талаптарынын сакталышы, лицензияланган программалык продукттарды колдонуу жагында маселелерди кароого алуу.

7. ТЫШКЫ АУДИТОРДУН КОРУТУНДУСУН/ОТЧЕТУН БЕРҮҮ ТУУРАЛУУ БАНККА КАРАТА КОЮЛГАН ТАЛАПТАР

40. Аудитордук корутундудагы маалымат аудиттин эл аралык стандарттарына жана Улуттук банктын талаптарына ылайык чагылдырылууга тийиш. Мында финансылык отчеттун эл аралык стандарттарына ылайык анын бардык пайдалануучулары үчүн финансылык отчеттун аудитордук корутундусу бирдей болууга тийиш.

41. Финансылык жыл аяктагандан кийин банк төмөнкүлөргө милдеттүү:

1) Улуттук банкка аудитордук корутундунун күбөлөндүрүлгөн көчүрмөсү менен бирге финансылык отчетту жана аудитордун банк жетекчилигине тиешелүү катын акционерлердин жылдык жалпы жыйыны өткөрүлгөнгө чейинки беш жумуш күнүнүн ичинде берүүгө;

2) акционерлердин жалпы жыйыны тарабынан жылдык финансылык отчетунун жаңы финансылык жыл башталгандан тартып токсон күндөн кечиктирбестен бекитилишин камсыздоого;

3) Улуттук банкка аудитордук корутундунун күбөлөндүрүлгөн көчүрмөсү менен бирге акционерлердин жалпы жыйынында бекитилген финансылык отчетту жана аудитордун банктын жетекчилигине жазган катын жаңы финансылык жыл башталгандан тартып жүз беш күндөн кечиктирбестен берүүгө;

4) банктын жылдык финансылык отчетун (анын ичинде консолидацияланган отчетту) аудитордук корутунду менен бирге жаңы финансылык жыл башталгандан тартып жүз жыйырма күндөн кечиктирбестен, Улуттук банк тарабынан белгиленген тартипте жана формада жалпыга маалымдоо каражаттарында жарыялоого.

42. Банк маалымат системасына аудит аяктагандан кийин анын жыйынтыгы боюнча аналитикалык отчеттун күбөлөндүрүлгөн көчүрмөсү жана аудитордун банк жетекчилигине жазган катын беш жумуш күн ичинде Улуттук банкка берүүгө милдеттүү.

43. Банктар банктын тышкы аудитору тарабынан бекитилген жылдык финансылык отчет жарыяланган басылманын көчүрмөсүн жарыялангандан кийин 3 жумуш күн ичинде Улуттук банкка берет.

44. Банк аудитордук ишти жөнгө салган ыйгарым укуктуу мамлекеттик органды аудит жүргүзүлө тургандыгы жана Кыргыз

Республикасынын мыйзамдарына ылайык финансылык отчеттун жарыяланашы тууралуу билдирүүгө тийиш.

45. Эгерде аудитордук текшерүүнүн жүрүшүндө аныкталган кемчиликтер Улуттук банк тарабынан белгиленген мезгил ичинде оңдолбосо, анда Улуттук банк банк жетекчилигине, Директорлор кеңешинин мүчөлөрүнө, банктын Аудит боюнча комитетинин мүчөлөрүнө, акционерлерге жана/же банктын өзүнө банк мыйзамдарында белгиленген лицензияны кайтарып алуу сыяктуу кайсыл болбосун чараларды колдонуу укугуна ээ.

46. Улуттук банк, эгерде аныкталган жетишпестиктер Улуттук банк тарабынан белгиленген мезгил аралыгында оңдолбосо, банктын жетекчилигине, Директорлор кеңешинин мүчөлөрүнө, аудит боюнча Комитеттин мүчөлөрүнө, контролдоочу акционерлерге жана/ же банктын өзүнө карата банктык мыйзамдарда белгиленген, лицензияны кайтарып алууга чейинки чараны колдонушу мүмкүн.

47. Тышкы аудитор төмөнкүдө келтирилген жагдайлар аныкталган учурдан тартып бир жумуш күн ичинде банк Башкармасына, Директорлор кеңешине жана Улуттук банкка маалымдоого милдеттүү:

1) туруктуулугуна коркунуч жараткан аныкталган фактылар жана банк отчеттук мезгил аяктагандан кийин он эки ай ичинде өз ишин үзгүлтүксүз алып баруу жөндөмсүздүгүн көрсөткөн жагдайлар же шарттар тууралуу;

2) Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптары боюнча убактылуу администрацияны киргизүү жана лицензияны кайтарып алуу үчүн негиз болуп саналган жагдайлар жана фактылар жөнүндө;

3) банкка аудитордук текшерүү жүргүзүүнүн жүрүшүндө ага тышкы аудит жүзөгө ашыруудан баш тартуу чечими жөнүндө;

4) алдамчылык же алдамчылык схемаларынын бетин ачуу жана кылмыш жолу менен алынган кирешелердин “изин жашыруу” жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоо боюнча операциялардын белгилерине туура келген бүтүмдөрдү аныктоо жөнүндө;

5) банктын тышкы аудитордун өтүнүчү боюнча Улуттук банкка кайсы бир маалыматты билдирүүдөн баш тарткандыгы жөнүндө;

6) аудиттин эл аралык стандарттарына же Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына ылайык отчеттук мезгилден кийинки мезгилде

банкты олуттуу чыгымдарга алып келиши мүмкүн болгон, ички контролдук системасындагы бузуулардын же кемчиликтердин аныкталгандыгы жөнүндө;

7) Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган башка учурларда.

48. Тышкы аудитор Улуттук банктын талабы боюнча аудит жүргүзүүгө тиешелүү кайсыл болбосун маалыматты берүүгө милдеттүү. Мындай маалыматтардын берилиши тышкы аудит жүргүзүү учурунда купуя маалыматтарды ачыкка чыгаруу катары эсептелинбейт.

49. Улуттук банктын ыйгарым укуктуу кызматкерлери инспектордук текшерүүлөрдүн жүрүшүндө тышкы аудитор менен жолугушууга, ошондой эле алардан оозеки жана жазуу жүзүндө маалыматтарды алууга укуктуу.

50. Тышкы аудитор тарабынан мыйзам талаптарын бузуу фактылары же болбосо тышкы аудитти жүзөгө ашыруудан баш тартуу учурлары тууралуу маалым болгон банк жетекчилиги мындай маалымат алынгандыгы тууралуу эки жумуш күн ичинде Улуттук банкка маалымдоого милдеттүү.

51. Эгерде Улуттук банк аудитордук корутундуну Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана/же аудиттин эл аралык стандарттарынын талаптарына ылайык келбейт деп тааныса, анда банк өз эсебинен кайрадан аудит жүргүзүүгө милдеттүү.

8. КОРУТУНДУ ЖОБОЛОР

52. Улуттук банк тышкы аудитордун корутундусун жалпы жылдык жыйын өткөрүлгөнгө чейин кабыл албастан, төмөндөгүлөрдү камтыган жагдайлар келип чыкса банкка же аффилирленген жакка кайталап аудитти жүргүзүүнү талап кылууга укуктуу:

1) Кыргыз Республикасынын мыйзамына ылайык аудитти жүргүзүүдө чектөөлөр тууралуу корутунду чыгарууга негиз болгон маалыматты жаап-жашыруу фактылары аныкталса;

2) аудитордук уюм тарабынан лицензияда каралбаган иш жүзөгө ашырылса;

3) ыйгарым укуктуу орган тарабынан аудитордун квалификациялык сертификаты кайтарылып алынган болсо;

4) банктын көз карандысыз тышкы аудиторунун жоктугу;

5) тышкы аудитор тарабынан тиешелүү стандарттар, аудит жүргүзүү, бухгалтердик эсепке алуу жана банк ишин жүргүзүү тажрыйбасы сакталбаса жана/же аудитор ал жөнүндө билбесе;

6) аудитордук уюмдун ишинде Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана ушул жобонун талаптарына ылайык келбеген фактылар аныкталса.

Жогоруда көрсөтүлгөн жагдайлар аныкталган учурда Улуттук банк тиешелүү билдирүүнү банктын дарегине жөнөтөт. Банк Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана ушул жобонун талаптарына ылайык банкка кайталап тышкы аудит жүргүзүүгө милдеттүү. Кайталап тышкы аудит жүргүзүү иши банк жана/же аффилирленген жактардын эсебинен жүзөгө ашырылат.

53. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипке ылайык банктын тышкы аудит маселесине карата тиешелүү маалыматты банктын тышкы аудиторуна сунуштайт.

Банктын тышкы аудити банктардын ишине Улуттук банк тарабынан жүзөгө ашырылуучу банктык көзөмөлдүктү жокко чыгарбайт жана аны алмаштырбайт.

Банктардын жана филиалдардын ишине инспектордук текшерүүнү жүргүзүүдө Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан зарыл болгон учурларда төмөндөгүлөрдү аткаруу үчүн келишимдик негизде көз карандысыз аудитордук уюм жана/же жеке аудитор тартылышы мүмкүн:

- банк тарабынан регулятивдик отчетторду түзүү үчүн колдонулган ыкмалар;

- тескөө шайкештигине жана ички контролдук системасына баа берүү;

- ички контролдук системасына (анын ичинде ички аудит кызматына) баа берүү;

- Финансылык отчеттун эл аралык принциптеринин, ислам финансы институттары үчүн бухгалтердик эсепке алуу жана аудит

уюму тарабынан бекитилген стандарттарынын сакталышына баа берүү;

- банк иши Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына жана Улуттук банктын ченемдик актыларына ылайык келишине баа берүү;
- операциялык тобокелдик категориясы катары маалымат системасында орун алышы ыктымал болгон тобокелдиктерди тескөө системасына баа берүү.

54. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык пландан тышкаркы аудиттин жүргүзүлүшүн банктан талап кылууга укуктуу. Мында аудитордук уюмдун кызмат көрсөтүүсү банк тарабына төлөнүлөт.

55. Пландан тышкаркы аудитордук текшерүүнүн максаттары, милдеттери жана мөөнөтү Улуттук банк, банк жана аудитордук уюм тарабынан талкууланып, үч тарап тең кол койгон протоколдор таризделинет. Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларын кошо алганда, Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарын канааттандырган аудитордук уюм аудитордук текшерүү жүргүзө алат.

56. Банк Улуттук банктын пландан тышкаркы аудит жүргүзүү жөнүндө чечимин Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларын кошо алганда, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте жана мөөнөттөрдө даттанууга укуктуу. Мында, Улуттук банктын чечимине банктын даттануусу ал чечимдин аткарылышын токтотпойт.

57. Банктын кызмат адамдары төмөнкүлөргө милдеттүү:

- банктын тышкы аудиторунан аудитордук текшерүүнү өз учурунда жана толук жүргүзүү үчүн шарттарды түзүүгө, аны жүргүзүү үчүн зарыл болгон бардык документтерди берүүгө, ошондой эле анын талабы боюнча оозеки жана жазуу жүзүндө түшүндүрмөлөрдү берүүгө;
- аудитордук текшерүү тарабынан аныкталган бардык бузулуулар, анын ичинде банкты ички контролдук системасында бухгалтердик эсепке алууну жүргүзүү жана финансылык отчетту түзүү боюнча эреже бузууларды ыкчам четтетүүгө.

58. Банктардын кызмат адамдарына жана кызматкерлерине төмөнкүлөргө тыюу салынат:

- банктын тышкы аудитинин жыйынтыктары боюнча негизделген, документтер жана эсептөөлөр менен ырасталган тыянактарды өзгөртүү максатында тышкы аудиторго таасирин тийгизүүгө;

- банктын тышкы аудитин жүргүзүү учурунда айкындалууга тийиш болгон маселелер чөйрөсүн чектөө максатында ар кандай иш-аракеттерди көрүүгө;

- эгерде ал банктын тышкы аудитин жүргүзүү максаттары үчүн зарыл болсо, тышкы аудитордун документтерден, отчеттордон, банк кызматкерлеринен, ошондой эле банктын жайларды пайдалалануу мүмкүнчүлүгүн чектөөгө.

Жогоруда көрсөтүлгөн жагдайлар келип чыккан учурда, банктын тышкы аудитору алар жөнүндө банктын Директорлор кеңешине көчүрмөсүн берүү менен Улуттук банкка түздөн-түз кат жүзүндө билдирүүгө милдеттүү.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

720001, Бишкек ш., Чүй проспекти, 168
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-3-(НПА)

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан лицензияланган жана иши ал тарабынан жөнгө салынган банктарда жана банктык эмес финансы- кредит уюмдарында ички контролдук жана ички аудит системаларын жөнгө салуу эрежелерин бекитүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан лицензияланган жана иши ал тарабынан жөнгө салынган банктарда жана банктык эмес финансы-кредит уюмдарында ички контролдук жана ички аудит системаларын жөнгө салуу эрежелери, ушул токтомго кошо тиркелген тиркемеге ылайык бекитилсин.

2. Токтом 2017-жылдын 22-июнунан тартып күчүнө кирет.

3. Юридика башкармалыгы:

– токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;

– расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн бул токтомду Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

4. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен коммерциялык банктарды, депозиттерди тартуу менен иш алып барган микрофинансылык компанияларды, «Кыргыз

банктар бирлиги» юридикалык жактар бирикмесин, «Кредиттик союздардын каржы компаниясы» ААКсын, Улуттук банктын областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн тааныштырсын.

5. Токтомдун аткарылышына контролдук Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын мүчөсү Т. Дж. Джусупов мырзага жүктөлсүн.

Төрага

Т. Абдыгулов

Кыргыз Республикасынын
Улуттук банк Башкармасынын
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-3-(НПА)
токтомуна тиркеме

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган жана иши ал тарабынан жөнгө салынган банктарда, банк эмес финансы-кредит уюмдарында ички контролдук жана ички аудит системаларын жөнгө салуу эрежелери

1. ЖАЛПЫ ЖОБОЛОР

1. Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган жана иши ал тарабынан жөнгө салынган банктарда, банк эмес финансы-кредит уюмдарында ички контролдук жана ички аудит системаларын жөнгө салуу боюнча ушул эрежелер (мындан ары – эрежелер) Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан (мындан ары –Улуттук банк) лицензияланган жана иши ал тарабынан жөнгө салынган, депозиттерди тартуу менен иш алып барууга укуктуу банктарда, микрофинансылык компанияларда, анын ичинде ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык операцияларды жүзөгө ашырган же «ислам терезесине» ээ банктарда жана «Кредиттик союздардын финансы компаниясы» ААКсында, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкында (мындан ары – банк) ички контролдук жана ички аудит системаларын уюштуруу боюнча эрежелерди камтыйт.

2. Банкта Директорлор кеңеши, банк Башкармасы тарабынан банк ишине жана анын финансылык абалына натыйжалуу көзөмөлдүктүн жүзөгө ашырылышын камсыз кылган ички контролдук системасынын уюштурулушуна карата талаптарды аныктоо ушул эрежелердин максаты болуп саналат, мында төмөнкүлөр да камсыз кылынууга тийиш:

– тиешелүү деңгээлдеги корпоративдик башкаруу тажрыйбасы жана иш алып баруу этикасы, маданияттуулук;

- банк жана анын кызматкерлери тарабынан Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана ченемдик укуктук актыларынын талаптарынын сакталышы;

- банк жана анын кызматкерлери тарабынан банк саясатынын жана ички документтеринин талаптарынын сакталышы;

- банк өзүнө алган тобокелдик деңгээлине анын капиталынын шайкеш келишин камсыз кылуу үчүн өз убагында аныктоо, өлчөө, контролдоо жана мониторинг жүргүзүү аркылуу тобокелдикти натыйжалуу тескөө;

- банк жана анын кызматкерлеринин ишиндеги кемчиликтерди өз убагында аныктоо жана аларды жоюу;

- банкта күтүүсүз же өзгөчө кырдаалдарды жөнгө салуу үчүн шайкеш механизмдерди түзүү.

3. Эрежелерде төмөнкү түшүнүктөр колдонулган:

Ички аудит – бул, банктын ички контролдук системасынын жеткиликтүүлүгүн (шайкештигин) жана натыйжалуулугун текшерүү жана ага баа берүү боюнча иш (көз карандысыз эксперттик милдет). Ал банктын ички контролдук системасын өркүндөтүү боюнча объективдүү баа берүүнүн жана сунуш-көрсөтмөлөрдүн негизинде алардын натыйжалуу жана коопсуз ишин камсыз кылуу үчүн ички аудит жүргүзүү жана банктын башкаруу органдарына көмөктөшүү максатында түзүлгөн көз карандысыз ички аудит кызматы тарабынан жүзөгө ашырылат.

Ички контролдук – бул Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана банктын ички документтеринин талаптарына ылайык банктын жөнгө салынган жана натыйжалуу ишин камсыз кылуу максатында жүргүзүлгөн үзгүлтүксүз процесс.

Банктын ички контролдук системасы – максаттарга жетүүнү камсыз кылуу жана банктын иш коопсуздугун уюштуруу үчүн башкаруунун бардык деңгээлиндеги жана банктын иш чөйрөсүндөгү өз ара байланыштуу контролдук чаралар топтому (системасы).

Таламдардын каршы келиши – банктын кызмат адамдарынын жана (же) кызматкерлеринин жеке кызыкчылыктары жана алардын кызматтык ыйгарым укуктарын талаптагыдай аткаруусу менен банктын жана (же) анын кызматкерлеринин жана (же) кардарларынын мүлктүк же башка кызыкчылыктарынын ортосунда кайчы пикирлердин

келип чыгышы мүмкүн болгон жагдай, бул банк жана (же) анын кардарларына кесепетин тийгизиши мүмкүн.

2. ИЧКИ КОНТРОЛДУК СИСТЕМАСЫН УЮШТУРУУ

4. Тобокелдиктерди тескөө системасы «Кыргыз Республикасынын банктарында тобокелдиктерди тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобонун талаптарына ылайык түзүлөт.

5. Банктын ички контролдук системасы, анын ишинде кандайдыр бир максаттарга жетүү үчүн терс таасирин тийгизиши мүмкүн болгон тобокелдиктерди туруктуу негизде аныктоо жана ага берүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга тийиш.

6. Банктын ички контролдук системасы төмөнкү компоненттерди камтуусу зарыл:

- банктын башкаруу органдарынын, түзүмдүк бөлүмдөрүнүн жана кызмат адамдарынын компетенциясы, ыйгарым укуктарынын жана жоопкерчиликтеринин бөлүштүрүлүшү, сый акы төлөө системасы каралган банктын тиешелүү уюштуруу түзүмүн;

- тиешелүү ички маалымат системасын жана өз учурунда чечим кабыл алууга, маалымат коопсуздугун камсыз кылууга өбөлгө түзгөн башкаруу органдарына маалымдоо системасын;

- тобокелдиктерди тескөө жана аларга баа берүү системаларына туруктуу байкоо жүргүзүүнү;

- ички контролдуктун тиешелүү жол-жоболорун;

- ички контролдук системасынын андагы кемчиликтерди аныктоо жана өркүндөтүү максатында мезгил-мезгили менен өзүнө-өзү баа берүүсүн.

7. Ички контролдук - банктын төмөнкү максаттарга жетүүсүнө багытталган:

- иштин натыйжалуулугу жана жыйынтыгы, активдерди жана пассивдерди башкаруунун натыйжалуулугу, активдердин сакталышын камсыз кылуу, тобокелдиктерди натыйжалуу жөнгө салуу;

- ички жана тышкы пайдалануучулар үчүн финансылык отчеттун, мезгил-мезгили менен берилүүчү жана башка отчеттордун ишенимдүүлүгүн, толуктугун, объективдүүлүгүн жана өз учурунда түзүлүшүн жана берилишин камсыз кылуу;

– Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана банктын ички документтеринин талаптарын сактоо.

8. Банктык топтун башкы/банктык холдингдик компаниясы консолидацияланган негизде банктык топто ички контролдук системасын уюштурууга милдеттүү, ал банктык топтун катышуучуларынын иш натыйжалуулугуна жана алар тарабынан мыйзамдардын жана ички документтердин талаптарынын сакталышына баа берип туруу үчүн катышуучулардын иши тууралуу маалымат менен өз убагында камсыз кылып турууга тийиш.

9. Банктын Директорлор кеңеши банка ички контролдук системасынын талаптагыдай уюштурулушун жана анын ишин камсыз кылууга милдеттүү жана жүктөлгөн милдеттерин натыйжалуу аткаруу максатында, тобокелдиктерди тескөө, ички аудит жана комплаенс-контролдук кызматтарынын ишине, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана банктын ички документтеринин талаптарынын сакталышына тиешелүү маселелерге, анын ичинде бул маселелер боюнча ыйгарым укук чегерилген Комитеттер аркылуу мониторинг жүргүзүүгө жана контролдукту жүзөгө ашырууга тийиш.

10. Банктын Директорлор кеңеши банк Башкармасынын ишине мониторинг жүргүзүп, контролдукту жана баа берүүнү жүзөгө ашырат. Банктын Директорлор кеңеши төмөнкү иш-чараларды өткөрөт:

1) банк Башкармасынын ишине мониторинг жүргүзүү, көзөмөлдөө жана баа берүү максатында баа берүүнүн төмөнкү критерийлерин бекитет, алар төмөнкүлөрдү камтыйт, бирок булар менен эле чектелип калбайт:

- банк ишинин анын ички документтерине (саясатына) шайкеш келүүсү;
- банктын финансылык абалынын туруктуулугу;
- банк операцияларынын натыйжалуулугу;
- кардарлардын банктык кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо процессиндеги кайрылууларын кароо боюнча банк ишинин сапаты;
- Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарын сактоо;

2) банк Башкармасынын кесипкөй деңгээлинин банк ишинин түрүнө, татаалдыгына жана тобокелдикке туруштук берүү деңгээлине шайкеш келүүсүнө мониторинг жүргүзүп, контролдукту жүзөгө ашырат;

3) тиешелүү маалыматтарды алып, банк Башкармасынын банк ишинин жыйынтыгы боюнча отчетун угат, ал төмөнкү маселелер боюнча жеткиликтүү/толук маалыматты камтууга тийиш (бирок муну менен эле чектелип калбайт):

- банк Башкармасынын банктын стратегиясында белгиленген максаттарга жетүүсү жөнүндө, мында аларга жетүүгө тоскоолдук жараткан себептер көрсөтүлүүсү зарыл;

- банктын жана анын көзөмөлүндөгү уюмдардын ишинин ички жана тышкы шарттарына жана алардын өзгөрүшүнө баа берүү жөнүндө;

- банк ишинин банктын Директорлор кеңеши тарабынан бекитилген стратегияларга жана саясаттарга шайкештиги жөнүндө;

- банк кирешелүүлүгүнүн туруктуулук/өзгөрүлмөлүүлүк деңгээли тууралуу;

- банктын кирешелүүлүгү жөнүндө, мында кирешелүүлүк банк стратегиясын ишке ашыруунун натыйжасы же кыска мөөнөттүү кирешелүүлүктү арттырып, бирок узак мөөнөткө каралган келечекте тобокелдиктерге дуушар кылган банк операцияларынын натыйжасы экендиги белгиленген;

- мында так эмес, толук эмес же санкцияланбаган операцияларды, активдердин сакталышын камсыз кылуу боюнча иштеги кемчиликтерди, финансылык жана мезгил-мезгили менен берилүүчү отчетторду түзүүдөгү кемчиликтерди, банктын ички документтеринин жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын талаптарын бузууга жол берүүлөрдү өз убагында аныктоо, өз ара байланыштуу түзүмдөрдө таламдардын каршы келип калууларына, ички кара ниеттиктерге жана алдамчылыкка жол бербөө жагында банк Башкармасынын жөндөмдүүлүгү боюнча ички контролдуктун абалы жөнүндө;

- банктын тобокелдиктерди тескөө системасынын натыйжалуулугу жөнүндө;

- банк ишин жана андагы тобокелдиктерди тескөө үчүн ички моделдердин жана маалымат системаларынын абалы жана жеткиликтүүлүгү, ошондой эле алардын банка таандык тобокелдиктерди идентификациялоону, өлчөөнү, баа берүүнү натыйжалуу жүзөгө ашыруу жана зарыл учурда оптималдаштыруу мүмкүнчүлүктөрү тууралуу;

- өзүнүн тобокелдикке туруштук берүү мүмкүнчүлүгүн жана стратегиясын колдоо үчүн, банк капиталынын шайкештигине баа берүү жөнүндө;

- банктын финансылык абалы жөнүндө толук, так жана ишенимдүү баа берүүлөрдүн чагылдырылышы көз карашында, финансылык отчеттун абалы тууралуу;

- Улуттук банкка мезгил-мезгили менен берилүүчү отчеттун өз убагында, так жана толук берилишин контролдоо жана мониторинг жүргүзүү жөнүндө;

- иштин жыйынтыгынын жана тобокелдикке туруштук берүү мүмкүнчүлүгүнүн банк стратегиясында аныкталган тобокелдиктин деңгээлине шайкеш келүүсү тууралуу;

- комплаенс-контролдук, ички жана тышкы аудитор, ошондой эле банктын көзөмөл органы тарабынан аныкталган мыйзам бузуулардын жана кемчиликтердин банк Башкармасы тарабынан өз убагында, толук жана сапаттуу четтетилиши тууралуу;

- банк Башкармасынын комплаенс-контролдук, тобокелдик-менеджменти, ички аудит, ошондой эле тышкы аудит кызматтарынын жана банктык көзөмөл органдарынын сунуш-көрсөтмөлөрүн аткаруусу жөнүндө.

Комплекстүү талкуулоонун жана баа берүүнүн жыйынтыктарына жараша Директорлор кеңеши банк ишин жакшыртууга жана банктын финансылык туруктуулугун камсыз кылууга багытталган ар бир маселе боюнча, конкреттүү чараларды иштеп чыгуу жана (же) ишке ашыруу зарылчылыгын, алардын аткарылышына жоопкерчиликтүү адамдарды жана аткаруу мөөнөтүн көрсөтүү менен тиешелүү чечимдерди чыгарат, ошондой эле тиешелүү ыйгарым укуктуу адамга банктын Директорлор кеңешинин чечимдеринин аткарылышына мониторинг жүргүзүү жана контролдоону жүктөйт.

11. Банктын ар бир түзүмдүк бөлүмдөрү, филиалдары жана туунду компаниялары үчүн тиешелүү контролдоо чөйрөсү бекитилет.

12. Натыйжалуу ички контролдук системасы банк ишин коштоп жүргөн тобокелдиктердин дайыма идентификацияланып (аныкталып), баа берилип, ошондой аларды минималдаштыруу боюнча шайкеш жана дароо чаралардын көрүлүшүн камсыз кылууга тийиш. Ички контролдук системасы жаңы же мурда контролдукка алынбаган

(мисалы, жаңы финансылык кызмат көрсөтүүлөрдүн жана продукттардын жайылтылышы ж.б) кайсы болбосун тобокелдиктин аныкталышына жараша корректировкаланууга тийиш.

13. Контролдоо чараларына контролдук аракеттер топтому жана банк операцияларын башкаруунун жана аткаруунун бардык деңгээлиндеги жоопкерчилик камтылат, булар банк операцияларын жана бүтүмдөрүн ишке ашырууда ыйгарым укуктардын жана милдеттердин бөлүштүрүлүшүнө тиешелүү контролдукту камсыз кылууга тийиш.

Контролдук аракеттер банктын бардык кызматкерлеринин күнүмдүк аракеттеринин ажыратылгыс бөлүгү болууга жана бардык банк операцияларында чагылдырылууга тийиш.

3. ИЧКИ КОНТРОЛДУК ЖОЛ-ЖОБОЛОРУНА ТАЛАПТАР

14. Банкта ички контролдук саясаты, ыкмасы жана жол - жобосу иштелип чыгууга жана бекитилүүгө тийиш, алар банктын иш көлөмүнө жана алардын татаалдыгына жараша ырааттуу болуп, кылдат иштелип чыгуусу, ошондой эле банктын бардык бөлүмдөрүндө бирдей колдонулушу зарыл.

Бул ички документтер банк ишиндеги жана анын абалынын олуттуу өзгөрүүсүнөн улам, кеминде жылына бир жолу текшерилип, анын натыйжасында зарылчылык келип чыккан шартта, тиешелүү корректировкалар киргизилүүгө тийиш.

15. Контролдук чаралардын натыйжалуулугун камсыз кылуу үчүн банк Башкармасы төмөндөгүлөрдү жүзөгө ашырат:

- ишинде пайдаланууга тийиш болгон тиешелүү ички документтер (саясаттар, жол-жоболор) менен банк кызматкерлерин өз убагында тааныштыруу;

- банктын кызматкерлерин ички контролдуктун тиешелүү жол-жоболоруна окутууну уюштуруу. Окутуу программасында ар бир кызматкердин банктын саясатында каралган жеке жана жалпы милдеттеринин аткарылышындагы өз ара байланышты чечмелеп берүү камтылат.

16. Банк банктык жана башка операциялар (бүтүмдөр) айкын жүзөгө ашырылганга чейин алдын ала контролдук жүргүзүүгө милдеттүү, мында ал ички контролдуктун төмөнкү түрлөрүн колдонот:

– банктын Улуттук банкка макулдашылууга тийиш болгон кызмат адамдарын белгилүү бир ишти (кызматтык милдеттерди) аткарууга зарыл болгон финансы-экономикалык жана/же юридикалык чөйрөдөгү квалификациясын жана кесипкөй тажрыйбасын кылдат талдап-иликтөө аркылуу тандоо жана талапкерлердин ичинен кынтыксыз абройго ээ, кыйла даярдыгы бар жана квалификациялуу адистерди тандоо;

– орун алышы ыктымал болгон жоготууларга жол бербөө же чектөө максатында, банк тарабынан жүргүзүлүп жаткан операциялардын натыйжалуугуна алардын аткарылышы үчүн оптималдуу каражаттарды жана ыкмаларды аныктоо менен алдын-ала талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү аркылуу акча каражаттарын тартуу жана жайгаштыруу;

– банктын финансылык мүмкүнчүлүгүнө жараша жана банктын ички документтерине ылайык, банкты зарыл техникалык каражаттар, жабдуулар, заманбап маалыматтык системалар жана технологиялар менен камсыз кылуу аркылуу;

– банктык жана башка операцияларды (бүтүмдөрдү) жүргүзүү ыкмаларын, жол-жоболорун, тартибин, бөлүмдөрдүн (бизнес-чөйрөлөрдүн, бизнес-процесстердин) жана алардын жетекчилеринин ыйгарым укуктарын аныктаган бир түрдүү ички документтерди, кызматтык нускоолорду иштеп чыгуу жана бекитүү, ошондой эле лимиттерди жана башка чектөөлөрдү белгилөө жана кайра карап чыгуу аркылуу милдеттерди жана ыйгарым укуктарды чектөө;

– банктын ички документтеринде аныкталган башка тармактарда.

17. Банктык жана башка операцияларды (бүтүмдөрдү) жүзөгө ашыруу боюнча чечим кабыл алуунун жана документ менен иш алып баруунун белгиленген жол-жоболорун сактоо менен банктык жана башка операцияларга (бүтүмдөргө) жана башка ишке күндөлүк контролдук, банктын операциялык күнү ичинде кызматкер ага жүктөлгөн милдеттерди аткаруу процессинде жүргүзүлөт. Күндөлүк контролдук мыйзам талаптарын, банктын ички документтеринин талаптарын бузуу фактыларынын орун алышына жол бербөө, банктык жана башка операциялардын (бүтүмдөрдүн) бухгалтердик эсепте өз убагында жана так чагылдырылышы, банктын каражаттарынын максаттуу пайдаланылышын жана мүлкүнүн сакталышын камсыз кылуу үчүн жүргүзүлөт.

18. Кийинки контролдук банктык жана башка операциялар (бүтүмдөр) ишке ашырылгандан кийин жүргүзүлөт. Кийинки контролдук процессинде операциялардын (бүтүмдөрдүн) негиздүү жана туура жүргүзүлүшү, документтердин аларды тариздөө боюнча белгиленген формаларга жана талаптарга ылайык келүүсү, кызматкерлер тарабынан аткарылып жаткан милдеттердин алардын кызматтык нускоолоруна шайкеш келээри, салыштырып текшерүүнүн белгиленген жол-жоболорунун сакталышы, документтердин макулдашылышы жана кол коюлушу текшерилет, маалымат коопсуздугун камсыз кылуу натыйжалуулугуна баа берилип, кызматкерлер ортосунда милдеттердин бөлүштүрүлүшүнө талдап-иликтөөлөр жүргүзүлөт, орун алган мыйзам бузуулар менен кемчиликтердин себептери жана аларды четтетүү чаралары аныкталып, пландаштырылып жана болжолдонуп жаткан көрсөткүчтөр корректировкаланат.

Алдын ала, күндөлүк жана кезектеги контролдук жүргүзүү тартиби чечиле турган маселелердин өзгөчөлүктөрүнө жараша банктын ички документтеринде аныкталууга тийиш.

19. Контролдук аракеттеринде кеминде төмөнкүлөр камтылууга тийиш:

- банктын Директорлор кеңеши/банк Башкармасы тарабынан ички контролдукта кетирилген кемчиликтерди, мыйзам бузууларды жана катачылыктарды аныктоо максатында түзүмдүк бөлүмдөрдүн иш жыйынтыктары тууралуу отчетторду жана маалыматтарды, алардын жетекчилеринен түшүндүрмөлөрдү талап кылуу аркылуу жүзөгө ашырылган контролдук;

- түзүмдүк бөлүмдөрдүн жетекчилеринин карамагындагы кызматчылардын отчетторун туруктуу негизде жана мезгил-мезгили менен (күн сайын, жума сайын жана/же ар айлык) текшерип туруулары аркылуу жүзөгө ашырылган контролдук аракеттер;

- материалдык баалуулуктардан (нак акча, баалуу кагаздар ж.б.) пайдалануу мүмкүнчүлүгүн чектөөлөрдү текшерүү, материалдык баалуулуктарды кайра эсептеп чыгуу, материалдык баалуулуктардын сакталышы жана колдонулушу үчүн жоопкерчиликти бөлүштүрүү, материалдык баалуулуктардын сакталышы үчүн тиешелүү жайлардын коргоого алынышын камсыз кылуу аркылуу жүзөгө ашырылган, алардын колдо болушуна контролдук;

– банктык жана башка операциялар жана башка иштерди (бүтүмдөрдү) жүзөгө ашыруу боюнча келишимдик мамилелерге эксперттик баа берүү аркылуу жүзөгө ашырылган укуктук контролдук;

– белгиленген лимиттерге шайкеш келүүсүн текшерүү;

– операцияларды, бүтүмдөрдү макулдашуу жана санкциялоо системасы, алардын бухгалтердик эсептерде жана отчеттордо так чагылдырылышын текшерүү;

– маалымат системалары жана маалымат технологиясы чөйрөсүндө тиешелүү техникалык кодекстердин жана стандарттардын сакталышын текшерүү аркылуу банктык жана башка операцияларды (бүтүмдөрдү) жана башка ишин даярдоо жана жүзөгө ашыруу процессинде автоматташтырылган режимде жүргүзүлгөн техникалык контролдук;

– аутсорсинг келишими боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочу уюмдун ишин контролдоо;

– банк операцияларын жана бүтүмдөрдү ишке ашырууда саясаттардын жана жол-жоборлордун сакталышын текшерүү.

20. Милдеттерди бөлүштүрүүнүн алкагында жүргүзүлгөн контролдук аракеттер таламдардын каршы келишинин жана анын келип чыгуу шарттарынын четтетилишине, укукка жатпаган аракеттердин ишке ашырылышына, ошондой эле төмөнкү мүмкүнчүлүктөрдүн бир эле түзүмдүк бөлүмгө же кызматкерге сунушталышына жол берилбешине өбөлгө түзүүгө тийиш:

– банктык операцияларды жана башка бүтүмдөрдү жүргүзүү, ошол эле учурда аларды эсепте чагылдыруу;

– акча каражаттарын төлөөгө санкция белгилөө жана алардын айкын төлөнүшүн жүзөгө ашыруу;

– кредит берүү учурунда сунушталган документтердин анык жана толук экендигине баа берүү жана кредиттин кайтарылышына мониторинг жүргүзүү;

– таламдардын каршы келиши орун алышы мүмкүн болгон кайсы болбосун башка иш чөйрөсүндө иш-аракеттерди жүргүзүү.

21. Потенциалдуу таламдардын каршы келип калуу чөйрөсү аныкталууга, кыскартылууга жана көз карандысыз байкоого алынууга тийиш.

22. Кандайдыр бир чечимдерди кабыл алууда жана операцияларды жүргүзүүдө жоопкерчиликтерди бөлүштүрүүнү, ошол эле учурда алдамчылык иш-аракеттерден коргоону камсыз кылуу үчүн бир дагы кызматкер операцияны башынан аягына чейин жүргүзбөөгө тийиш (мисалы, кредитти берүүгө макулдук берүү үчүн жоопкерчиликтүү кызматкерге кредитти берүү боюнча эсептешүү-кассалык операцияларды жүргүзүүгө жол берилбейт, же операцияларды жүргүзүүдө санкция белгилеген кызматкер ушул операция боюнча калдыктарды башкы китеп менен салыштырууну жүзөгө ашырбоого тийиш).

23. Ички контролдук системасы тажрыйбалуу адистер, ички контролдукта колдонулган маалыматты топтоо, иштеп чыгуу, иликтөө, өткөрүп берүү жана коргоо үчүн зарыл болгон маалымат системалары жана программалык-техникалык каражаттар менен камсыз болушу зарыл.

Банк иштеп жаткан маалымат системалардын ушул эрежелерде белгиленген талаптарга ылайык ички контролдук системасынын ишин камсыз кылуу мүмкүнчүлүгү көз карашында туруктуу иликтөөлөрдү жүргүзүп турууга, ошондой эле системалардын ишин өз убагында жөнгө салып (актуализациялоо) же жаңы системаларды ишке киргизүүгө тийиш.

24. Санкциясыз пайдалануу мүмкүнчүлүгүнөн жана купуялуулукту камтыган маалыматты жайылтуудан, ошондой эле маалыматты жеке кызыкчылыгы үчүн колдонуудан коргоо тартибин кошо алганда, коопсуз маалымат агымын жөнгө салуу жана камсыз кылуу үчүн контролдук тартиби ушул Эрежелерди эске алуу менен банктын ички документтеринде белгиленет жана банк ишинин бардык багыттарына жана операцияларына таркатылат. Бул үчүн банк:

1) оперативдүү режимде шайкеш жана толук финансылык жана башка зарыл маалыматтарга ээ болууга, ошондой эле банктын жетекчилиги тарабынан чечимдердин кабыл алынышына таасирин тийгизиши мүмкүн болгон рынокто түптөлгөн жагдайлар жана шарттар жөнүндө маалымат менен камсыз болууга тийиш;

2) автоматташтырылган маалымат системасына жана техникалык каражаттарга ички контролдуктун жүргүзүлүшүн камсыз кылууга тийиш, ал төмөнкүлөрдү өзүнө камтыйт:

– автоматташтырылган системаларга жалпы контролдук, анда иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу максатында компьютердик системаларга (башкы компьютерге, кардар-сервер системасына жана түпкү пайдалануучулардын жумуш орундарына ж.б) жүргүзүлгөн контролдук каралган. Жалпы контролдук, банк тарабынан жүзөгө ашырылуучу маалыматтарды резервге коюу (көчүрүү) жол-жоболорунан жана программалык камсыздоону сатып алуу, иштеп чыгуу жана тейлөө (коштоп жүрүү) эрежелерин, ошондой эле пайдалануу коопсуздугуна контролдукту жүзөгө ашыруу тартибин аныктоону кошо алганда, автоматташтырылган маалымат системасынын функцияларын кайра калыбына келтирүү жана андан пайдалануу учурунда колдоо көрсөтүү жол-жоболорунан турат.

– программалык контролдук, ал колдонмо программаларга киргизилген автоматташтырылган жол-жоболор, ошондой эле банктык операциялардын жана башка бүтүмдөрдүн иштелип чыгышын контролдукка алган кол менен иштетилүүчү жол-жоболордун негизинде жүзөгө ашырылат (контролдук редакциялоо, пайдалануу мүмкүнчүлүгүн контролдоо, маалыматтарды резервге коюу жана калыбына келтирүүнүн ички жол-жоболору ж.б).

25. Банктын финансылык маалыматынын өз убагында берилишин, аныктыгын жана жеткиликтүүлүгүн камсыз кылууга контролдук, кеминде төмөнкүлөрдү текшерүүнү талап кылынат:

– банкта бухгалтердик эсепке алуу системасынын Финансылык отчеттун эл аралык стандарттарына (ФОЭС) жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык келүүсү;

– ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык операцияларды жүзөгө ашырган банкта – банктын бухгалтердик эсепке алуу системасын ислам финансы институттары үчүн Бухгалтердик эсепке алуу жана аудит уюмунун стандарттарына (AAOIFI) (белгилүү бир стандарттар жок учурда - эгерде алар AAOIFI тарабынан бекитилген Шариат стандарттарына каршы келбесе, ФОЭС стандарттарына ылайык келүүсү) жана Кыргыз Республикасында кабыл алынган банктык тажрыйбанын коопсуз стандарттарына ылайык келүүсү;

– банкта бухгалтердик жазууларды жана өткөрүүлөрдү жүргүзүү боюнча ички документтин (колдонмо) болушу;

– бухгалтердик жазуулардын күндөлүк негизде жүзөгө ашырылышы жана банктын ар бир операциясынын чагылдырылышы;

– банктын ар бир күнгө карата финансылык абалын чагылдырган отчеттун болушу;

– айрыкча депозиттерге, кредиттерге, валюта операцияларына жана башка операцияларга тиешелүү өздүк эсептер боюнча маалыматтын банктын башкы китебинин маалыматтарына дал келүүсү;

– санкциялоо процессине тартылбаган кызматкерлер тарабынан утурумдук салыштырып текшерүүлөрдүн жүргүзүлүшүн же операциялардын финансылык отчетто чагылдырылышын;

– банктын кайсыл болбосун операциясы башталышынан аягына чейин же анын учурдагы абалына көз салууга мүмкүн болгон түзгөн документтин болушун;

– банктын бардык операцияларын баштапкы документтер менен тастыктоонун жана операцияларды жүргүзүүдө кандай болбосун өзгөрүүлөрдүн тиешелүү жазуулар менен тастыкталышын;

26. Банктын ички контролдук системасына мониторинг туруктуу негизде жүргүзүлүп, кеминде төмөнкүлөрдү камтыйт:

– банктын ички контролдук системасына мониторинг, ал банк кызматкерлеринин иш-аракеттеринде, ошондой эле системанын ишиндеги (маалыматты иштеп чыгуу жана сактоо, коопсуздукту коргоо системасы ж.б.) кемчиликтерге жана каталарга бөгөт коюу, аныктоо жана аларды өз убагында жоюу боюнча чараларды жүргүзүүгө негизделет. Белгиленген чараларды (мониторингдин натыйжаларын карап чыгуу ыкмасы, эрежеси, мезгилдүүлүгү, тартиби ж.б) жүргүзүү тартиби банктын ички документтеринде аныкталууга тийиш;

– ички контролдук тобокелдигине баа берүү (б.а. алдын ала каралган контролдук чаралар орун алышы мүмкүн болгон кемчиликтерге жана каталарга бөгөт коюуга, аныктоого жана четтетүүгө өбөлгө түзө алышпайт). Конкреттүү кызматкердин банктын бардык кызматкерлерине мүнөздүү болгон компетенттүүлүк жана ак ниеттүүлүк сыяктуу ушул кызмат ордуна жана ага тиешелүү функционалдык милдеттерге зарыл, жеке сапаттарын кароо маанилүү;

– күтүүсүз жагдайлар орун алган шартта, кошумча (резервдик) автоматташтырылган системаларды жана/же жабдууларды колдонуу

менен ишти калыбына келтирүү, анын ичинде кызмат көрсөтүүлөрдү тышкы сунуштоочу (провайдер) тарабынан колдоого алынган, банктын ишине кооптуу системаны калыбына келтирүү планынын аткарылышы. Ички документтерде бул пландардын аткарылышын текшерүү жана күтүүсүз жагдайлар орун алган учурда алардын аткарылышы жагында пландарды текшерүү тартиби, ошондой эле аларга карата иш-аракеттер планы иштелип жаткан орун алышы ыктымал болгон күтүүсүз жагдайлардын тизмеси аныкталууга тийиш;

– кызматкерлердин, системалардын жана бүтүндөй банк ишиндеги кемчиликтерди четтетүү. Мында алгылыксыз натыйжаларга дуушар кылган, атайы жана күтүүсүз аракеттерге түрткү берген шарттарды жана себептерди аныктоого артыкчылык берилет;

– ички контролдук жол-жоболордун болуусу зарыл, бирок бул жетишсиз болуп саналат. Банк Башкармасы бул жол-жоболордун өз убагында жана квалификациялуу деңгээлде аткарылышын камсыз кылууга тийиш;

Банктын тиешелүү кызматтары тарабынан жүргүзүлгөн мониторингдин натыйжасында отчет түзүлүп, анда аныкталган кемчиликтер жана пландагы текшерүүлөрдүн алкагында айрым контролдук жол-жоболордун жана/же ички контролдук системасынын натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн сунушталган чаралар көрсөтүлөт.

27. Банкта милдеттүү түрдө туруктуу негизде ички аудит, тобокелдик-менеджменти жана комплаенс-контролдук кызматтары иш алып барат, алар Директорлор кеңешине отчет беришет.

4. КОМПЛАЕНС-КОНТРОЛДУК СИСТЕМАСЫН УЮШТУРУУ

28. Банк тарабынан комплаенс-контролдуктун натыйжалуу аткарылышы максатында Директорлор кеңеши комплаенс-контролдук кызматын түзүүгө милдеттүү. Банктын Директорлор кеңеши Дайындоолор жана сый акылар боюнча комитеттин сунуш-көрсөтмөлөрүн эске алуу менен комплаенс-контролдук кызматынын жетекчисин жана кызматкерлерин дайындап, алардын эмгек акы өлчөмүн аныктайт, ошондой эле кызматкерлеринин санын жана өздүк курамын аныктайт.

Комплаенс – контролдук кызматынын жетекчисинин кызмат ордуна талапкер Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларында белгиленген тартипте Улуттук банкка макулдашылат.

29. Таламдардын каршы келип калуусуна жол бербөө үчүн комплаенс-контролдук кызматынын жетекчисинин милдетине ички аудит кызматын тескөөнү кошо алганда, тобокелдиктерди (операциялык, абройдук, стратегиялык тобокелдиктерден тышкары) топтоочу, тобокелдиктерди тескөөнү жүзөгө ашыруучу, бухгалтердик эсепке алууга жана финансылык отчетко жооп берүүчү банктын түзүмдүк бөлүмдөрүнүн (бизнес-тилкелерди, бизнес-процесстерди) жана кызматкерлердин ишин тескөө киргизилбейт.

30. Банк Башкармасы комплаенс-контролдук кызматынан комплаенс- контролдукту тескөө процессинде аныкталган мыйзам бузуулар жана кемчиликтер жөнүндө маалымат алып турат, анда алардын келип чыгуу себептери жана четтетүү боюнча сунуш-көрсөтмөлөр көрсөтүлөт.

Башкарма маалыматка талдап-иликтөөлөрдүн натыйжасы боюнча, комплаенс- тобокелдикти тескөө системасынын иш натыйжалуулугун камсыз кылууга багытталган түзөтүү же дисциплинардык чаралардын кабыл алынышын камсыз кылат.

Жүргүзүлгөн иштердин жыйынтыгы боюнча комплаенс-тобокелдик кызматынын жетекчиси Банктын Директорлор кеңешине зарылчылыгына жараша, бирок жылына кеминде бир жолу отчет берип турат. Мында аталган кызматтын жетекчиси «Кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү максатында, коммерциялык банктарда ички контролдукту уюштурууга карата минималдуу талаптар жөнүндө» жобонун талаптарына ылайык, кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү, ошондой эле шектүү операциялардын белгиси бар операцияларды жүргүзүү маселелери боюнча отчет даярдайт.

31. Комплаенс-контролдук кызматы комплаенс-программалардын долбоорун иштеп чыгат жана долбоорду (планды) банктын Директорлор кеңешине кол коюу үчүн сунуштайт.

32. Комплаенс-контролдук кызматы банктын Директорлор кеңешине комплаенс –тобокелдиктин келип чыгышына себеп болгон кайсы болбосун олуттуу мыйзам бузуулар (окуялардын, бүтүмдөрдүн) тууралуу ыкчам маалымдап турат.

33. Комплаенс –контролдук кызматы Директорлор кеңеши тарабынан бекитилген, бул кызмат тууралуу жобонун негизинде иш алып барат. Бул кызматтын кызматкерлери комплаенс-контролдука байланышпаган башка иштерди аткара алышпайт.

34. Комплаенс-контролдук кызматы төмөнкү милдеттерди жүзөгө ашырышат, бирок булар менен гана чектелип калбайт:

1) банктын комплаенс – тобокелдиктерин аныктоо, өлчөө, мониторинг жүргүзүү жана контролдоо боюнча тартипти, ыкмаларды жана жол-жоболорду, анын ичинде консолидацияланган негизде иштеп чыгуу;

2) комплаенс-контролдук боюнча бөлүмдүн пландаштырылып жаткан ишин аныктаган комплаенс- программасын (планын) түзүү, анын ичинде:

– банктын тиешелүү саясаттарын жана жол-жоболорун колдонууга киргизүү жана (же) текшерүү;

– банк тарабынан банктык кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо жана банк опеарцияларын жүргүзүү маселелерин жөнгө салган, Кыргыз Республикасынын банктык мыйзам талаптарынын, ошондой эле банктын комплаенс-тобокелдикке дуушар болуу деңгээлин аныктоо максатында, чет мамлекеттердин банк ишине олуттуу таасирин тийгизген мыйзамдарынын сактылышына мезгил-мезгили менен (чейрек ичинде 1 жолудан кем эмес) текшерүүлөрдү жүргүзүү;

– персоналды комплаенс- тобокелдиктерди тескөө маселелери боюнча окутуу;

3) банк Башкармалыгына комплаенс- тобокелдиктерди тескөөгө жардам берүү;

4) банктын жана анын кызматкерлеринин ишинин Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык комплаенс- тобокелдикти тескөө саясаттарына жана жол-жоболоруна шайкеш келишине мониторинг жүргүзүлүшүн контролдоо;

5) банк кардарларынын даттанууларын (арыздарын) кароо боюнча иштин уюштурулушун контролдоо;

6) банктын жетекчилигине жана кызматкерлерине банкка карата колдонуучу жана комплаенс- тобокелдиктерди тескөөгө тиешелүү мыйзамдар, эрежелер жана стандарттар, анын ичинде алардагы акыркы өзгөрүүлөр боюнча консультацияларды берүү;

7) банктык кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо жана банктык операцияларды жүргүзүү тартибин жөнгө салган, банктын ички документтеринин талаптары менен банктын бардык кызматкерлерин тааныштыруу боюнча иштин уюштурулушун контролдоо;

8) кызматкерлерди комплаенс- котролдук боюнча окутууну уюштуруу;

9) банктын туунду уюмдарынын комплаенс- тобокелдиктерди тескөө маселелери боюнча ишин координациялоо;

10) банкта Улуттук банктын кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү жөнүндө ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык, кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү боюнча ички контролдукту уюштуруу;

11) жаңы банктык продукттарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү ишке киргизүү процессинде корутунду жасоо;

12) инсайдерлик жана купуя маалыматтардын пайдаланылышын контролдоо боюнча иш-чараларды иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу;

13) таламдардын каршы келип калышын аныктоо, баа берүү жана контролдоо боюнча иш-чараларды иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу;

14) банктын комплаенс-тобокелдикти тескөөгө байланыштуу ишинде аныкталган мыйзам бузууларды жана кемчиликтерди четтетүү боюнча сунуш-көрсөтмөлөрдүн банк же анын кызматкерлери тарабынан сакталышына мониторинг жүргүзүү жана тиешелүү маалыматтарды Директорлор кеңешине (ыйгарым укуктуу Комитетке) сунуштоо;

15) комплаенс-тобокелдик боюнча отчеттук системаны иштеп чыгуу жана жүргүзүү, ошондой эле банктын комплаенс-

тобокелдиктерин тескөө маселелери боюнча маалыматты мезгил-мезгили менен Директорлор кеңешине (ыйгарым укуктуу Комитетке, банк Башкармасына) сунуштап туруу;

16) банктын түзүмдүк бөлүмдөрү жана ички аудит кызматы менен өз ара иш жүргүзүү тартибин иштеп чыгуу жана комплаенс-тобокелдикти тескөө ишин координациялоо;

35. Кызматкерлердин комплаенс – контролдук кызматы менен өз ара аракеттенүүсү боюнча укуктарын жана милдеттерин аныктоо үчүн банкка карата төмөнкүдөй талаптар белгиленет:

– банктын кызматкерлери комплаенс -контролдук кызматына анын милдеттерин аткарууга көмөк көрсөтүүлөрү тийиш. Банк Башкармалыгы комплаенс-контролдук кызматынын жетекчисинин сунушу боюнча тиешелүү органдар жана түзүмдүк бөлүмдөрдүн комплаенс – контролдук кызматы менен өз ара иш алып баруу тартибин аныктайт.

– банктык операцияларды (бүтүмдөрдү) жүргүзүүдө банк кызматкерлери тарабынан банктык мыйзам талаптарын бузууга жол берүү фактысы маалым болгон банк кызматкери, бул тууралуу өзүнүн түздөн-түз жетекчисине жана комплаенс-контролдук кызматына маалымдоого милдеттүү;

– эгерде банктык операцияларды (бүтүмдөрдү) жүргүзүү учурунда банк кызматкерлери конкреттүү операциянын (бүтүмдүн) же анын бөлүгүнүн колдонуудагы банктык мыйзамдардын талаптарына жана кесипкөй иштин стандарттарына шайкеш келүүсүнө күмөн санашса, алар комплаенс-контролдук кызматына консультация алуу үчүн кайрыла алышат.

– эгерде банк кызматкерлери операцияларды (бүтүмдөрдү) жүргүзүүгө кызыкдар болуп саналышса, анда алар комплаенс-контролдук кызматына алдын-ала маалымдоосуз башка өлкөлөрдүн финансы рынокторунда операцияларды (бүтүмдөрдү) жүргүзүүгө катыша алышпайт жана банк операцияларын (бүтүмдөрүн) өз кызыкчылыгында жана өз эсебинен аткара алышпайт.

5. БАНКТЫН ИЧКИ АУДИТИН УЮШТУРУУ

36. Ички аудит системасы банк ишинин натыйжалуулугун камсыз кылуу жана аны жакшыртуу боюнча натыйжалуу сунуштарды берүү

мақсатында банк ишинин бардык аспектилери боюнча ички контролдук жана тобокелдикти башкаруу системасынын натыйжалуулугун текшерүү жана объективдүү баа берүү үчүн каралган уюштуруу системасын, саясат, жол-жоболор жана банк тарабынан кабыл алынган ыкмалар системасын түшүндүрөт.

37. Ички аудит кызматы ички контролдук системасын жана банктын бизнес процесстерине натыйжалуу баа берүүнү кошо алганда, банк ишине текшерүү жүргүзүүгө милдеттүү.

Ички аудит кызматы ички аудит жүргүзүлүүгө тийиш болгон банктык жана башка операцияларды (бүтүмдөрдү) жана банктын башка иштерин жүзөгө ашырууга, банктын ички документтерин иштеп чыгууга (даярдоого) катышууга, ошондой эле ички контролдуктун күндөлүк жол- жоболорун жүзөгө ашырууга катышууга тийиш эмес. Ички аудит кызматынын жетекчисинин жана кызматкерлеринин банктын атынан төлөм нускоолоруна жана (же) касса, бухгалтердик жана аларга ылайык банк тобокелдиктерди өзүнө алган башка документтерге кол коюуга, мындай документтерге виза коюуга укуктары жок, мында ички аудит кызматынын түздөн – түз милдеттеринин аткарылышына тиешелүү документтер эске алынбайт.

Банктын Директорлор кеңеши дайындоолор жана сый акылар боюнча комитеттин сунуш – көрсөтмөлөрүн эске алуу менен ички аудит кызматынын жетекчисин жана кызматкерлерин дайындайт, эмгек акыларынын өлчөмүн жана кызматкерлердин санын жана өздүк курамын аныктайт.

Банктын ички аудит кызматынын жетекчисинин кызмат ордуна талапкер Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларында белгиленген тартипте Улуттук банкка макулдашылат.

38. Ички аудит кызматынын иши банктын ички документтери менен жөнгө салынат, ошону менен бирге анда төмөнкүлөр аныкталат:

- ички аудит кызматынын максаты жана иш чөйрөсү;
- ички аудит кызматынын иш принциптери (стандарттары) жана ыкмалары;
- ички аудит кызматынын жетекчисинин укуктары жана милдеттери;
- ички аудит кызматынын Директорлор кеңешине (Байкоо кеңешине), Аудит боюнча комитетке, банк Башкармасына, ошондой

эле банктын ички аудит жүргүзүлгөн бөлүмүнүн жетекчисине ички аудит кызматынын текшерүүлөрүнүн натыйжалары тууралуу маалымдоо шарттары жана тартиби;

– ички аудит кызматынын Директорлор кеңешине (Байкоо кеңешине), Аудит боюнча комитетке, банк Башкармасына ички аудит кызматына өз функцияларын аткарууга тоскоолдук жараткан жагдайлар тууралуу маалымдоо шарттары жана тартиби;

– банк күндөлүк ишин жүзөгө ашырууда кеп-кеңештерди берүүсү үчүн ички аудит кызматын ишке тартуу шарттары жана тартиби;

– ички аудит кызматынын жетекчисинин ага жүктөлгөн милдеттердин аткарылбай калышына (талаптагыдай аткарылбашына) жоопкерчилиги;

– ички аудит кызматынын банктын бөлүмдөрү жана кызматкерлери менен өз ара иш жүргүзүү тартиби, ички аудит кызматынын банктын жайларына кирүүгө, документтерин пайдаланууга, ошондой эле өз функцияларын аткаруу үчүн талап кылынышы мүмкүн болгон маалыматтарды жана түшүндүрмөлөрдү банк кызматкерлеринен алууга ыйгарым укуктары;

– жүзөгө ашырылып жана пландаштырылып жаткан бантык жана башка операциялар (бүтүмдөр) жана башка банк иштери, кабыл алынган чечимдер жана банктын ички документтери, ошондой эле ички аудит кызматы функцияларын аткаруусу үчүн зарыл болгон банк ишине тиешелүү башка маселелер тууралуу ички аудит кызматына маалымдоо тартиби;

– банктын Директорлор кеңеши ушундай чечим кабыл алган шартта, айрым операциялар же иш багыттары (бизнес-тармактар, бизнес- процесстер) боюнча банкта ички аудитти жүзөгө ашыруу боюнча иштерди аткаруу боюнча бейтарап уюмдарды тартуу жөнүндө чечимдерди кабыл алуу шарттары жана тартиби.

39. Ички аудит кызматынын банктагы иши төмөнкү принциптерге ылайык жүзөгө ашырылууга тийиш:

– көз карандысыздык жана объективдүүлүк;

Банктын ички аудити банктын күндөлүк ишине көз карандысыз болуп саналат.

Ички аудиторлор өз ишинде көз карандысыз, адилет болушуп, таламдардын каршы келип калуусуна жол бербөөлөрү зарыл.

Ички аудиторлор адилеттүүлүктү камсыз кылуу үчүн ички контролдук жана тобокелдиктерди тескөө чараларын тандоого жана жүзөгө ашырууга катышуулары тийиш эмес.

Ички аудиттер алар тарабынан акыркы он эки ай ичинде ошол банкта же анын туунду уюмдарында жүзөгө ашырылган ишке же функцияларга аудит жүргүзүүгө катышышпайт. Аудитордук текшерүүдөн өтүүгө тийиш болгон банк ишине катышкан аудитор анын түздөн – түз катышуусунда кабыл алынган же жүзөгө ашырылган айрым документтерди кароого же операцияларга катышууга укугу жок.

Ички аудит кызматкерлерине акы төлөө банктын финансылык көрсөткүчтөрүнө байланыштуу болбоого тийиш. Ички аудит бөлүмүнүн жетекчисинин же кызматкерлеринин ишине төлөнгөн акы таламдардын каршы келип калышына түрткү бербөөгө жана аудит предметтерине көз карандысыз баа берүү үчүн зыян келтирбөөгө тийиш. Таламдардын каршы келип калышы учурунда ички аудит кызматкерлери бул тууралуу Аудит боюнча комитетке маалымдоолору тийиш.

– кесипкөйлүк жана компетенттүүлүк;

Банктын ички аудит бөлүмүнүн кызматкерлеринин кесипкөй компетенттүүлүгү ички аудиттин натыйжалуулугунун негизи болуп саналат.

Ички аудит бөлүмүнүн кызматкерлери банк иши жана ички аудит жүргүзүү ыкмалары тууралуу жеткиликтүү билимге ээ болуп, өз кызматтык милдеттерин аткаруу үчүн зарыл жана жеткиликтүү маалыматтарды топтоо, аларды талдап – иликтөө жана баа берүү жөндөмдүүлүктөрүнө ээ болуулары тийиш.

Ички аудит кызматынын кызматкерлеринин Аудиттин эл аралык стандарттары жана Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары боюнча билими болуусу зарыл. Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык операцияларды жүзөгө ашырышкан банкта ички аудит кызматынын кызматкерлери ислам финансы институттары үчүн каралган Аудиттин эл аралык стандарттары, Финансылык отчеттуулуктун эл аралык стандарттары жана

Бухгалтердик эсепке алуу жана аудит уюмунун стандарттары (AAOIFI) боюнча билимге ээ болуулары тийиш.

- кесипкөй этика.

Ички аудиторлор Кыргыз Республикасынын этика кодексинин жана мыйзамдарынын талаптарын сактоо жана ички аудиттин эл аралык стандарттарына таянуу менен иш алып барышат.

40. Ички аудит кызматынын милдеттери:

- банктын ички аудит кызматынын ишин жөнгө салуучу ички документин иштеп чыгуу;

- ички аудит кызматынын иш планын иштеп чыгууга, аны Директорлор кеңешине (Байкоо кеңешине) бекитүү үчүн сунуштоо, ошондой эле Директорлор кеңешине (Байкоо кеңешине) жана Аудит боюнча комитетке анын аткарылышы тууралуу маалымдоо;

- ички аудит кызматынын иш планын даярдоо үчүн кыйла тобокелдиктүү операцияларды жана иш багыттарын (бизнес тармактарды, бизнес - процесстерди) аныктоо:

- иш багыттары (бизнес тармактар, бизнес - процесстер) боюнча ички контролдук жол – жоболорун текшерүүнү кошо алганда, текшерүүнүн жүрүшүндө ички контролдук системасынын натыйжалуулугуна консолидацияланган негизде баа берүү;

- банктык топко жана (же) башкы компаниясы ошол банк болуп саналган банктык холдингдик компанияга кирген уюмдарда орун алышы ыктымал болгон тобокелдиктердин деңгээлине жана ишинин натыйжалуулугуна баа берүү, ошондой эле мыйзамдардын жана ички документтердин талаптарын сактоо максатында белгиленген уюмдардын иши жөнүндө берилүүчү маалыматтын аныктыгына жана толуктугуна баа берүү;

- банк тарабынан катышуучулар дуушар болушу ыктымал болгон тобокелдикке баа берилиши, ошондой эле алардын иш натыйжалуулугуна жана алар тарабынан мыйзамдардын жана ички документтердин талаптарынын сакталышына баа берилиши максатында, банктык топко жана (же) башкы компаниясы ошол банк болуп саналган банктык холдингдик компанияга кирген уюмдардын иши тууралуу банкка сунушталуучу маалыматтын аныктыгына жана толуктугуна баа берүү;

- маалымат базаларынын бүтүндүүлүгүн жана аларды санкциясыз пайдалануудан коргоону, күтүүсүө жагдайлар орун алган шартта, көрүлчү иш-аракеттер планынын болушун текшерүүнү кошо алганда, маалымат системаларынын ишинин уюштурулушун, маалымат агымдарынын жөнгө салынышын (маалыматты алуу жана берүү) жана маалымат коопсуздугунун камсыз болушун текшерүү;
- терроризмди каржылоого жана кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легализациялоого (адалдоого) каршы иш-аракеттердин көрүү боюнча иштин уюштурулушун текшерүү;
- банк ишин жүзөгө ашырууда банктык мыйзамдардын жана ички документтердин талаптарынын сакталышын текшерүү;
- банк мыйзамдарына ылайык отчеттордун жана башка маалыматтардын аныктыгын, толуктугун, объективдүүлүгүн жана Улуттук банкка жана башка мамлекеттик органдарга өз убагында берилишин текшерүү;
- банктын ички документтерине ылайык, башкаруу отчетторунун жана башка маалыматтын аныктыгын, толуктугун, объективдүүлүгүн жана банктын башкаруу органдарына өз убагында берилишин текшерүү;
- активдердин жана салымдардын сакталышын, анын ичинде алардын айкын болушун жана эсепте чагылдырылышын текшерүү;
- жарандардын жана юридикалык жактардын кайрылуулары боюнча иштин уюштурулушун текшерүү;
- банктык, коммерциялык жана мыйзам чегинде сакталуучу башка сыр тууралуу банктык мыйзамдардын талаптарынын сакталышын текшерүү;
- Улуттук банктын маалыматтын ачыкка чыгарылышы боюнча талаптарынын сакталышын текшерүү;
- банкта таламдардын каршы келип калуу боюнча жагдайларды, анын келип чыгуу чөйрөсүн жана шарттарын аныктоо жана банк тарабынан аларды четтетүү боюнча көрүлгөн чаралардын натыйжалуулугуна баа берүү;
- өткөн текшерүүлөрдүн, ошондой эле Улуттук банктын жана тышкы аудиторлордун текшерүүлөрүнүн натыйжасында банк ишинде жана бизнес – процесстерди, ички контролдукту, тобокелдикти тескөөнү

уюштурууда жана аларды өркүндөтүү боюнча сунуш – көрсөтмөлөрдү аткарууда аныкталган мыйзам бузууларды жана кемчиликтерди жөнгө салуу боюнча кабыл алынган чаралардын натыйжалуулугун текшерүү;

- банктын ички документтеринде каралган, башка маселелерди текшерүү;

- Аудит боюнча комитетке жана банк Башкармасына ички аудит кызматы тарабынан жүргүзүлгөн текшерүүлөрдүн натыйжалары тууралуу маалымдоо;

- Аудит боюнча комитетке жана банк Башкармасына ички контролдук системасынын абалы, мыйзам талаптарынын сакталышынын жана банк ишинин натыйжалуулугунун камсыз кылынышы тууралуу маалымдоо;

- ички контролдукту, тобокелдикти тескөө жана бизнес – процесстерди уюштурууну кошо алганда, банк ишинин натыйжалуулугун жогорулатуу боюнча өз сунуштарын киргизүү.

41. Ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык операцияларды жүзөгө ашырган банкта шариат стандарттарынын сакталышына мониторингдин жүзөгө ашырылышына жооптуу бөлүм жок учурда, шариат стандарттарын текшерүүгө ыйгарым укук чегерилген ички аудитор банк тарабынан шариат стандарттарынын сакталышы боюнча аудит жүргүзөт жана Директорлор кеңешине, Шариат кеңешине, Аудит боюнча комитетке отчетторду жана банк Башкармасына отчеттордун көчүрмөсүн сунуштайт.

42. Ички аудит кызматынын сапаттуу ишин камсыз кылуу программасы, аталган кызматтын максаттарын жана милдеттерин жүзөгө ашыруунун жана аныкталган проблемалардын негизинде анын ишин мындан ары да өркүндөтүү максаты каралган иш-чаралар жыйындысын түшүндүрөт.

43. Ички аудит жүргүзүү программасы:

- аудитти жүргүзүүгө чейин аудиттин так аныкталган максаттары менен жазуу жүзүндө даяр болууга;

- Аудит боюнча Комитет тарабынан жактырылууга;

- аудиттин максаттарына жетүү үчүн жеткиликтүү болгон иштин көлөмү алдын ала каралууга;

- аудит жүргүзүлө турган ар бир операцияга тиешелүү кылдат иштелип чыккан чакан программаларды жана жол-жоболорду камтууга;

- аудит жүргүзүлө турган операциянын айкын көлөмүнөн жана татаалдыгынан анын көз каранды болгон иш-аракеттердин чагылдырылышын камтууга;

- банктын финансылык отчетун, айрыкча кредиттик жана депозиттик эсептерди салыштырып текшерүү алдын ала каралууга;

- ички аудит кызматынын милдеттерин сапаттуу жана толук аткаруу үчүн башка чараларды камтууга тийиш.

44. Ички аудит жүргүзүү программасынын минималдуу көлөмүндөтөмөнкүлөрдү текшерүү камтылат, бирок алар менен гана чектелип калбайт:

- жүргүзүлгөн операциянын белгиленген саясатка жана жол-жоболорго шайкеш келишин;

- банк Башкармасынын операцияларды жүргүзүүгө тиешелүү буйрууларынын жана жактырууларынын (санкциялардын) болушу;

- банк активдеринин жана милдеттенмелеринин бухгалтердик эсептерде туура чагылдырылышын;

- банктын кирешелеринин жана чыгашаларынын туура чагылдырылышын;

- банктын башка менчигинин (күрөөлүк мүлкүнүн) бухгалтердик эсептерде туура чагылдырылышын жана күрөөгө коюлган мүлктүн колдо болушуна контролдуктун натыйжалуулугуна баа берилишин;

- банктын баланстан тышкаркы милдеттенмелеринин туура чагылдырылышын, ошондой эле системадан тышкаркы эсепке алуунун толуктугун (мисалы, эсептен чыгарылган кредиттердин эсепке алынышы ж.б.);

- башынан аягына чейин ар бир операцияга карата так жана талаптагыдай санкцияланган документтин болушун;

- компьютердик жабдууларды, программалык камсыздоону, кирген жана чыккан маалыматты, күтүүсүз жагдайларда түзүлгөн иш-аракеттер планын кошо алганда, маалымат системасынын коопсуздугун жана шайкештигин;

– Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын, Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын жана банктын ички документтеринин талаптарынын сакталышын.

45. Ички аудиттин текшерүү мезгилдүүлүгү аудит жүргүзүлүүчү операцияларга байланыштуу тобокелдикке жараша болот, мында операциянын түрү, анын татаалдыгы, алардын дал келүүсү көз карашында аудит жүргүзүлүүчү операцияларга байланыштуу активдер же пассивдер, негиздүүлүгү жана натыйжалуулугу, операцияларды ишке ашыруу үчүн саясаттын жана жол-жоболордун болушу жана алардын шайкештүүлүгү, ошондой эле ички контролдук чаралары эске алынууга тийиш.

46. Ички аудиттин жыйынтыктарына тиешелүү документтерде операцияларга аудит жүргүзүү программасы, аналитикалык бөлүк, кандай жол-жоболор жүзөгө ашырылгандыгы, тесттен өткөрүү деңгээли (жалпы же тандалма), ошондой эле корутундулар/тыянактар жана ички аудитор тарабынан чыгарылган тыянактарды тастыктаган маалымат камтылууга тийиш.

47. Аудитордук отчет:

– ички аудит бүткөндөн кийин кыска мөөнөт ичинде даярдалууга тийиш;

– аудит жүргүзүүнүн максатын жана көлөмүн, ошондой эле ар бир аныкталган көйгөйлөрдү чечүү үчүн кылдаттык менен иштелип чыккан сунуш-көрсөтмөлөрдү жана корутундуну камтыйт. Сунуш-көрсөтмөлөр аныкталган көйгөйлөрдүн келип чыгуу себептерин көрсөтүү менен кыскача чечмеленишин, бүтүндөй банк ишине таасирин тийгизген тобокелдиктерди, банктын тиешелүү саясатын жана жол-жоболорун кайра карап чыгууну кошо алганда, зарыл болгон түзөтүү чараларын, түзөтүү иш-чараларын жүзөгө ашыруу мөөнөтүн жана жоопкерчиликтүү адамдарды камтууга тийиш;

– түздөн-түз Директорлор кеңешине, Аудит боюнча комитетке түздөн-түз жөнөтүлүүгө жана Аудит боюнча комитет тарабынан каралгандан кийин отчет банк Башкармалыгына сунушталууга тийиш.

48. Ички аудиттин натыйжалуулугу бардык кабыл алынган сунуш-көрсөтмөлөр өз убагында жана талаптагыдай каралып жаткандыгына ишенимди камсыз кылуу үчүн банк Башкармалыгы жана Директорлор кеңеши тарабынан кабыл алынуучу кезектеги

чаралардан көз каранды. Директорлор кеңеши ички контролдук системасын күчөтүүгө багытталган сунуш-көрсөтмөлөрдү аткаруу боюнча кезектеги чараларга карата тиешелүү саясаттын иштелип чыгышына жоопкерчиликтүү болот.

49. Аудитордук отчеттун негизинде Аудит боюнча комитет банктын ички контролдук системасына түзөтүү чараларын ишке киргизүү боюнча иш-чаралар планын бекитүү менен алардын өз убагында ишке киргизилишине жана натыйжалуулугуна байкоо жүргүзүү боюнча Директорлор кеңеши тарабынан жактырылган чараларды алдын ала кароого алат.

50. Банктын жогорку тобокелдикти камтыган операцияларына (мисалы, нак акча менен операциялар, акча каражаттарын которуу) жана иш чөйрөсүнө ички аудит жылына кеминде биржолу жүргүзүлөт. Банктын төмөн тобокелдиктүү иш чөйрөсүнүн жана операцияларынын ички аудити– кеминде үч жылда бир жолу өткөрүлөт.

51. Ар бир жылдын акырында ички аудит кызматы банктын отчеттук жыл үчүн ички аудити боюнча пландаштырылган иш-чаралардын аткарылышы жөнүндө баяндама-отчетту Директорлор кеңешине сунуштайт. Отчеттук жыл ичиндеги натыйжаларды эске алуу менен ички аудит кызматы келээрки жылга ички аудит жүргүзүү планын финансылык жыл бүткөндөн кийинки 1 ай ичинде Директорлор кеңешине сунуштайт.

52. Жыл сайын ички аудит кызматы, банктын учурда аныкталган тобокелдиктерине негизделген, келээрки жылга ички аудит жүргүзүүнүн Директорлор кеңеши тарабынан бекитилген планын Улуттук банкка берүүгө тийиш.

6. КОРУТУНДУ ЖОБОЛОР

53. Банктын Директорлор кеңеши банктын жетекчилеринин жана кызматкерлеринин банктын стратегиялары, саясаттары жана ички документтери менен таанышуусун камсыз кылууга тийиш. Банктын түзүмдүк бөлүмдөрүнүн жетекчилери өз кызматкерлерине ички контролдук функцияларын жүзөгө ашыруунун маанилүүлүгүн жана банктын ички документтерин аткаруу зарылчылыгын түшүндүрүүгө жеке жоопкерчиликтүү болушат.

54. Директорлор кеңеши комплаенс-контролдук, ички аудит, тобокелдик-менеджменти кызматтарынын жетекчилери квалификацияларын жана ишкер аброюн талаптагыдай деңгээлде камсыз кылуулары үчүн, алардын белгиленген квалификациялык талаптарга жана ишкер аброюна тиешелүү талаптарга шайкеш келүүлөрүнө баа берүүлөрдү жүргүзөт.

55. Улуттук банк комплаенс-контролдук, тобокелдик-менеджменти жана ички аудит кызматынын жетекчилери менен банк ишине байланыштуу план чегинде жана пландан тышкары талкууларды жүргүзө алат алат.

56. Банктын ички аудит, комплаенс-контролдук, тобокелдик-менеджменти кызматтарынын жетекчилери иштен бошогон учурда банк бошотуунун себептерин чагылдыруу менен бошотуу фактысы тууралуу үч жумуш күнү ичинде Улуттук банкка маалымдоого милдеттүү.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

720001, Бишкек ш., Чүй проспекти, 168
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-4-(НПА)

«Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга жана айрым башка финансы-кредит уюмдарына карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө» жобо тууралуу

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга жана айрым башка финансы-кредит уюмдарына карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө» жобо (кошо тиркелет) бекитилсин.

2. Улуттук банк Башкармасынын төмөнкү токтомдору күчүн жоготкон катары таанылсын:

– 2005-жылдын 19-майындагы № 16/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга жана айрым башка финансы-кредит уюмдарына карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу»;

– 2006-жылдын 6-сентябрындагы № 25/4 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга жана айрым башка финансы-кредит мекемелерине карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө» жобого өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү тууралуу»;

– 2006-жылдын 29-ноябрындагы № 37/5 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга

жана айрым башка финансы-кредит мекемелерине карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө» жобого өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү тууралуу»;

- 2007-жылдын 28-мартындагы № 16/4 «Улуттук банк Башкармасынын Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтомго карата тиркеменин III пункту;

- 2008-жылдын 23-декабрындагы № 49/6 «Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 19-майындагы № 16/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга жана башка финансы-кредит мекемелерине карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө»;

- 2010-жылдын 31-мартындагы № 9/2 «Улуттук банк Башкармасы тарабынан 2005-жылдын 19-майында кабыл алынган, Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинде 2005-жылдын 24-июнунда 78-05 номеринде каттоодон өткөртүлгөн № 16/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга жана айрым башка финансы-кредит мекемелерине карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө»;

- 2010-жылдын 16-декабрындагы № 91/7 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына толуктоолорду киргизүү тууралуу» токтомунун 4-пункту жана ушул токтомго карата тиркеменин 4-пункту;

- 2012-жылдын 25-апрелиндеги № 18/9 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү тууралуу» токтомго карата тиркеменин 8-пункту;

- 2012-жылдын 16-ноябрындагы № 43/1 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү тууралуу» токтомго карата тиркеменин 6-пункту;

- 2012-жылдын 21-декабрындагы № 50/13 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук

актыларына өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтомдун 1-пунктунун экинчи абзацы жана ушул токтомго карата тиркеменин 1-пункту;

- 2013-жылдын 25-сентябрындагы № 35/16 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтомго карата тиркеменин 4-пункту;

- 2014-жылдын 19-февралындагы № 4/5 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү тууралуу» токтомдун 1-пунктунун экинчи абзацы жана ушул токтомго карата тиркеменин 1-пункту;

- 2015-жылдын 24-июнундагы № 35/7 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын айрым токтомдоруна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтомдун 1-пунктунун экинчи абзацы жана ушул токтомго карата тиркеменин 1-пункту;

- 2016-жылдын 5-февралындагы № 5/1 «Улуттук банк Башкармасынын айрым токтомдоруна толуктоолорду жана өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтомдун 1-пунктунун сегизинчи абзацы жана ушул токтомго карата тиркеменин 7-пункту;

- 2016-жылдын 10-февралындагы № 7/2 «Улуттук банк Башкармасынын айрым токтомдоруна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтомдун 1-пунктунун он бешинчи абзацы жана ушул токтомго карата тиркеменин 14-пункту;

- 2016-жылдын 27-апрелиндеги № 19/5 «Улуттук банк Башкармасынын айрым токтомдоруна толуктоолорду жана өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтомдун 1-пунктунун экинчи абзацы жана ушул токтомго карата тиркеменин 1-пункту.

3. Токтом 2017-жылдын 22-июнунан тартып күчүнө кирет.

4. Юридика башкармалыгы:

- токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;

- расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн бул токтомду Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

5. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен коммерциялык банктарды, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкын, Адистештирилген финансы-кредит мекемеси - «Кредиттик союздардын каржы компаниясы» ААКсын, Улуттук банктын түзүмдүк бөлүмдөрүн, областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн тааныштырсун.

6. Токтомдун аткарылышына контролдук Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын мүчөсү Т. Дж. Джусупов мырзага жүктөлсүн.

Төрага

Т. Абдыгулов

Кыргыз Республикасынын
Улуттук банк Башкармасынын
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-4-(НПА)
токтомуна тиркеме

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан банктарга жана айрым башка финансы-кредит уюмдарына карата колдонулуучу таасир этүү чаралары жөнүндө

ЖОБО

1-глава. Жалпы жоболор

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары - Улуттук банк) коммерциялык банктарга, анын ичинде ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык операцияларды жүзөгө ашырышкан, «ислам терезесине» ээ банктарга, адистештирилген финансы-кредит мекемелерине/уюмдарына «Кредиттик союздардын финансылык компаниясы» ААКсына (мындан ары – банктар) карата таасир этүү чараларын колдонуу тартибин белгилөө ушул жобонун максаты болуп саналат.

Бул жобо, «Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы жөнүндө» мыйзамда каралган өзгөчөлүктөрдү эске алуу менен Мамлекеттик өнүктүрүү банкына таркатылат.

Улуттук банктын банктарга карата таасир этүү чараларын колдонуу максаты катары банктардын жана банк тутумунун туруктуулугун колдоо, кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү, банктык кызмат көрсөтүү рыногунда монополиялык ишкердикке тыюу салуу, аманатчылардын таламдарын жана банктык кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдалануучулардын жана башка кредиторлордун укуктарын коргоо үчүн ыкчам чара көрүү, кемчиликтерди жөнгө салуу жана четтетүү саналат. Улуттук банк келечекке баа берүүнүн негизинде жөнгө салуу чараларын колдонуу максатында банк ишине байланыштуу тобокелдиктердин келип жетишине алып келиши мүмкүн болгон

тобокелдүү ишкердикти жүргүзгөн банкка карата таасир этүү чараларын колдонууга укуктуу.

Таасир этүү чаралары Улуттук банк тарабынан Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында жана ушул жободо каралган негизде жана тартипте колдонулат. Таасир этүү чаралары белгиленген тартипте сыяктуу эле, жол берилген кемчиликтердин мүнөзүнө, түрүнө жана банктын финансылык абалына жараша колдонулушу мүмкүн. Улуттук банк банктарга карата колдонулуучу таасир этүү чараларынын максатка ылайыктуулугун, түрүн жана тартибин өз алдынча аныктайт.

Кыргыз Республикасында банк ишин бузуу катары банктардын, алардын акционерлеринин жана кызмат адамдарынын Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына, анын ичинде «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө», «Кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү жөнүндө», “Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» мыйзамдарына жана Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына каршы келген аракеттери (аракеттенбей коюусу) саналат.

2-глава. Таасир этүү чаралары жөнүндө жалпы жоболор

1. Таасир этүү чараларына төмөнкүлөр кирет:

- 1) жазма буйрук;
- 2) айыптык төлөм;
- 3) талап коюу;
- 4) экономикалык ченемдерди жогорулатуу жана талаптарды күчөтүү;
- 5) чектөөлөрдү жана тыюу салууларды белгилөө;
- 6) кызмат адамдарын четтетүү же иштен бошотуу, башкаруу органын алмаштыруу;
- 7) атайы режимди киргизүү;
- 8) лицензияны кайтарып алуу.

2. Банкка карата тигил же бул таасир этүү чарасын колдонуу чечими төмөнкүлөрдү эске алуу менен кабыл алынат:

1) банктарды ушул жобого карата 3-тиркемеде келтирилген капитал жетиштүүлүгү (шайкештиги) боюнча классификациялоо;

2) төмөнкү факторлорду:

- бузууга жол берүү мүнөзүн жана анын банк ишине таасирин;
- бузууга жол берүү тездиги жана мезгил аралыгы;
- банктын финансылык абалына коркунучтар;
- бузууга жол берүүнүн натыйжасында банкка келтирилген чыгым өлчөмү;
- банктын кызмат адамдарына бузууга жол берүү жөнүндө маалымдалышы;
- банктын кызмат адамдарынын орун алган проблемаларды четтетүү жөндөмдүүлүгү;
- атайылап бузууга жол берүү фактысы, ошондой эле аффилирленген жана банк менен байланыштуу башка жактардын жол берилген бузууларга жеке кызыкдар (моралдык, материалдык) болгондугунун орун алышы/орун албашы;
- операциялык ишкердикте жана ички контролдук системасында проблемалардын олуттуулугу;
- Директорлор кеңеши жана/же банк Башкармасы тарабынан бекитилген ички жол-жоболордун жана саясаттын талаптарын так сактоо;
- буга чейин банкка карата бузууларга жол бергендиги үчүн кандайдыр бир таасир этүү чаралары колдонулган учурлар;
- банктын кызмат адамдарынын проблемаларды жана алардын олуттуулугун таануусу;
- корпоративдик башкаруу талаптарын/принциптерин так сактоо;
- банктык көзөмөл органдары менен натыйжалуу иш алып баруу;
- банктын кызмат адамдарынын жана акционерлеринин Улуттук банктын сунуш-көрсөтмөлөрүн жана/же талаптарын аткаруусу;
- кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүүгө тиешелүү мыйзам талаптарын бузуу болуп саналган операциялардын мүнөзү, мезгил аралыгы жана/же көлөмү.

3. Таасир этүү чарасы Улуттук банк тарабынан бузууга жол берүү аныкталган күндөн тартып 12 (он эки) айдан кечиктирилбестен колдонулушу мүмкүн.

4. Улуттук банк, өз ишинде кемчиликтерди четтетүү боюнча банк тарабынан өз эрки менен милдеттенме алуу мүмкүнчүлүгүн караштырууга укуктуу.

5. Улуттук банк банкка кат жүзүндө эскертүү жөнөтүшү мүмкүн. Кат жүзүндө эскертүү Улуттук банктын таасир этүү чарасы болуп саналбайт жана ал банк ишинин туруктуулугуна жана ишенимдүүлүгүнө кесепетин тийгизиши мүмкүн болгон олуттуу тобокелдиктер орун алган шартта жана/же белгилүү бир ченемдерди жана эрежелерди, анын ичинде кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү боюнча мыйзам талаптарын жана/же ченемдик укуктук актыларды бузууга жол берүүлөр тууралуу банкка маалымдоо зарылчылыгы келип чыккан учурда, ошондой эле мындан ары ага карата тиешелүү таасир этүү чарасы колдонулушу мүмкүндүгүн алдын алуу максатында жөнөтүлөт. Кат жүзүндө эскертүү тиешелүү түзүмдүк бөлүмдүн начальнигинин же көзөмөл блогунун ишин түздөн-түз тескөөгө алган Төраганын орун басарынын/ Улуттук банк Башкармасынын мүчөсүнүн кол тамгасын койдуруу менен жөнөтүлөт.

3-глава. Алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйбага кирген ишкердикти, иш-аракеттерди (аракеттенбей коюуларды) таануу

6. Банк аманатчыларына, анын башка кредиторлоруна, акционерлерине же банк тутумуна айкын кооптуу жагдайды жана/же жоготуу же чыгым тартуу мүмкүнчүлүгүн шарттаган банк иши, анын кызмат адамдарынын аракеттенүүсү (аракеттенбей коюусу) алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйба болуп саналат.

7. Улуттук банк төмөнкүлөргө баа берүүгө таянуу менен ар бир учурда алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйбаны өз-өзүнчө аныктайт:

- аларды коштогон факторлорго жана жагдайларга;

- аманатчылардын каражаттарына, банк ишинин жана/же бүтүндөй банк тутумунун туруктуулугуна карата потенциалдуу кооптуу жагдайлар.

8. Алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйбага чегерүүгө боло турган банк ишинин, иш-аракетинин (аракеттенбей коюусунун) бир же бир нече белгилеринин орун алышы ушул жобого карата 1-тиркемеде келтирилген жана алардын тизмеги булар менен гана чектелип калбайт.

9. Банктарга алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйбага тартылууга жол берилбейт.

10. Улуттук банк иши алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйбага тартылган катары таанылган кайсыл болбосун банкка карата Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык, лицензияны кайтарып алууга чейинки таасир этүү чараларын колдоно алат.

11. Банк иши, банктын кызмат адамдарынын иш-аракети/аракеттенбей коюусу Улуттук банктын түзүмдүк бөлүмдөрү тарабынан сунушталган маалыматтардын негизинде Көзөмөл боюнча комитет тарабынан алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйба катары таанылат.

12. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети/Улуттук банк Башкармасы өз компетенциясынын чегинде алардын иш-аракети (аракеттенбей коюусу) алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйба катары каралган банкка, анын акционерлерине, банктын кызмат адамдарына карата тиешелүү таасир этүү чарасын колдонуу чечимин кабыл алат.

4-глава. Өз эрки боюнча милдеттенме алуу

13. Банк жетекчилигинин аныкталган кемчиликтердин, ошондой эле белгилүү бир ченемдерди жана эрежелерди, анын ичинде кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү боюнча мыйзам талаптарын жана ченемдик укуктук актыларды бузууга жол берүүлөрдүн жана/же анын туруктуулугуна жана ишенимдүүлүгүнө терс таасирин тийгизиши мүмкүн болгон тобокелдиктердин натыйжалуу четтетилишин камсыз

кылуу максатында Улуттук банк менен кызматташууга даярдыгы өз эрки боюнча милдеттенме алуунун өзгөчөлүгү болуп саналат.

14. Өз эрки боюнча милдеттенме алуунун төмөнкүдөй түрлөрү колдонулушу мүмкүн:

1) көзөмөл органынын банкка карата алдын ала иш-аракеттеринин алкагында сын-пикирлерди четтетүү;

2) милдеттенме-катка кол коюу;

3) кат жүзүндө келишимге кол коюу.

15. Милдеттенме-кат, ишинде көзөмөл органынын олуттуу тынчсыздануусун жаратпаган кемчиликтер жана ченемдик укуктук актыларды бузууга жол берүү коркунучтары/өбөлгөлөрү орун алган банк тарабынан сунушталат. Анда кемчиликтерди четтетүү мөөнөттөрү жана максаттуу көрсөткүчтөрү белгиленген, банктын Директорлор кеңеши жана жетекчилиги тарабынан кемчиликтерди четтетүү боюнча көрүлө турган айкын чаралар камтылууга тийиш. Милдеттенме-кат банктын Директорлор кеңеши тарабынан бекитилет жана Улуттук банк менен макулдашылууга тийиш.

16. Банк менен Улуттук банктын ортосунда кат жүзүндө келишимге банк ишинде бузууга жол берүүлөр орун алган учурларда гана кол коюлат, бирок:

1) банк жетиштүү деңгээлде капиталдаштырылган болсо;

2) Директорлор кеңеши жана банк Башкармасы орун алган проблемалардын олуттуулугун түшүнүп, аларды четтетүү үчүн зарыл чараларды көрүүгө даяр болсо;

3) бузууга жол берүү кемчилиги жана коркунучу/өбөлгөлөрү банктын финансылык абалына терс таасирин тийгизбесе түзүлөт.

17. Жазуу жүзүндөгү келишимде банктын Директорлор кеңеши жана жетекчилиги аткарууга тийиш болгон иш-аракеттер жана аларды аткаруу мөөнөттөрү көрсөтүлөт. Бул келишим Улуттук банк тарабынан даярдалат жана ага банктын Директорлор кеңеши жактыргандан кийин Директорлор кеңешинин Төрагасы жана Улуттук банктын Төрагасынын орун басары/банк Башкармасынын мүчөсү кол коет. Келишимде банк ишинде орун алган кемчиликтерди четтетүү жана анын финансылык абалын жакшыртуу боюнча ниети чагылдырылууга тийиш. Жазуу

жүзүндөгү келишимге кол коюу менен банк анын шарттарын аткаруу милдеттенмесин өзүнө алат.

18. Жазуу жүзүндө келишим жетиштүү деңгээлде капиталдаштырылбаган банктар категориясына кирген проблемалуу банктар менен түзүлбөйт.

5-глава. Улуттук банк тарабынан көрүлүүчү таасир этүү чаралары

19. Улуттук банктын таасир этүү чаралары Улуттук банк Башкармасынын же Көзөмөл боюнча комитетинин токтомдору, Улуттук банктын түзүмдүк бөлүмүнүн начальниктеринин жазма буйруктары тарабынан тариздетилиши мүмкүн.

20. Улуттук банк Башкармасынын өзгөчө компетенциясына төмөнкүдөй таасир этүү чарасын колдонуу чечимин кабыл алуу кирет:

- 1) Убактылуу администрация режимин киргизүү;
- 2) банктын лицензиясын кайтарып алуу.

§ 1. Жазма буйрук

21. Жазма буйрук Улуттук банктын түзүмдүк бөлүмдөрүнүн начальниктери тарабынан чыгарылат.

Жазма буйрукта банк, анын акционерлери жана кызмат адамдары бузууга жол берген Кыргыз Республикасынын, анын ичинде Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын жоболоруна айкын шилтемелер, ошондой эле аларды четтетүү мөөнөтү келтирилет.

Аныкталган бузууга жол берүүлөргө, ошондой эле банк ишинин туруктуулугуна жана ишенимдүүлүгүнө коркунуч жараткан тобокелдиктерге жараша жазма буйрукта төмөнкүдөй талаптар камтылышы мүмкүн:

- бузууларды четтетүү жөнүндө (милдеттүү ченемдердин, ачык валюта позициясынын лимиттеринин маанилерин белгиленген деңгээлге келтирүү жөнүндө; кредиторлор жана аманатчылар алдында милдеттенмелери аткаруу жана башка);
- банк ишин талапка ылайык келтирүү;
- белгилүү бир иш-аракеттерди, анын ичинде банктын айрым операцияларды жүргүзүүдө /бүтүмдөрдү келишүүдө орун алган

тобокелдик деңгээлин төмөндөткөн/оптималдаштырган иш-аракеттерди аткаруу жөнүндө.

22. Жазма буйрукта төмөнкүлөр камтылууга тийиш:

- жазма буйрук чыгарылган күн жана жери;
- каттоо номери;
- жазма буйрук чыгарган органдын толук аталышы/кызмат адамынын аты-жөнү;
- жазма буйрук жөнөтүлгөн адамдын аты-жөнү/банктын толук аталышы;
- күчүнө кирүү мөөнөтү;
- эгерде ал белгилүү бир мезгил аралыгына кабыл алынса, анын колдонуу мөөнөтү;
- даттануу мөөнөтү жана бул жазма буйрук даттанылышы мүмкүн болгон орган.

Мындан тышкары жазма буйрукта ошол маселе тууралуу маалымат, б.а. бузууга жол берүү фактысы, ошондой эле ага байланыштуу бардык жагдайлар көрсөтүлүүгө тийиш жана анда жазма буйрукту негиздөө үчүн банк/акционер/банктын кызмат адамы тарабынан бузууга жол берилген Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын, анын ичинде Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын жоболоруна шилтемелер келтирилүүгө тийиш.

Жазма буйрук чыгарууда Улуттук банк аларга таянган мыйзамдар жана ченемдик укуктук актылар көрсөтүлүшү зарыл, ошондой эле анда кабыл алынган чечим жана банк/акционер/банктын кызмат адамы тарабынан көрүлүүгө тийиш болгон тиешелүү чаралар жана аларды аткаруу мөөнөттөрү көрсөтүлөт.

Белгиленген ички тартипке ылайык, жазма буйрукка Улуттук банктын мөөрү басылат.

23. Жазма буйрук жөнөтүлгөндөн кийин Улуттук банктын бул жазма буйрукту демилгелеген жооптуу түзүмдүк бөлүмү белгиленген мөөнөт ичинде жазма буйруктун талаптарынын аткарылышын контролдойт, ал аткарылбаган учурда дароо тиешелүү чара көрүлөт.

§ 2. Айыптык төлөм

24. Банк, Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө», «Кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү жөнүндө», «Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» мыйзамдарда, Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларында, Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларында белгиленген ченемдерди, талаптарды жана чектөөлөрдү бузууга жол берген шартта, Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети төмөнкү өлчөмдө айыптык төлөм белгилөөгө укуктуу:

1) банкка карата - уставдык капиталдын минималдуу өлчөмүнөн он пайыздан ашпаган өлчөмдө;

2) банктын кызмат адамына карата - төлөөнүн бардык түрлөрүн кошо алганда, орточо жылдык сый акыдан ашпаган өлчөмдө (эмгек акы, сый акы, бонустар ж.б.).

25. Айыптык төлөм банк, анын кызмат адамы тарабынан ага айыптык төлөм белгиленгендиги жөнүндө токтом тапшырылган күндөн кийинки үч айдан кечиктирбестен, төлөнүүгө тийиш.

26. Валюта позициясынын лимиттерин бузууга жол бергендиги үчүн айыптык төлөм «Кыргыз Республикасынын аймагында коммерциялык банктардын ачык валюта позициясынын жана баалуу металлдар позициясынын лимиттерин сактоо тартиби жөнүндө» нускоого ылайык белгиленет.

27. Банкка жана анын кызмат адамдарына карата айыптык төлөм белгилөө жол берилген бузууга жол берүүнү четтетүүсүз калтыруу үчүн негиз болуп саналбайт.

28. Эгерде банк/анын кызмат адамы айыптык төлөмдү белгиленген мөөнөттө төлөбөсө, ал аткаруу өндүрүшүнүн чегинде мажбурлоо тартибинде өндүрүлөт.

29. Банк тарабынан милдеттүү камдык талаптар сакталбаган шартта, банктан Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына ылайык айыптык төлөм өндүрүлөт.

30. Мындан тышкары айыптык төлөм Кыргыз Республикасынын Административдик жоопкерчилик жөнүндө кодексине ылайык белгилениши мүмкүн.

31. Административдик айыптык төлөм белгилөө чечими Улуттук банктын ыйгарым укуктуу кызмат адамы тарабынан Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына ылайык кабыл алынат.

§ 3. Талап кылуу

32. Улуттук банк банкка карата төмөнкүдөй талаптарды коюуга укуктуу:

- финансылык абалды чыңдоо иш-чараларын өткөрүү;
- банкта кайталап/атайы тышкы аудит жүргүзүү;
- банктын акцияларын Улуттук банк тарабынан белгиленген мөөнөт ичинде сатуу;
- администрациялык чыгашаларды кыскартуу;
- банктын уюштуруу түзүмүн өзгөртүү;
- банктын саясатын, жоболорун, жол-жоболорун жана башка ички ченемдик документтерин өзгөртүү.

§ 3-1. Финансылык абалды чыңдоо иш-чараларын өткөрүү талабы

33. Улуттук банк банкка карата анын финансылык абалын чыңдоо боюнча тиешелүү иш-чараларды өткөрүү талабын коет.

Банктын финансылык кыйынчылыктар жана проблемалар орун алган учурларда, Директорлор кеңеши тарабынан бекитилген финансылык абалын чыңдоо боюнча планы болуусу зарыл.

Банктын финансылык абалын чыңдоо планы ушул жобого карата 2-тиркемеде камтылган талаптарга ылайык түзүлөт. План бир календардык жылга түзүлүп, ал сунушталып жаткан календардык жылдын 1-февралына чейинки мөөнөттө Улуттук банкка берилүүгө тийиш. Планда банк ишинин туруктуулугун калыбына келтирүү боюнча шайкеш чаралар, ыкмалар жана ресурстар каралууга тийиш.

Банк финансылык абалды чыңдоо планынын шайкештигине баа берип турууга милдеттүү.

Банктын финансылык абалын чыңдоо планы, анын ичинде жаңыртылган план да Улуттук банкка макулдашылууга тийиш.

34. Улуттук банк кайсыл болбосун учурда банктан Финансылык абалды чыңдоо планында каралган чараларды, ошондой эле Кыргыз Республикасынын банктык мыйзамдарына ылайык кандай болбосун башка чараларды колдонуусун талап кылышы мүмкүн.

Финансылык абалын чыңдоо боюнча чараларды өткөрүү тууралуу банкка карата талап койгон учурда, жаңыртылганды кошо алганда, банктын финансылык абалын чыңдоо планы, ошондой эле аны жүзөгө ашыруу боюнча банктын иш-чаралары Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети менен макулдашылууга тийиш.

35. Улуттук банк талап кылган күндөн тартып банк пайданы бөлүштүрүү, дивиденддерди төлөө (анын ичинде мурда кабыл алынган чечимдер боюнча), акционерлер алдында кандай болбосун финансылык милдеттенмелерди аткаруу, ошондой эле эмгек акы төлөөнү эске албаганда, банктын кызмат адамдарына жана кызматчыларына кандай болбосун сый акы төлөө жөнүндө чечимдерди кабыл алууга укугу жок.

36. Банктын финансылык абалын чыңдоо чараларын жүзөгө ашыруу мезгил ичинде Улуттук банк, эгерде бул банктын финансылык абалынын начарлашына же банкроттукка учурашына алып келе турган болсо, кредиторлордун акчалай милдеттенмелерин канааттандырууга тыюу салууга же чектөөлөрдү белгилөөгө укуктуу.

Банктын Директорлор кеңеши финансылык абалды чыңдоо программасын бекитүүгө милдеттүү.

§ 3-2 Банкта кайталап/атайы тышкы аудит жүргүзүү талабы

37. Бузууга жол берүү аныкталган учурда, Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети банк ишине кайталап/атайы тышкы аудит жүргүзүүнү талап кылуу ыйгарым укуктарына ээ.

38. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети токтом чыгаруу аркылуу банкта кайталап/атайы тышкы аудит жүргүзүүнү талап кылышы мүмкүн, анда ушул жободо белгиленген кошумча талаптар да каралышы ыктымал. Мындан тышкары талаптарда тышкы аудит жүргүзүү мөөнөтү ичинде банк ишинин белгилүү бир түрүнө чектөөлөр белгилениши мүмкүн.

39. Кайталап/атайы тышкы аудит жүргүзүүгө байланыштуу бардык чыгашалар банктын каражаттарынын эсебинен төлөнөт.

§ 3-3 Банктын акцияларын сатуу талабы

40. Улуттук банк төмөнкү учурларда банк акционеринин акцияларын Улуттук банк тарабынан аныкталган мезгил аралыгында ал менен байланыштуу болбогон адамдарга сатуу талабын коюшу мүмкүн:

– алардын негизинде Улуттук банктан банктын капиталында катышууга уруксат алынган такталбаган (жалган) маалыматтарды сунуштоо фактылары аныкталган болсо же ал мыйзамдарда белгиленген уюштуруучуларга карата коюлуучу талаптарга жооп бербесе. Мында Улуттук банк мурда өтүнүч ээсине акцияларды сатып алууга берген уруксатын жокко чыгарат;

– эгерде ал Улуттук банктын макулдугун алганга чейин акцияларга менчик укукту мурастап алса же Улуттук банк менен макулдашуу талап кылынган өлчөмдө аларга укукту калыбына келтирүү аркылуу сатып алса же болбосо ал адамдарга Улуттук банк тарабынан уруксат берүүдөн баш тартылса;

– эгерде акционер Улуттук банк тарабынан белгиленген тизмек жана көлөм боюнча юридикалык ишке киргизүү үчүн акцияларга менчик укугу жөнүндө маалыматты банкка сунуштоодон баш тартса;

– банктык холдингдик компаниянын курамына кирген банктын капиталында чектүү катышууга уруксатты жокко чыгаруу;

– эгерде банктын олуттуу катышуучулары болуп саналган компаниялардын банктын капиталында чектүү катышууга уруксаты жокко чыгарылса жана аларга карата Улуттук банк тарабынан банкта олуттуу катышууну токтотуу талабы коюлса;

– эгерде банктын олуттуу катышуучулары тарабынан контролдукка алынган юридикалык жактарга банкта олуттуу катышуучу болуу укугуна уруксат жокко чыгарылса жана аларга карата Улуттук банк тарабынан банкта олуттуу катышууну токтотуу талабы коюлса.

Мындай акциялар боюнча добуштар кворумду эсептөөдө жана чечимдерди кабыл алууда эске алынбайт. Эгерде, мындай акциялар боюнча добуштардын саны чечим кабыл алууга таасирин тийгизсе, мурда кабыл алынган бардык чечимдер анык эмес болуп саналат.

Бузууга жол берген адам Улуттук банк тарабынан белгиленген мезгил аралыгында ал менен байланыштуу болбогон жакка тиешелүү акциялар тоptomун сатууга милдеттүү. Бул талап аткарылбаган учурда Улуттук банк анын акцияларын мажбурлап ажыратып алуу талабы менен сотко кайрылат.

41. Эгерде банктын туунду компаниясы Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында уруксат берилбеген ишкердикти жүргүзсө, Улуттук банк акцияларды сатып алууга уруксатын кайтарып алат, ал эми банк ага таандык болгон туунду компаниянын акцияларын Улуттук банк тарабынан белгиленген мезгил аралыгында банк менен байланыштуу болбогон жакка сатууга тийиш.

Улуттук банк акциялар сатылууга тийиш болгон мөөнөттү белгилейт. Бул талап аткарылбаган учурда Улуттук банк анын акцияларын мажбурлап ажыратып алуу талабы менен сотко кайрылат.

42. Улуттук банктын банктын акцияларын, ошондой эле банкка таандык болгон акцияларды белгиленген мөөнөт ичинде сатуу талабы Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети тарабынан кабыл алынат.

§ 3-4 Административдик чыгашаларды кыскартуу талабы

43. Административдик чыгашаларды кыскартуу талабы Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети тарабынан банк тобокелдикке баруу менен иш алып барып жатса жана/же орун алган администрациялык чыгашалар ашкере жогору жана/же негизсиз катары таанылса, ошондой эле келечекте олуттуу жоготуулардын келип чыгышына жол бербөө максатында кабыл алынат.

44. Административдик чыгашаларды кыскартуу талабы төмөнкүлөрдүн негизинде коюлушу мүмкүн:

- 1) банкта финансылык проблемалар орун алса;
- 2) мыйзам талаптарын жана Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларын бузууга жол берүү фактылары аныкталса;
- 3) банкта тобокелдиктерди тескөө системасы шайкеш ишке ашырылбаса;
- 4) банк капитал боюнча талаптарды аткарбаса;

5) административдик чыгашалар ашкере жогору жана/же негизсиз болуп санала тургандыгын жана/же аларды азайтуу үчүн потенциал бар экендигин тастыктаган башка жагдайлар бар болсо.

45. Улуттук банк кыскартылууга же белгиленген мөөнөткө алынып салынууга тийиш болгон административдик чыгашалардын белгилүү бир статьяларын белгилөөгө укуктуу.

§ 3-5 Банктын уюштуруу түзүмүн өзгөртүү жөнүндө талап

46. Банктын уюштуруу түзүмү компетенцияларды, башкаруу органдарынын, түзүмдүк бөлүмдөрдүн жана банктын кызмат адамдарынын ыйгарым укуктарын жана жоопкерчилигин белгилей албаса жана/же так белгилей албаса Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети банктын уюштуруу түзүмүн өзгөртүүнү талап кылууга укуктуу.

47. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети банк ишинин шайкеш жүзөгө ашырылышы үчүн жооп бербеген татаал жана олуттуу түзүмдүк бөлүмдөн турган, натыйжалуу иш алып барбаган түзүмдүк/обочолонгон бөлүмдү банктын уюштуруу түзүмүнөн алып салууну талап кылууга укуктуу.

§ 3-6 Банктын саясаттарын, жоболорун, жол-жоболорун жана башка ички ченемдик документтерин өзгөртүү жөнүндө талап

48. Банкта саясаттардын, жоболордун, жол-жоболордун жана башка ички ченемдик документтердин мазмуну мыйзам талаптарына жана Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына жооп бербеген учурларда, Улуттук банк аларды өзгөртүүнү жана/же толуктоону талап кылышы мүмкүн.

49. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети/Төраганын орун басары/Улуттук банк Башкармасынын мүчөсү/түзүмдүк бөлүмдөрдүн начальниктери банктын ички документтери мыйзам талаптарына дал келбегендигин аныктаган түзүмдүк бөлүмдүн маалыматынын негизинде, ошондой эле тобокелдиктерди кыскартуу жана контролдукту күчөтүү максатында, төмөнкү ички ченемдик документтерге өзгөртүүлөрдү киргизүүнү талап кылууга укуктуу:

– банктын саясатын жана банктык операцияларды жүзөгө ашырууну жөнгө салган документтерге;

- түзүмдүк бөлүмдөр ортосунда милдеттерди жана ыйгарым укуктарды бөлүштүргөн документтерге (анын ичинде чечим кабыл алуу жол-жобосун аныктаган; ички контролдук кызматынын ишин жөнгө салган; коопсуздукту камсыз кылуу жана уюштуруу; чектелген кызмат адамдарына гана пайдалануу мүмкүнчүлүгү берилген маалыматтын коргоого алынышын камсыз кылуу ж.б. маселелер боюнча).

§4. Экономикалык ченемдерди жана талаптарды жогорулатуу

50. Экономикалык ченемдер бузууга жол берилип, банк иши начарлап, бирок ошол эле учурда банк тарабынан Улуттук банктын минималдуу экономикалык ченемдери жана талаптары сакталган болсо, Улуттук банк ал банкка карата жаңы жана/же күчөтүлгөн экономикалык ченемдерди белгилеши мүмкүн.

51. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети төмөнкүлөргө укуктуу:

1) капитал жетиштүүлүгү (шайкештиги) коэффициенттеринин өлчөмүн жогорулатууга;

2) бир карыз алуучуга жана байланыштуу карыз алуучулар тобуна максималдуу тобокелдик өлчөмүн төмөндөтүүгө;

3) ликвиддүүлүк ченемин (көрсөткүчүн) жогорулатууга;

4) милдеттүү кам нормаларын жогорулатуу аркылуу да кам түзүү тартибине карата талаптарды күчөтүүгө;

5) чет өлкө валютасы жана баалуу металлдар менен операцияларды жүргүзүүдө тобокелдиктерди кыскартуу зарыл болгон учурларда, ачык валюта позициясынын жана баалуу металлдар позициясынын лимитинин өлчөмүн азайтууга;

6) Улуттук банк тарабынан белгиленген башка экономикалык ченемдерди, талаптарды жана чектөөлөрдү өзгөртүүгө.

52. Милдеттүү кам ченемин жана өздүк (регулятивдик) капиталдын минималдуу өлчөмүн жогорулатуу Улуттук банк Башкармасы тарабынан Көзөмөл боюнча комитетинин сунушу боюнча кабыл алынат.

§ 5. Чектөөлөр же тыюу салуулар

53. Банк жеткире (шайкеш) капиталдаштырылбаган учурларда (ушул жобого карата 3-тиркемедеги классификацияга ылайык), ошондой эле банк мыйзам талаптарын жана Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларын бузууга жол берип жана анын ишинде тобокелдиктер орун алган шартта, Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети чектөөлөрдү жана тыюу салууларды белгилөөгө укуктуу.

54. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети банк жеткире (шайкеш) капиталдаштырылбаса (3-тиркемедеги классификацияга ылайык), ошондой эле төмөнкү учурларда дивиденддерди төлөөгө/ банктын мүлкүн жана/же акча каражаттарын тескөөгө жана/же сый акыларды төлөөгө чектөөлөрдү жана тыюу салууларды белгилөөгө укуктуу:

1) эгерде мындай жагдай банктын экономикалык ченемдеринин бузулушуна алып келсе;

2) банк капиталынын шайкештик коэффициенти Улуттук банк тарабынан белгиленген минималдуу чектен төмөн болсо;

3) Улуттук банктын талабы боюнча потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга кам түзүлбөсө же жеткире түзүлбөсө;

4) эгерде банкта өткөн жылдарда жана/же отчеттук жыл ичинде орду жабылбаган чыгым келип чыкса;

5) банктын финансылык абалы начарласа;

6) мыйзамдарда каралган башка учурларда.

55. Банк инвестицияларды чектөө талаптарын, анын ичинде кыймылсыз мүлк, баалуу кагаздар менен бүтүмгө келишүү, ошондой эле банктын экономикалык, анын ичинде капитал шайкештиги ченемдерин сактоосуна таасирин тийгизген башка бүтүмдөргө келишүү боюнча талаптарды жана чектөөлөрдү бузган шартта, Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети инвестициялоого жана кыймылсыз мүлк, баалуу кагаздар ж.б. бүтүмдөргө келишүүгө чектөөлөрдү жана тыюу салууларды белгилөөгө укуктуу.

56. Банк ишинде төмөнкүлөргө байланыштуу бузууга жол берүүлөр аныкталган учурда Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети

операциялардын айрым түрлөрүнө чектөөлөрдү белгилөөгө же аларды ишке ашырууну токтотууга укуктуу:

1) банк алгылыксыз банктык тажрыйбага тартылган учурда;

2) банк мыйзамдарын, анын ичинде банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо боюнча, кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү боюнча; монополияга каршы жөнгө салуу, атаандаштыкты өнүктүрүү жана банктык кызматтардан керектөөчүлөр укугун коргоо боюнча мыйзамдарды жана/же ченемдик укуктук актыларды бузууга жол берген учурда, анын ичинде Улуттук банктын экономикалык ченемдери, ченемдик актылар сакталбаса же анын жазма буйруктары аткарылбаса.

57. Туунду компанияларды, филиалдарды, өкүлчүлүктөрдү жана түзүмдүк бөлүмдөрдү түзүүгө чектөөлөр же тыюу салуулар төмөнкү учурларда белгиленет, эгерде:

1) мындай компания алардын тизмеги Улуттук банк тарабынан аныкталган оффшордук аймактарда, ошондой эле Кыргыз Республикасы милдеттүү түрдө сактоого тийиш болгон, аларга карата БУУнун Коопсуздук кеңеши тарабынан кабыл алынган эл аралык санкциялар белгиленген мамлекеттерде жана аймактарда каттоодон өтүүнү жана/же ишкердикти жүргүзүүнү болжолдосо;

2) мындай компаниянын кошо уюштуруучусу катары аларга карата банктык мыйзамдар аркылуу чектөөлөр белгиленген жактар саналса;

3) банк өз иш чөйрөсүн кеңейтүүсү финансылык туруктуулукка жана туруштук берүүсүнө олуттуу тобокелдиктерди жаратса.

58. Банктык мыйзам талаптары, анын ичинде банк жана банк менен байланыштуу жактар ортосунда ишке ашырылган операциялар жана бүтүмдөр боюнча талаптар жана чектөөлөр бузууга жол берилген шартта, Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети аларды жүзөгө ашырууга чектөөлөрдү жана тыюу салууларды белгилөөгө укуктуу.

Банк Улуттук банк тарабынан белгиленген тартипте банк менен байланыштуу жактар менен келишилген бардык бүтүмдөр жөнүндө маалыматты Улуттук банкка сунуштап турууга милдеттүү.

59. Эгерде акционер Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө»

мыйзам талаптарын, Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын бузууга жол бергендиги фактылары белгилүү болсо жана алар тастыкталса, анын ичинде ушул жобонун 39-пунктунда каралган учурларда, Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети тарабынан ага карата банк ишинде андан ары катышууга чектөөлөрдү белгилөө же тыюу салуу чечими кабыл алынат. Акцияларды кандай болбосун тескөө, анын ичинде аларды сатуу Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитетинин чечиминде көрсөтүлгөн мөөнөттөрдө жүзөгө ашырылууга тийиш.

60. Мыйзам талаптарын бузууга жол бергендиги фактылары аныкталган шартта Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети, акционердин белгиленген мөөнөт ичинде банк жетекчилигине же саясатына (тике же кыйыр түрдө добуш берүү укугун кошо алганда) тике же кыйыр түрдө таасирин тийгизүүсүн чектөө/токтотуу жана банктын уставдык капиталында катышуусун чечимде белгиленген деңгээлге чейин кыскартуу талабы камтылган чечим кабыл алат. Бул учурда акционер банк жетекчилигине же саясатына (тике же кыйыр түрдө добуш берүү укугун кошо алганда) тике же кыйыр түрдө таасирин тийгизүүнү токтотуп турууга/токтотууга милдеттүү жана ал акционерлер жыйынында ага таандык акциялар боюнча добуш берүү укугунан ажырайт. Кворум жок учурда, банк акционерин жыйында добуш берүү укугунан ажыратуу чечиминде анын добуш берүү укугу сакталуучу өзүнчө маселелер каралышы мүмкүн (мисалы, капиталды жогорулатуу маселеси).

Банк акционери өз үлүшүн Улуттук банк тарабынан белгиленген мезгил аралыгында сатууга милдеттүү. Бул талап аткарылбаган шартта Улуттук банк анын акцияларын мажбурлап ажыратып алуу маселеси менен сотко кайрылат.

§ 6 Кызмат адамдарын иштен четтетүү же бошотуу, башкаруу органын алмаштыруу

61. Кызмат адамдарын иштен четтетүү же бошотуу, банктын башкаруу органдарын алмаштыруу чечими Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети тарабынан төмөнкү фактылар аныкталган шартта кабыл алынат:

1) бүтүмдөргө келишүүдө таламдардын каршы келип калышын жана/же кызыкчылыгын жашыруу;

2) квалификациялык талаптарга, көз карандысыздык жана кынтыксыз ишкердик аброй талаптарына ылайык келбөөсүн тастыктаган маалыматты жашыруу;

3) Улуттук банктын баа берүүсү боюнча Директорлор кеңешинин мүчөлөрүнүн банктын финансылык туруктуулугуна кооптуу жагдайларды жаратышы мүмкүн болгон иш-аракеттери же аракеттенбей коюулары;

4) олуттуу финансылык жоготууларга жана абройдук тобокелдиктерди жаратышы ыктымал болгон банк мыйзамдарын жана/же Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларын бузууга жол берүүлөр;

5) алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйба катары мүнөздөлгөн ишкердикте катышуу (аракеттенүү/аракеттенбей коюу);

6) Кыргыз Республикасынын кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү маселелери боюнча ченемдик укуктук актыларды бузууга жол берген ишкердикке катышуу же мындай ишке тартылуу;

7) кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу.

62. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети төмөнкү маселелерди кароого алат жана ал боюнча чечимдерди кабыл алат:

– кызмат адамына карата кылмыш иши козголгон учурда, аны ээлеген кызмат ордунан бошотуу;

– айрым кызмат адамдарын ээлеген кызмат ордунан бошотуу;

– банктын башкаруу органын алмаштыруу, бул бардык же айрым кызмат адамдарын алмаштырууну жана алардын кайсыл болбосун банктын ишинде андан ары катышуусуна тыюу салууну түшүндүрөт.

63. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитети кызмат адамдарын иштен четтетүү же бошотуу, банктын башкаруу органын алмаштыруу чечимин кабыл алууда, банктын Кыргыз Республикасынын мыйзам нормалары бузууга жол берилгендиги (коюлган айып же кабыл алынган чечимдер) жөнүндө Улуттук банкка өз учурунда маалымдагандыгы, ошондой эле мындай бузууга жол берүүнү токтотуу же аны четтетүү үчүн бардык мүмкүнчүлүктүү, жетишерлик жана акыл ченемдүү чараларды көргөндүгү эске алынат.

64. Улуттук банктын Көзөмөл боюнча комитетинин кызмат адамдарын иштен четтетүү же бошотуу, банктын башкаруу органын алмаштыруу чечими ал кабыл алынган күндөн тартып күчүнө кирет.

65. Аларга карата таасир этүү чараларын колдонуу иретинде кызмат ордунан четтетүүдөн же бошотуудан/башкаруу органын алмаштыруудан улам кынтыксыз ишкердик абайдон ажыраган кызмат адамдарга Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларында белгиленген мөөнөт ичинде ал мыйзамдуу күчүнө кирген учурдан тартып Улуттук банк менен милдеттүү түрдө макулдашылууга тийиш болгон кызмат ордуна кайталап талапкерлигин коюуга жол берилбейт.

§ 7. Атайы режимди киргизүү

66. Улуттук банк төмөнкүдөй атайы режимди банкка киргизүүгө укуктуу:

- тике банктык көзөмөлдүк;
- Убактылуу администрация.

67. Тике банктык көзөмөлдүк режимин киргизүү, ошондой эле аны ишке ашыруу чечими Улуттук банк Башкармасынын токтому менен бекитилген «Тике банктык көзөмөлдүк жөнүндө» жобонун талаптарына ылайык жүзөгө ашырылат.

68. Убактылуу администрация режимин киргизүү чечимин кабыл алуу, ошондой эле аны ишке ашыруу Улуттук банк Башкармасынын токтому менен бекитилген «Убактылуу администрация жөнүндө» жобонун талаптарына ылайык жүргүзүлөт.

§ 8. Банктан лицензияны кайтарып алуу

69. Банктын лицензиясын кайтарып алуу Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө» мыйзамында белгиленген негиздер боюнча, ошондой эле «Кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү жөнүндө» жана «Банктык аманаттарды (депозиттерди) коргоо жөнүндө» мыйзам талаптары бузууга жол берилген учурларда ишке ашырылат.

70. Лицензияны кайтарып алуу чечими Улуттук банк Башкармасы тарабынан кабыл алынат.

71. Лицензиянын кайтарылып алынышы Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө» мыйзамында каралган тартипте жана негиздер боюнча анын жоюлушуна алып келет.

6-глава. Таасир этүү чараларына даттануу менен кайрылуу тартиби

72. Улуттук банктын чечимдерине сотко чейинки даттануу милдеттүү болуп саналат. Улуттук банк Башкармасынын сотко даттанылуучу чечимдерин эске албаганда, Улуттук банктын ар кандай чечимдерине сотко чейинки даттанууга болот.

73. Сотко чейин даттануу менен кайрылуу Улуттук банктын чечиминин таасирин токтотпойт. Ал Улуттук банктан тиешелүү чечимди алгандан кийинки 20 (жыйырма) жумуш күнүнөн кечиктирилбестен жүргүзүлөт.

74. Улуттук банк даттануу келип түшкөн күндөн кийинки 30 (отуз) календардык күндөн кечиктирбестен аны кароого алат. Мында Улуттук банк даттанууну кароо мөөнөтүн бир жолу 30 (отуз) календардык күнгө узартууга укуктуу.

75. Банкка карата колдонулган таасир этүү чарасы Улуттук банктын чечими менен жокко чыгарылышы мүмкүн.

76. Улуттук банктын чечимине сотко чейин даттануу менен кайрылуу тартиби Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларында белгиленген.

**«Кыргыз Республикасынын
Улуттук банкынан
лицензияланган банктарга
жана айрым башка финансы-
кредит уюмдарына карата
колдонулуучу таасир
этүү чаралары жөнүндө»
жобого карата 1-тиркеме**

**Банк ишинде, анын акционерлеринин, кызмат
адамдарынын иш-аракеттеринен (аракеттенбей
коюусунан) байкалган, алгылыксыз жана кооптуу банктык
тажрыйбага алып келиши мүмкүн болгон белгилер:**

1. Банктын Директорлор кеңешинин жана Башкармасынын алгылыксыз жана кооптуу банктык тажрыйбага жана Кыргыз Республикасынын мыйзам бузууларга жол берүүгө бөгөт коюу максатында банкка талаптагыдай контролдукту жана жетекчиликти камсыз кылууга жөндөмсүздүгү.

2. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын талаптарынын бузулушуна жана/же банктын финансылык абалынын кыйла начарлашына алып келген кызмат адамдардын иш-аракети (аракеттенбей коюулары).

3. Улуттук банк тарабынан аларга карата кызмат адамдарын иштен четтетүү же бошотуу, башкаруу органдарын алмаштыруу чечими кабыл алынган кызмат адамдарын алмаштыруу, иштен четтетүү, убактылуу четтетүү жана алардын ыйгарым укуктарын токтотуу боюнча акционер (акционерлер) жана/же Директорлор кеңеши жана/же Башкарма тарабынан тиешелүү иш-аракеттин жоктугу же аракеттенбей коюусу.

4. Активдер жана баланстан тышкаркы милдеттенмелер боюнча потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга шайкеш келбеген камдын (резервдин) түзүлүшү.

5. Банктык операцияларды/бүтүмдөрдү Финансылык отчеттун эл аралык стандарттарына жана Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына ылайык бухгалтердик эсепке алууну талаптагыдай жүргүзүлбөгөндүгү.

6. Мыйзам нормаларынын сакталбашы, анын кесепетинен банктын туруктуу ишине таасир эткен же таасир этиши мүмкүн тобокелдиктердин (анын ичинде аброй тобокелдигинин) келип чыгышы.

7. Мыйзамдардын шектүү операцияларды жана/же айкын экономикалык мааниге ээ болбогон операцияларды жана/же кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга (изин жашырууга) жана террористтик же экстремисттик иш-аракеттерди каржылоого каршы аракеттенүү жөнүндө Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарын бузууга жол берүүнү аныктоо жагында талаптарын аткарбаса.

8. Ички аудит кызматынын жана тобокелдик боюнча менеджердин ишин кошо алганда, ички контролдук жана комплаенс-контролдук системасынын Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына дал келбеши.

9. Банк банктын аффилирленген жана байланыштуу башка жактары менен операциялардын ишке ашырышы же банктын ыйгарым укуктуу органдарынын/кызмат адамдарынын Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын талаптарын, анын ичинде адилеттүүлүк принцибин бузуу менен аталган операцияларды ишке ашыруу боюнча чечимдерди кабыл алышы.

10. Банкта аларды жүзөгө ашыруу үчүн квалификациялуу жана тажрыйбалуу кызматкерлер жок болгон иштин жүргүзүлүшү.

11. Тиешелүү саясат жана жол-жоболор иштелип чыкпаган шартта банк ишинин жүзөгө ашырылышы жана/же алардын Улуттук банктын талаптарына дал келбеши же банк ишинин иштелип чыккан саясаттарга жана жол-жоболорго дал келбеши жана/же саясаттар жана жол-жоболор банктын иш чөйрөсүнө жана тобокелдиктер деңгээлине дал келбеши учурунда банк ишин жүзөгө ашыруу.

12. Банк тарабынан ишке ашырылган операциялардын Шариат стандарттарына ылайык келбеши (ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык операцияларды ишке ашырган банк үчүн).

13. Кардарларга кредиттер Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарын, Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларын, ошондой эле банктын ички саясаттарын/жол-жоболорун бузууга жол берүү менен берилген болсо жана/же жаңы кредит алуу учурунда кардардын

ушул банктын же кайсы бир башка банктын алдында убагында аткарылбаган милдеттенмеси болсо же карыз алуучуга кредиттер финансылык абалы туруксуз болуп турган шартта бир нече ирет пролонгациялоо менен берилсе.

14. Кредит портфелинин жалпы көлөмүндө мөөнөтүндө төлөнбөгөн кредиттер көлөмүнүн жана/же алардын үлүшүнүн көбөйүшүнө байланыштуу, банктын активдеринин сапатынын олуттуу начарлашы.

15. Кредит берүү жана аларга мониторинг жүргүзүү жол-жоболорун кошо алганда, кредитти администрлөө тажрыйбасында олуттуу кемчиликтердин жана бузулуулардын орун алышы.

16. Кредиттик документтер талаптагыдай түзүлбөй, анын ичинде кредиттик таржымалда маанилүү юридикалык, финансылык жана күрөөлүк документтердин жок болушу.

17. Кыргыз Республикасынын банк мыйзамдарын системалуу түрдө (12 календардык ай ичинде 2 жана андан көп жолу) бузууга жол берилиши.

18. Жазма буйруктардын жана Улуттук банк тарабынан колдонулган таасир этүүнүн башка чараларын Улуттук банк белгилеген мөөнөттөрдө аткарбашы.

19. Банк тарабынан капиталдын шайкештиги боюнча экономикалык ченемдердин так сакталбашы жана капитал шайкештиги боюнча экономикалык ченемдерди Улуттук банктын талаптарына ылайык келтирүү боюнча тиешелүү чаралардын көрүлбөшү.

20. Банк капиталы анын ишине мүнөздүү болгон тобокелдикке байланыштуу жоготуулардын ордун жабуу үчүн жетишсиз болсо. Уюштуруучулар/акционер (акционерлер) алдын ала эскертилгендигине карабастан, капиталды толукташпаса жана/же Улуттук банк тарабынан белгиленген мөөнөт ичинде аны толуктоо боюнча жетиштүү/тиешелүү чаралардын көрүлбөшө.

21. Улуттук банк тарабынан белгиленген капитал боюнча минималдуу талаптарды аткарылбай калышы коркунучу орун алса.

22. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын бузууга баруу менен жана/же дивиденддерди төлөө токтотулгандыгына/ага чектөөлөр киргизилгендигине карабастан дивиденддер төлөнсө.

23. Банк милдеттенмелерди өз убагында аткаруу үчүн жетиштүү деңгээлде ликвиддүүлүккө ээ болбосо.

24. Улуттук банкка отчеттордун, ошондой эле башка расмий талап кылынган документтердин жана маалыматтардын өз учурунда берилбеши, толук эмес жана такталбаган отчеттордун берилиши.

25. Банк тарабынан Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аларга тыюу салынган же лицензияда каралбаган, бирок Улуттук банк тарабынан лицензияланууга жана/же ал менен макулдашууга тийиш болгон операциялар ишке ашырылса.

26. Банк, анын финансылык туруктуулугу, дивиденддердин төлөнүшүн жана капиталдын толукталышын камсыз кылуу үчүн жетишсиз пайда көлөмүндө иш алып барса.

**«Кыргыз Республикасынын
Улуттук банкынан
лицензияланган банктарга жана
айрым башка финансы-кредит
уюмдарына карата колдонулуучу
таасир этүү чаралары жөнүндө»
жобого карата
2-тиркеме**

Банктын финансылык абалын чыңдоо планына карата талаптар

1-бөлүк. Финансылык абалын чыңдоо боюнча планга карата минималдуу талаптар.

I бөлүк. Банкта орун алган жагдайга баа берүү.

1. Жалпы маалымат;
2. Коммерциялык банктын финансылык абалына баа берүү жана ал боюнча кеңири маалымат;
3. Банкта кризистик башкаруу системасы. Ишке тартылган жооптуу түзүмдүк бөлүмдөр;
4. Банк ишине таандык тобокелдиктерди аныктоо, өлчөө, контролдукка алуу жана аларга мониторинг жүргүзүү боюнча аналитикалык жана практикалык мамилелер;
5. Банктык тобокелдиктерди алдын алуу үчүн колдонулуучу инструменттер.

II бөлүк. Сценарийлер (стресс-тест), финансылык абалын чыңдоо боюнча иш-чаралар жана натыйжалар.

1. Коммерциялык банктын финансылык абалын чыңдоо боюнча иш-чараларды ишке ашыруу үчүн негиз катары болушу мүмкүн болгон себептер. Финансылык абалын чыңдоо боюнча иш-чараларды ишке ашыруу зарылдыгына алып келиши мүмкүн болгон тобокелдиктер жана жагдайлар сценарийи. Төмөндө аталган пунктка киргизилиши тийиш болгон акыркы болбогон тизмек келтирилген:

– банк үчүн олуттуу болгон деңгээлден ашкан депозиттердин мүмкүн болуучу агымынын мүмкүн болушу шартында сценарийди кароо. Кардарлар жана түзүмдүк бөлүмдөр (филиалдарды жана аманат

кассаларын кошо алганда) менен ишти уюштуруудан тышкы жактар менен иш алып барууга чейинки (активдерди сатуу, акционерлерден каражаттарды тартуу, банктар аралык кредиттерди алуу, Улуттук банкка кайрылуу ж.б.) банктын зарыл өлчөмдөгү ликвиддүүлүк менен камсыз кылуу жана ашкере тынчсызданууга жол бербөө үчүн аманатчылар менен байланыштуу жагдайды турукташтыруу максатында ички иш-чараларды кошо алганда, банктын башка иш-чаралары;

– ар түрдүү кибер-чабуулдар сценарийин кароо. Мындай тобокелдиктин келип жетиши шартында банктын ишин жана иш-чараларын уюштуруу. Кардарлар менен иш алып баруу;

– өзгөчө жагдайлар орун алган учурда ресурстарды тартуу боюнча сценарийди кароо;

– олуттуу кредиттик тобокелдик келип жеткен учурдагы сценарийди кароо;

– өздүк капиталдын олуттуу жетишсиз болгон учурунда сценарийди кароо;

– башка сценарийлер.

2. Банктык топко катышуу учурунда банк, ошондой эле топко таандык болгон тобокелдиктерди жана аларды төмөндөтүү жана тескөө боюнча жүргүзүлүүчү иш-чараларды чагылдыруусу зарыл:

– башкы компаниянын деңгээлинде;

– туунду компаниянын деңгээлинде.

2-бөлүк. Финансылык абалын чыңдоо боюнча иш-чаралар планына карата талаптар.

III бөлүк. Иш-чаралар планынын мазмунуна карата минималдуу талаптар жана аны сунуштоо тартиби.

1. Банк финансылык абалын чыңдоо планынын II бөлүгүндө кароого алынган жана ал боюнча иш-чаралардын өткөрүлүшүн талап кылган тобокелдиктин/сценарийдин ар бир түрү боюнча финансылык абалын чыңдоо иш-чараларын жүзөгө ашыруу учурунда иш-чаралар планын сунуштоого тийиш.

2. Коммерциялык банк тарабынан аныкталган иш-чаралар планын жүзөгө ашыруунун жалпы мөөнөтү коммерциялык банкта орун алган

айкын жагдайды жана сунушталган чаралардын мүнөзүн эске алуу менен негизделүүгө тийиш.

3. Иш-чаралар планында төмөнкүлөрдү кошо алганда, финансылык абалын чыңдоо жол-жоболору аяктаган күнгө аны аткаруунун болжолдуу натыйжасы тууралуу маалыматтар камтылууга тийиш:

- финансылык абалын чыңдоо чараларын жүзөгө ашыруунун бүтүндөй мезгил ичинде отчеттук күндөр боюнча бөлүштүрүү менен Улуттук банктын милдеттүү экономикалык ченемдеринин жана талаптарынын маанисин;

- финансылык абалын чыңдоо боюнча иш-чараларын жүзөгө ашыруунун бүтүндөй мезгил ичинде отчеттук күндөр боюнча бөлүштүрүү менен өздүк каражаттардын (капиталдын) өлчөмүнүн өзгөрүү динамикасын;

- өздүк каражаттардын (капиталдын) жетиштүүлүк деңгээлин жана коммерциялык банктын учурдагы ликвиддүүлүгүн калыбына келтирүү мөөнөттөрүн.

4. Коммерциялык банк иш-чаралар планынын ар бир пунктун баскыч боюнча жүзөгө ашырылышын ар бир баскычты аткаруунун календардык мөөнөттөрүн көрсөтүү менен караштырууга укуктуу.

5. Финансылык абалын чыңдоо боюнча бардык чараларды (же көпчүлүк бөлүгүнүн) жүзөгө ашыруудан болжолдонуучу натыйжа аларды аяктагандан кийин коммерциялык банктын туруктуу иш келечектерин мүнөздөгөн көрсөткүч болуп саналат.

Болжолдонуучу натыйжаны аныктоодо коммерциялык банктын бизнес-планында каралган параметрлер колдонулушу мүмкүн.

Банктын финансылык абалын чыңдоо боюнча сунушталган иш-чаралар планы төмөнкүлөрдү милдеттүү түрдө камтууга тийиш: деталдуу иш-чаралар жана аларды аткаруу мөөнөттөрү, жүзөгө ашыруунун ар бир баскычында жооптуу аткаруучуларды, аткаруу индикаторлорун көрсөтүү, ошондой эле банк тарабынан иш-чаралар планынын аткарылышына контролдукту жүргүзүү боюнча көрүлүүчү чаралар. Банктын иш-чаралар планында зарыл болгон шартта акционерлердин жана үчүнчү жактардын банктын финансылык абалын чыңдоого катышуу ыкмалары жана шарттарын; чыгашаларды кыскартуу боюнча иш-чаралар каралууга тийиш.

6. Иш-чаралар планына коммерциялык банктын жетекчиси жана башкы бухгалтери кол коюп, ошондой эле директорлор кеңеши аны бекитүүгө тийиш.

7. Иш-чаралардын тиркемелерин кошо алганда, бардык барактарына номерлер коюлуп, көктөлүп жана коммерциялык банктын мөөрү менен бекитилүүгө тийиш.

8. Коммерциялык банк иш-чаралар планын иштеп чыгуу үчүн аудитордук уюмду (жеке аудиторду) ишке тартууга укуктуу.

Эгерде аудитордук уюм (жеке аудитор) коммерциялык банк тарабынан иш-чаралар планын иштеп чыгууга тартылган болсо, Улуттук банкка сунушталган документтер курамына ички жылдык аудитордук текшерүү боюнча аудитордук корутундуну киргизүүсү зарыл, анын жыйынтык бөлүгүндө аудитордук уюмдун (жеке аудитордун) финансылык абалына баа берүү жүргүзүүдө жана (же) финансылык абалын чыңдоо чараларын иштеп чыгууга катышуу деңгээли, ошондой эле финансылык абалын чыңдоо боюнча иштелип чыккан чараларды эске алуу менен аудитордук уюмдун (жеке аудитордун) коммерциялык банктын иш келечектери тууралуу чагылдырылат.

9. Орун алган кемчиликтер аныкталып, иш-чаралар планын жеткире иштеп чыгуу жөнүндө талап жөнөтүлгөн учурда, коммерциялык банк жеткире иштелип чыккан иш-чаралар планы көрсөтүлгөн талапты алгандан кийинки 14 календардык күндөн кечиктирбестен Улуттук банкка берүүгө тийиш.

10. Зарыл болгон шартта, Улуттук банк иш-чаралар планын реалдуу катары таануу үчүн зарыл болгон кошумча маалыматты аны сунуштоо мөөнөтүн белгилөө менен коммерциялык банктан талап кылууга укуктуу.

11. Коммерциялык банк иш-чаралар планынын толук көлөмдө жана белгиленген мөөнөттө аткарылышын камсыз кылууга милдеттүү.

**«Кыргыз Республикасынын
Улуттук банкынан
лицензияланган банктарга жана
айрым башка финансы-кредит
уюмдарына карата колдонулуучу
таасир этүү чаралары жөнүндө»
жобого карата
3-тиркеме**

Капиталдын шайкештиги боюнча банктарды классификациялоо

Таасир этүүнүн тигил же башка чараларын колдонуу боюнча чечимди кабыл алуу учурунда Улуттук банк үчүн банктын капиталынын жетиштүүлүгү (шайкештиги) чечүүчү фактордон болуп саналат.

Таасир этүү чаралары капиталдын деңгээлине, анын өзгөрүү тенденцияларына (туруктуу, кыскарып же жогорулап турган) сыяктуу эле, банктын тобокелдиктеринин параметрлерине дал келүүгө тийиш, ошондой эле ал таасир этүү чарасын тез кабыл алуу зарылчылыгынан көз каранды.

Банктарды классификациялоодо колдонулган капиталдын шайкештигин классификациялоо иши 1-таблицада көрсөтүлгөн капиталдын шайкештиги коэффициенттериндеги диапазондорду камтыйт.

1-таблица. Капиталдын шайкештиги боюнча банктарды классификациялоо			
Капиталдын шайкештигин классификациялоо	Капиталдын жетиштүүлүгүнүн (шайкештигин) көрсөткүчтөрү	Башка факторлор	
		Чыгымдардын ордун жабууга кам	Башка өзгөчөлүктөр

Шайкеш капиталдаштырылган	Төмөнкү көрсөткүчтөрдүн милдеттүү аткарылышы: Лeverаж (\geq) 8,0%; 1-деңгээлдеги капиталдын шайкештиги коэффициенти (\geq) 6,0%; Суммардык капиталдын шайкештиги коэффициенти (\geq) 12,0%; Өздүк каражаттардын өлчөмү дал келет же Улуттук банктын талаптарынан ашат.	Негизинен шайкеш, толук топтолгон	Суммардык активдердин тез жана олуттуу өсүшү байкалган жок
Жетиштүү капиталдаштырылган эмес	Капитал Улуттук банктын талаптарына караганда кайсыл болбосун категорияда аз, бирок маанилердин бирөөсү да банктын “олуттуу түрдө капиталдаштырылган эмес” деген аныктамасына туура келбейт.	Жагдайга шайкеш эмес, толук топтолгон эмес	Дегеле болбогондо Улуттук банктын капитал боюнча белгиленген талаптарынын бири сакталбай келет. Финансылык абалдын начарлашы байкалууда
Олуттуу капиталдаштырылган эмес	Лeverаж $<$ 5,0%, бирок $>$ 2%; 1-деңгээлдеги капиталдын шайкештиги коэффициенти $<$ 4%, бирок (\geq) 1,5%; Суммардык капиталдын шайкештиги коэффициенти $<$ 8%, бирок (\geq) 3%; Өздүк каражаттардын өлчөмү Улуттук банктын белгиленген талаптарынан 50% азыраакты түзөт	Жагдайга шайкеш эмес толук топтолгон эмес	Капитал боюнча талаптар жана/же Улуттук банктын кандайдыр бир талаптары сакталбай келет.

Дегеле капитал-даштырылган эмес	Капитал шайкештигинин кайсыл болбосун коэффициенттери Улуттук банк тарабынан белгиленген коэффициенттин маанисинен 25% азыраакты түзөт, ал эми өздүк капиталдын өлчөмү Улуттук банк тарабынан белгиленген талаптан 50% азыраакты түзөт.	Дегеле шайкеш эмес жана/же толук топтолгон эмес	Капитал боюнча талаптар жана/же Улуттук банктын кандайдыр бир талаптары сакталбай келет.
---------------------------------	---	---	--

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

720001, Бишкек ш., Чүй проспекти, 168
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-6-(НПА)

«Депозиттерди тартуу менен иш алып барган микрофинансылык компаниялардын аффилирленген жана байланыштуу жактар менен операцияларына карата талаптар жөнүндө» нускоону бекитүү тууралуу

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. «Депозиттерди тартуу менен иш алып барган микрофинансылык компаниялардын аффилирленген жана байланыштуу жактар менен операцияларына карата талаптар жөнүндө» нускоо (кошо тиркелет) бекитилсин.

2. Улуттук банк Башкармасынын 2012-жылдын 4-июлундагы №28/8 «Депозиттерди тартуу менен иш алып барган микрофинансылык компаниялардын инсайдерлер жана аффилирленген жактар менен операцияларына карата талаптар жөнүндө» нускоону бекитүү тууралуу токтому күчүн жоготкон катары таанылсын.

3. Токтом 2017-жылдын 22-июнунан тартып күчүнө кирет.

4. Юридика башкармалыгы:

– токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;

– расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн бул токтомду Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

5. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен микрофинансылык компанияларды, Улуттук банктын областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн тааныштырсын.

6. Токтомдун аткарылышына контролдук Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын мүчөсү Т. Дж. Джусупов мырзага жүктөлсүн.

Төрага

Т. Абдыгулов

Кыргыз Республикасынын
Улуттук банк Башкармасынын
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-6-(НПА)
токтомуна тиркеме

**«Депозиттерди тартуу менен иш алып барган
микрофинансылык компаниялардын аффилирленген жана
байланыштуу жактар менен операцияларына
карата талаптар жөнүндө»**

НУСКОО

1-ГЛАВА.

Жалпы жоболор

1. Бул нускоо депозиттерди тартуу менен иш алып барган, анын ичинде ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык иш алып барган микрофинансылык компаниялардын (мындан ары – МФК), ислам терезесине ээ микрофинансылык компаниялардын аффилирленген жана байланыштуу жактар менен операцияларды жүргүзүүдө жана бүтүмдөрдү келишүүдө алардын ишине карата талаптарды белгилөө максатында иштелип чыккан.

2. МФК аффилирленген жана МФК менен байланыштуу жактар реестрин жүргүзүүгө, ал эми Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) кызматкерлери андан тоскоолдуксуз пайдаланууга тийиш. МФК менен байланыштуу жактар реестринде, эң аз дегенде МФКда кызмат ордун ээлеген кызмат адамынын аты-жөнү, аны менен байланыштуу болгон жакын тууганынын аты-жөнү, анын тууганчылыгы (ата-энеси, аялы, күйөөсү ж.б) жөнүндө маалымат камтылууга тийиш. МФКда маалыматтын сакталышын камсыз кылган коопсуздук системасы орнотулган шартта, реестрди электрондук түрдө жүргүзүүгө жол берилет.

3. МФК менен аффилирленген жактын иши, аффилирленген жактардын санына карабастан, алардын өз ара иш алып баруусу МФКнын капиталында чектүү катышууга негизденген компания менен жактардын өз ара байланышуусу боюнча көзөмөлгө алынышы мүмкүн.

4. Бейтараптык принциби - эгерде, МФК менен жалпы кызыкчылыгы болбогон башка адамдарга (жактарга) – МФКнын кардарларына

(юридикалык жактарга же жеке адамдарга) кредит берүү шарттарына караганда мындай кредиттерди берүү шарттары алар үчүн кыйла алгылыктуу, ыңгайлуу боло турган болсо, аффилирленген жана байланышы бар жактарга, ошондой эле олуттуу катышуучуларга кредиттерди берүүгө МФКнын укугу жоктугун билдирет.

5. Бир карыз алуучунун жана ал менен байланыштуу жактын чогуу алгандагы карызы - бул, бир карыз алуучунун төмөнкүлөр боюнча жалпы карызы:

- кредиттер (төлөө мөөнөтүнө көз карандысыз);
- факторинг;
- финансылык ижара;
- үлүштүк милдеттенмелер формасындагы инвестициялар;
- алууга каралган, кошуп эсептелинген пайыздар;
- карыз алуучуларга тике же кыйыр түрдө берилген, маңызы боюнча кредитти алмаштыруучу болуп саналган кандай болбосун берилген каражаттар;
 - ошол карыз алуучуга берилген баланстан тышкаркы милдеттенмелердин суммасы (кредиттерди берүүгө милдеттенмелер);
 - МФКнын үчүнчү тарапка карата кандай болбосун тобокелдикке баруусу, ал сөзсүз түрдө ошол карыз алуучу тарабынан гарантияланган болсо;
 - мурда эсептен алынып салынган кредиттер, анын ичинде пайыздар.

Ар бир карыз алуучунун кредиттик таржымалында ошол карыз алуучунун жана аны менен байланыштуу жактардын анын мурда эсептен жоюлуп салынган кредиттери жана пайыздары жөнүндө маалыматтар көктөлүүгө тийиш. Маалыматтарда карыз алуучунун жана аны менен байланыштуу жактын аты-жөнү, эсептен жоюлуп салынган кредиттин жана пайыздардын суммасы, эсептен жоюп салуу күнү жана анын себептери камтылышы зарыл. Эгерде мындай маалымат жок болсо, анда кредиттик таржымалды МФКнын ыйгарым укуктуу адамынын ошол карыз алуучу жана аны менен байланыштуу жактын мурда эсептен жоюлуп салынган карызы жөнүндө корутундусу болууга тийиш.

6. Эгерде бир карыз алуучунун каражаттык кыйынчылыктары башка жактарга төлөм маселесин жаратса, бир карыз алуучу боюнча тобокелдиктин максималдуу ченемин эсептөөдө ар кайсы карыз алуучулардын карызы кошулуп бир жалпы байланышкан карыз болуп эсептелүүгө тийиш.

7. Нускоонун максаттары үчүн «карыз алуучу» түшүнүгү ушул нускоонун 6-пунктунда көрсөтүлгөн МФК кредит берген жак/жактар тобу болуп аныкталат. Ар кайсы карыз алуучулардын карызы суммаланууга тийиш, эгерде:

- бир карыз алуучу башка карыз алуучуну контролдосо;
- кредит юридикалык жакка жана ошол эле юридикалык жактын катышуучусуна/уюштуруучусуна берилсе;
- аларда, контролдогон жак же олуттуу катышуучусу Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органы болгон учурларды эске албаганда, жок дегенде бир контролдогон жак же олуттуу катышуучусу болсо;
- бир нече карыз алуучулардын ортосунда олуттуу финансылык өз ара көз карандылык болсо. Олуттуу финансылык көз карандылык, анын ичинде өз ара кызматташуу тууралуу келишим, эреже катары эгерде, бир карыз алуучунун жылдык дүң кирешесинин/чыгымдарынын же башка кирешелер боюнча төлөмдөрүнүн 50 же андан ашык пайызы башка карыз алуучулар менен түзүлгөн бүтүмдөрдөн келип чыкса орун алат;
- кредитти төлөөгө бир эле булак колдонулса, ошондой эле карыз алуучулар кредиттик каражаттарды жалпы мекемеге же жалпы ишмердүүлүктө катышууга колдонсо жана экөө тең төлөөгө экинчи булакты (күрөө) колдонсо;
- карыз алуучулардын бири башканын милдеттерине кепилдик болсо (кросс кепилдиктер), же болбосо бир эле үчүнчү жак эки карыз алуучунун кепилдиги болсо;
- бир же бир нече карыз алуучулар тарабынан алынган каражаттар Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдарынан тышкары, үчүнчү жактын тике пайдасына колдонулса, (үчүнчү жакка МФК тарабынан талаптарынын болгондугунан көз карандысыз) же болбосо бизнестин адаттагыдай жүрүшүндө товарлар же кызматтар

сатып алынган учурларды эске албаганда, көрсөтүлгөн каражаттарга алынган каражаттар же активдер үчүнчү жакка өткөрүлүп берсе;

– Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдары күрөө берүүчү болгон учурларды эске албаганда, аларда бир күрөө берүүчү болсо.

2-ГЛАВА.

Операцияларды жүргүзүү жана бүтүмдөрдү келишүү тартибы

8. МФКнын аффилирленген жана байланыштуу жактар менен жүргүзүлгөн операциялар анын өзүнө, аманатчыларынын же башка кредиторлорунун таламдарына зыян келтирбестен ишке ашырылууга тийиш.

9. Аффилирленген жана байланыштуу жакка кредит берүүнү колдоого алган Директорлор кеңешинин Төрагасы жана анын мүчөлөрү, ушул нускоонун талаптарын бузууга жол берүү менен кредиттин берилишин камсыз кылган Төрага (Башкы директор/менеджер) жана башкарма мүчөлөрү микрофинансылык компаниянын ошол кредит боюнча карызынын кайтарылышы жана убагында алынбай калган пайданын ордунун жабылышы үчүн жоопкерчилик тартышат.

10. Төмөндө келтирилген шарттардын бири орун алган учурда, МФК аффилирленген же байланыштуу жактарды кредиттөөгө укугу жок (анын ичинде ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык каржылоону сунуштоого):

1) акыркы отчеттук күнгө карата күндөлүк чыгымдар орун алса;

2) Аффилирленген жактар, анын ичинде МФК менен байланыштуу жактар менен операциялар боюнча тобокелдиктин максималдуу өлчөмү Улуттук банк тарабынан белгиленген мааниден ашпоого тийиш. Аффилирленген жактардын байланыштуу жактары менен керектөө кредиттерин берүү жана алардан депозиттерди алуу боюнча операцияларды эске албаганда, операцияларды жүргүзүүгө тыюу салынат.

3) МФК Улуттук банк тарабынан коюлган толук төлөнгөн уставдык капиталдын минималдуу өлчөмү, өздүк капиталынын минималдуу өлчөмү жана капиталдын жеткиликтүүлүгү (шайкештиги) боюнча талаптарды аткарбаса;

4) МФКнын бардык аффилирленген жана/же байланыштуу жактарына сунушталган кредиттердин жана алардын ордун алмаштыруучулардын жалпы суммасы таза суммардык капиталынан 60% артса;

11. МФКга аффилирленген жана байланыштуу жактарды кредиттөө боюнча ички чектөөлөрдү белгилөө сунушталат, алар Улуттук банк тарабынан белгиленген чектен төмөн болууга тийиш.

12. МФКлардын же анын туунду компанияларынын байланыштуу жана аффилирленген жактар менен кандай болбосун операциясы коопсуз жана ишенимдүү экендигин тастыктаган шарттарда гана ишке ашырылууга тийиш.

13. МФК менен байланыштуу жактар менен келишилген бүтүмдөрдүн суммасы МФКнын өздүк капиталынын 1% ашкан шартта, ал өз кызыкчылыгын көздөө менен келишилген бүтүм болуп саналат. Алардын өлчөмү МФКнын өздүк капиталынын 1% - 20% чейинки өлчөмдү түзгөн, өз кызыкчылыгын көздөө менен келишилген бүтүмдөр жана аффилирленген жана байланыштуу жактар тарабынан жүзөгө ашырылган банктык операциялар жөнүндө чечим МФКнын Директорлор кеңешинин кызыкдар болбогон мүчөлөрү тарабынан гана кабыл алынат.

Аффилирленген жана байланыштуу жактар менен кредиттер жана кредиттик алмаштыруучулар боюнча чечим банктын Директорлор кеңешинин кызыкдар болбогон мүчөлөрү тарабынан гана кабыл алынат.

Мында, Директорлор кеңешинин протоколунда анын мүчөлөрүнүн кызыкчылыгы же кызыкчылыкты көздөбөгөндүгү көрсөтүлүүгө тийиш.

Эгерде кворумдун жоктугуна байланыштуу Директорлор кеңеши чечимди кабыл алганга мүмкүнчүлүгү жок болсо, мындай бүтүмдү түзүү маселеси МФКнын жалпы акционерлер жыйынына өткөрүлүп берилет.

14. Алардын өлчөмү МФКнын өздүк капиталынан 20% ашкан, аффилирленген жана байланыштуу жактар менен ишке ашырылган кредиттерди жана аларды алмаштыруучуларды эске албаганда, өз кызыкчылыгын көздөө менен келишилген бүтүмдөр жана башка банктык операциялар боюнча чечим акционерлердин жалпы жыйынында кабыл алынат.

Мында, ачык түзүлүүчү келишимдерди эске албаганда, бүтүмдөр жана операциялар банктын Директорлор кеңеши тарабынан жактырылууга тийиш.

15. МФК менен байланыштуу бир карыз алуучунун тобокелдигинин максималдуу өлчөмү, анын ичинде аффилирленген жактарга МФКнын өздүк капиталынан 5% ашпоосу зарыл.

16. Операцияларды ишке ашыруудан же бүтүмгө келишүүдөн алынган киреше бөлүгү МФКнын аффилирленген же байланыштуу жактардын пайдасына колдонулса же алардын тескөөсүнө өткөрүлүп берилсе да, МФКнын кайсыл болбосун жак менен ишке ашырылган операциясы же келишилген бүтүмү МФКнын аффилирленген же байланыштуу жагынын операциясы же бүтүмү катары эсептелинуүгө тийиш.

17. МФК төмөнкү шарттардын бардыгы аткарылган учурда гана аффилирленген же байланыштуу жактар менен операцияларды жүргүзүү же бүтүмдөргө келишүү укугуна ээ:

1) операциялар жана бүтүмдөр, ошол эле учурда аталган МФКнын кызматкерлери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кайсы болбосун башка жактардан болуп саналбагандар, МФК менен МФКнын кардарлары – башка жактары ортосунда ишке ашырылган операциялар жана бүтүмдөр үчүн колдонулган шарттарга жана талаптарга караганда кыйла жеңилдетилбеген шарттар жана талаптар каралган учурда гана ишке ашырылат. Мындай шарттардан жана талаптардан улам төмөнкүлөргө жол берилбейт:

– ошол МФКнын кызматкери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жактардан - МФКнын кардарларынан кармалып калгандарга салыштырганда кыйла төмөнкү пайыздарды (анын ичинде банк менен кардар/өнөктөш ортосунда ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык макулдашылган үстөк акылар жана/же башка төлөмдөр) же жыйымдарды кармап калууга;

– ошол МФКнын кызматкерлери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жактардан болуп саналбаган башка жактарга – МФК

кардарларына салыштырганда депозиттер боюнча кыйла жогорку пайыздарды (анын ичинде чектелген мударабаны эске албаганда, ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык каражаттарды тартуу) төлөөгө;

– ошол МФКнын кызматкерлери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жактардан - МФК кардарларынан талап кылынганга караганда кыйла төмөн наркка ээ күрөөнү кабыл алууга. Күрөөнү кабыл алууда аны башка ушул сыяктуу күрөөдөн жогору баалоого жол берген ыкманы колдонууга жол берилбейт;

– аталган МФКнын кызматкерлери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жактарга - МФК кардарларына бул операциянын тобокелдик деңгээлинен же карыз алуучунун кредит төлөө жөндөмдүүлүгү төмөндүгүнөн улам берилбей турган кредиттерди жана кредитти алмаштыруучуларды берүүгө;

– МФКнын аффилирленген же байланыштуу жагынан төмөн сапаттагы активди сатып алуу же төмөн сапаттагы активди күрөө катары кабыл алууга;

– аталган МФКнын кызматкери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жакка - МФК кардарына төлөнүшү мүмкүн болгонго караганда кыйла жогору баада активди сатып алууга;

– аталган МФКнын кызматкери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жактан - МФК кардарынан кабыл алынышы мүмкүн болгонго караганда кыйла төмөн баада активди сатууга;

– башка учурда инвестор же болбосо аффилирленген же МФК менен байланыштуу жак баалуу кагаз же ишкердик түрү боюнча тобокелдик деңгээлинен улам баалуу кагаздарга инвестициялабашы мүмкүн болгон баалуу кагаздарга инвестициялоо;

– товарлар, кызмат көрсөтүүлөр же мүлктү ижарага алуу үчүн аталган МФКнын кызматкери болуп саналбаган жана МФК менен

байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жакка - МФКнын кардарына төлөнө турган бааларга караганда кыйла жогору баада, же аталган банктын кызматкери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу жана/же МФК менен кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жакка - МФК кардарына төлөнбөй турган шартта төлөөгө;

- МФКнын аффилирленген же байланыштуу жактардын кредиттерин реструктуризациялоого, мында ошол МФКнын кызматкери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу болбогон жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жак – МФКнын кардарына реструктуризациялоого жол берилбейт.

2) кредит берилген учурда МФКнын Директорлор кеңеши тарабынан чечим кабыл алынган учурга карата анын тобокелдиги «Активдерди классификациялоо жана потенциалдуу жоготуулардын жана чыгым тартуулардын ордун жабууга карата камга тиешелүү чегерүүлөр жөнүндө» жобого ылайык, канааттандыруу катары таанылган кредиттерге каралган тобокелдиктен ашпоого тийиш.

3) операцияларды же бүтүмдөрдү жүргүзүү жөнүндө чечим ар биринин добуш берүүсү аркылуу, көпчүлүк добуш менен (банктын Директорлор кеңешинин мүчөлөрүнүн тизмедеги курамынын 2/3 бөлүгүнөн көп) МФКнын Директорлор кеңешинин кызыкдар эмес мүчөлөрү тарабынан гана, жүргүзүүдө кызыкдар жактын тике же кыйыр таасиринин жоктугу шартында кабыл алынат. Болжолдонуп жаткан операцияга тике же кыйыр кызыкчылыгы бар Директорлор кеңешинин төрагасына же кайсыл болбосун мүчөсүнө маселени талкуулоо учурунда Директорлор кеңешинин отурумунда катышууга жол берилбейт жана ал аталган маселе боюнча добуш берүү укугуна ээ эмес.

4) МФК мындай операциянын же бүтүмдүн жактырылгандыгы тууралуу жазуу жүзүндө протокол толтурууга тийиш, анда операция же бүтүм МФКга зыян алып келбестен, анын таламында жүзөгө ашырылып жаткандыгына негиздемени кошо алганда, алардын бардык артыкчылыктарына жазуу жүзүндөгү талдап-иликтөөлөр чагылдырылышы зарыл. Талдап-иликтөөлөрдө төмөнкүлөр камтылат:

– кредиттик операциялар жана кредитти алмаштыруучулар үчүн – кредиттин суммасы, кредит мөөнөтү, пайыздык чени, келишимге ылайык карыз алуучу кредитти төлөөгө жөндөмдүүлүгүн далилдеген, ал жөнүндө финансылык маалымат жана кредит боюнча күрөө наркын тастыктаган маалымат;

– активдерди сатып алуу жана сатууга байланыштуу операциялар же бүтүмдөр үчүн – сатып алуу баасын жана актив наркын тастыктаган маалымат;

– инвестициялар үчүн – инвестициялар тобокелдигине баа берүү жана МФК менен ошол жактын потенциалдуу пайдасы;

– аталган операцияны жүргүзүү же бүтүмгө келишүү зарылчылыгы тууралуу толук түшүндүрмө;

– активдерди же кызмат көрсөтүүлөрдү сатуу/сатып алуу каралган операциялар же бүтүмдөр үчүн – Директорлор кеңеши, активди сатуу/сатып алуу же кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо жөнүндө кеминде үч сунушту карап чыгууга тийиш. Бул сунуштар МФК менен байланышы жок же жалпы кызыкчылыкка ээ болбогон жактар тарабынан сунушталууга жана рыноктук орточо баага туура келүүгө тийиш.

5) МФК менен ишке ашыруу болжолдонуп жаткан операцияда же бүтүмдө тарап болуп саналган же ушул тарап менен жалпы кызыкчылыктарга ээ МФК менен байланыштуу жактар, операцияда же бүтүмдө өз кызыкчылыгынын даражасы жана операциянын же бүтүмдүн башка тарабы менен өз ара мамиленин даражасы жөнүндө маалыматты жазуу формасында ачып берүүгө тийиш. Мындай жазуу жүзүндөгү ачып берүү болжолдонгон операция же бүтүм боюнча добуш берүүгө чейин МФКнын Директорлор кеңешине берилүүгө жана МФКнын Директорлор кеңешинин операция же бүтүм боюнча чечим кабыл алуу протоколунун бир бөлүгү болууга тийиш.

18. МФКнын Директорлор кеңешинин төрагасы, ушул нускоонун 17-пунктунда колдонулган бардык шарттар Кеңештин мүчөлөрү добуш бергенге чейин аткарылгандыгы тууралуу Директорлор кеңешинин мүчөлөрүнө жазуу жүзүндө билдирүүгө тийиш. Директорлор кеңешинин кайсы болбосун мүчөсү тастыктоочу документтерди добуш бергенге чейин карап чыгууга укуктуу. Директорлор кеңешинин төрагасы жана анын добуш берген ар бир мүчөсү операцияны же бүтүмдү жактыруу тууралуу чечимине өз кол тамгасын коюусу зарыл.

Чечимде Директорлор кеңешинин төрагасы жана мүчөсү болжолдонгон операциянын же бүтүмдүн шарттарын карап чыккандыгын, аларды түшүнө тургандыгын жана ушул нускоонун 17-пунктунун 4-пунктчасы боюнча талап кылынуучу талдап-иликтөөлөр менен таанышкандыгын ачык көрсөтүүгө тийиш.

19. МФК Директорлор кеңешинин төрагасын жана анын мүчөлөрүн, Шариат кеңешинин төрагасын жана анын мүчөлөрүн эске албаганда, МФКнын кызмат адамдарына жана кызматкерлерине бирдей керектөө кредиттерин берүү шарттары каралган керектөө кредиттерин берүүгө укуктуу. Программда МФК кызматкерлерине жана кызмат адамдарына социалдык колдоо көрсөтүүнүн бирдей шарттары каралууга тийиш. Мында, кредиттөө шарттары кеминде төмөнкү талаптарга дал келүүгө тийиш:

1) кредиттин максималдуу өлчөмү МФКнын өздүк капиталынан 5% ашпоого тийиш;

2) кредиттер минималдуу түрдө 100 пайызга кызматкерлердин эмгек акысы же болбосо депозиттер менен камсыздандырылууга тийиш ошону менен бирге тийиштүү кепилдик келишими менен таризделүүгө жана кайтаруу мөөнөтү керектөөчү кредитти кайтаруу мөөнөтүнөн эрте болбоого тийиш.

3) кредиттер МФКнын кызматкеринен болуп саналбаган жактарга кредит берүүдө колдонулуучу шарттарынан жана талаптарынан кем болбогон шарттарда жана талаптарда (пайыздык чендер, күрөөлүк камсыздоо, кредитти берүү мөөнөтү) сунушталууга тийиш.

20. МФК, Директорлор кеңешинин төрагасын жана анын мүчөлөрүн, Шариат кеңешинин төрагасын жана анын мүчөлөрүн эске албаганда, МФКнын кызматкерлерин социалдык колдоо көрсөтүү программасына ылайык турак жайды сатып алууга же курууга кредит төмөнкү шарттардын талаптарын аткарган учурда гана берүүгө укуктуу:

А) сатып алынып жаткан же курулуп жаткан турак жай кредит берилген МФКнын кызмат адамына/кызматкерине гана менчик укугунда таандык болууга тийиш;

Б) сатып алынып жаткан же курулуп жаткан турак жайда кредит берилген МФКнын кызмат адамы/кызматкери жана анын үй-бүлө мүчөлөрү (болгон болсо) жашоосу зарыл;

В) биринчи күрөө катары сатып алынып жаткан же курулуп жаткан турак жай гана кабыл алынат;

Г) МФКнын кызмат адамы/кызматкери анын жакын туугандары болуп саналган адамдардан турак жай сатып алуу үчүн кредит берүүгө тыюу салынат.

МФК менен анын кызмат адамынын/кызматкеринин ортосунда түзүлгөн кредиттик келишимде МФКнын кызмат адамы/кызматкери ушул пункттун 1-8-пунктчаларында каралган кредиттөө шарттарын бузган учурда, кредиттик келишим ушул Нускоонун 24-пунктунда каралган шарттарда өзгөртүлүүгө тийиш.

21. МФКнын бир кызматкерине берилген кредиттин чогуу алгандагы максималдуу өлчөмү МФКнын өздүк капиталынан 5% ашпоосу зарыл.

22. Кызматкерлерди кредиттөө тартибин жөнгө салган МФКнын ички документтери МФКнын кызмат адамдарын кредиттөө жөнүндө жобону камтууга, «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө» мыйзам талаптарына, Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына ылайык келүүгө жана кеминде төмөнкүлөрдү камтууга тийиш:

- МФКнын кызмат адамдарына берилген кредиттердин МФКнын кредит портфели жалпы көлөмүнө карата үлүшүн;

- кредит түрлөрүн;

- кредиттин максималдуу өлчөмүн;

- кредиттөө мөөнөттөрүн;

- пайыздык чендерди (баа түзүү);

- күрөө наркына жана алгылыктуулугуна баа берүү критерийлерин.

23. Кызматкерлерди кредиттөө тартибин жөнгө салган МФКнын ички документтери Директорлор кеңеши тарабынан бекитилүүгө тийиш. Ошондой эле Директорлор кеңеши төмөнкүлөрдү аткарууга тийиш:

- кызматкерлерди кредиттөө тартибин жөнгө салган МФКнын ички документти, анын актуалдуулугун жана МФК ишинин кредит саясатына шайкеш келүүсүн камсыз кылуу үчүн жыл сайын карап чыгууга;

- МФК Башкармасынын (же МФКнын ушундай эле башка аткаруу органынын) кызматкерлерди кредиттөө тартибин жөнгө салган ички

документтердин талаптарынын аткарылышын камсыз кылуу боюнча ишти контролдоого.

24. МФКнын кызмат адамдары ушул нускоонун 17-пунктунда каралган кредиттөө шарттарын бузууга жол берген учурда:

– МФК бузууга жол берүү аныкталган күнү, МФК жана ошол МФКнын кызматкери болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу болбогон жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жак – МФКнын кардарынын ортосундагы ушул сыяктуу операциялар үчүн колдонулуучу шарттар менен талаптарга салыштырмалуу кыйла жеңилдетилген кредит берүү шарттарын жана талаптарын карап чыгуу аркылуу кредиттик келишимге өзгөртүүлөрдү киргизүүгө тийиш;

– МФКнын кызмат адамы кредит алган күндөн тартып анын шарттары өзгөргөн күнгө чейин түптөлгөн пайыздар боюнча айырманы МФКга кайтарып берүүгө милдеттүү;

– пайыздар боюнча айырманы кайтарып берүү, кредиттөө шарттары өзгөргөн айдан кийинки айдан тартып кредит жана ал боюнча пайыздардын ордун жабуу графигинде каралууга тийиш.

25. Нускоонун 17-пунктунун 3, 4 жана 5-пунктчаларынын жоболору МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жак болуп саналбаган башка жактар – МФК кардарлары үчүн ошол эле шарттарда жана талаптарда депозиттик кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоодо МФКнын аффилирленген же байланыштуу жактардан депозиттерди кабыл алуусуна таркатылбайт.

Акча каражаттары жана насыялар МФКнын Директорлор кеңешинин чечиминин негизинде ошол МФК менен аффилирленген жак болуп саналбаган жана МФК менен байланыштуу болбогон жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ эмес башка жактар ортосунда мындай операцияларды жүзөгө ашырууда жана бүтүмдөргө келишүүдө колдонулган шарттарга жана талаптарга салыштырганда, кыйла ыңгайлуу болбогон шарттарда жана талаптарда тартылууга тийиш.

26. МФКнын аффилирленген же байланыштуу жагына берилүүчү ар бир кредит күрөө менен камсыздалууга тийиш, аны сатып өткөрүү наркы төмөнкү өлчөмдөн кем болбоого тийиш:

1) эгерде кредит Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн баалуу кагаздары же кредит берген МФКнын байланыштуу депозити менен камсыздалган болсо кредит суммасынын 120 пайызынан.

Байланыштуу депозит, төмөнкүдөй корреспонденттик эсеп болуп саналбаган, өзүнчө мөөнөттүү аманатты (депозитти) билдирет:

- берилип жаткан кредит мөөнөтүнөн аз эмес мөөнөттө,
- күрөө катары тиешелүү негизде тариздетилген,
- ал боюнча каражаттарды жүгүртүүгө тыюу салынган;
- кредит боюнча милдеттенмелер аткарылмайынча кардарга пайдаланууга мүмкүн болбогон.

Баалуу кагаздар түрүндөгү күрөөлүк камсыздоонун рыноктук наркына МФК тарабынан ай сайын кайра баа берилүүгө тийиш.

2) кайсы болбосун башка күрөө түрүндө, кредит суммасынын 140 пайызынан.

27. Эгерде күрөөлүк камсыздоо наркы бара-бара ушул нускоонун 26-пунктунда белгиленген өлчөмдөн төмөндөй баштаса, анда мындай камсыздоо күрөө жөнүндө жаңы келишимди түзүү же буга чейин түзүлгөн күрөө жөнүндө келишимге өзгөртүүлөрдү киргизүү аркылуу талап кылынган өлчөмгө чейин кошумча толукталышы зарыл жана кошумча күрөөлүк мүлк менен кепилдик берилүүгө же кайра баа берилген күндөн тартып он беш жумуш күнүнөн кечиктирилбестен белгиленген талаптарды аткаруу үчүн жетиштүү нарктагы жаңы күрөө түрүнө алмаштырылууга тийиш.

28. МФКнын аффилирленген же байланыштуу жагына кредит берүү чечими кабыл алынып, кредит берилгенден кийин ал аталган МФКнын кызматкерлери болуп саналбаган жана МФКнын аффилирленген жана байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жактардан болуп саналбаган башка жакка - МФК кардарына берилген кредиттер сыяктуу эле көзөмөлгө алынат жана аларга баа берилет. МФКнын аффилирленген жана байланыштуу жактарына инвестициялар аталган МФКнын кызматкерлери болуп саналбаган жана МФКнын аффилирленген жана байланыштуу жана/же МФК менен жалпы кызыкчылыкка ээ кандай болбосун жактардан болуп саналбаган башка жакка – МФК кардарына берилген башка инвестициялар сыяктуу эле, мезгил-мезгили менен көзөмөлгө алынууга жана аларга баа берилүүгө тийиш.

29. МФК кайсыл болбосун жакка төмөнкүдөй мүмкүнчүлүктөрдү берүү максатында, ал менен бүтүмгө келишүүгө жол берилбейт:

1) МФКнын аффилирленген же байланыштуу жактары алдында милдеттенмелерди төлөөгө же башка негизде аткарууга;

2) МФКнын аффилирленген же байланыштуу жагынан кандайдыр бир мүлктү сатып алууга;

3) МФКнын аффилирленген же байланыштуу жагы тарабынан эмитирленген баалуу кагаздарды сатып алууга.

3-ГЛАВА.

Микрофинансылык компаниянын акционерлеринин жалпы жыйынында чечимдерди кабыл алуу тартиби

30. МФКнын акционерлери коопсуз, алгылыктуу жана ишенимдүү МФК ишин камсыз кылуу максатында, өз укуктарын жана милдеттерин акыйкат жана талапка ылайык жүзөгө ашырууга милдеттүү.

31. МФКнын акционерлеринин жалпы жыйыны ушул нускоонун 13-пунктунда көрсөтүлгөн учурларда МФК менен байланыштуу жак менен кызыкдар болуу менен операцияларды ишке ашыруу же бүтүмдөргө келишүү жөнүндө чечим кабыл алат.

32. МФКнын Директорлор кеңеши этиканын жана адептүүлүктүн жогорку стандарттарын колдоону кошо алганда, МФКнын ишенимдүү жана акылга сыярлык иши үчүн жоопкерчилик тартат. МФКнын Директорлор кеңеши акционерлердин жалпы жыйыны үчүн ушул нускоонун 17-пунктунун 4-пунктчасында көрсөтүлгөн талдап-иликтөөнү кошо алганда, сунушталып жаткан операциянын же бүтүмдүн толук сүрөттөлүшүн камтыган так отчетту даярдоого тийиш. МФКнын Директорлор кеңеши маселени акционерлердин жалпы жыйынына өткөрүп берүү жөнүндө чечим кабыл алганга чейин МФКнын өзгөчө кызыкчылыгында маселени чечүү үчүн кандай болбосун аракеттерди көрүүгө тийиш.

33. МФКнын аффилирленген же байланыштуу жак менен операция же бүтүм боюнча артыкчылык берилиши мүмкүн болгон акционер талкууга катышууга, акционерлердин жалпы жыйынында добуш берүүгө таасир этүүгө же таасир этүүгө аракет кылууга же болбосо операцияны же бүтүмдү жактыруу маселеси боюнча (тике же кыйыр

же болбосо акционер ал менен жалпы кызыкчылыкка ээ жак аркылуу) добуш берүүгө укугу жок.

34. Акционерлердин жалпы санынын «макулдук» берүү добушунун 2/3 белгиленген операцияны же бүтүмдү жүргүзүүсүнө «макулдук» берилген учурда гана МФКнын аффилирленген же байланыштуу жагына алгылыктуу режим сунуштала турган операцияны же бүтүмдү жактыра алышат.

35. Эгерде МФКнын ар бир акционерине аталган операция же бүтүм боюнча алгылыктуу режим сунушталышы мүмкүн болгон жак болуп эсептелсе (тике же кыйыр, акционер жалпы кызыкчылыгы бар жак аркылуу) же алар акционерлер санынын үчтөн көбүн түзсө, анда мындай операция же бүтүм акционерлердин жалпы жыйынында кароого алынбайт жана ал МФК тарабынан ишке ашырылышы мүмкүн эмес.

4-ГЛАВА.

Отчетторду сунуштоого карата талаптар

36. МФК Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына жана ушул нускоонун талаптарына ылайык документалдык жазууларды (отчетторду) жүргүзүүгө тийиш. Алар аталган жактар жана алар менен жалпы кызыкчылыкка ээ байланыштуу жактар менен жүргүзүлгөн бардык операциялардын жана бүтүмдөрдүн суммаларын жана шарттарын көрсөтүү менен МФКнын бардык аффилирленген жана байланыштуу жактары тууралуу маалыматты камтууга тийиш.

37. МФК анын кызмат адамдары Финансы-кредиттик уюмдардан (мындан ары – ФКМ) алган бардык кредиттери же МФК болгон маалымат боюнча башка операциялар тууралуу жазууларды жүргүзүүгө тийиш. МФК ФКМлардан кредит алган же кредит алуу өтүнүчү менен кайрылган МФК ар бир кызмат адамы кеминде жарым жылда бир жолу отчеттук айдан кийинки айдын 10нан кечиктирбестен, отчеттук мезгил ичинде алынган кредиттер тууралуу жазуу жүзүндө отчетторду МФКга берип туруусу зарыл. МФК бул отчетторду эсепке алуу үчүн өзүнчө таржымал (досье) жүргүзүп, алар жаңыртылган учурда протокол түзүүгө жана анда отчеттук мезгил ичиндеги бардык өзгөрүүлөр чагылдырылууга тийиш.

38. МФКнын Директорлор кеңешинин төрагасы жана анын ар бир мүчөсү, кызмат адамы өзүнүн коммерциялык, бизнес жана башка материалдык кызыкчылыктары тууралуу кат жүзүндөгү маалыматты жылына бир жолу МФКнын Директорлор кеңешине жана анын жетекчилигине сунуштап турууга тийиш. Отчетто МФКнын Директорлор кеңешинин төрагасы жана мүчөлөрү, кызмат адамдары менен жалпы кызыкчылыкка ээ жактардын тизмеси жана ар бир учур боюнча мындай байланыш деңгээли камтылуусу зарыл. МФКнын Директорлор кеңешинин төрагасы, ар бир мүчөсү жана кызмат адамдары отчеттогу маалыматтын өзгөргөндүгү тууралуу эки жумуш күнү ичинде МФКга кат жүзүндө билдирүүгө тийиш.

39. МФК өз ишинин ушул нускоонун талаптарына шайкеш келүүсүн камсыз кылуу үчүн шайкеш ички контролдук системасын колдоого алуусу зарыл.

40. МФКнын аффилирленген жана байланыштуу жактар менен жүргүзүлгөн операциялар тууралуу маалыматты, Мезгил-мезгили менен берилүүчү регулятивдик отчеттун курамында отчетторду Улуттук банка берүүгө тийиш.

41. Ушул нускоого ылайык талап кылынган тиешелүү тиркемелери (талдап-иликтөөлөрү) менен бардык отчеттор, кредит боюнча бардык карыздар кайтарылып берилгенден кийин жана МФКнын аффилирленген же байланыштуу жактар менен операциялары жана бүтүмдөрү аяктагандан кийин кеминде 5 жыл МФКда сакталууга тийиш.

5-ГЛАВА.

Корутунду жоболор

42. Эгерде мындай операцияларды жүргүзүү жана бүтүмдөргө келишүүнүн натыйжасында МФКнын финансылык абалы начарласа жана финансылык кыйынчылыктар, ошондой эле МФКнын, аманатчылардын жана башка кредиторлордун кызыкчылыгына коркунучтар жаралса, МФКга аффилирленген жана байланыштуу жактар менен кайсы болбосун операцияларды жүргүзүүгө жана бүтүмдөргө келишүүгө тыюу салынат.

43. Эгерде МФКнын акционерлери, Директорлор кеңешинин төрагасы, анын мүчөлөрү жана кызмат адамдары кредит жана

кредит алмаштыруучуларын берүү, МФКнын аффилирленген же байланыштуу жактар менен операцияларды жүргүзүү же бүтүмдөргө келишүү боюнча, ушул нускоонун жана Кыргыз Республикасынын мыйзам талаптарына каршы келген чечим кабыл алса же чечимдин кабыл алынышы үчүн добуш беришсе жана анын натыйжасында МФК чыгымга дуушар болуп, киреше ала албаса, анда көрсөтүлгөн адамдар мыйзам талаптарына ылайык ошол кредит, операция же бүтүм боюнча чыгымдардын же карыздын МФКга кайтарылып берилишине жоопкерчилик тартышат.

44. МФКнын бардык ички документтери (саясаттары жана жол-жоболору) ушул нускоонун талаптарына ылайык келтирилүүгө тийиш.

45. МФК менен аффилирленген же байланыштуу жак ортосунда ушул нускоонун жана мыйзам талаптарын бузууга жол берүү менен ишке ашырылган кайсы болбосун операциялары жана бүтүмдөрү жараксыз болуп саналат.

46. Нускоонун талаптарын аткарбай коюу, Улуттук банктын Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган таасир этүү чараларды колдонуусу үчүн негиз болуп саналат.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

720001, Бишкек ш., Чүй проспекти, 168
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-7-(НПА)

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө" мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Улуттук банктын төмөнкү ченемдик укуктук актыларына сунушталган өзгөртүүлөр жана толуктоолор (кошо тиркелет) бекитилсин:

– Улуттук банк Башкармасынын 2006-жылдын 28-июнундагы № 19/2 "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан коммерциялык банктарда жана башка финансы-кредит мекемелеринде рыноктук тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө" жобону бекитүү тууралуу» токтомуна;

– Улуттук банк Башкармасынын 2006-жылдын 28-июнундагы № 19/3 "Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензия алышкан коммерциялык банктарда жана башка финансы-кредит мекемелеринде өлкөлүк тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө" жобону бекитүү тууралуу» токтомуна;

– Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 15-декабрындагы № 37/5 "Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарында операциялык тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна;

– Улуттук банк Башкармасынын 2003-жылдын 20-ноябрындагы № 32/7 “Коммерциялык банктарда Аудит боюнча комитетти түзүүгө карата негизги талаптар тууралуу” токтомуна;

2. Токтом 2017-жылдын 22-июнунан тартып күчүнө кирет.

3. Юридика башкармалыгы:

– токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;

– расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн бул токтомду Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

4. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен коммерциялык банктарды, “Кыргыз банктар бирлиги” юридикалык жактар бирикмесин”, Улуттук банктын областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн тааныштырсин.

5. Токтомдун аткарылышына контролдук Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын мүчөсү Т. Дж. Джусупов мырзага жүктөлсүн.

Төрага

Т. Абдыгулов

Кыргыз Республикасынын
Улуттук банк Башкармасынын
2017-жылдын 15-июнундагы
№ 2017-П-12/25-7-(НПА)
токтомуна тиркеме

Улуттук банктын айрым ченемдик укуктук актыларына өзгөртүүлөр жана толуктоолор

1. Улуттук банк Башкармасынын 2006-жылдын 28-июнундагы № 19/2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган коммерциялык банктарда жана башка финансы-кредит мекемелеринде рыноктук тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

токтомдун аталышында, баш сөзүндө жана 1-пунктунда “финансы-кредит мекемелеринде” деген сөздөр “финансы-кредит уюмдарында” дегенге алмаштырылсын;

жогоруда аталган токтом менен бекитилген «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган коммерциялык банктарда жана башка финансы-кредит мекемелеринде рыноктук тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобонун:

– жобонун аталышында жана бул жобого карата 1-тиркемеде “финансы-кредит мекемелеринде” деген сөздөр “финансы-кредит уюмдарында” дегенге алмаштырылсын;

– 1.1-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.1. Жободо коммерциялык банктар жана Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы (мындан ары - банктар) тарабынан рыноктук тобокелдикти тескөөгө карата минималдуу талаптар белгиленген.»;

– 1.2-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.2. Жободо алгылыктуу банктык тажрыйбанын стандарттарына ылайык рыноктук тобокелдикти тескөөнүн негизги элементтери жана принциптери аныкталган жана бул банктар үчүн тобокелдикти тескөө системасына карата минималдуу талаптар боюнча кошумча колдонмо

болуп саналат (1-тиркемени кара) аларга, эң аз дегенде төмөнкүлөр кирет:

- рыноктук тобокелдикти тескөөнүн максаты жана милдети;
- рыноктук тобокелдиктин алгылыктуу деңгээлин аныктоо, баа берүү жана рыноктук тобокелдик деңгээлине, анын ичинде консолидацияланган негизде мониторинг жүргүзүү тартиби;
- тобокелдикти контролдоону жана/же минималдаштырууну кошо алганда, рыноктук тобокелдиктин тийиштүү деңгээлин колдоо боюнча чара көрүү;
- рыноктук тобокелдик маселеси боюнча маалымат менен камсыз кылуу тартиби (бөлүмдөр менен кызматкерлер ортосунда маалымат алмашуу тартиби, рыноктук тобокелдикти тескөө маселеси боюнча отчетту жана башка маалыматты сунуштоо тартиби жана мезгилдүүлүгү);
- финансылык инструменттер түзүмү, алардын саны жана нарктык көрсөткүчтөрү өзгөргөн шартта, рыноктук тобокелдикти тескөө тартиби, жаны технологияларды, банктык операцияларды жана башка бүтүмдөрдү жүзөгө ашыруу шарттарын, жаңы рыноктон орун алууда башка финансылык инновацияларды жана технологияларды иштеп чыгуу жана аларды ишке киргизүү тартиби;
- рыноктук тобокелдикти тескөөнүн негизги принциптерин ишке ашыруу жагында Директорлор кеңеши, аткаруу органдары, бөлүмдөр жана кызматкерлер ортосунда ыйгарым укуктарды жана жоопкерчиликти бөлүштүрүү;
- рыноктук тобокелдикти эффективдүү тескөө үчүн контролдоону жүзөгө ашыруу тартиби.»;
- 1.2-пунктка карата 1-тиркеме төмөнкү редакцияда берилсин:
“1-эскертүү. Кыргыз Республикасынын банктарында тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө” жобого ылайык”.
- 2.2-пункт төмөнкү мазмундагы 2.2.4-пункт менен толукталсын:
“2.2.4. Кыйыр кирешелүүлүк тобокелдиги – бул ордун жабуу мөөнөтүнө чейин пайыздык чендин өзгөрүүсүнүн натыйжасында келип чыккан тобокелдик. Ал ошол эле индекстин же рыноктун ар кандай төлөө мөөнөтүндөгү пайыздык чендер ортосундагы катыштын өзгөрүүлөрүнө алып келет.

Кыйыр кирешелүүлүктүн өзгөрүүсү мөөнөттөрдүн дал келбей калуу эффектисин күчөтүү менен банк позициясынын тобокелдигин белгилейт.”;

– “6-эскертүү. Улуттук банк Башкармасынын токтому менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын аймагындагы коммерциялык банктар тарабынан ачык валюта позициясы жана баалуу металлдардагы ачык позиция лимиттеринин сакталышы тартиби жөнүндө” нускоого ылайык”.

2. Улуттук банк Башкармасынын 2006-жылдын 28-июнундагы № 19/3 “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган коммерциялык банктарда жана башка финансы-кредит мекемелеринде өлкөлүк тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу” токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилсин:

токтомдун аталышында, баш сөзүндө жана 1-пунктунда “финансы-кредит мекемелеринде” деген сөздөр “финансы-кредит уюмдарында” дегенге алмаштырылсын;

жогоруда аталган токтом менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан лицензияланган коммерциялык банктарда жана башка финансы-кредит мекемелеринде өлкөлүк тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө” жобонун:

жобонун аталышында “финансы-кредит мекемелеринде” деген сөздөр “финансы-кредит уюмдарында” дегенге алмаштырылсын;

– 1.1-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

“1.1. Жободо коммерциялык банктар жана Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы (мындан ары - банктар) тарабынан өлкөлүк тобокелдикти тескөөгө карата минималдуу талаптар белгиленген.”;

– 1.2-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

“1.2. Банктарда которуу тобокелдигин (трансферттик тобокелдик) жана суверендүүлүк тобокелдигин кошо алганда, өлкөлүк тобокелдикти тескөөнүн шайкеш системасын жөнгө салуу үчүн каралган саясаттарга, жол-жоболорго жана ички контролдукка карата минималдуу талаптарды белгилөө ушул жобонун максатынан болуп саналат жана ал өзүндө төмөнкүлөрдү камтыйт:

- өлкөлүк тобокелдикти тескөө милдети;
- өлкөлүк тобокелдиктин алгылыктуу деңгээлин аныктоо, баа берүү жана өлкөлүк тобокелдик деңгээлине, анын ичинде консолидацияланган негизде мониторинг жүргүзүү тартиби;
- тобокелдикти контролдоону жана/же минималдаштырууну кошо алганда, өлкөлүк тобокелдиктин тийиштүү деңгээлин колдоо боюнча чара көрүү;
- өлкөлүк тобокелдик маселеси боюнча маалымат менен камсыз кылуу тартиби (бөлүмдөр менен кызматкерлер ортосунда маалымат алмашуу тартиби, өлкөлүк тобокелдикти тескөө маселеси боюнча отчетту жана башка маалыматты сунуштоо тартиби жана мезгилдүүлүгү);
- финансылык инструменттер түзүмү, алардын саны жана нарктык көрсөткүчтөрү өзгөргөн шартта, рыноктук тобокелдикти тескөө тартиби, жаны технологияларды, банктык операцияларды жана башка бүтүмдөрдү жүзөгө ашыруу шарттарын, жаңы рыноктон орун алууда (кызмат көрсөтүүлөр, валюталар түрлөрү, аймактык (өлкөлүк) таандыгы боюнча) башка финансылык инновацияларды жана технологияларды иштеп чыгуу жана аларды ишке киргизүү тартиби;
- рыноктук тобокелдикти тескөөнүн негизги принциптерин ишке ашыруу жагында Директорлор кеңеши, аткаруу органдары, бөлүмдөр жана кызматкерлер ортосунда ыйгарым укуктарды жана жоопкерчиликти бөлүштүрүү;
- рыноктук тобокелдикти эффективдүү тескөө үчүн контролдоону жүзөгө ашыруу тартиби.»;
- 2.3.2-пунктча төмөнкү редакцияда берилсин:

“2.3.2. Суверендүүлүк тобокелдиги – бул чет өлкө өкмөтүнүн келишимдерде макулдашылган шарттарга ылайык өз милдеттенмелеринин ордун жабууга, карызын тейлөөгө жөндөмсүздүгүнүн же ниеттенбешинин натыйжасында банк же анын кайсыл болбосун туунду компаниясы тике же кыйыр түрдө жоготууларга учурап калышы ыктымалдыгы тобокелдиги. Суверендүүлүк тобокелдиги чет өлкө валютасынын жетишсиздиги же өз мамлекеттик карызын тейлөөгө ниеттенбегендик натыйжасында келип чыгышы мүмкүн.”;

– 4.10-пункттагы “мекемелер” деген сөз “уюмдар” дегенге алмаштырылсын.

3. Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 15-декабрындагы № 37/5 “Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарында операциялык тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу” токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүү жана толуктоо киргизилсин:

жогоруда аталган токтом менен бекитилген “Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарында операциялык тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө” жобонун:

– 1.1-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

“Жободо коммерциялык банктар жана Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы (мындан ары - банктар) тарабынан операциялык тобокелдикти тескөөгө карата минималдуу талаптар белгиленген.”;

– 2.2-пункт төмөнкү мазмундагы төртүнчү абзац менен толукталсын:

“- форс-мажор жагдайы (суу ташкыны, жердин силкениши, бороон-чапкын, өрттүн чыгышы ж.б. табигый же техногендик кырсыктар, техникалык кырсыктар, эпидемия, өзгөчө абалдын киргизилиши, массалык баш аламандык, талап-тоноочулук согуш аракеттери) келип чыккан шартта, иш жагдайын жөнгө салуучу жол-жобо, резервдик борбор (эгерде болгон болсо) ишин которуу жана системанын персоналынын өз ара иш алып баруу тартиби”;

– төмөнкү мазмундагы 2.9-пункт менен толукталсын:

“2.9. Операциялык тобокелдикти тескөө максатында, бардык банктар Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык ички маалымат системасынын ишин калыбына келтирүү үчүн чаралар топтомун камсыз кылууга тийиш.”.

4. Улуттук банк Башкармасынын 2003-жылдын 20-ноябрындагы № 32/7 “Аудит боюнча комитетке карата негизги талаптар тууралуу” токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилсин:

– 1.1-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

“ 1.1. Негизги талаптарда коммерциялык банктар, ошондой эле ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык

операцияларды жүзөгө ашырган банктар, “Кредиттик союздардын финансылык компаниясы” ААКсы жана Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы (мындан ары - банктар) рыноктук тобокелдикти тескөөнү уюштуруусуна карата аткарылышы милдеттүү болгон минималдуу талаптар белгиленген.”;

– 3.1-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

“3.1. Комитет банк акционерлеринин жалпы жыйыны тарабынан дайындалган Директорлор кеңешинин кеминде үч мүчөсүнөн турууга тийиш. Анын ичинен экөөсү көз карандысыз мүчөлөрдөн болууга тийиш. Мында, төмөндөгүлөр Комитеттин мүчөлөрүнөн боло алышпайт:

- банк Башкармасынын мүчөлөрү жана банк кызматкерлери;
- банк акционерлеринин иш боюнча өнөктөштөрү;
- Директорлор кеңешинин мүчөлөрү жана башка банктын акционерлери.

Мында, Аудит боюнча комитеттин төрагасы милдеттүү түрдө Тобокелдиктер боюнча комитетти башкарбаган банктын Директорлор кеңешинин көз карандысыз мүчөлөрүнүн бири болууга тийиш.”.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

720001, г. Бишкек, пр. Чуй, 168
от 14 июня 2017 года
№ 2017-П-19\24-8-(НПА)

О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности» Правление Национального банка постановляет:

1. Внести прилагаемые изменения и дополнения в следующие нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики:

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О Системе пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике» от 15 декабря 2005 года № 37/8;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об Инструкции о порядке проведения платежей в Системе пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике» от 22 августа 2007 года № 38/11;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Правил проведения платежей в форме прямого дебетования в Системе пакетного клиринга» от 30 июля 2008 года № 30/6.

2. Управлению банковских расчетов довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, областных управлений и представительства Национального банка Кыргызской Республики в Баткенской области.

3. Настоящее постановление вступает в силу с 22 июня 2017 года.

4. Юридическому управлению:

– опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики.

– после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

5. Контроль исполнения настоящего постановления возложить на заместителя Председателя Национального банка Кыргызской Республики Орозбаеву Л. Дж.

Председатель

Т. Абдыгулов

**Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 14 июня 2017 года
№ 2017-П-19\24-8-(НПА)**

Изменения и дополнения в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики

1. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О Системе пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике» от 15 декабря 2005 года № 37/8 следующие изменения и дополнения:

в Положении «О Системе пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике», утвержденном вышеуказанным постановлением:

1) по всему тексту после слова «корреспондентский» в различных падежных формах дополнить словом «/текущий» в соответствующих падежах;

2) в главе 1:

– пункт 1.1. признать утратившим силу;

3) в главе 2:

– в абзаце тринадцатом слова «финансово-кредитных учреждений» заменить словами «финансово-кредитных организаций»; после слов «в Национальном банке» дополнить словами «Кыргызской Республики (далее – Национальный банк)»;

– абзацы четырнадцатый, двадцать восьмой и двадцать девятый признать утратившими силу;

4) в главе 5:

– пункт 5.2. изложить в следующей редакции:

«5.2. Клиринговым центром может быть Национальный банк либо по решению Национального банка юридическое лицо (резидент) в форме акционерного общества, действующее на основании лицензии Национального банка и нормативных правовых актов Национального банка.»;

5) в главе 6:

– пункт 6.1 признать утратившим силу;

– в пункте 6.2. после слов «прямое соединение с системой» дополнить словами «, заключивший договор об участии в системе с клиринговым центром»;

– в пункте 6.4. слова «(компании, организации, предоставляющие регулярные услуги населению и т.п.)» исключить;

– пункт 6.5. изложить в следующей редакции:

«6.5. Специальным участником системы является участник, не имеющий корреспондентского/текущего счета в Национальном банке, но имеющий прямое соединение с системой и возможность передавать/принимать сообщения системы, заключивший договор об участии в системе с клиринговым центром»;

– в пункте 6.6. слова «Участник системы» заменить словами «Прямой участник»;

6) в главе 9:

– пункты 9.4 и 9.5 признать утратившими силу;

– пункт 9.8. изложить в следующей редакции:

«9.8. С целью минимизации операционных рисков и обеспечения бесперебойного функционирования системы работа основного клирингового центра дублируется в резервном центре. В случае сбоев (энергообеспечения, аппаратного обеспечения, каналов связи и т. д.) в основном центре при необходимости осуществляется переключение системы на резервный центр в течение 2 часов.»;

– в пункте 9.9. слова «, канал SWIFT» исключить;

– в пункте 9.10. слова «, основанной на использовании инфраструктуры открытых ключей (PKI)» исключить.

2. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об Инструкции о порядке проведения платежей в Системе пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике» от 22 августа 2007 года № 38/11 следующие изменения и дополнения:

в Инструкции о порядке проведения платежей в Системе пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике, утвержденной вышеуказанным постановлением:

1) в главе 1:

– пункт 1.1. признать утратившим силу;

– в пункте 1.3. цифры и слова «№ 37/8 от 15.12.2005 г. и зарегистрированном в Министерстве юстиции Кыргызской Республики № 8-06 от 18.01.2006 г.» заменить цифрами и словами «от 15 декабря 2005 года № 37/8 и зарегистрированном в Министерстве юстиции Кыргызской Республики от 18 января 2006 года № 8-06».

– в пункте 1.4. цифры и слова «№ 16/4 от 19.05.2005 г. и зарегистрированной в Министерстве юстиции Кыргызской Республики № 91-05 от 27.06.2005 г.,» заменить словами и цифрами «от 15 июня 2016 года № 25/8»;

– в пункте 1.5. цифры и слова «№ 5/10 от 02.03.06 г. и зарегистрированных в Министерстве юстиции Кыргызской Республики № 25-06 от 23.03.06 г.» заменить словами и цифрами «Кыргызской Республики от 2 марта 2006 года № 5/10 и зарегистрированных в Министерстве юстиции Кыргызской Республики от 23 марта 2006 года № 25-06»;

– в пункте 1.6. после слов «Национального банка» дополнить словами «Кыргызской Республики»;

2) в главе 2:

в пункте 2.2.:

– абзацы третий, пятый, шестой, девятый, десятый, одиннадцатый, пятнадцатый, восемнадцатый и девятнадцатый признать утратившими силу;

– в абзаце 8 слово «ГСРРВ» заменить словами «гроссовой системой расчетов в режиме реального времени (далее - ГСРРВ)»;

– в абзаце шестнадцатом слова «аппаратно-программный комплекс при КЦ» заменить словами «аппаратно-программный комплекс, установленный в Едином сервисном центре Национального банка»;

3) в главе 3:

– пункт 3.1. признать утратившим силу;

- пункт 3.2. изложить в следующей редакции:

«3.2. Первичный платежный документ в бумажной или электронной форме формируется клиентом банка и передается в банк-отправитель в соответствии с условиями договора между клиентом и банком-отправителем.»;

- 4) в главе 4:

- в пункте 4.1. предложение первое изложить в следующей редакции:

- «4.1. Банк-отправитель принимает бумажный платежный документ от клиента как минимум в двух экземплярах.»;

- в пункте 4.2. цифры и слова «№ 36/5 от 25 июля 2007 года» заменить словами и цифрами «Кыргызской Республики от 25 июля 2007 года № 36/5»;

- 5) в главе 5:

- в пункте 5.1. слова «; либо сводные платежные поручения, в которых обязательно заполняются поля субсчета и лицевого счета, для полного раскрытия платежей в СПК» исключить;

- 6) в главе 6:

- в пункте 6.3.:

- в подпункте 6.3.2.:

- предложение первое изложить в следующей редакции:

- «КЦ может производить прием файла с пакетом чистых позиций от Единого межбанковского процессингового центра (далее – ЕМПЦ).»;

- в предложении шестом слово «двухсторонних» исключить;

- в подпункте 6.3.4.:

- слова «на основании постановлений Правления или Комитета по надзору Национального банка» исключить;

- подпункты 6.3.8 и 6.3.9. признать утратившими силу;

- в подпункте 6.3.13. слова «,а принятые системой и включенные в текущую чистую позицию платежные документы считаются для банка-плательщика безотзывными (запросы на аннулирование этих платежей не принимаются)» исключить;

- в пункте 6.4.:

- в подпункте 6.4.3. предложение второе исключить;
 - в подпункте 6.4.4. предложения второе и третье исключить;
- в пункте 6.5.:

- пункт 6.5.2 изложить в следующей редакции:

«6.5.2. В системе на основе полученного из ГСРРВ файла устанавливаются резервы участникам.»;

в пункте 6.7.:

- подпункт 6.7.3. признать утратившим силу;

7) в главе 8:

пункты 8.2. и 8.4. признать утратившими силу;

8) по всему тексту документа аббревиатуру «НБКР» заменить словами «Национальный банк» в соответствующих падежных формах.

3. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Правил проведения платежей в форме прямого дебетования в Системе пакетного клиринга» от 30 июля 2008 года № 30/6 следующие изменения и дополнения:

в Правилах проведения платежей в форме прямого дебетования в Системе пакетного клиринга, утвержденных вышеуказанным постановлением:

1) в главе 1:

- пункт 1.1. изложить в следующей редакции:

«1.1. Настоящие Правила проведения платежей в форме прямого дебетования (далее Правила) определяют порядок проведения платежей в форме прямого дебетования в Системе пакетного клиринга мелких и розничных платежей в Кыргызской Республике (далее - Система), а также взаимоотношения и обязательства плательщика, банка-плательщика, получателя и банка-получателя (далее при совместном упоминании - участники) и Системы в соответствии с Гражданским кодексом Кыргызской Республики, законами Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности», «О платежной системе Кыргызской Республики», «Об электронной цифровой подписи» и другими нормативными правовыми актами по платежным системам:

– Положение «О безналичных расчетах в Кыргызской Республике», утвержденное постановлением Правительства Кыргызской Республики и Национального банка Кыргызской Республики от 09.09.2005 г. № 420/21/4;

– Положение «О системе пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике», утвержденное постановлением Правления Национального банка Кыргызской Республики от 15.12.2005 г. № 37/8 и зарегистрированное в Министерстве юстиции Кыргызской Республики от 18.01.2006 г. № 8-06;

– Инструкция «О порядке проведения платежей в системе пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике», утвержденная постановлением Правления Национального банка Кыргызской Республики от 22.08.2007 г. № 38/11 и зарегистрированная в Министерстве юстиции Кыргызской Республики от 4.10.2007 г. № 88-07 (далее – Инструкция о СПК);

– Инструкция «О порядке заполнения платежных документов», утвержденная постановлением Правления Национального банка Кыргызской Республики от 25 июля 2007 г. № 36/5 и зарегистрированная в Министерстве юстиции Кыргызской Республики от 3.09.2007 г. № 82-07;

– Правила заполнения форматов электронных платежных документов и сообщений Системы пакетного клиринга мелких розничных и регулярных платежей в Кыргызской Республике», утвержденные постановлением Правления Национального банка Кыргызской Республики от 02.03.06 г. № 5/10 и зарегистрированные в Министерстве юстиции Кыргызской Республики от 23.03.06 г. № 25-06 (далее – Правила заполнения форматов).»;

– пункт 1.2. изложить в следующей редакции:

«1.2. Список коммерческих банков, предоставляющих услуги по платежам прямого дебетования, размещается на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики (далее – Национальный банк).»;

– пункт 1.4. дополнить абзацем седьмым следующего содержания:

«Черный список («BlackList») – список клиентов-участников системы, превысивших параметр количества отвергнутых платежей

по прямому дебетованию в случаях нарушения ими условия об обеспечении в дату расчета достаточности денежных средств на счете для осуществления платежа согласно договору на прямое дебетование.».

2) в главе 2:

– подпункт 2.1.1. пункта 2.1. изложить в следующей редакции:

«2.1.1. Получатель формирует электронную ведомость на платежи в форме прямого дебетования банковского счета плательщика в форматах Excel или Dbf, в соответствии с Инструкцией «О порядке заполнения платежных документов», утвержденной постановлением Правления Национального банка Кыргызской Республики от 25 июля 2007 г. № 36/5, и передает ее в банк-получатель по имеющимся каналам связи или на внешних носителях (дискеты, флеш, CD и т.д.).»;

– в подпункте 2.2.3. пункта 2.2. слова «Инструкцией «О порядке заполнения платежных документов» заменить словами «Правилами заполнения форматов»;

– во втором предложении подпункта 2.4.3. пункта 2.4. слова «с даты обработки» заменить словами «с даты, следующей после даты обработки»;

3) в главе 6:

– в пунктах 6.5. и 6.9. слова «от даты обработки» заменить словами «с даты, следующей после даты обработки»;

4) в главе 8:

– в первом предложении пункта 8.4. и в пункте 8.5. слова «с даты обработки» заменить словами «с даты, следующей после даты обработки»;

5) по всему тексту документа аббревиатуру «НБКР» заменить словами «Национальный банк» в различных падежных формах.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

720001, г. Бишкек, пр. Чуй, 168
от 15 июня 2017 года
№ 2017-П-12/25-1-(НПА)

О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона «О Национальном банке Кыргызской Республики» Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Внести изменения и дополнения в следующие постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики (прилагаются):

- «Об утверждении новой редакции Положения «О классификации активов и соответствующих отчислениях в резерв на покрытие потенциальных потерь и убытков» от 21 июля 2004 года № 18/3;
- «О некоторых нормативных правовых актах Национального банка Кыргызской Республики» от 28 декабря 2009 года № 51/6;
- «Об утверждении Положения «О требованиях к формированию финансовой отчетности коммерческих банков Кыргызской Республики» от 12 марта 2010 года № 6/2;

2. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;
- после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

3. Настоящее постановление вступает в силу 22 июня 2017 года, за исключением:

– подпункта 10 пункта 1 Приложения к настоящему постановлению, который вступает в силу по истечении трех месяцев со дня официального опубликования настоящего постановления;

– подпункта 6 пункта 2 Приложения к настоящему постановлению, который вступает в силу по истечении трех месяцев со дня официального опубликования настоящего постановления.

4. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, специализированного финансово-кредитного учреждения ОАО «Финансовая компания кредитных союзов», Государственного банка развития Кыргызской Республики, областных управлений и представительства Национального банка Кыргызской Республики в Баткенской области.

5. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на члена Правления Национального банка Кыргызской Республики Джусупова Т. Дж.

Председатель

Т. Абдыгулов

**Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 15 июня 2017 г.
№ 2017-П-12/25-1-(НПА)**

**Изменения и дополнения
в некоторые нормативные правовые акты
Национального банка Кыргызской Республики**

1. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении новой редакции Положения «О классификации активов и соответствующих отчислениях в резерв на покрытие потенциальных потерь и убытков» от 21 июля 2004 года № 18/3 следующие изменения и дополнения:

- в наименовании слова «новой редакции» исключить;
- в пункте 1 слова «новую редакцию Положения» заменить словом «Положение»;

в Положении «О классификации активов и соответствующих отчислениях в резерв на покрытие потенциальных потерь и убытков», утвержденном вышеуказанным постановлением:

1) пункт 1.1 изложить в следующей редакции:

«1.1. Настоящее Положение устанавливает требования по классификации активов и забалансовых обязательств (далее - активы), а также по созданию соответствующих резервов на покрытие потенциальных потерь и убытков (далее - РППУ) в целях регулирования и надзора и распространяется на все коммерческие банки, микрофинансовые компании, имеющие право на привлечение депозитов, Государственный банк развития Кыргызской Республики и ОАО «Финансовая компания кредитных союзов» (далее - банки).»;

2) пункт 1.2 признать утратившим силу;

3) пункт 1.6 изложить в следующей редакции:

«1.6. Кредитный риск может быть связан с финансовым состоянием клиента банка (далее - клиента), качеством залога, типом клиента по форме собственности, отраслевой принадлежностью, наличием

и видами гарантий по активам и надежностью самих гарантов, оценкой выполнения ранее данных обязательств по активам банков, перспектив дальнейшего развития бизнеса клиента и другими потенциальными факторами.

Примечание: в целях настоящего Положения здесь и далее по тексту под «клиентом» банка понимают юридическое или физическое лицо, принимающее обязательства по возврату активов банка, перечисленных в пункте 1.7 настоящего Положения.»;

4) пункт 3.6-2 изложить в следующей редакции:

«3.6-2. При проведении классификации кредитов банком должна быть учтена текущая кредитная дисциплина заемщика по любому другому кредиту, в случае, если у заемщика имеется непогашенная задолженность перед другими финансово-кредитными организациями. В связи с этим необходимо отслеживать наличие у клиента других кредитов и в других финансово-кредитных организациях на момент рассмотрения заявки, используя информацию, получаемую от клиента/заемщика, через кредитно-информационное бюро, или иным доступным способом в рамках законодательства Кыргызской Республики. В дальнейшем, в процессе мониторинга кредита, по которому не истек срок кредитного договора, не реже, чем 1 раз в полгода, клиент обязан предоставлять информацию о наличии кредитов в других финансово-кредитных организациях и о соблюдении им кредитной дисциплины по данным кредитам. При этом все финансово-кредитные организации обязаны предоставлять не позднее следующего рабочего дня по запросу заемщика информацию о получении кредита и о соблюдении кредитной дисциплины заемщиком для ее предоставления в другую финансово-кредитную организацию. Банк может получать информацию о других кредитах заемщиков и о его кредитной дисциплине иным доступным способом в рамках законодательства Кыргызской Республики.»;

5) в пункте 4.1:

абзац пятнадцатый подпункта 4.1.1 изложить в следующей редакции:

«Банки могут классифицировать вновь выданные кредиты в долларах США как «нормальные активы» в случае, если они соответствуют требованиям, указанным в пункте 4.2. настоящего

Положения, с формированием РППУ в размере от 0% до 2% вне зависимости от структуры доходов, в соответствии с внутренней политикой банка. При этом данные требования распространяются на льготные кредиты, выданные в рамках сотрудничества Правительства Кыргызской Республики с Правительством Российской Федерации (Российско-Кыргызский Фонд развития – далее Фонд развития), в том числе по кредитам за счет средств, привлеченных и гарантированных Фондом развития от иных зарубежных финансовых институтов, включая ранее выданные кредиты, погашение которых будет осуществляться за счет финансирования из средств Фонда развития и предусматривает изменение первоначальных условий кредитного договора. За счет средств Фонда развития не могут быть реструктурированы кредиты банков, а также профинансированы ранее выданные кредиты, которые входят в категорию «классифицированных» активов.»;

дополнить подпунктом 4.1.2 в следующей редакции:

«4.1.2. Банк может классифицировать часть актива, обеспеченную гарантией ОАО «Гарантийный Фонд» как «нормальный» актив, в случае если в данном банке размещен депозит ОАО «Гарантийный Фонд».

При этом, депозитный и гарантийный договор, заключаемые между ОАО «Гарантийный Фонд» и коммерческим банком должны предусматривать, как минимум, следующие условия:

– объем обеспеченных гарантией ОАО «Гарантийный Фонд» активов не должен превышать суммы депозита;

– срок возврата активов, обеспеченных гарантией ОАО «Гарантийный Фонд», не должен превышать срока депозита;

– условие безотзывности депозита ОАО «Гарантийный Фонд» до полного погашения активов, которые обеспечены ОАО «Гарантийный Фонд».»;

б) в подпункте 4.2.3 пункта 4.2:

в абзаце первом цифры «(1-1)» исключить;

абзац второй изложить в следующей редакции:

«Примечание: Список стран-членов Евразийского экономического союза: <http://www.eaeunion.org/>.»;

7) пункт 4.2.4 изложить в следующей редакции:

«4.2.4. Банк может создать РППУ в размере 1% по кредиту в иностранной валюте (за исключением кредитов, выдаваемых за счет средств Фонда развития) вне зависимости от структуры дохода заемщика, в случае если эффективная процентная ставка на момент выдачи кредита ниже на 2 процентных пунктов от средневзвешенной процентной ставки по выданным кредитам в иностранной валюте, публикуемой Национальным банком.

Примечание: Информация о средневзвешенной процентной ставке по кредитам в иностранной валюте размещена на официальном сайте Национального банка: www.nbkr.kg.»;

8) абзац пятый, шестой и седьмой подпункта 5.1.2 пункта 5.1 изложить в следующей редакции:

«- наличие у заемщика-физического лица, в том числе индивидуального предпринимателя без образования юридического лица, просроченной задолженности более 30 дней по основной сумме и/или процентам по любому другому кредиту, за исключением кредитов, выданных по целевым государственным программам Правительства Кыргызской Республики, в данном банке и/или другой финансово-кредитной организации;

- наличие просроченной задолженности по основной сумме и/или процентам более 60 дней по кредиту супруга(и), родителей и детей заемщика-физического лица, в том числе индивидуального предпринимателя без образования юридического лица, перед данным банком и/или другими финансово-кредитными организациями, за исключением кредитов, выданных им по целевым государственным программам Правительства Кыргызской Республики, при условии, что источник погашения всех вышеуказанных кредитов один и тот же. При этом под одним и тем же источником погашения кредитов понимается совокупный доход вышеуказанных лиц, учтенный финансово-кредитной организацией при принятии решения о выдаче кредита, включая доход от предпринимательской деятельности.

Примечание: Признаки, указанные в абзацах пятом и шестом настоящего пункта, не распространяются на овердрафты в рамках зарплатных проектов.»;

9) в подпункте 5.3.2 пункта 5.3:

в абзаце восьмом слова «((2) см. примечание)» исключить;
дополнить абзацем следующего содержания:

«Примечание: В соответствии с постановлением Правления Национального банка от 16 апреля 2003 года № 13/2 «Об установлении требований по определению субъектов и перечня оффшорных зон».»;

10) Положение дополнить пунктом 5.4 следующего содержания:

«5.4. Перевод классифицированных активов в категорию неклассифицированных осуществляется только при выполнении следующих условий:

- отсутствия просроченных сумм;
- своевременной полной оплаты последних трех взносов согласно графику.

При погашении всей просроченной задолженности активы, классифицированные как «сомнительные» или «потери», переводятся в категорию «субстандартные».»;

11) пункт 7.6 изложить в следующей редакции:

«7.6. Банк может перевести классифицированный «субстандартный» актив в категорию неклассифицированных активов, когда будут выполнены все следующие условия:

- отсутствие просроченных сумм;
- своевременная полная оплата последние трех взносов согласно графику;
- заемщик не имеет обстоятельств, которые могут привести к несоблюдению условий реструктуризации.

При погашении всей просроченной задолженности активы, классифицированные как «сомнительные» или «потери», переводятся в категорию «субстандартные».»;

12) пункт 7.7 изложить в следующей редакции:

«7.7. РППУ по реструктуризированным кредитам создается на сумму основного долга за минусом дисконта.»;

13) пункт 10.8 изложить в следующей редакции:

«10.8. Ценные бумаги центральных банков и правительств обычно не подвергаются классификации, но, тем не менее, банк должен представить соответствующую информацию о том, что

центральные банки и правительства этих стран платежеспособны, а ценообразование этих ценных бумаг прозрачно. Например, подтверждение рейтинга долгосрочной кредитоспособности, присвоенного рейтинговым агентством Moody's Investors Service (США), или другую финансовую информацию.

Примечание: Эквивалентный рейтинг, присвоенный рейтинговым агентством Standart & Poors (США) или равнозначный рейтинг, присвоенный одним из рейтинговых агентств Japan Credit Rating Agency (JCR), Fitch Ratings, Dominion Bond Ratings Service (DBRS).»;

14) После пункта 13.9 примечания признать утратившими силу.

2. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О некоторых нормативных правовых актах Национального банка Кыргызской Республики» от 28 декабря 2009 года № 51/6 следующие изменения и дополнение:

в Положении «О классификации активов и соответствующих отчислениях в резерв на покрытие потенциальных потерь и убытков при осуществлении операций в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования», утвержденном вышеуказанным постановлением:

1) пункт 1 изложить в следующей редакции:

«1. Настоящее Положение распространяется на банки, включая банки, имеющие «исламское окно», микрофинансовые компании, имеющие право на привлечение депозитов и осуществляющие деятельность в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования (далее – банк).»;

2) пункт 17-2 изложить в следующей редакции:

«17-2. При проведении классификации активов банком должно быть учтено соблюдение клиентом условий договора по любому другому активу, несущему в себе кредитный риск, в случае, если у клиента имеется непогашенная задолженность перед другими финансово-кредитными организациями. В связи с этим необходимо отслеживать наличие у клиента других активов, несущих в себе кредитный риск, и в других финансово-кредитных организациях на момент рассмотрения заявки, используя информацию, получаемую от клиента, через кредитно-информационное бюро, или иным доступным способом в рамках законодательства Кыргызской Республики. В

дальнейшем в процессе мониторинга актива необходимо учитывать информацию, получаемую от клиента, о наличии у него активов, несущих в себе кредитный риск и полученных в других финансово-кредитных организациях, а также информацию о соблюдении им условий договора по данным активам. Договором финансирования должна быть предусмотрена обязанность предоставления клиентом не реже, чем 1 раз в полгода, указанной информации во время действия договора. При этом все финансово-кредитные организации обязаны предоставлять не позднее следующего рабочего дня по запросу клиента информацию о получении актива, несущего в себе кредитный риск, и о соблюдении клиентом условий договора для ее предоставления в другую финансово-кредитную организацию.»;

3) пункт 22-2 изложить в следующей редакции:

«22-2. Банк может создать РППУ в размере 1% по финансированию в иностранной валюте вне зависимости от структуры дохода клиента, в случае если эффективная процентная ставка на момент выдачи финансирования ниже на 2 процентных пункта средневзвешенной процентной ставки по выданным кредитам в иностранной валюте, публикуемой Национальным банком.

Примечание: Информация о средневзвешенной процентной ставке по кредитам в иностранной валюте размещена на официальном сайте Национального банка: www.nbk.kg.»;

4) абзацы десятый и одиннадцатый пункта 24 изложить в следующей редакции:

«- невыполнение клиентом-физическим лицом, в том числе, являющимся индивидуальным предпринимателем без образования юридического лица, условий договора более 30 дней по любому другому активу, несущему в себе кредитный риск, за исключением активов, профинансированных по целевым государственным программам Правительства Кыргызской Республики в данном банке и/или другой финансово-кредитной организации;

- невыполнение супругом (ой), родителями и детьми клиента-физического лица, в том числе, являющегося индивидуальным предпринимателем без образования юридического лица, условий договора более 60 дней по активам, несущим в себе кредитный риск, перед данным банком и/или другими финансово-кредитными

организациями, за исключением активов, профинансированных по целевым государственным программам Правительства Кыргызской Республики, при условии, что источник погашения всех вышеуказанных активов один и тот же. При этом под одним и тем же источником погашения активов, несущих в себе кредитный риск, понимается совокупный доход вышеуказанных лиц, учтенный финансово-кредитной организацией при принятии решения о выдаче актива, включая доход от предпринимательской деятельности.»;

5) пункт 26 дополнить абзацем пятнадцатым следующего содержания:

«Примечание: В соответствии с постановлением Правления Национального банка от 16 апреля 2003 года № 13/2 «Об установлении требований по определению субъектов и перечня оффшорных зон».»;

6) Положение дополнить пунктом 26-2 следующего содержания:

«26-2. Перевод классифицированных активов в категорию неклассифицированных активов осуществляется только при выполнении следующих условий:

- отсутствие просроченных сумм;
- оплата клиентом своевременно и в полном объеме последних трех взносов согласно графику.

При погашении всей просроченной задолженности активы, классифицированные как «сомнительные» или «потери», переводятся в категорию «субстандартные».»;

7) пункт 34-4 изложить в следующей редакции:

«34-4. Банк может перевести классифицированный «субстандартный» актив в категорию неклассифицированных активов, когда будут выполнены все следующие условия:

- отсутствие просроченных сумм;
- оплата клиентом своевременно и в полном объеме последних трех взносов согласно графику;
- клиент не имеет обстоятельств, которые могут привести к несоблюдению условий реструктуризации.

При погашении всей просроченной задолженности активы, классифицированные как «сомнительные» или «потери», переводятся в категорию «субстандартные».»;

8) пункт 34-5 изложить в следующей редакции:

«34-5. РППУ по реструктуризированным активам создается на всю балансовую стоимость.»;

9) пункт 40 изложить в следующей редакции:

«40. Ценные бумаги центральных банков и правительств иностранных государств, выпускаемые в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования не подвергаются классификации в случае, если банк может представить соответствующую информацию о том, что центральные банки и правительства этих стран платежеспособны, а ценообразование этих ценных бумаг транспарентно. Например, подтверждение рейтинга долгосрочной кредитоспособности, присвоенного рейтинговым агентством Moody's Investors Service (США), или другую финансовую информацию.

Примечание: Эквивалентный рейтинг, присвоенный рейтинговым агентством Standart & Poors (США) или равнозначный рейтинг, присвоенный одним из рейтинговых агентств Japan Credit Rating Agency (JCR), Fitch Ratings, Dominion Bond Ratings Service (DBRS).».

3. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О требованиях к формированию финансовой отчетности коммерческих банков Кыргызской Республики» от 12 марта 2010 года № 6/2 следующие изменения и дополнения:

в Положении «О требованиях к формированию финансовой отчетности коммерческих банков Кыргызской Республики», утвержденном вышеуказанным постановлением:

1) пункт 1 изложить в следующей редакции:

«1. Настоящее Положение определяет компоненты, содержание и основные правила составления и представления финансовой отчетности коммерческими банками, Государственным банком развития Кыргызской Республики, ОАО «Финансовая компания кредитных союзов» (далее - банк), материнской компанией (головной компанией) банковской группы в Национальный банк Кыргызской Республики (далее - Национальный банк).

Финансовая отчетность банковской группы представляется на консолидированной основе материнской компанией банковской

группы (далее – консолидированная финансовая отчетность банковской группы).

Банк, находящийся в режиме временной администрации также представляет финансовую отчетность в соответствии с настоящим Положением.

Требования настоящего Положения распространяются на материнские компании (головные компании) - резиденты Кыргызской Республики.»;

2) после пункта 6 абзац «(*) Требования настоящего положения распространяются на материнские компании (головные компании) - резиденты Кыргызской Республики» признать утратившим силу;

3) абзац второй пункта 28 изложить в следующей редакции:

«- отчет о финансовом положении на конец текущего промежуточного периода и за аналогичный период финансового года, предшествовавшего отчетному, и по состоянию на конец предыдущего отчетного финансового года;

Примечание: Промежуточный период - это отчетный период, продолжительность которого короче, чем продолжительность полного финансового года.»;

4) подпункт «б» пункта 64 изложить в следующей редакции:

«б) каждый компонент собственного капитала - воздействие ретроспективного применения или ретроспективного пересчета. При этом необходимо раскрыть информацию по суммарной корректировке каждого компонента собственного капитала отдельно, по возникшим изменениям в учетной политике и вследствие исправления ошибок;

Примечание: Ретроспективный пересчет производится в соответствии с требованиями МСФО 8 «Учетная политика, изменения в расчетных бухгалтерских оценках и ошибки».»;

5) в подпункте «б» пункта 67 слова «О банках и банковской деятельности в Кыргызской Республике» заменить словами «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности»;

6) Положение дополнить пунктами 72-1 и 72-2 следующего содержания:

«72-1. Величина, созданного РППУ по активам, начисленным процентам по кредитам и финансовой аренде банкам и клиентам должна быть дополнительно раскрыта в примечаниях к финансовой отчетности в соответствии с требованиями, установленными в нормативных правовых актах Национального банка на отчетную дату.

72-2. В обязательном порядке в примечаниях к отчету о финансовом положении и к отчету о совокупном доходе банки должны дополнительно раскрывать прибыль/убыток в рамках регулятивной отчетности на отчетную дату.»;

7) пункты 74 и 75 изложить в следующих редакциях:

«74. Ответственность за достоверность, полноту и хранение финансовой отчетности, учетных документов и иной информации в соответствии с банковским законодательством Кыргызской Республики, представленных в финансовой отчетности, несет Председатель Правления банка.

75. Главный бухгалтер банка несет ответственность за правильное отражение в финансовой отчетности бухгалтерских операций и событий, надлежащее хранение регистров бухгалтерского учета и финансовой отчетности.»;

8) примечание (1) и (2) после пункта 75 признать утратившими силу;

9) Положение дополнить пунктом 76 следующего содержания:

«76. При опубликовании и введении в действие изменений и дополнений в МСФО, они должны применяться банком в дополнение к настоящему Положению».

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

720001, г. Бишкек, пр. Чуй, 168
от 15 июня 2017 года
№ 2017-П-12/25-2-(НПА)

Об утверждении Положения о минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и других финансово-кредитных организациях, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики» Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Положение О минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и других финансово-кредитных организаций, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики (прилагается).

2. Признать утратившими силу:

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О Положении «О минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и финансово-кредитных учреждений, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики» от 14 июля 2005 года № 22/2;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О Положении «О минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и других финансово-кредитных учреждений, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики» от 14 июля 2005 года № 22/2» от 27 июня 2008 года № 25/7;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении дополнений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 14 июля 2005 года № 22/2 «О Положении «О минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и других финансово-кредитных учреждений, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики», зарегистрированное в Министерстве юстиции Кыргызской Республики от 12 августа 2005 года, регистрационный номер 102-05» от 28 октября 2009 года № 43/6;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 14 июля 2005 года № 22/2 «О Положении «О минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и финансово-кредитных учреждений, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики», зарегистрированное в Министерстве юстиции Кыргызской Республики 12 августа 2005 года, регистрационный номер 102-5» от 24 февраля 2010 года № 3/7;

– в постановлении Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» от 16 ноября 2012 года № 43/1:

пункт 15 Приложения к вышеуказанному постановлению;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 14 июля 2005 года № 22/2 «О Положении «О минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и других финансово-кредитных учреждений, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики», регистрационный номер Министерства юстиции Кыргызской Республики от 12 августа 2005 года № 102-05» от 27 марта 2013 года № 9/11;

– в постановлении Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики» от 10 февраля 2016 года № 7/2:

абзац 21 пункта 1;

пункт 20 Приложения к вышеуказанному постановлению;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О Положении «О минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и финансово-кредитных учреждений, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики» от 14 июля 2005 года № 22/2»от 25 мая 2016 года № 20/6.

3. Настоящее постановление вступает в силу 22 июня 2017 года.

4. Юридическому управлению:

– опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;

– после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

5. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, микрофинансовых компаний, ОЮЛ «Союз банков Кыргызстана», ОАО «Финансовая компания кредитных союзов», областных управлений и представительства Национального банка Кыргызской Республики в Баткенской области.

6. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на члена Правления Национального банка Кыргызской Республики Джусупова Т. Дж.

Председатель

Т. Абдыгулов

Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 15 июня 2017 г.
№ 2017-П-12/25-2-(НПА)

ПОЛОЖЕНИЕ

о минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и других небанковских финансово-кредитных организаций, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики

1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Настоящее Положение о минимальных требованиях к внешнему аудиту банков и других небанковских финансово-кредитных организаций, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики (далее – Положение) устанавливает минимальные требования (критерии) для аудита банков и микрофинансовых компаний, в том числе осуществляющих деятельность в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования или имеющих «исламское окно», и других небанковских финансово-кредитных организаций, включая ОАО «Финансовая компания кредитных союзов», лицензируемых и регулируемых Национальным банком Кыргызской Республики, а также Государственного банка развития Кыргызской Республики (далее - банк).

2. Целью настоящего Положения является эффективная организация деятельности банка по привлечению услуг аудиторских организаций, внедрение общепринятых процедур по их выбору, обеспечение сохранения аудиторами банка независимости при предоставлении аудиторских услуг и недопущение конфликта интересов.

3. Для целей настоящего Положения используются следующие понятия:

Внешний аудит банка - независимая проверка деятельности банка в целях выражения мнения о достоверности финансовой отчетности во всех существенных аспектах в соответствии международными

стандартами финансовой отчетности и прочей информации, в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

Внешний аудитор банка - независимая аудиторская организация (в том числе ее аудиторы, включенные в группу аудиторской проверки), образованная в соответствии с требованиями законодательства Кыргызской Республики.

Требования к аудиту включают в себя требования, которые банк должен выставить к аудиторской организации, ее штату, привлеченным аудиторам (физическим и юридическим лицам), аудиторской проверке (на любой стадии), аудиторскому заключению в соответствии с законодательством Кыргызской Республики и настоящим Положением.

Внешний аудит информационных систем – независимая проверка внешним аудитором технических регламентов и требований банка, позволяющих обеспечить защиту информации и самих банковских систем от неправомерного вмешательства и иных угроз (рисков).

Конфликт интересов – ситуация, при которой заинтересованность внешнего аудитора банка может повлиять на его мнение о достоверности финансовой отчетности банка;

Независимость внешнего аудитора банка - способность внешнего аудитора банка действовать самостоятельно, независимо от чье-либо влияния на результаты его заключений, выводов и в условиях, исключающих всякое постороннее воздействие на выражение мнения внешним аудитором банка.

Термины должностные лица банка, аффилированные лица и связанные с банком лица, дочерняя компания банка или банковской холдинговой компании, исламский банк, банк, имеющий «исламское окно», исламские принципы банковского дела и финансирования, Шариатский совет - имеют значения, согласно законодательству Кыргызской Республики.

2. ТРЕБОВАНИЯ К ВНЕШНЕМУ АУДИТУ БАНКОВ

4. Деятельность банка подлежит ежегодной внешней аудиторской проверке согласно международным стандартам аудита, признанным в Кыргызской Республике, а также в порядке, установленном

законодательством Кыргызской Республики и в соответствии с настоящим Положением.

5. В отношениях, осуществляемых в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования, применяются стандарты аудита для исламских финансовых институтов, разрабатываемые Организацией бухгалтерского учета и аудита для исламских финансовых институтов (AAOIFI).

6. С целью выявить и оценить риски существенного искажения как по причине недобросовестных действий, так и вследствие ошибки внешний аудитор банка проводит консультации с сотрудниками службы внутреннего аудита банка для получения информации о системе внутреннего контроля банка, а также информации о выявленных проблемах банка службой внутреннего аудита банка. Внешний аудитор банка должен иметь доступ ко всем материалам и отчетам службы внутреннего аудита банка.

7. Банк разрабатывает внутренние нормативные документы по привлечению внешнего аудита, утверждаемые Советом директоров банка, не противоречащие требованиям Положения, включая определение:

- перечня критериев для отбора внешнего аудитора банка;
- условий найма внешнего аудитора;
- порядка и условий оплаты услуг аудиторской организации за аудит финансовой отчетности, а также за предоставление неаудиторских услуг банку и подконтрольным банку организациям.

8. Выбор аудиторской организации осуществляется банком самостоятельно, с соблюдением требований законодательства Кыргызской Республики.

9. Необходимо рассмотреть предложения не менее трех аудиторских организаций для выбора наиболее приемлемой аудиторской организации с точки зрения качества внешнего аудита банка. При назначении банком внешнего аудитора выбор должен определяться не только со стороны минимизации затрат за услуги внешнего аудитора.

В период проведения внешнего аудита должен быть неизменный ключевой состав аудиторов, осуществляющих внешний аудит банка, за исключением изменений в ключевом составе аудиторов,

согласованных между банком и внешним аудитором, которые утверждаются Комитетом по аудиту банка.

10. Совет директоров банка отбирает аудиторские организации и кандидатуры аудиторов для вынесения на рассмотрение общего собрания акционеров. Не позднее девяноста рабочих дней до дня проведения общего собрания акционеров банк уведомляет Национальный банк об аудиторской организации и кандидатурах аудиторов. Национальный банк вправе отклонить аудиторскую организацию и кандидатуры аудиторов, как не соответствующие установленным требованиям для аудиторской проверки банков и уведомить банк об этом не позднее десяти рабочих дней со дня поступления уведомления с указанием требования, которому не соответствует аудиторская организация, кандидатуры аудиторов.

11. Выбор внешнего аудитора банка, проведение переговоров с аудиторской организацией в отношении вознаграждения, сроков, условий проведения внешнего аудита банка и представление внешнего аудитора банка на рассмотрение общего собрания акционеров банка является исключительной компетенцией Совета директоров банка.

При заключении договора на проведение аудиторской проверки финансовой отчетности должны быть включены требования, изложенные в главе 5, и в договоре на проведение аудита информационных систем требования, изложенные в главе 6, соответственно, настоящего Положения.

12. Совету директоров банка в процессе выбора внешнего аудитора банка следует потребовать от аудиторской организации представить свидетельства (доказательства) наличия условий, установленных в пункте 18 настоящего Положения, а также:

а) список финансово-кредитных и других организаций, внешний аудит которых осуществляла данная аудиторская организация за последние три года;

б) предложения, включающие планируемый масштаб аудиторской проверки, период, который будет изучен в ходе аудиторской проверки, график проведения внешнего аудита банка, а также отчеты, которые планируется подготовить.

13. Банк в течение трех рабочих дней обязан уведомить Национальный банк в письменном виде:

а) о выборе (назначении) внешнего аудитора банка или банковской группы после принятия решения Общим собранием акционеров банка;

В данном уведомлении должно быть указано о наличии лицензии (номер лицензии, дата получения, срок действия, кем выдана), юридический адрес, включая телефоны аудиторской организации, Ф.И.О. руководителя аудиторской организации;

б) о смене внешнего аудитора банка и ее причинах, если смена внешнего аудитора банка произошла в период проведения внешнего аудита банка.

3. ТРЕБОВАНИЯ К ВНЕШНЕМУ АУДИТОРУ БАНКА

14. Внешним аудитором банка может быть только аудиторская организация, имеющая соответствующую лицензию на право осуществления аудиторской деятельности банков на территории Кыргызской Республики и отвечающая требованиям настоящего Положения.

15. При проведении внешнего аудита банка внешний аудитор банка должен соблюдать ограничения, установленные законодательством Кыргызской Республики и нормативными правовыми актами Национального банка.

16. Внешний аудитор банка должен оставаться независимым, объективным, избегать ситуаций, которые дают основание считать, что существует конфликт интересов.

17. Внешний аудитор должен быть независимым от банка, что означает способность действовать самостоятельно, независимо от чьего-либо влияния на результаты аудиторского заключения, выводы, и в условиях, исключающих какое-либо постороннее воздействие на выражение внешним аудитором своего мнения. В договоре о проведении внешнего аудита должно быть отражено заявление аудиторской организации о том, что сама аудиторская организация или любой ее аудитор, или иной работник, включенный в состав аудиторской проверки, не имеют какого-либо интереса в банке,

независимы и не связаны никакими отношениями с банком и его должностными лицами.

18. Аудиторская организация или аудиторы, участвующие в аудите банка, или привлеченные аудиторы, участвующие в аудите банка, не считаются независимыми от банка, если они являются или являлись в течение двух последних лет:

1) лицами, которые прямо или косвенно имеют значительное участие в капитале банка или его аффилированных лиц;

2) аффилированными лицами банка или его аффилированных лиц;

3) лицами, которые предоставляют банку или его аффилированным лицам иные услуги (проведение специальных аудиторских проверок, консультационные услуги, услуги внутреннего аудита);

4) работником банка или его аффилированных лиц;

5) в иных случаях, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики.

19. Банк не должен привлекать аудиторскую организацию в качестве внешнего аудитора банка, если имеют место подтвержденные обстоятельства, подвергающие сомнению независимость внешнего аудитора банка, в том числе, если имеют место отношения, при которых аудиторская организация, или любые из ее аудиторов, по существу, являются связанным с банком лицом в соответствии с банковским законодательством. Аудиторская организация, выбранная для аудита банка или банковской группы, должна:

– иметь соответствующую лицензию на право осуществления аудиторской деятельности на территории Кыргызской Республики, а также иметь опыт аудиторской деятельности не менее трех лет;

– быть независимой от банка;

– иметь опыт аудита коммерческих банков и финансово-кредитных организаций в соответствии с международными стандартами аудита и международными стандартами финансовой отчетности, а также в соответствии со стандартами, утвержденными Организацией бухгалтерского учета и аудита для исламских финансовых институтов;

– иметь штатных или привлеченных аудиторов в количестве, достаточном для качественного и своевременного выполнения поставленных задач.

20. Руководитель аудиторской проверки финансовой отчетности должен обладать:

– квалификацией в соответствии с требованиями законодательства по аудиту или международной квалификацией;

– трехлетним опытом аудита коммерческих банков и финансово-кредитных организаций;

– опытом аудита в финансово-кредитных организациях в соответствии с международными стандартами аудита и международными стандартами финансовой отчетности;

– знаниями в области банковского дела и банковского законодательства Кыргызской республики;

– знаниями стандартов AAOFI и трехлетним опытом аудита банков и финансово-кредитных организаций, осуществляющих деятельность в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования – для аудиторской проверки банка, оказывающих услуги по исламским принципам банковского дела и финансирования.

21. Руководитель аудита информационных систем для проведения аудита информационных систем должен обладать:

– квалификационным сертификатом (CISA, CISM и т.д.);

– опытом аудита информационных систем финансово-кредитных организациях.

22. Внешний аудит банка не может осуществляться одной и той же аудиторской организацией более пяти лет подряд. Срок ротации определяется из расчета пяти последовательных лет к дате, когда Общее собрание акционеров банка должно принять решение об избрании (назначении) внешнего аудитора банка.

23. По ходатайству банка в Национальный банк об изменении срока ротации, входящего в состав банковской группы, срок ротации может быть увеличен, если для международной холдинговой компании, в которую входит банк, предусмотрен законодательством страны регистрации срок ротации внешнего аудитора, отличный от установленного настоящим Положением.

4. АУДИТ БАНКОВСКОЙ ГРУППЫ

24. Банк, находящийся во главе банковской группы, банковская холдинговая компания или материнская компания и дочерняя компания банка, представляющие собой аудируемую группу, подвергаются ежегодному аудиту независимой аудиторской организацией (внешним аудитором), имеющей лицензию на проведение аудиторской проверки в соответствии с законодательством Кыргызской Республики об аудиторской деятельности и требованиями настоящего Положения.

25. Аудит банка или банковской группы проводится на консолидированной основе и индивидуально для каждого участника банковской группы. Аудит банковской группы должен осуществляться одной аудиторской организацией.

26. Национальный банк может исключить требования, указанные в пункте 27, по ходатайству банка и его аффилированного лица (аффилированных лиц), если банк и аффилированное лицо предоставят доказательства и Национальный банк признает наличие следующих обстоятельств:

а) невозможность проведения аудита для всех лиц аудируемой группы одной аудиторской организацией из-за высокой стоимости аудита, могущей привести к негативным последствиям для финансового состояния банка, или отсутствия аудиторской организации, которая могла бы завершить аудит каждого лица аудируемой группы в течение необходимого времени или осуществить надлежащий аудит в отношении каждого лица аудируемой группы;

б) банком или его аффилированным лицом были предприняты все меры по исполнению требований, указанных в настоящем пункте;

в) предоставление Национальным банком разрешения на осуществление различными аудиторскими организациями аудита различных лиц аудируемой группы не вызовет неблагоприятное воздействие на результаты аудита банка любого аффилированного лица банка или банковской группы в целом.

27. Национальный банк не может исключить требование об аудите всех лиц, входящих в аудируемую группу, одной аудиторской организацией до тех пор, пока все аудиторские организации, которые предположительно будут проводить аудит различных лиц, входящих в аудируемую группу, не договорятся в письменной форме

о предоставлении друг другу доступа к их рабочим документам и аудиторскому заключению, относящимся к аудиту банка и его аффилированных лиц, обмену информацией в течение проведения аудита и осуществления взаимодействия между ними относительно содержания их аудиторских заключений.

28. По результатам аудита банковской группы составляются отчеты отдельно по каждому участнику группы и консолидированный отчет.

В случае если показатель чистого суммарного капитала участника банковской группы составляет менее 5 % от чистого суммарного капитала банка, находящегося во главе банковской группы, отдельная отчетность по участнику банковской группы не требуется.

5. АУДИТ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ

29. По завершению финансового года банк обязан обеспечить проведение внешнего аудита банка в срок не позднее девяноста дней с начала нового финансового года.

30. Внешний аудитор выражает мнение в отношении соответствия финансовой отчетности банка во всех существенных аспектах установленным принципам представления финансовой отчетности (международным стандартам финансовой отчетности).

31. Внешнему аудитору необходимо рассмотреть подверженность финансовой отчетности банка существенному искажению и использование применяемых принципов финансовой отчетности в отношении данных и обстоятельств, относящихся к деятельности банка, а также:

а) оценить выявленные риски и определить, распространяются ли они на финансовую отчетность в целом и могут ли потенциально оказать влияние на многие утверждения, цели и стратегии банка, а также связанные с ними коммерческие риски, способные привести к рискам существенного искажения;

б) оценить выбор и применение учетной политики, включая причины любых ее изменений. Внешний аудитор оценивает, соответствует ли учетная политика банку характеру его коммерческой деятельности и соответствуют ли выбранные и применяемые положения учетной политики применимой концепции подготовки финансовой отчетности и являются ли они надлежащими;

в) оценить и проанализировать финансовые результаты деятельности банка с целью выявления и оценки рисков существенного искажения как по причине недобросовестных действий, так и вследствие ошибки, на уровне финансовой отчетности и на уровне предпосылок, разработки и проведения аудиторских процедур в ответ на эти риски.

32. Внешнему аудитору необходимо рассмотреть соответствие учета и классификации активов банка законодательству Кыргызской Республики, нормативным требованиям Национального банка, учетной политике и процедур банка. Для этих целей внешнему аудитору банка следует выполнить соответствующие процедуры в рамках аудита, проводимого в соответствии с международными стандартами аудита и требованиями Национального банка, необходимыми для целей выражения мнения в отношении соответствия финансовой отчетности банка во всех существенных аспектах установленным принципам представления финансовой отчетности, необходимые для получения информации в отношении следующих подпунктов:

а) оценки соответствия применяемой банком кредитной политики обстоятельствам, включая характер, размер и сложность деятельности банка, в рамках оценки системы внутреннего контроля банка, связанной с финансовой отчетностью и являющейся значимой для аудита, включая:

- обеспечивается ли качество управления кредитными рисками через надлежащую деятельность Кредитного комитета банка;
- имеются ли в наличии процедуры рассмотрения кредитной заявки;
- обеспечивается ли сбор необходимой и достаточной информации о заемщике;
- осуществляется ли контроль (мониторинг) за своевременностью возврата кредита, в том числе аффилированными и связанными лицами, определяемыми таковыми в соответствии с международным стандартом финансовой отчетности и банковским законодательством;
- обеспечена ли необходимая обоснованность реструктуризации кредитов;

– ведется ли перечень предпринятых банком в течение отчетного периода мероприятий, направленных на возврат кредита, в том числе по кредитам, по которым ведутся судебные разбирательства;

б) обоснованности классификации и оценки (обоснованности отчислений в резерв на покрытие потенциальных потерь и убытков) кредитного портфеля и иных активов, а также забалансовых обязательств, проведенных руководством;

в) оценки надлежащего характера применяемой учетной политики, а также обоснованности оценочных значений, рассчитанных руководством, в отношении прочих активов - недвижимости, приобретенной банком в результате взыскания залога;

г) наличия оценки залогов по предоставляемым кредитам и является ли оценка, проводимая руководством, обоснованной;

д) соответствия периодичности проводимой банком процедурам подтверждения остатков по счетам ссудной задолженности и счетам «лоро» и «ностро» в соответствии с внутренними политиками банка и требованиями Национального банка, а также обеспечение соответствия учета депозитов установленной структуре депозита и других заимствований;

е) оценки надлежащего характера применяемой учетной политики и соответствующего раскрытия информации по видам операций на рынке ценных бумаг, в том числе при осуществлении операций доверительного управления.

33. Необходимо рассмотреть соответствие учета и раскрытия операций с аффилированными и связанными лицами соответствующим требованиям. Для этих целей внешнему аудитору банка следует выполнить все процедуры, необходимые для получения информации в отношении того, что:

а) аффилированные и связанные лица и операции с ними установлены;

б) существует ли соответствующее разрешение и политика по осуществлению операций с аффилированными и связанными лицами, включая надлежащее отражение и раскрытие условий проведения этих операций в финансовой отчетности банка;

в) имеются ли достаточные и надлежащие аудиторские доказательства, что дебиторская задолженность в результате

операций с аффилированными и связанными лицами будет своевременно погашена;

г) при анализе операций с аффилированными и связанными лицами соблюдаются и применяются общепринятые в банковской практике банка процедуры оценки и управления рисками (такие как оценка кредитов, принятие залогов и т.п.).

34. В ходе изучения значимых для аудита средств контроля внешний аудитор анализирует их структуру и с помощью дополнительных процедур (наряду с направлением запросов работникам организации) устанавливает, внедрены ли эти средства контроля на практике.

Оценка соответствия внешним аудитором системы внутреннего контроля банка обстоятельствам, включая характер, размер и сложность деятельности банка, может проводиться путем получения информации об/о:

а) адекватности структуры управления банка видам и объемам выполняемых банком операций (участие органов управления в принятии решений, распределение обязанностей между руководителями, наличие положений о структурных подразделениях и должностных инструкций);

б) организации контроля за отражением всех операций в бухгалтерском учете и за подготовкой достоверной финансовой отчетности;

в) организации работы системы внутреннего контроля в банке;

г) организации контроля за деятельностью дочерних компаний и филиалов банка;

д) организации управления рисками в банке;

е) выполнении рекомендаций предыдущей аудиторской проверки в виде разработки новых или совершенствования действующих внутренних процедур банка, а также по улучшению системы внутреннего контроля банка.

35. На основе аудиторской выборки внешний аудитор рассматривает соответствие операций и процедур проведения операций банка по осуществлению платежей и расчетов законодательству Кыргызской Республики и нормативным требованиям Национального банка. Для

этих целей внешнему аудитору банка необходимо провести проверку в отношении того, в какой степени соблюдается и обеспечивается:

а) соответствие бумажных платежных документов их электронным аналогам;

б) своевременность проведения платежей;

в) соблюдение условий конфиденциальности и безопасности при проведении электронных платежей и работе с личными ключами уполномоченных лиц банка, соблюдение правил их хранения и использования;

г) своевременность и правильность зачисления средств на счета клиентов и списания средств со счетов клиентов;

д) своевременность приема и передачи информации при проведении электронных платежей;

е) выполнение требований по заполнению реквизитов платежных документов.

36. Внешний аудитор придерживается в полном объеме требований международных стандартов аудита, стандартов аудита для исламских финансовых институтов в отношении ответственности внешнего аудитора банка по рассмотрению недобросовестных действий и ошибок в ходе аудита финансовой отчетности банка.

6. АУДИТ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ

37. Банки должны проводить аудит информационной системы минимум один раз в два года. Срок проведения внешнего аудита информационных систем определяется из расчета двух последовательных лет с даты проведения последнего внешнего аудита информационных систем.

38. В ходе и для целей аудита информационных систем внешний аудитор должен осуществить анализ и оценку соответствия информационных систем банка требованиям:

а) нормативных правовых актов Национального банка, в части информационной безопасности банка;

б) внутренних политик/процедур информационных систем банка, утвержденных руководством банка.

39. При проведении внешнего аудита информационных систем как минимум необходимо:

а) изучить внутренние нормативные документы по обеспечению информационной безопасности на предмет их достаточности и соответствия требованиям законодательства Кыргызской Республики и нормативных правовых актов Национального банка;

б) изучить стратегические документы банка, бизнес-планы, политики и процедуры по управлению рисками информационных систем в целях оценки их адекватности, достаточности и актуальности;

в) оценить систему управления качеством ИТ-процессов и систему управления операционными рисками;

г) оценить систему обеспечения непрерывности деятельности информационных систем и планов восстановления информационных систем в случае чрезвычайных ситуаций;

д) оценить уровень обеспечения безопасности сети, операционных систем, приложений и баз данных, персонала и физической безопасности;

е) рассмотреть степень защищенности информационных систем в филиалах;

ж) оценить систему управления доступом и распределения ролей в автоматизированных системах;

з) оценить уровень осведомленности персонала банка в области информационной безопасности;

и) рассмотреть вопросы соблюдения требований законодательства в отношении прав интеллектуальной собственности и использования лицензионных программных продуктов.

7. ТРЕБОВАНИЯ К БАНКУ О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ/ОТЧЕТА ВНЕШНЕГО АУДИТОРА

40. В аудиторском заключении должна быть отражена информация в соответствии с международными стандартами аудита и требованиями Национального банка. При этом, для всех пользователей согласно международным стандартам финансовой отчетности, аудиторское заключение по финансовой отчетности банка должно быть единым.

41. По завершению финансового года банк обязан:

1) представить Национальному банку заверенную копию аудиторского заключения вместе с финансовой отчетностью и письмом аудитора к руководству банка за пять рабочих дней до дня проведения годового общего собрания акционеров;

2) обеспечить утверждение общим собранием акционеров годовой финансовой отчетности банка в срок не позднее девяноста дней с начала нового финансового года;

3) представить Национальному банку заверенную копию аудиторского заключения вместе с финансовой отчетностью, утвержденной общим собранием акционеров, и письмом внешнего аудитора к руководству банка в срок не позднее ста пяти дней с начала нового финансового года;

4) опубликовать годовую финансовую отчетность банка (в том числе консолидированную отчетность) вместе с аудиторским заключением в средствах массовой информации, не позднее ста двадцати дней с начала нового финансового года, по форме и в порядке, установленным Национальным банком.

42. По завершению аудита информационных систем банк обязан представить Национальному банку заверенную копию аналитического отчета по результатам аудита информационных систем и письмо руководству в течение 5 рабочих дней.

43. Банки представляют в Национальный банк копии изданий, в которых была опубликована годовая финансовая отчетность банка, подтвержденная внешним аудитором банка, в течение 3-х рабочих дней после публикации.

44. Банк должен уведомить уполномоченный государственный орган, регулирующий аудиторскую деятельность, о проведении обязательного аудита и публикации финансовой отчетности согласно законодательству Кыргызской Республики.

45. Национальный банк имеет право потребовать, чтобы банк, банковская холдинговая компания или дочерняя компания исправили недостатки, приведшие к аудиторскому заключению с оговорками или какому-либо другому неблагоприятному мнению внешнего аудитора относительно финансовой отчетности банка, любой его дочерней

компании, банковской холдинговой компании или любой значительной дочерней компании банковской холдинговой компании.

46. Национальный банк имеет право применить к руководству банка, членам Совета директоров, членам Комитета по аудиту банка, к контролирующим акционерам и/или к самому банку любые меры, установленные банковским законодательством, вплоть до отзыва лицензии, если выявленные в ходе аудиторской проверки недостатки не будут исправлены в течение периода времени, установленного Национальным банком.

47. Внешний аудитор обязан, в течение одного рабочего дня с момента обнаружения нижеперечисленных обстоятельств, информировать Правление, Совет директоров банка и Национальный банк:

1) об обнаруженных фактах, создающих угрозу стабильности и о событиях или условиях, указывающих на неспособность банка продолжать свою деятельность непрерывно в течение двенадцати месяцев после окончания отчетного периода;

2) о событиях или условиях, являющихся основаниями по законодательству Кыргызской Республики для введения Временной администрации и отзыва лицензии;

3) о решении отказаться от осуществления внешнего аудита банка в ходе аудиторской проверки банка;

4) о раскрытии мошенничества или мошеннической схемы или о выявлении сделок, подпадающих под признаки операции по «отмыванию» преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности;

5) об отказе банка сообщить какую-либо информацию Национальному банку по просьбе внешнего аудитора;

6) о выявлении значительных нарушений или недостатков в системе внутреннего контроля, которые могли бы привести к существенным убыткам в банке в следующем после отчетного периода в соответствии с международными стандартами аудита или требованиями законодательства Кыргызской Республики;

7) в иных случаях, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики.

48. По требованию Национального банка внешний аудитор обязан предоставить любую информацию, связанную с проведением аудита. Предоставление такой информации не считается раскрытием конфиденциальной информации при проведении внешнего аудита.

49. Уполномоченные сотрудники Национального банка в ходе осуществления инспекторской проверки вправе встречаться с внешним аудитором и получать от них устную и письменную информацию.

50. Руководство банка, поставленное в известность внешним аудитором банка о фактах нарушения законодательства либо об отказе в осуществлении внешнего аудита, обязано информировать Национальный банк, в течение двух рабочих дней о получении такой информации от внешнего аудитора.

51. В случае если Национальный банк признает аудиторское заключение не соответствующим требованиям законодательства Кыргызской Республики и/или международных стандартов аудита, банк обязан провести повторный аудит за собственный счет.

8. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

52. Национальный банк вправе не принять заключение внешнего аудитора банка, в том числе до проведения общего годового собрания и требовать проведения повторного аудита банка или аффилированного лица, если обнаружатся обстоятельства, которые включают:

1) выявление фактов сокрытия информации, являющейся в соответствии с законодательством Кыргызской Республики основанием для выводов об ограничениях при проведении аудита;

2) осуществление аудиторской организацией деятельности, не предусмотренной лицензией;

3) отзыв квалификационного сертификата аудитора уполномоченным органом;

4) отсутствие независимости внешнего аудитора банка;

5) не соблюдение и/или незнание внешним аудитором необходимых стандартов, практики аудита, бухгалтерского учета и банковского дела;

б) выявление в деятельности аудиторской организации фактов несоответствия законодательству Кыргызской Республики и настоящему Положению.

При обнаружении вышеуказанных обстоятельств, Национальный банк направляет соответствующее уведомление в адрес банка. Банк обязан провести повторный внешний аудит банка в соответствии с требованиями законодательства Кыргызской Республики и настоящего Положения. Повторный аудит осуществляется за счет банка и/или его аффилированных лиц.

53. Национальный банк в порядке, установленном законодательством Кыргызской Республики, может предоставить внешнему аудитору банка необходимую информацию, относящуюся к вопросам внешнего аудита банка.

Внешний аудит банков не отменяет и не заменяет осуществление банковского надзора за деятельностью банков со стороны Национального банка.

К инспекторской проверке деятельности банков и их филиалов Национальным банком Кыргызской Республики в случае необходимости может привлекаться независимая аудиторская организация и/или индивидуальный аудитор на договорной основе для выполнения:

- обзора методов, используемых банком для составления регулятивных отчетов;
- оценки адекватности управления и системы внутреннего контроля;
- оценки системы внутреннего контроля (включая службу внутреннего аудита);
- оценки следования принципам Международных стандартов финансовой отчетности, стандартам, утвержденным Организацией бухгалтерского учета и аудита для исламских финансовых институтов;
- оценки соответствия деятельности банка требованиям законодательства Кыргызской Республики и нормативным актам Национального банка и др.;
- оценки системы управления рисками информационных систем как категории операционного риска.

54. В соответствии с законодательством Кыргызской Республики Национальный банк вправе потребовать от банка проведения внепланового аудита. При этом, услуги аудиторской организации оплачиваются банком.

55. Цели, задачи и срок внеплановой аудиторской проверки обсуждаются Национальным банком, банком и внешним аудитором и оформляются протоколом, который подписывается тремя сторонами. Аудиторскую проверку может проводить аудиторская организация, удовлетворяющая требованиям законодательства Кыргызской Республики, включая нормативные правовые акты Национального банка.

56. Банк вправе обжаловать решение Национального банка о проведении внепланового аудита в порядке и сроки, установленные законодательством Кыргызской Республики, включая нормативные правовые акты Национального банка. При этом обжалование банком данного решения Национального банка не приостанавливает его исполнение.

57. Должностные лица банка обязаны:

- создавать внешнему аудитору банка условия для своевременного и полного проведения аудиторской проверки, предоставлять всю документацию, необходимую для ее проведения, а также давать по его запросу разъяснения и объяснения в устной и письменной форме;
- оперативно устранять все выявленные аудиторской проверкой нарушения, в том числе по ведению бухгалтерского учета, составлению финансовой отчетности, в системе внутреннего контроля банка.

58. Должностным лицам и работникам банков запрещается:

- оказывать воздействие на внешнего аудитора с целью изменить, обоснованные и подтвержденные документами и расчетами, выводы по результатам внешнего аудита банка;
- предпринимать любые действия с целью ограничения круга вопросов, подлежащих выяснению, при проведении внешнего аудита банка;
- ограничивать доступ внешнего аудитора банка к документам, отчетности, сотрудникам банка, а также к помещениям банка, если это необходимо для целей проведения внешнего аудита банка.

При возникновении указанных событий, внешний аудитор банка обязан напрямую письменно сообщить о них в Национальный банк с предоставлением копии Совету директоров банка.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

720001, г. Бишкек, пр. Чуй, 168
от 15 июня 2017 года
№ 2017-П-12/25-3-(НПА)

Об утверждении Правил формирования системы внутреннего контроля и внутреннего аудита в банках и небанковских финансово-кредитных организациях, лицензируемых и регулируемых Национальным банком Кыргызской Республики

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики» Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Правила формирования системы внутреннего контроля и внутреннего аудита в банках и небанковских финансово-кредитных организациях, лицензируемых и регулируемых Национальным банком Кыргызской Республики согласно приложению к настоящему постановлению.

2. Настоящее постановление вступает в силу 22 июня 2017 года.

3. Юридическому управлению:

– опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;

– после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

4. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, микрофинансовых компаний, привлекающим депозиты, ОЮЛ «Союз банков Кыргызстана», ОАО «Финансовая компания кредитных

союзов», областных управлений и представительства Национального банка Кыргызской Республики в Баткенской области.

5. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на члена Правления Национального банка Кыргызской Республики Джусупова Т. Дж.

Председатель

Т. Абдыгулов

Приложение
к постановлению
Правления Национального
банка Кыргызской Республики
от 15 июня 2017 г.
№ 2017-П-12/25-3-(НПА)

ПРАВИЛА
формирования системы внутреннего контроля и
внутреннего аудита в банках и небанковских финансово-
кредитных организациях, лицензируемых и регулируемых
Национальным банком Кыргызской Республики

1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Настоящие Правила по формированию системы внутреннего контроля и внутреннего аудита в банках и небанковских финансово-кредитных организациях, лицензируемых и регулируемых Национальным банком Кыргызской Республики (далее – Правила) устанавливают требования по организации системы внутреннего контроля и внутреннего аудита в банках и микрофинансовых компаниях, имеющих право на привлечение депозитов, в том числе в банках и микрофинансовых компаниях, осуществляющих операции в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования или имеющих «исламское окно», в ОАО «Финансовая компания кредитных союзов», лицензируемых и регулируемых Национальным банком Кыргызской Республики (далее – Национальный банк), а также в Государственном банке развития Кыргызской Республики (далее – банк).

2. Целью Правил является определение требований к формированию у банка системы внутреннего контроля, обеспечивающих осуществление эффективного контроля со стороны Совета директоров, Правления банка за деятельностью банка и его финансовым состоянием, в том числе путем обеспечения:

– надлежащей практики корпоративного управления и надлежащего уровня деловой этики и культуры;

- соблюдения банком и его работниками требований законодательства и нормативных правовых актов Кыргызской Республики;

- соблюдения банком и его работниками требований политик и иных внутренних документов банка;

- эффективного управления рисками банка посредством своевременного их выявления, измерения, контроля и мониторинга для обеспечения соответствия капитала банка уровню принимаемых им рисков;

- своевременного обнаружения и устранения недостатков в деятельности банка и его работников;

- создания в банке адекватных механизмов для решения непредвиденных или чрезвычайных ситуаций.

3. В Правилах используются - следующие понятия:

Внутренний аудит – это деятельность (независимая экспертная функция) по проверке и оценке достаточности (адекватности) и эффективности системы внутреннего контроля банка, осуществляемая независимой службой внутреннего аудита, которая создается для проведения внутреннего аудита и содействия органам управления банка в обеспечении эффективного и безопасного функционирования банка на основе объективной оценки и рекомендаций по совершенствованию системы внутреннего контроля банка.

Внутренний контроль – непрерывный процесс, проводимый банком в целях обеспечения упорядоченного и эффективного осуществления деятельности в соответствии с требованиями законодательства Кыргызской Республики и внутренних документов банка.

Система внутреннего контроля банка – комплекс (систем) взаимосвязанных контрольных мер на всех уровнях управления и сферах деятельности банка для обеспечения достижения целей и организации безопасной деятельности банка.

Конфликт интересов – ситуация, при которой возникает противоречие между личной заинтересованностью должностных лиц банка и (или) его работников и надлежащим исполнением ими своих должностных полномочий или имущественными и иными интересами

банка и (или) его работников и (или) клиентов, которые могут повлечь за собой возникновение рисков неблагоприятных последствий для банка и (или) его клиентов.

2. ОРГАНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ

4. Организация системы управления рисками формируется в соответствии с требованиями Положения «О минимальных требованиях по управлению рисками в банках Кыргызской Республики».

5. Система внутреннего контроля банка должна позволять банку на постоянной основе опознавать и оценивать риски, которые могут неблагоприятно повлиять на достижение целей деятельности банка.

6. Система внутреннего контроля банка должна включать следующие компоненты:

- соответствующая организационная структура банка, предусматривающая компетенцию, разделение полномочий и ответственность органов управления, структурных подразделений и должностных лиц банка, систему вознаграждений в банке;

- соответствующая внутренняя информационная система и система информирования органов управления, позволяющие своевременно принимать решения, обеспечение информационной безопасности;

- постоянное наблюдение за системой управления рисками и оценки рисков;

- соответствующие процедуры внутреннего контроля;

- периодическая самооценка системы внутреннего контроля в целях выявления ее недостатков и совершенствования.

7. Внутренний контроль – направлен на достижение банком следующих целей:

- эффективность и результативность деятельности, эффективность управления активами и пассивами, обеспечение сохранности активов, эффективное управление рисками;

- обеспечение достоверности, полноты, объективности и своевременности составления и представления финансовой,

регулятивной и иной отчетности для внутренних и внешних пользователей;

- соблюдение законодательства Кыргызской Республики и внутренних документов банка.

8. Материнская/банковская холдинговая компания банковской группы обязана организовать систему внутреннего контроля в банковской группе на консолидированной основе таким образом, чтобы обеспечить своевременное получение информации о деятельности участников банковской группы в целях осуществления оценки эффективности деятельности таких участников и соблюдения ими требований законодательства и внутренних документов.

9. Совет директоров банка обязан обеспечить надлежащую организацию и функционирование системы внутреннего контроля банка и в целях эффективного выполнения возложенных обязанностей должен осуществлять мониторинг и контроль за вопросами управления рисками, деятельностью служб внутреннего аудита и комплаенс- контроля, соблюдения требований законодательства Кыргызской Республики и внутренних документов банка, в том числе посредством уполномоченных по данным вопросам Комитетов.

10. Совет директоров банка осуществляет мониторинг, контроль и оценку деятельности Правления банка. Совет директоров банка проводит нижеследующие мероприятия:

1) в целях осуществления мониторинга, контроля и оценки деятельности Правления банка утверждает критерии оценки деятельности Правления банка, которые включают, но не ограничиваются нижеследующим:

- соответствие деятельности банка внутренним документам (политикам) банка;

- устойчивость финансового состояния банка;

- эффективность банковских операций;

- качество работы банка по рассмотрению обращений клиентов, возникающих в процессе предоставления банковских услуг;

- соблюдение требований законодательства Кыргызской Республики;

2) осуществляет мониторинг и контроль соответствия профессионального уровня Правления банка видам, уровню сложности деятельности банка и его риск-аппетиту;

3) получает управленческую информацию и заслушивает отчет Правления банка о результатах деятельности, который должен содержать достаточную/исчерпывающую информацию на следующие вопросы (но не ограничиваясь ими):

- о достижении Правлением банка целей, установленных в стратегии банка с указанием при наличии причин, препятствующих их достижению;

- об оценке внутренних и внешних условий функционирования банка и подконтрольных ему организаций и их изменений;

- о соответствии деятельности банка стратегии и политикам, утвержденным Советом директоров банка;

- об уровне устойчивости/ волатильности доходности банка;

- о доходности банка в части установления того, что доходность банка является результатом реализации стратегии банка или результатом операций банка, которые увеличивают краткосрочную доходность, но вызывают риск в долгосрочной перспективе;

- о состоянии внутреннего контроля в части его способностей позволять Правлению банка своевременно выявлять некорректные, неполные или несанкционированные операции, недостатки в деятельности по обеспечению сохранности активов, ошибки в формировании финансовой и регуляторной отчетности, нарушения внутренних документов банка, законодательства Кыргызской Республики, не допускать конфликтов интересов, внутренних злоупотреблений и мошенничества в отношении связанных структур;

- об эффективности системы управления рисками банка;

- о состоянии и достаточности внутренних моделей и информационных систем для управления банком и его рисками, их способностях эффективно осуществлять идентификацию, измерение, оценку и управление рисками, присущими банку с указанием, при необходимости, потребностей в их оптимизации;

- об оценке достаточности капитала банка для поддержания своего риск-аппетита и стратегии;

- о состоянии финансовой отчетности на предмет отражения в ней полной, точной и достоверной оценки финансового состояния банка;
- о контроле и мониторинге за предоставлением в Национальный банк регуляторной отчетности на предмет своевременности, достоверности и полноты;
- о соответствии результатов деятельности и текущего риск-аппетита допустимому уровню риска, определенному в стратегии банка;
- о своевременности, полноте и качестве устранения Правлением банка нарушений и недостатков, выявленных службой комплаенс-контроля, внутренним, внешним аудитором и органами банковского надзора;
- об исполнении Правлением банка рекомендаций служб комплаенс-контроля, риск-менеджмента, внутреннего аудита, а также внешнего аудита и органов банковского надзора.

В зависимости от итогов комплексного обсуждения и оценки Совет директоров банка выносит соответствующие решения по каждому вопросу, направленному на улучшение деятельности банка и обеспечение финансовой устойчивости банка, с указанием необходимости выработки и (или) реализации конкретных мер, ответственных лиц и сроков их исполнения, а также возлагает на соответствующее (соответствующие) уполномоченное лицо осуществление мониторинга и контроля исполнения решений Совета директоров банка.

11. Для всех структурных подразделений банка, филиалов и дочерних компаний банка устанавливается соответствующая контрольная среда.

12. Эффективная система внутреннего контроля должна обеспечивать постоянную идентификацию (выявление), оценку рисков, сопровождающих деятельность банка и принятие адекватных и своевременных мер по минимизации рисков. Система внутреннего контроля должна подвергаться корректировке по мере выявления любых новых или ранее не контролируемых рисков (например, вследствие внедрения новых финансовых услуг и продуктов и др.).

13. Меры контроля включают совокупность контрольных действий и ответственности всех уровней управления и исполнения операций банка и должны обеспечивать соответствующий контроль за распределением полномочий и обязанностей при совершении операций и сделок банка.

Контрольные действия должны быть неотъемлемой частью ежедневных действий всех работников банка и отражены во всех операциях банка.

3. ТРЕБОВАНИЯ К ПРОЦЕДУРАМ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ

14. В банке должны быть разработаны и утверждены внутренние документы, содержащие политику, методики и процедуры внутреннего контроля, которые должны быть последовательными, иметь надлежащую степень детализации, согласно масштабам и сложности деятельности банка, применяться единообразно во всех его подразделениях.

Указанные внутренние документы необходимо не реже чем один раз в год подвергать оценке согласно существенным для банка изменениям в его деятельности и состоянии и по результатам оценки при необходимости вносить соответствующие корректировки.

15. Для обеспечения эффективности контрольных мер Правление банка осуществляет:

- своевременное доведение соответствующих внутренних документов (политик, процедур) до сведения тех работников банка, которые должны их использовать в процессе своей работы;
- организацию обучения работников банка соответствующим процедурам внутреннего контроля банка. Обучение включает в себя разъяснение взаимосвязи между выполнением индивидуальных обязанностей каждого работника и общих задач, предусмотренных политикой банка.

16. Банк обязан осуществлять предварительный контроль до фактического совершения банковских и иных операций (сделок) и использует следующие виды внутреннего контроля:

- в области подбора должностных лиц банка, подлежащих согласованию с Национальным банком путем тщательного анализа квалификации и профессионального опыта в финансово-

экономической и/или юридической сфере, необходимых для выполнения определенной работы (должностных обязанностей), и подбора из числа кандидатов наиболее подготовленных и квалифицированных специалистов, обладающих безупречной репутацией;

– в области привлечения и размещения денежных средств посредством предварительного анализа эффективности проводимых банком операций путем определения оптимальных средств и методов для их выполнения с целью предотвращения либо ограничения возможных потерь;

– в области материальных ресурсов путем обеспечения банка необходимыми техническими средствами, оборудованием, современными автоматизированными информационными системами и технологиями исходя из финансовых возможностей банка и в соответствии с внутренними документами банка;

– в области разграничения обязанностей и полномочий путем разработки и утверждения единообразных внутренних документов, определяющих методики, процедуры, порядок проведения банковских и иных операций (сделок), задачи, функции и полномочия подразделений (бизнес-линий, бизнес-процессов) и их руководителей, должностных инструкций работников, а также установления и регулярного пересмотра лимитов и иных ограничений;

– в иных областях, определенных во внутренних документах банка.

17. Текущий контроль за совершаемыми банковскими и иными операциями (сделками) и иной деятельностью, соблюдением установленных процедур принятия решений по осуществлению банковских и иных операций (сделок), установленного документооборота осуществляется в течение операционного дня банка в процессе исполнения работником возложенных на него обязанностей. Текущий контроль проводится для предупреждения фактов отклонений от требований законодательства, внутренних документов банка, своевременного и достоверного отражения банковских и иных операций (сделок) в бухгалтерском учете, обеспечения целевого использования средств и сохранности имущества банка.

18. Последующий контроль осуществляется после совершения банковских и иных операций (сделок). В процессе последующего контроля проверяются обоснованность и правильность совершения операций (сделок), соответствие документов установленным формам и требованиям по их оформлению, соответствие выполняемых работниками обязанностей их должностным инструкциям, соблюдение установленных процедур сверки, согласования и визирования документов, оценивается эффективность обеспечения информационной безопасности, анализируется распределение обязанностей между работниками, выявляются причинно-следственные связи нарушений и недостатков и определяются меры по их устранению, корректируются планируемые и прогнозируемые показатели.

Порядок осуществления предварительного, текущего и последующего контроля должен быть установлен банком во внутренних документах в соответствии со спецификой решаемых задач.

19. Контрольные действия включают как минимум следующее:

- контроль, осуществляемый Советом директоров/ Правлением банка, путем запросов отчетов и информации о результатах деятельности структурных подразделений, разъяснения руководителей структурных подразделений в целях выявления недостатков внутреннего контроля, нарушений, ошибок;

- контрольные действия, осуществляемые руководителями структурных подразделений банка, путем проверки отчетов подчиненных служащих на постоянной и периодической (ежедневной, еженедельной и/или ежемесячной) основе;

- контроль физического наличия, осуществляемый путем проверок ограничений доступа к материальным ценностям (денежной наличности, ценных бумаг и т.п.), пересчета материальных ценностей, разделение ответственности за хранение и использование материальных ценностей, обеспечение охраны помещений для хранения материальных ценностей;

- правовой контроль, осуществляемый путем экспертной оценки договорных отношений по осуществляемым банковским и иным операциям (сделкам) и иной деятельности;

- проверку на соответствие установленным лимитам;
- систему согласования и санкционирования операций и сделок, проверку их надлежащего отражения в бухгалтерском учете и отчетности;
- технологический контроль, осуществляемый в процессе подготовки и осуществления банковских и иных операций (сделок) и иной деятельности в автоматизированном режиме путем проверки соблюдения соответствующих технических кодексов и стандартов в области информационных систем и информационных технологий;
- контролирование деятельности организации-поставщика услуг по договору аутсорсинга;
- проверку соблюдения политик и процедур банка при совершении операций и сделок банка.

20. Контрольные действия в рамках разделения обязанностей должны способствовать исключению конфликта интересов и условия его возникновения, совершения противоправных действий, а также недопущение предоставления одному и тому же структурному подразделению или работнику возможности:

- совершать банковские операции и другие сделки и одновременно осуществлять их отражение в учете;
- санкционировать выплату денежных средств и осуществлять их фактическую выплату;
- оценивать достоверность и полноту документов, представляемых при выдаче кредита, и осуществлять мониторинг возврата кредита;
- совершать действия в любых других сферах деятельности, где может возникать конфликт интересов.

21. Сферы потенциальных конфликтов интересов должны быть определены, минимизированы и подвержены независимому отслеживанию.

22. Чтобы обеспечить разделение ответственности при принятии каких-либо решений и при проведении операций и, тем самым, обеспечить защиту против мошеннических действий, ни один работник не должен проводить операции от начала и до конца (например, работник, ответственный за одобрение кредита не должен

быть допущен к проведению расчетно-кассовых операций по выдаче кредита или работник, санкционирующий проведение операции, не должен осуществлять сверку остатков по этой операции с главной книгой).

23. Система внутреннего контроля должна быть обеспечена квалифицированными специалистами, необходимыми информационными системами и программно-техническими средствами, позволяющими осуществлять сбор, обработку, анализ, передачу и защиту информации, используемой для внутреннего контроля.

Банк должен осуществлять постоянный анализ действующих информационных систем на предмет их возможности обеспечить функционирование системы внутреннего контроля в соответствии с требованиями, установленными настоящими Правилами, и своевременно проводить необходимую доработку (актуализацию) этих систем либо внедрять новые.

24. Порядок контроля за управлением и обеспечением безопасных информационных потоков, включая порядок защиты от несанкционированного доступа и распространения конфиденциальной информации, а также от использования конфиденциальной информации в личных целях, устанавливается внутренними документами банка с учетом настоящих Правил и распространяется на все направления деятельности и операции банка. Для этого банк должен:

1) владеть адекватными и исчерпывающими финансовыми и другими необходимыми данными в оперативном режиме, а также обладать информацией о событиях и условиях рынка, которые могут влиять на принятие решений руководством банка;

2) обеспечить внутренний контроль за автоматизированными информационными системами и техническими средствами, включающий в себя:

– общий контроль автоматизированных систем, который предусматривает контроль компьютерных систем (контроль за главным компьютером, системой клиент-сервер и рабочими местами конечных пользователей и т.д.), проводимый с целью обеспечения бесперебойной и непрерывной работы. Общий контроль состоит из осуществляемых

банком процедур резервирования (копирования) данных и процедур восстановления функций автоматизированных информационных систем, осуществления поддержки в течение времени использования автоматизированных информационных систем, включая определение правил приобретения, разработки и обслуживания (сопровождения) программного обеспечения, порядка осуществления контроля за безопасностью физического доступа;

– программный контроль, который осуществляется встроенными в прикладные программы автоматизированными процедурами, а также выполняемыми вручную процедурами, контролирующими обработку банковских операций и других сделок (контрольное редактирование, контроль логического доступа, внутренние процедуры резервирования и восстановления данных и т.п.).

25. Контроль обеспечения своевременности, достоверности и достаточности финансовой информации банка требует проверки как минимум следующего:

– системы бухгалтерского учета в банке на предмет соответствия Международным стандартам финансовой отчетности и требованиям законодательства Кыргызской Республики;

– в банке, осуществляющем операции в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования – системы бухгалтерского учета в банка на предмет соответствия стандартам Организации бухгалтерского учета и аудита для исламских финансовых институтов (AAOIFI) (в случае отсутствия определенных стандартов – на предмет соответствия стандартам МСФО при условии, что они не будут противоречить стандартам Шариата, утвержденных AAOIFI) и безопасным стандартам банковской практики, принятым в Кыргызской Республике;

– наличия в банке внутреннего документа (руководство) по проведению бухгалтерских записей и проводок;

– осуществления бухгалтерских записей на ежедневной основе и отражения каждой операции банка;

– наличия отчетности, отражающей финансовое состояние банка на каждый день;

- совпадения данных лицевых счетов, особенно относящиеся к депозитам, кредитам, валютным операциям и другим операциям, с данными главной книги банка;

- осуществления регулярных сверок работниками, которые не вовлечены в процесс санкционирования или отражение операций в финансовой отчетности;

- наличия документации, сформированной таким образом, что любая операция банка может быть прослежена от начала и до ее завершения или текущего состояния;

- наличие подтверждения первичными документами всех операций банка и подтверждения любых изменений в проведении операции соответствующими записями.

26. Мониторинг системы внутреннего контроля банка осуществляется на постоянной основе, которое как минимум включает следующее:

- мониторинг системы внутреннего контроля банка, основывающийся на проведении мер по предотвращению, обнаружению и своевременному устранению нарушений и ошибок в действиях работников и работе систем (обработки и хранения информации, охранных систем безопасности и др.) банка. Порядок проведения отмеченных мер (методика, правила, периодичность, порядок рассмотрения результатов мониторинга и т.д.) должен быть определен во внутренних документах банка;

- оценку риска внутреннего контроля (т.е., риска того, что предусмотренные меры контроля не позволят предотвратить, обнаружить и устранить возможные нарушения и ошибки). Важно рассматривать такие качества, как компетентность и честность конкретного работника, что должно быть присуще всем работникам банка, необходимые на этой должности и соответствующие этой должности функциональные обязанности;

- исполнение плана по восстановлению деятельности на случай непредвиденных обстоятельств с использованием дублирующих (резервных) автоматизированных систем и/или устройств, включая восстановление критических для деятельности банка систем, поддерживаемых внешним поставщиком (провайдером) услуг. Внутренними документами должен быть определен порядок

проверки исполнения этих планов, а также проверки планов в части их выполнимости в случаях возникновения непредвиденных обстоятельств, а также перечень возможных непредвиденных обстоятельств, в отношении которых разрабатываются планы действий;

- устранение недостатков в деятельности работников, работе систем и банка в целом. Приоритетом должно выступать выявление условий и причин, которые привели к намеренным или непреднамеренным действиям, повлекших негативные последствия;

- наличие процедур внутреннего контроля, которые являются необходимыми, но не остаточным условием. Правление банка должно обеспечить, чтобы эти процедуры своевременно и квалифицированно исполнялись.

По результатам мониторинга соответствующими службами банка составляется отчет с указанием выявленных недостатков и предлагаемых мер для повышения эффективности отдельных контрольных процедур и/или системы внутреннего контроля банка в рамках плановых проверок.

27. В банке в обязательном порядке на постоянной основе действуют службы внутреннего аудита, риск-менеджмента и комплаенс-контроля, подотчетные Совету директоров.

4. ОРГАНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ КОМПЛАЕНС-КОНТРОЛЯ

28. В целях эффективного выполнения банком комплаенс-контроля Совет директоров банка обязан создать службу по комплаенс-контролю. Совета директоров банка с учетом рекомендаций Комитета по назначениям и вознаграждениям, назначает руководителя службы комплаенс-контроля и ее работников, определяет размер оплаты труда, а также определяет количественный и персональный состав данной службы.

Кандидат на должность руководителя службы комплаенс-контроля банка согласовывается с Национальным банком в порядке, установленном нормативными правовыми актами Национального банка.

29. Во избежание конфликта интересов в функции руководителя службы комплаенс-контроля, не должно быть включено

управление деятельностью подразделений (бизнес-линиями, бизнес-процессами) и работников банка, генерирующих риски (за исключением операционного, репутационного, стратегического рисков), осуществляющих управление рисками, ответственных за бухгалтерский учет и финансовую отчетность в банке, включая управление службой внутреннего аудита.

30. Правление банка получает от службы комплаенс-контроля информацию о нарушениях и недостатках, выявленных в процессе управления комплаенс-риском, с указанием причин их возникновения и рекомендаций по их устранению.

Правление банка по результатам анализа полученной информации обеспечивает принятие корректирующих или дисциплинарных мер, направленных на обеспечение эффективности функционирования системы управления комплаенс-риском.

По итогам проведенной работы руководитель службы комплаенс-контроля предоставляет отчет Совету директоров банка по мере необходимости, но не реже одного раза в год. При этом, руководитель службы комплаенс-контроля готовит отчет по вопросам противодействия легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности, а также проведению операций, имеющих признаки подозрительных операций (ПОД/ФТЭ) в соответствии с требованиями Положения «О минимальных требованиях к организации внутреннего контроля в коммерческих банках в целях противодействия легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности».

31. Служба комплаенс-контроля разрабатывает проект комплаенс-программы (плана) и предоставляет проект комплаенс-программы (плана) Совету директоров банка для утверждения.

32. Служба комплаенс-контроля оперативно информирует Совет директоров банка о любых существенных нарушениях (событиях, сделках), которые могут привести к возникновению комплаенс-риска.

33. Служба комплаенс-контроля действует на основании положения о данной службе, утверждаемого Советом директоров.

Работники службы комплаенс - контроля не могут выполнять другую работу, не связанную с осуществлением комплаенс-контроля.

34. Служба комплаенс-контроля осуществляет, но не ограничивается следующими функциями:

1) разработка порядка, способов и процедур выявления, измерения, мониторинга и контроля за комплаенс-рисками банка, в том числе на консолидированной основе;

2) формирование комплаенс-программы (плана), определяющей планируемую деятельность подразделения по комплаенс-контролю, в том числе:

- по осуществлению внедрения и (или) проверки соответствующих политик и процедур банка;

- по осуществлению периодических проверок (не реже 1 раза в квартал) соблюдения банком законодательства Кыргызской Республики, регламентирующего вопросы оказания банковских услуг и проведения банковских операций, а также законодательства иностранных государств, оказывающего существенное влияние на деятельность банка в целях определения степени подверженности банка комплаенс-рисуку;

- по обучению персонала по вопросам управления комплаенс-риском.

3) содействие Правлению банка в управлении комплаенс-риском банка;

4) контроль за проведением мониторинга соответствия деятельности банка и его работников политикам и процедурам управления комплаенс-риском согласно законодательству Кыргызской Республики;

5) контроль за организацией работы банка по рассмотрению жалоб (заявлений) клиентов банка;

6) консультирование руководства и работников банка о законах, правилах и стандартах, применяемых к банку и имеющих отношение к управлению комплаенс-рисками, в том числе о последних изменениях в них;

7) контроль за организацией работы банка по ознакомлению всех работников банка с требованиями внутренних документов банка,

регламентирующих порядок оказания банковских услуг и проведения банковских операций;

8) организация обучения работников банка по вопросам комплаенс-контроля;

9) координация деятельности дочерних организаций банка по вопросам управления комплаенс-риском;

10) организация в банке внутреннего контроля по ПОД/ФТЭ согласно требованиям нормативных правовых актов Национального банка о ПОД/ФТЭ;

11) предоставление заключения в процессе внедрения новых банковских продуктов и услуг;

12) разработка и осуществление мероприятий по контролю за использованием инсайдерской и конфиденциальной информации;

13) разработка и осуществление мероприятий по выявлению, оценке и контролю конфликтов интересов;

14) мониторинг соблюдения банком и его работником рекомендаций по устранению выявленных нарушений и недостатков в работе банка, связанных с управлением комплаенс-риском и представление соответствующей информации Совету директоров банка (уполномоченному Комитету);

15) разработка и ведение системы отчетности по комплаенс-рискам и предоставление на периодической основе информации по вопросам управления комплаенс-рисками банка Совету директоров банка (уполномоченному Комитету, правлению банка);

16) разработка порядка взаимодействия и координации работы управлению комплаенс-рисками со структурными подразделениями банка, в том числе со службой внутреннего аудита.

35. К банку по определению прав и обязанностей работников по взаимодействию со службой комплаенс-контроля устанавливаются следующие требования:

– работники подразделений банка должны оказывать службе комплаенс-контроля содействие в осуществлении ею своих функций. Правление банка по представлению руководителя службы комплаенс-контроля устанавливает порядок взаимодействия структурных подразделений банка со службой комплаенс-контроля;

– работники банка, которым стали известны факты нарушений банковского законодательства при осуществлении банковской деятельности, допущенных работниками банка при проведении банковских операций (сделок), обязаны довести эти факты до сведения своего непосредственного руководителя и службы комплаенс-контроля;

– если при осуществлении банковских операций (сделок) у работников возникают сомнения о соответствии конкретной операции (сделки) или ее части требованиям действующего банковского законодательства и стандартов профессиональной деятельности при предоставлении банковских услуг, они могут обратиться за консультацией к службе комплаенс-контроля;

– работники банка не могут без предварительного уведомления службы комплаенс-контроля принимать участие в проведении операций (сделок) банка на финансовых рынках других стран, в совершении которых они являются заинтересованными лицами, выполнять банковские операции (сделки) в своих интересах и за свой счет.

5. ОРГАНИЗАЦИЯ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА БАНКА

36. Система внутреннего аудита представляет собой систему организации, политики, процедур и методов, принятых банком для проверки и объективной оценки эффективности функционирования систем внутреннего контроля и управления рисками по всем аспектам деятельности банка в целях обеспечения эффективной деятельности банка и предоставления действенных рекомендаций по ее улучшению.

37. Служба внутреннего аудита обязана осуществлять проверку деятельности банка, включая систему внутреннего контроля и оценку эффективности бизнес-процессов банка.

Служба внутреннего аудита не должна вовлекаться в осуществление банковских и иных операций (сделок) и иной деятельности банка, подлежащей внутреннему аудиту, разработку (подготовку) внутренних документов банка (за исключением регулирующих деятельность службы внутреннего аудита), а также привлекаться для осуществления ежедневных процедур внутреннего

контроля. Руководитель и работники службы внутреннего аудита не имеют права подписывать от имени банка платежные инструкции и (или) кассовые, бухгалтерские и иные документы, в соответствии с которыми банк принимает банковские риски, либо визировать такие документы, за исключением документов, относящихся к выполнению непосредственных функций службы внутреннего аудита.

Совета директоров банка с учетом рекомендаций Комитета по назначениям и вознаграждениям, назначает руководителя и работников службы внутреннего аудита, определяет размер оплаты труда, а также определяет количественный и персональный состав данной службы.

Кандидат на должность руководителя службы внутреннего аудита банка согласовывается с Национальным банком в порядке, установленном нормативными правовыми актами Национального банка.

38. Деятельность службы внутреннего аудита должна регулироваться внутренним документом банка, при этом в нем определяются:

- цель и сфера деятельности службы внутреннего аудита;
- принципы (стандарты) и методы деятельности службы внутреннего аудита;
- задачи, функции, права и обязанности службы внутреннего аудита;
- права и обязанности руководителя службы внутреннего аудита;
- условия и порядок информирования службой внутреннего аудита Совета директоров (наблюдательного совета), Комитета по аудиту, Правления банка, а также руководителя подразделения банка, в котором проводился внутренний аудит, о результатах проверок службы внутреннего аудита;
- условия и порядок информирования службой внутреннего аудита Совета директоров (наблюдательного совета), Комитета по аудиту и Правления банка о случаях, которые препятствуют осуществлению службой внутреннего аудита своих функций;

- условия и порядок привлечения службы внутреннего аудита к оказанию консультаций при осуществлении текущей деятельности банка;

- ответственность руководителя службы внутреннего аудита за неисполнение (ненадлежащее исполнение) возложенных на него обязанностей;

- порядок взаимодействия службы внутреннего аудита с подразделениями и работниками банка, полномочия службы внутреннего аудита по доступу в помещения банка, к документам банка, а также по получению от работников банка информации и разъяснений, которые могут потребоваться для осуществления службой внутреннего аудита своих функций;

- порядок информирования службы внутреннего аудита об осуществляемых и планируемых банковских и иных операциях (сделках) и иной деятельности банка, принимаемых решениях и внутренних документах банка, а также о других вопросах деятельности банка, необходимых для осуществления службой внутреннего аудита своих функций;

- условия и порядок принятия решений о привлечении сторонней организации для выполнения работ по осуществлению внутреннего аудита в банке (аутсорсинг внутреннего аудита) по отдельным операциям или направлениям деятельности (бизнес-линиям, бизнес-процессам) в случае принятия такого решения Советом директоров банка.

39. Деятельность службы внутреннего аудита в банке должна осуществляться в соответствии со следующими принципами:

- независимость и объективность;

Внутренний аудит банка является независимым от текущей деятельности банка.

Внутренние аудиторы независимы, беспристрастны, непредвзяты в своей работе и не допускают конфликта интересов.

Для обеспечения беспристрастности внутренние аудиторы не должны вовлекаться в выбор и осуществление мер внутреннего контроля и управления рисками.

Внутренние аудиторы не участвуют в проведении аудита деятельности или функций, осуществлявшихся ими в течение последних двенадцати месяцев в этом банке и его дочерних организациях. Аудитор принимавший участие в деятельности банка подлежащей аудиторской проверке не вправе рассматривать отдельные документы или операции, которые ранее были приняты или осуществлены с его непосредственным участием.

Вознаграждение работников внутреннего аудита не должно быть связано с финансовыми показателями банка. Вознаграждение за работу руководителя или работников подразделения внутреннего аудита не должно создавать конфликта интересов и ущерба для независимой оценки предметов аудита. При возникновении конфликта интересов, работники внутреннего аудита должны уведомлять Комитет по аудиту.

- профессионализм и компетентность;

Профессиональная компетентность работников подразделения внутреннего аудита банка является основой эффективного внутреннего аудита банка.

Работники подразделения внутреннего аудита должны владеть достаточными знаниями о банковской деятельности и методах внутреннего аудита, иметь навыки сбора необходимой и достаточной информации, ее анализу и оценке для выполнения своих должностных обязанностей.

Работники службы внутреннего аудита должны обладать знаниями Международных стандартов аудита и Международных стандартов финансовой отчетности. В банке, осуществляющих операции в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования сотрудники службы внутреннего аудита должны обладать знаниями Международных стандартов аудита, Международных стандартов финансовой отчетности и стандартов Организации бухгалтерского учета и аудита для исламских финансовых институтов (AAOIFI).

- профессиональная этика.

Внутренние аудиторы в своей деятельности соблюдают кодекс этики и требования законодательства Кыргызской Республики, руководствуются международными стандартами внутреннего аудита.

40. Служба внутреннего аудита обязана:

- разработать внутренний документ банка, регулирующий деятельность службы внутреннего аудита;
- разработать план работы службы внутреннего аудита, внести его на утверждение Совета директоров (наблюдательного совета), а также информировать Совет директоров (наблюдательный совет) и Комитет по аудиту о его выполнении;
- определять наиболее рисковые операции и направления деятельности (бизнес-линии, бизнес-процессы) для подготовки плана работы службы внутреннего аудита;
- оценивать в ходе проверок эффективность системы внутреннего контроля на консолидированной основе, включая проверку процедур внутреннего контроля по направлениям деятельности (бизнес-линиям, бизнес-процессам);
- оценивать в ходе проверок эффективность системы управления рисками на консолидированной основе, включая проверку полноты применения и правильности методики оценки банковских рисков, процедур управления банковскими рисками, в том числе в организациях, входящих в состав банковской группы и (или) банковского холдинга, головной организацией которой (которого) является этот банк;
- оценивать достоверность и полноту представляемой банку информации о деятельности организаций, входящих в состав банковской группы и (или) банковского холдинга, головной организацией которой (которого) является этот банк, в целях осуществления банком оценки уровня рисков таких участников, а также оценки эффективности их деятельности и соблюдения ими требований законодательства и внутренних документов;
- проверять организацию деятельности информационных систем, управления информационными потоками (получением и передачей информации) и обеспечением информационной безопасности, включая контролирование целостности баз данных и их защиту от несанкционированного доступа и (или) использования, наличие планов действий на случай непредвиденных обстоятельств;
- проверять организацию работы по предотвращению легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности;

- проверять соблюдение банковского законодательства и внутренних документов банка при осуществлении деятельности банка;
- проверять достоверность, полноту, объективность и своевременность представления отчетности и иных сведений в соответствии с банковским законодательством в Национальный банк и иные государственные органы;
- проверять достоверность, полноту, объективность и своевременность представления управленческой отчетности и иной информации органам управления банка в соответствии с внутренними документами банка;
- проверять сохранность активов и вложений, включая фактическое наличие и отражение в учете;
- проверять организацию работы с обращениями граждан и юридических лиц;
- проверять соблюдение банковского законодательства о банковской, коммерческой и иной охраняемой законодательством тайне;
- проверять соблюдение требований Национального банка по раскрытию информации;
- выявлять конфликт интересов в банке, сферы и условия его возникновения и оценивать эффективность принимаемых банком мер по их исключению;
- проверять эффективность принятых мер по исправлению выявленных нарушений и недостатков в деятельности банка по результатам предыдущих проверок, а также проверок со стороны Национального банка и внешних аудиторов, в том числе в организации бизнес-процессов, внутреннего контроля и управления рисками, и выполнение рекомендаций по их совершенствованию;
- проверять другие вопросы, предусмотренные внутренними документами банка;
- информировать Комитет по аудиту и Правление банка о результатах проверок, проведенных службой внутреннего аудита;

- информировать Комитет по аудиту и Правление банка о состоянии системы внутреннего контроля, об обеспечении соблюдения законности и эффективности деятельности банка;

- вносить свои предложения по повышению эффективности деятельности банка, включая внутренний контроль, управление рисками, организацию бизнес-процессов.

41. В банке, осуществляющем операции в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования, в случаях отсутствия отдела, ответственного за осуществление мониторинга соблюдения стандартов шариата, уполномоченный внутренний аудитор, проверяющий соблюдение стандартов шариата, проводит аудит по соблюдению банка стандартов шариата и предоставляет отчеты Совету директоров, Шариатскому совету, Комитету по аудиту и копию – Правлению банка.

42. Программа обеспечения качества службы внутреннего аудита представляет собой свод мероприятий, имеющих целью обеспечить эффективность осуществления цели и задач службы внутреннего аудита и дальнейшего совершенствования ее деятельности на основе выявленных проблем.

43. Программа проведения внутреннего аудита должна:

- быть подготовлена до проведения аудита в письменной форме с четко определенными целями аудита;

- быть одобрена Комитетом по аудиту;

- предусматривать объем работ, достаточный для достижения целей аудита;

- включать детальные подпрограммы и соответствующие процедуры для каждой аудируемой операции;

- включать описание необходимых действий, которые зависят от фактического объема и сложности аудируемой операции;

- предусматривать прямую сверку финансовой отчетности банка, в особенности кредитных и депозитных счетов;

- включать другие необходимые меры для качественного и исчерпывающего исполнения задач службы внутреннего аудита.

44. Минимальный объем программы проведения внутреннего аудита включает, но не ограничивается проверкой следующего:

- соответствия проведенной операции установленным политикам и процедурам;
- наличия соответствующих распоряжений и одобрений (санкций) Правления банка относительно проведения операции;
- правильности отражения на счетах бухгалтерского учета активов и обязательств банка;
- правильности отражения доходов и расходов банка;
- правильности отражения на счетах бухгалтерского учета прочей собственности банка (залогового имущества) и оценку эффективности контроля за физическим наличием залогового имущества;
- правильности отражения внебалансовых обязательств банка, а также полноты внесистемного учета (например, учет списанных кредитов и др.);
- наличия четкой и соответствующим образом санкционированной документации на каждую операцию от начала до конца;
- безопасности и адекватности информационных систем, включая компьютерное оборудование, программное обеспечение, входящей и исходящей информации, планов действий в непредвиденных обстоятельствах;
- соблюдения законодательства Кыргызской Республики, нормативных правовых актов Национального банка и внутренних документов банка.

45. Периодичность проверок внутреннего аудита зависит от риска, связанного с аудируемой операцией, при этом должны быть приняты во внимание сам вид операции, ее сложность, связанные с аудируемой операцией активы или пассивы с точки зрения их соответствия, обоснованности и эффективности, наличие и адекватность политик и процедур для проведения операции и мер внутреннего контроля.

46. Рабочие документы результатов внутреннего аудита должны включать программу аудита операции, аналитическую часть, какие процедуры осуществлены, степень тестирования (сплошное, выборочное), заключения/выводы и информацию, подтверждающую выводы, сделанные внутренним аудитором.

47. Аудиторский отчет должен:

- быть подготовлен в короткие сроки после завершения внутреннего аудита;

- содержать цели, масштаб аудита, заключение и детальные рекомендации для решения каждой выявленной проблемы. Рекомендации должны включать краткое описание выявленных проблем с указанием причин их возникновения, а также рисков, влияющих на деятельность банка в целом, необходимые корректирующие меры, включая пересмотр соответствующих политик и процедур банка, сроки осуществления корректирующих мероприятий и ответственных лиц;

- напрямую направляться Совету директоров и Комитету по аудиту. После рассмотрения Комитетом по аудиту данный отчет передается Правлению банка.

48. Эффективность внутреннего аудита зависит от последующих мер, предпринимаемых Правлением и Советом директоров для обеспечения уверенности в том, что все принятые рекомендации рассматриваются своевременно и соответствующим образом. Совет директоров ответственен за создание соответствующей политики в отношении последующих мер по исполнению рекомендаций, направленных на усиление системы внутреннего контроля.

49. На основании аудиторского отчета Комитет по аудиту утверждает план мероприятий по внедрению корректирующих мер в систему внутреннего контроля банка и предусматривают меры по отслеживанию эффективности и своевременности их внедрения, которые одобрены Советом директоров.

50. Внутренний аудит высокорисковых (например, операции с наличностью, перевод денежных средств) операций и сфер деятельности банка проводится не реже одного раза в год. Внутренний аудит сфер деятельности и операций банка с низкими рисками – не менее одного раза в 3 года.

51. В конце каждого года служба внутреннего аудита представляет Совету директоров банка обзор-отчет об исполнении запланированных мероприятий по внутреннему аудиту банка за отчетный год. С учетом результатов за отчетный год служба внутреннего аудита предоставляет план проведения внутреннего

аудита на предстоящий год Совету директоров в течение 1 месяца после окончания финансового года.

52. Ежегодно служба внутреннего аудита должна представлять в Национальный банк утвержденный Советом директоров план проведения внутреннего аудита на предстоящий год, основанный на выявленных текущих рисках банка.

6. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

53. Совет директоров банка обеспечивает доведение до руководящих работников банка и работников банка стратегии, политик и иных внутренних документов банка. Руководители структурных подразделений банка должны нести персональную ответственность за доведение до своих работников важности функции внутреннего контроля и необходимости исполнения внутренних документов банка.

54. Совет директоров проводит оценку соответствия установленным квалификационным требованиям и требованиям к деловой репутации для руководителей служб комплаенс-контроля, внутреннего аудита, риск-менеджмента с периодичностью, достаточной для обеспечения поддержания их квалификации и деловой репутации на должном уровне.

55. Национальный банк может проводить плановые и внеплановые беседы с руководителями служб комплаенс-контроля, риск-менеджмента и внутреннего аудита по вопросам, связанным с деятельностью банка.

56. В случае увольнения руководителей служб внутреннего аудита, комплаенс-контроля, риск-менеджмента банк обязан уведомить Национальный банк в течении трех рабочих дней о факте увольнения с описанием причины увольнения.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

720001, г. Бишкек, пр. Чуй, 168
от 15 июня 2017 года
№ 2017-П-12/25-4-(НПА)

О Положении «О мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым другим финансово-кредитным организациям, лицензируемым Национальным банком Кыргызской Республики»

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики», Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Положение «О мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым другим финансово-кредитным организациям, лицензируемым Национальным банком Кыргызской Республики» (прилагается).

2. Признать утратившими силу:

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым другим финансово-кредитным учреждениям, лицензируемым Национальным банком Кыргызской Республики» от 19 мая 2005 года № 16/2;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в Положение «О мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым другим финансово-кредитным учреждениям, лицензируемым Национальным банком Кыргызской Республики» от 19 мая 2005 года № 16/2» от 6 сентября 2006 года № 25/4;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в Положение «О мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым другим финансово-кредитным учреждениям, лицензируемым Национальным банком Кыргызской Республики» от 19 мая 2005 года № 16/2» от 29 ноября 2006 года № 37/5;

– пункт III Приложения к постановлению Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» от 28 марта 2007 года № 16/4;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 19 мая 2005 года № 16/2 «Об утверждении Положения «О мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым другим финансово-кредитным учреждениям, лицензируемым Национальным банком Кыргызской Республики» от 23 декабря 2008 года № 49/6;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики от 19 мая 2005 года № 16/2 «Об утверждении Положения «О мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым другим финансово-кредитным учреждениям, лицензируемым Национальным банком Кыргызской Республики», зарегистрированное в Министерстве юстиции Кыргызской Республики 24 июня 2005 года, регистрационный номер 78-05» от 31 марта 2010 года № 9/2;

– пункт 4 постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» от 16 декабря 2010 года № 91/7 и пункт 4 Приложения к указанному постановлению;

– пункт 8 Приложения к постановлению Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» от 25 апреля 2012 года № 18/9;

– пункт 6 Приложения к постановлению Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» от 16 ноября 2012 года № 43/1;

– абзац второй пункта 1 постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» от 21 декабря 2012 года № 50/13 и пункт I Приложения к указанному постановлению;

– пункт 4 Приложения к постановлению Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» от 25 сентября 2013 года № 35/16;

– абзац второй пункта 1 постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнения в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики» от 19 февраля 2014 года № 4/5 и пункт 1 Приложения к указанному постановлению;

– абзац второй пункта 1 постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики» от 24 июня 2015 года № 35/7 и пункт I Приложения к указанному постановлению;

– абзац восьмой пункта 1 постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении дополнений и изменений в некоторые постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики» от 5 февраля 2016 года № 5/1 и пункт 7 Приложения к указанному постановлению;

– абзац пятнадцатый пункта 1 постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики» от 10 февраля 2016 года № 7/2 и пункт 14 Приложения к указанному постановлению;

– абзац второй пункта 1 постановлению Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении дополнений и изменений в некоторые постановления Правления Национального банка

Кыргызской Республики» от 27 апреля 2016 года № 19/5 и пункт 1 Приложения к указанному постановлению.

3. Настоящее постановление вступает в силу с 22 июня 2017 года.

4. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;

- после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

5. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, Государственного банка развития, специализированного финансово-кредитного учреждения ОАО «Финансовой компании кредитных союзов», структурных подразделений, областных управлений и представительства Национального банка Кыргызской Республики в Баткенской области.

6. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на члена Правления Национального банка Кыргызской Республики Т. Дж. Джусупова.

Председатель

Т. Абдыгулов

**Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 15 июня 2017 г.
№ 2017-П-12/25-4-(НПА)**

**ПОЛОЖЕНИЕ
о мерах воздействия, применяемых к банкам и некоторым
другим финансово-кредитным организациям, лицензируемым
Национальным банком Кыргызской Республики**

Глава 1. Общие положения

Целью настоящего Положения является установление порядка применения Национальным банком Кыргызской Республики (далее - Национальный банк) мер воздействия к коммерческим банкам, в том числе осуществляющим операции в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования, банкам, имеющим «исламское окно», специализированным финансово-кредитным организациям/учреждениям, ОАО «Финансовая компания кредитных союзов» (далее - банки).

Настоящее Положение также распространяется на Государственный банк развития Кыргызской Республики с учетом особенностей, предусмотренных Законом Кыргызской Республики «О Государственном банке развития Кыргызской Республики».

Целью применения Национальным банком мер воздействия в отношении банков является оперативное раннее реагирование, корректировка и устранение проблем для поддержания стабильности и устойчивости банков и банковской системы, противодействие легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности, пресечение монополистической деятельности на рынке банковских услуг, защита интересов вкладчиков, прав потребителей банковских услуг и других кредиторов. В этих целях Национальный банк вправе применить меры воздействия в случаях, когда банк ведет рискованную деятельность, которая может привести к наступлению рисков, связанных с

банковской деятельностью, в целях принятия корректирующих мер на основе перспективных оценок.

Меры воздействия применяются Национальным банком самостоятельно на основаниях и в порядке, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики и настоящим Положением. Меры воздействия Национальным банком могут применяться как в последовательном порядке, так и выборочно, в зависимости от характера, вида допущенного нарушения и финансового состояния банка. Национальный банк самостоятельно определяет целесообразность, вид и порядок применения мер воздействия к банкам.

Нарушениями банковской деятельности в Кыргызской Республике считаются действия (бездействие) банков, их акционеров и должностных лиц, противоречащие законодательству Кыргызской Республики, включая Законы Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности», «О противодействии легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности», «О защите банковских вкладов (депозитов)» и нормативным правовым актам Национального банка.

Глава 2. Общие положения о мерах воздействия

1. К мерам воздействия относятся:

- 1) предписание;
 - 2) штраф;
 - 3) требование;
 - 4) повышение экономических нормативов и требований;
 - 5) ограничения или запреты;
 - 6) отстранение или освобождение должностных лиц, смена органов управления;
 - 7) введение специального режима;
 - 8) отзыв лицензии.
2. Решение о применении к банку той или иной меры воздействия принимается с учетом:

1) классификации банка по достаточности (адекватности) капитала, приведенной в Приложении 3 к настоящему Положению;

2) следующих факторов:

- характера нарушения и его влияния на деятельность банка;
- частоты и продолжительности нарушения;
- угрозы финансовому состоянию банка;
- размеров убытков банка в результате допущенных нарушений;
- осведомленности должностных лиц банка о допущенном нарушении;
- способности должностных лиц банка разрешать возникающие проблемы;
- факта преднамеренности совершенного нарушения, а также отсутствия/присутствия личной заинтересованности (моральной, материальной) аффилированных и других связанных с банком лиц в допущенном нарушении;
- значительности проблем в операционной деятельности и системе внутреннего контроля;
- соблюдения внутренних процедур и политик, утвержденных Советом директоров и/или Правлением банка;
- случаев применения к банку за допущенное нарушение какой-либо меры воздействия ранее;
- признания должностными лицами банка наличия и значительности возникших проблем;
- соблюдения требований/принципов корпоративного управления;
- эффективного взаимодействия с органом банковского надзора;
- выполнения должностными лицами или акционерами банка рекомендации и/или требований Национального банка;
- характера, частоты и/или объема операции(й), подпадающей(их) под нарушение законодательства о противодействии легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности.

3. Мера воздействия может быть применена Национальным банком не позднее 12 (двенадцати) месяцев со дня обнаружения нарушения.

4. Национальный банк вправе предусмотреть возможность принятия банком добровольных обязательств по устранению допущенных недостатков в своей деятельности.

5. Национальный банк вправе направить в банк письменное предупреждение. Письменное предупреждение не является мерой воздействия Национального банка, и направляется в случае необходимости информирования банка о том, что имеются значительные риски и/или угроза нарушения определенных норм и правил, а также положений законодательства и/или нормативных правовых актов, в том числе по противодействию легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности или занимается деятельностью, угрожающей его стабильности и надежности, и в целях предупреждения, что в дальнейшем к нему могут быть применены соответствующие меры воздействия. Письменное предупреждение направляется за подписью начальника структурного подразделения или заместителя Председателя/члена Правления Национального банка, курирующего надзорный блок.

Глава 3. Признание деятельности, действий (бездействия) банка, относящихся к нездоровой и небезопасной банковской практике

6. Деятельность банка, действия (бездействие) его должностных лиц, создающие реальную угрозу и/или высокую вероятность потерь или убытков для вкладчиков банка, других его кредиторов, акционеров, или банковской системы, считаются нездоровой и небезопасной банковской практикой.

7. Национальный банк определяет нездоровую и небезопасную банковскую практику в каждом отдельном случае, основываясь на оценке:

- факторов и обстоятельств, сопутствующих ей;
- потенциальной угрозы для средств вкладчиков, стабильности банка и/или банковской системы в целом.

8. Наличие одного или нескольких признаков деятельности, действий (бездействия) банка, которые могут относиться к нездоровой и небезопасной банковской практике приведены в приложении

1 к настоящему Положению, перечень которых не является исчерпывающим.

9. Банки не должны вовлекаться в нездоровую и небезопасную банковскую практику.

10. Национальный банк может применить в отношении любого банка, деятельность которого признана нездоровой и небезопасной банковской практикой, меры воздействия, вплоть до отзыва лицензии, в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

11. Деятельность банка, действия/бездействия должностных лиц банка признаются как нездоровая и небезопасная банковская практика Комитетом по надзору Национального банка на основании информации, предоставленной структурными подразделениями Национального банка.

12. Комитет по надзору Национального банка/Правление Национального банка, в рамках компетенции принимает решение о применении соответствующей меры воздействия в отношении банка, его акционеров, должностных лиц банка, действия (бездействие) которых причастны к нездоровой и небезопасной банковской практике.

Глава 4. Добровольные обязательства

13. Отличительной чертой добровольных обязательств является демонстрация руководством банка готовности к сотрудничеству с Национальным банком в целях обеспечения эффективности устранения выявленных недостатков, а также выявленных рисков нарушения определенных норм и правил, а также положений законодательства и/или нормативных правовых актов по противодействию легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности, и/или угрожающих его стабильности и надежности.

14. Могут быть использованы следующие виды добровольных обязательств:

- 1) устранение замечаний в рамках предварительных действий органа надзора в отношении банка;
- 2) подписание письма-обязательства;
- 3) подписание письменного соглашения.

15. Письмо-обязательство готовится и предоставляется банком, в деятельности которого имеют место недостатки и угрозы/предпосылки нарушения нормативных правовых актов, не вызывающие значительную обеспокоенность надзорного органа. Письмо-обязательство должно содержать конкретные меры по устранению недостатков, которые будут предприняты Советом директоров и руководством банка, с установлением сроков и целевых показателей. Письмо-обязательство утверждается Советом директоров банка и подлежит согласованию с Национальным банком.

16. Письменное соглашение между банком и Национальным банком подписывается только в случаях, когда в деятельности банка имеют место нарушения, но при этом:

1) банк достаточно капитализирован;

2) Совет директоров и Правление банка понимают проблемы и готовы предпринять конкретные меры по исправлению существующих проблем;

3) недостатки и угрозы/предпосылки нарушения не влекут за собой последствия, угрожающие финансовому состоянию банка.

17. В письменном соглашении указываются действия и сроки их исполнения, которые предстоит предпринять Совету директоров и руководству банка. Письменное соглашение готовится Национальным банком и подписывается с одной стороны Председателем Совета директоров после одобрения Совета директоров банка и с другой - заместителем Председателя/членом Правления Национального банка. Соглашение должно содержать намерение банка по устранению недостатков в деятельности банка и улучшению его финансового состояния. Подписав письменное соглашение, банк принимает на себя обязательства по выполнению его условий.

18. Письменное соглашение не подписывается с проблемными банками, относящимися к категории недостаточно капитализированного банка.

Глава 5. Меры воздействия, применяемые Национальным банком

19. Меры воздействия Национального банка могут оформляться постановлениями Правления Национального банка или Комитета

по надзору Национального банка, предписаниями начальников структурных подразделений Национального банка.

20. К исключительной компетенции Правления Национального банка относится принятие решений по применению следующих видов мер воздействия:

- 1) введение Временной администрации;
- 2) отзыв лицензии банка.

§ 1. Предписание

21. Предписание издается начальниками структурных подразделений Национального банка.

В предписании указываются конкретные ссылки положений нормативных правовых актов Кыргызской Республики, в том числе Национального банка, которые были нарушены банком, его акционерами и должностными лицами, а также срок для их устранения.

В зависимости от выявленного нарушения, а также выявленных рисков, угрожающих стабильности и надежности деятельности банка, предписание может содержать требование:

- об устранении нарушения (о приведении к установленному уровню значений обязательных нормативов, лимитов открытой валютной позиции; выполнении обязательств перед кредиторами и вкладчиками и другие);
- о приведении деятельности банка в соответствие;
- о выполнении определенных действий, в том числе снижающих/оптимизирующих уровень принимаемого банком риска при проведении отдельных операций/сделок.

22. Предписание должно содержать следующее:

- дату и место вынесения предписания;
- регистрационный номер;
- полное наименование органа/Ф.И.О. лица, издавшего предписание;
- фамилию, имя, отчество лица, которому адресовано предписание/полное наименование банка;

- срок вступления в силу;
- срок действия предписания, если оно принимается на определенное время;
- срок обжалования и орган, где может быть обжаловано это предписание.

Предписание также содержит описание вопроса, то есть указание на факт нарушения, а также всех обстоятельств, с которыми связано нарушение, и с изложением соответствующих ссылок, положений законодательства Кыргызской Республики, в том числе нормативных правовых актов Национального банка, которые были нарушены банком/акционером(ами)/должностными лицами в обоснование направления предписания.

При вынесении предписания указываются законы и иные нормативные правовые акты, которыми руководствовался Национальный банк при вынесении предписания, изложение принятого решения, соответствующие меры, которые должны быть предприняты банком/акционером(ами)/должностными лицами банка и устанавливаются сроки их исполнения.

Предписание скрепляется печатью Национального банка согласно установленному внутреннему порядку.

23. После направления предписания, ответственное структурное подразделение Национального банка, инициировавшее данное предписание, обеспечивает контроль по исполнению банком предписания в установленные сроки и предпринимает незамедлительные последующие меры в случае его невыполнения.

§ 2. Штраф

24. В случае нарушения банком норм, требований и ограничений, установленных законами Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности», «О противодействии легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности», «О защите банковских вкладов (депозитов)», иными нормативными правовыми актами Кыргызской Республики, нормативными правовыми актами Национального банка, Комитет по надзору Национального банка вправе наложить штраф:

1) в размере не более десяти процентов от норматива минимального размера уставного капитала – в отношении банка;

2) в размере не более среднего годового вознаграждения, включая все виды выплат (должностной оклад, премии, бонусы и др.) – в отношении должностного лица банка.

25. Штраф должен быть уплачен банком, его должностным лицом в срок, не позднее трех месяцев со дня вручения ему постановления о наложении штрафа.

26. За нарушение лимитов валютной позиции штраф налагается в соответствии с Инструкцией «О порядке соблюдения лимитов открытой валютной позиции и позиции в драгоценных металлах коммерческими банками на территории Кыргызской Республики», утверждаемой постановлением Правления Национального банка.

27. Наложение штрафа на банк и его должностных лиц не является основанием для не устранения допущенного нарушения.

28. Если штраф не уплачен банком/его должностным лицом в установленный срок, то штраф взыскивается в принудительном порядке в рамках исполнительного производства.

29. За несоблюдение банком обязательных резервных требований с банка взыскивается штраф в соответствии с нормативными правовыми актами Национального банка.

30. Штраф также может быть наложен в соответствии с Кодексом Кыргызской Республики об административной ответственности.

31. Решение о наложении административного штрафа принимается уполномоченным должностным лицом Национального банка в соответствии с нормативными правовыми актами Национального банка.

§ 3. Требование

32. Национальный банк вправе предъявить к банку следующие требования:

- о проведении мероприятий по финансовому оздоровлению;
- о проведении повторного/специального внешнего аудита банка;
- о продаже акций банка в течение определенного Национальным банком срока;

- о сокращении административных расходов;
- об изменении организационной структуры банка;
- об изменении политик, положений, процедур и других внутренних нормативных документов банка.

§ 3-1 Требование о проведении мероприятий по финансовому оздоровлению

33. Национальный банк предъявляет к банку требование о проведении мероприятий по финансовому оздоровлению банка.

Банк обязан иметь утвержденный Советом директоров план финансового оздоровления банка на случай возникновения финансовых затруднений и проблем.

План финансового оздоровления банка составляется согласно требованиям, содержащимся в Приложении 2 к настоящему Положению. План составляется на один календарный год и должен быть предоставлен в Национальный банк в срок до 1 февраля календарного года на который он предоставляется. План должен предусматривать адекватные меры, способы и ресурсы по восстановлению устойчивой и стабильной деятельности банка.

Банк обязан проводить оценку адекватности плана финансового оздоровления банка.

34. Национальный банк в любое время может потребовать от банка применения мер, предусмотренных Планом финансового оздоровления, а также любых иных мер, согласно банковскому законодательству Кыргызской Республики.

В случае выставления требования к банку о проведении мер по финансовому оздоровлению, План финансового оздоровления банка, включая обновленный, а также мероприятия банка по его реализации подлежат согласованию с Комитетом по надзору Национального банка..

35. Со дня выставления требования Национального банка, банк не вправе принимать решения о распределении прибыли, выплате дивидендов (в том числе по ранее вынесенным решениям), выполнении любых финансовых обязательств перед акционерами,

а также о выплате любых вознаграждений должностным лицам и работникам банка, за исключением заработной платы.

36. В период проведения мер по финансовому оздоровлению банка Национальный банк вправе ввести запрет или наложить ограничение на удовлетворение требований кредиторов по денежному обязательству банка, если это приведет к ухудшению его финансового состояния или банкротству.

Совет директоров банка обязан утвердить программу финансового оздоровления банка.

§ 3-2 Требование о проведении повторного/специального внешнего аудита банка

37. Комитет по надзору Национального банка, в случае выявления нарушений уполномочен потребовать провести повторный/специальный внешний аудит деятельности банка.

38. Комитет по надзору Национального банка предъявляет банку требование о проведении повторного/специального внешнего аудита путем издания постановления, которое может также содержать дополнительные требования, установленные данным Положением. Требование также может включать ограничения на определенный вид деятельности банка на срок проведения внешнего аудита.

39. Все расходы, связанные с проведением повторного/специального внешнего аудита, оплачиваются за счет средств банка.

§ 3-3 Требование о продаже акций банка

40. Национальный банк предъявляет требование о продаже акций акционера банка, лицам, не связанным с ним, в течение периода времени, определенного Национальным банком в случаях:

– если выявлены факты предоставления недостоверной (ложной) информации, на основании которых было получено разрешение Национального банка на участие в капитале банка, либо лицо перестало соответствовать требованиям, предъявляемым к учредителям, предусмотренные законодательством. При этом Национальный банк отзывает разрешение на приобретение акций, ранее выданное заявителю;

- если лицо приобретает право собственности на акции по наследству или путем восстановления прав на них, в размере, требующем согласия Национального банка, до получения разрешения Национального банка, либо указанным лицам отказано в выдаче разрешения Национального банка;

- если акционер банка отказывается в предоставлении банку информации о праве собственности на акции для включения в юридическое дело по перечню и в объеме, установленным Национальным банком;

- аннулирования разрешения на приобретение порогового участия в капитале банка банковской холдинговой компании;

- если компаниям, которые являются значительными участниками банка аннулировано разрешение на приобретение порогового участия в капитале банка и выставлено требование со стороны Национального банка о прекращении значительного участия в банке;

- если юридическим лицам, контролируемым значительными участниками банка, аннулировано разрешение на право быть значительным участником в банке и выставлено требование со стороны Национального банка о прекращении значительного участия в банке.

Голоса по таким акциям не учитываются при подсчете кворума и при принятии решений. Все ранее принятые решения считаются недействительными, если количество голосов по таким акциям повлияло на принятие решений по существу.

Лицо, со стороны которого выявлено нарушение, обязано продать соответствующий пакет акций лицам, не связанным с ним, в течение периода времени, определенного Национальным банком. В противном случае Национальный банк обращается в суд о принудительном отчуждении акций указанного лица.

41. Если дочерняя компания банка участвует в деятельности, не разрешенной законодательством Кыргызской Республики, Национальный банк отзывает свое разрешение на приобретение акций и банк должен продать, принадлежащие ему акции дочерней компании, лицам, не связанным с банком, в течение периода времени, определенного Национальным банком.

Национальный банк определяет срок, в течение которого банк обязан продать акции. В противном случае Национальный банк

обращается в суд о принудительном отчуждении акций указанного лица.

42. Требование Национального банка о продаже акций банка, а также продаже акций, принадлежащих банку, в течение определённого срока принимается Комитетом по надзору Национального банка.

§ 3-4 Требование о сокращении административных расходов

43. Требование о сокращении административных расходов принимается Комитетом по надзору Национального банка в случаях, когда, по его мнению, банк действует рискованно и/или существующие административные расходы являются высокими, и/или необоснованными, а также во избежание существенных финансовых потерь в будущем.

44. Основаниями для предъявления требования о сокращении административных расходов могут быть:

- 1) наличие финансовых проблем в банке;
- 2) выявление фактов нарушения требований законодательства и нормативных правовых актов Национального банка;
- 3) наличие неадекватной системы управления рисками в банке;
- 4) неисполнение банком требований по капиталу;
- 5) другие обстоятельства, свидетельствующие о том, что существующие административные расходы являются высокими и/или необоснованными и/или существует потенциал для их уменьшения.

45. Национальный банк вправе установить конкретные статьи административных расходов, которые подлежат сокращению либо исключению на определённый срок.

§ 3-5 Требование об изменении организационной структуры банка

46. Комитет по надзору Национального банка вправе потребовать изменить организационную структуру банка в случаях, когда организационная структура банка не определяет и/или недостаточно четко определяет компетенцию, разделение полномочий и ответственность органов управления, структурных подразделений и должностных лиц банка.

47. Комитет по надзору Национального банка вправе требовать исключить из организационной структуры банка неэффективные структурные/обособленные подразделения, которые создают сложную и громоздкую структуру банка, которая не отвечает адекватно осуществляемой деятельности банка.

§ 3-6 Требование об изменении политик, положений, процедур и других внутренних нормативных документов банка

48. В случаях, когда содержание политик, положений, процедур и других внутренних нормативных документов в банке не отвечает требованиям законодательства и нормативных правовых актов Национального банка, Национальный банк выставляет требование об их изменении и/или дополнении.

49. Комитет по надзору Национального банка/Заместитель Председателя/Член Правления Национального банка/Начальники структурных подразделений, по информации структурных подразделений, выявивших несоответствие внутренних документов банка требованиям законодательства, а также в целях снижения рисков и усиления контроля, вправе предъявлять требование о внесении изменений во внутренние нормативные документы:

- регламентирующие политику банка и порядок осуществления банковских операций;
- по распределению функций и полномочий между подразделениями (в том числе по вопросам, определяющих процедуру принятия решений; регулирующих деятельность службы внутреннего контроля; по обеспечению и организации безопасности; по обеспечению защиты сведений ограниченного доступа и в другие.).

§4. Повышение экономических нормативов и требований

50. Национальный банк за нарушения экономических нормативов, а также в случаях, когда в деятельности банка наметилась тенденция к ухудшению, при этом банком могут соблюдаться минимальные экономические нормативы и требования Национального банка, может установить для банка новые и/или более жесткие экономические нормативы.

51. Комитет по надзору Национального банка вправе:

1) повысить размер коэффициентов достаточности (адекватности) капитала;

2) снизить максимальный размер риска на одного заемщика или группу связанных заемщиков;

3) повысить норматив (показатели) ликвидности;

4) усилить требования к порядку формирования резервов, в том числе путем повышения норм обязательных резервов;

5) уменьшить размер лимита открытой валютной позиции и позиции в драгоценных металлах в случае, когда необходимо снижение существующих рисков в проведении операций с иностранной валютой и драгоценными металлами;

6) изменить другие экономические нормативы, требования и ограничения, устанавливаемые Национальным банком.

52. Повышение нормы обязательных резервов и повышение минимального размера собственного (регулятивного) капитала принимается Правлением Национального банка по представлению Комитета по надзору Национального банка.

§ 5. Ограничения или запреты

53. В случаях, когда банк недостаточно (неадекватно) капитализирован (в соответствии с классификацией в Приложении 3 к настоящему Положению), а также в случаях, когда банк нарушает требования законодательства и нормативных правовых актов Национального банка, и в деятельности банка имеются риски, Комитет по надзору Национального банка вправе ввести ограничения и запреты.

54. Комитет по надзору Национального банка вправе ввести ограничения или запреты на выплату дивидендов/распоряжение имуществом и/или денежными средствами банка и/или выплату премиальных вознаграждений в случаях, если банк недостаточно (неадекватно) капитализирован (в соответствии с классификацией в Приложении 3), а также в случаях, когда:

1) если это приведет к нарушению банком экономических нормативов;

2) если коэффициент адекватности капитала банка ниже минимального предела, установленного Национальным банком;

3) если не созданы или созданы в недостаточном размере резервы на покрытие потенциальных потерь и убытков, согласно требованиям Национального банка;

4) если банк имеет непокрытые убытки за предыдущие годы и/или за отчетный год;

5) если финансовое состояние банка ухудшится;

6) в других случаях, предусмотренных законом.

55. В случаях, когда банк нарушает требования по ограничениям инвестиций, в том числе требований и ограничений по совершению сделок с недвижимостью, ценными бумагами и других сделок, которые оказывают влияние на соблюдение банком экономических нормативов, в том числе по адекватности капитала, Комитет по надзору Национального банка вправе ввести ограничения и запреты на осуществление инвестиций и сделок с недвижимостью, ценными бумагами и других сделок.

56. Комитет по надзору Национального банка вправе ввести ограничения или приостановить отдельные виды операций, в случае обнаружения в деятельности банка нарушений, связанных с:

1) вовлечением банка в нездоровую и/или небезопасную банковскую практику;

2) нарушением банковского законодательства, в том числе законодательства и/или нормативных правовых актов по защите банковских вкладов (депозитов), по противодействию легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности, по антимонопольному регулированию, развитию конкуренции и защите прав потребителей банковских услуг, включая несоблюдение экономических нормативов, нормативных актов Национального банка или его предписаний.

57. Ограничение или запрет на создание дочерних компаний, филиалов, представительств и других структурных подразделений банка вводится в случаях, если:

1) регистрация и/или осуществление деятельности такой компании предполагается в оффшорных зонах, перечень которых определяется Национальным банком, а также в государствах и на территориях, в отношении которых имеются международные санкции, принятые Советом безопасности ООН, обязательные для Кыргызской Республики;

2) соучредителями такой компании являются лица, в отношении которых установлены ограничения банковским законодательством;

3) когда расширение деятельности банка создают значительные риски для финансовой стабильности и устойчивости банка.

58. В случаях нарушения требований банковского законодательства, в том числе требований и ограничений по операциям и сделкам, совершаемым между банком и со связанными с банком лицами, Комитет по надзору Национального банка вправе ввести ограничения и запреты на их совершение.

Банк обязан предоставлять Национальному банку информацию обо всех сделках банка, заключенных со связанными с банком лицами, в порядке, установленном Национальным банком.

59. Решение о предъявлении требования об ограничении или запрете акционеру банка на дальнейшее участие в деятельности банка принимается Комитетом по надзору Национального банка, если станут известны и подтверждены факты нарушения им Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности», нормативных правовых актов Кыргызской Республики, в том числе в случаях, указанных в пункте 39 настоящего Положения. Любое распоряжение акциями, в том числе их реализация, должно быть осуществлено в сроки, указанные в решении Комитета по надзору Национального банка.

60. При выявлении фактов нарушения требований законодательства, Комитет по надзору Национального банка принимает решение, содержащее требование об ограничении/прекращении осуществления акционером прямого или косвенного влияния на руководство или политику банка (включая прямое или косвенное осуществление права голоса) и сокращении своего участия в уставном капитале банка до уровня, определенного решением, в

течение установленного периода времени. В этом случае акционер банка обязан приостановить/прекратить осуществление прямого или косвенного влияния на руководство или политику банка (включая прямое или косвенное осуществление права голоса) и лишается права голоса на собрании акционеров по принадлежащим ему акциям. В решении относительно лишения акционера банка права голоса на собрании акционеров могут быть указаны отдельные вопросы, по которым у него сохраняется право голоса, в случае отсутствия кворума (например, вопрос об увеличении капитала).

Акционер банка обязан продать свою долю в течение периода времени, определенного Национальным банком. В противном случае Национальный банк обращается в суд о принудительном отчуждении акций указанного лица.

§ 6. Отстранение или освобождение должностных лиц, смена органов управления

61. Решение об отстранении или освобождении должностных лиц, смене органов управления банка принимается Комитетом по надзору Национального банка при установлении фактов:

1) сокрытия конфликта интересов и/или заинтересованности при заключении сделок банка;

2) сокрытия информации, которая свидетельствует о его несоответствии квалификационным требованиям, требованиям по независимости и безупречной деловой репутации;

3) действия или бездействие члена Совета директоров банка, повлекшее угрозу финансовой стабильности банка, по оценке Национального банка;

4) нарушения банковского законодательства и/или нормативных правовых актов Национального банка, повлекшие существенные финансовые потери и/или репутационные риски;

5) участия в деятельности (действия/бездействие), которая характеризуется как нездоровая и небезопасная банковская практика;

6) осуществления или вовлечения в деятельность, нарушающую нормативные правовые акты Кыргызской Республики по вопросам противодействия легализации (отмыванию) преступных доходов

и финансированию террористической или экстремистской деятельности;

7) злоупотребления своим положением.

62. Комитет по надзору Национального банка рассматривает и принимает решение об:

– отстранении должностного лица от занимаемой должности в банке в случае возбуждения в отношении него уголовного дела;

– освобождении отдельного должностного лица от занимаемой должности;

– о смене органов управления банка, что означает смену всех или некоторых должностных лиц и запрещении дальнейшего их участия в деятельности любого банка.

63. При решении Комитетом по надзору Национального банка об отстранении или освобождении должностных лиц, смены органов управления банка учитывается фактор своевременного информирования Национального банка о ставшем известном нарушении норм законодательства Кыргызской Республики (предъявленных обвинениях или принятых решениях), а также принятия всех возможных, достаточных и разумных мер для предотвращения или устранения такого нарушения.

64. Решение Комитета по надзору Национального банка об отстранении или освобождении должностных лиц, смене органов управления вступает в силу со дня вынесения такого решения.

65. Должностные лица банка, утратившие безупречную деловую репутацию в связи с отстранением или освобождением от должности/ смены органов управления банка в порядке применения к ним меры воздействия, не могут повторно претендовать на должности, подлежащие обязательному согласованию с Национальным банком, в течение срока ограничения, установленного нормативными правовыми актами Национального банка, с момента вступления их законную силу.

§ 7. Введение специального режима

66. Национальный банк вправе ввести в банк следующие специальные режимы:

- введение прямого банковского надзора;
- введение Временной администрации.

67. Решение о введении режима прямого банковского надзора, а также осуществление самого режима проводится в соответствии с требованиями Положения «О Прямом банковском надзоре», утверждаемого постановлением Правления Национального банка.

68. Решение о введении режима временной администрации, а также осуществление самого режима проводится в соответствии с требованиями Положения «О временной администрации», утверждаемого постановлением Правления Национального банка..

§ 8. Отзыв лицензии у банка

69. Отзыв лицензии у банка осуществляется по основаниям, изложенным в Законе Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности», а также в случае нарушения Законов Кыргызской Республики «О противодействии легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности», «О защите банковских вкладов (депозитов)».

70. Решение об отзыве лицензии у банка принимается постановлением Правления Национального банка.

71. Отзыв лицензии у банка влечет его ликвидацию по основаниям и в порядке, предусмотренном Законом Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности».

Глава 6. Порядок обжалования мер воздействия

72. Досудебное обжалование решений Национального банка является обязательным. Досудебному обжалованию подлежат любые решения Национального банка, за исключением решений Правления Национального банка, которые обжалуются в суд.

73. Досудебное обжалование не приостанавливает действие решений Национального банка. Досудебное обжалование решений Национального банка осуществляется в срок не позднее 20 (двадцати) рабочих дней со дня получения соответствующего решения Национального банка.

74. Национальный банк рассматривает жалобу по существу в срок не позднее 30 (тридцати) календарных дней со дня поступления жалобы. Национальный банк вправе продлить срок рассмотрения жалобы однократно на 30 (тридцать) календарных дней.

75. Мера воздействия, примененная к банку, может быть отменена по решению Национального банка.

76. Порядок досудебного обжалования решений Национального банка устанавливается нормативными правовыми актами Национального банка.

**Приложение 1
к Положению о мерах
воздействия, применяемых
к банкам и некоторым
другим ФКО, лицензируемым
Национальным банком**

Признаки деятельности банка, действий (бездействия) его акционеров, должностных лиц, которые могут относиться к нездоровой и небезопасной банковской практике:

1. Неспособность Совета директоров и Правления банка обеспечить адекватный контроль и руководство банком в целях предотвращения нездоровой и небезопасной банковской практики и нарушения законодательства Кыргызской Республики.

2. Действия (бездействие) должностных лиц, которые привели к нарушению законодательства Кыргызской Республики и нормативных правовых актов Национального банка и/или к значительному ухудшению финансового состояния банка.

3. Отсутствие соответствующих действий или бездействие со стороны акционера(ов) и/или Совета директоров и/или Правления по смене, отстранению, временному отстранению и прекращению полномочий должностных лиц банка, в отношении которых Национальным банком было принято решение об отстранении или освобождении должностных лиц, смене органов управления.

4. Создание неадекватного резерва на покрытие потенциальных потерь и убытков по активам и забалансовым обязательствам.

5. Отсутствие надлежащего в соответствии с МСФО и нормативными правовыми актами Национального банка бухгалтерского учета банковских операций/сделок.

6. Несоблюдение норм законодательства, в результате которых возникли риски (в том числе риск потери репутации), повлиявшие или которые могут повлиять на стабильную деятельность банка.

7. Не выполнение требований законодательства в части выявления подозрительных операций и/или не имеющих явного/очевидного законного экономического смысла и/или нарушение требований законодательства Кыргызской Республики о противодействии

легализации (отмыванию) преступных доходов и финансированию террористической или экстремистской деятельности.

8. Несоответствие системы внутреннего контроля и комплаенс-контроля, включая деятельность службы внутреннего аудита и риск-менеджера, требованиям нормативных правовых актов Национального банка.

9. Проведение банком операций с аффилированными и иными, связанными с банком лицами банка или принятие решения уполномоченными органами/лицами банка по проведению данных операций с нарушением требований нормативных правовых актов Национального банка, в том числе принципа беспристрастности.

10. Осуществление деятельности, для выполнения которой в банке отсутствуют квалифицированные и опытные сотрудники.

11. Осуществление банковской деятельности при отсутствии соответствующих политик и процедур, и/или их несоответствие требованиям Национального банка или, когда деятельность банка не соответствует политикам и процедурам, и/или в случаях, когда политики и процедуры не соответствуют масштабам деятельности и уровню рисков банка.

12. Несоответствие проводимых банком операций стандартам Шариата (для банка, осуществляющего операции в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования).

13. Предоставление кредитов клиентам с нарушением требований законодательства Кыргызской Республики, нормативных правовых актов Национального банка, а также внутренних политик/процедур банка, и/или, когда клиент при получении нового кредита имеет невыполненные обязательства перед этим банком или каким-либо другим банком, или предоставление кредитов заемщикам с неоднократной пролонгацией кредитов и нестабильным ухудшающимся финансовым положением.

14. Значительное ухудшение качества активов банка в связи с увеличением объема просроченных кредитов и/или их доли в общем объеме кредитного портфеля.

15. Практика кредитного администрирования, включая процедуры предоставления кредитов и процедуры мониторинга, имеет серьезные и значительные недостатки и/или нарушения.

16. Ненадлежащее формирование кредитной документации, в том числе отсутствие в кредитных досье важной юридической, финансовой и залоговой документации.

17. Допущение систематических (2 и более раза в течение 12 последовательных календарных месяцев) нарушений банковского законодательства Кыргызской Республики.

18. Невыполнение в установленные Национальным банком сроки предписаний, и других мер воздействия, примененных со стороны Национального банка.

19. Банком не соблюдаются экономические нормативы по достаточности (адекватности) капитала и банком не предпринимаются достаточные меры по приведению в соответствие экономических нормативов по адекватности капитала с требованиями Национального банка.

20. Капитал банка недостаточен для покрытия потерь, связанных с присущими банку рисками. Учредители/акционер(ы), несмотря на предварительное предупреждение Национального банка, не пополняют капитал и/или не предпринимают достаточные / исчерпывающие меры по его пополнению в течение срока, определенного Национальным банком.

21. Угроза невыполнения минимальных требований по капиталу, установленных Национальным банком.

22. Выплата дивидендов в нарушение законодательства Кыргызской Республики и/или несмотря на ограничение или запрет на распределение прибыли.

23. Банк имеет недостаточный уровень ликвидности для своевременного выполнения обязательств.

24. Несвоевременное, неполное или недостоверное представление в Национальный банк отчетов, а также других официально запрашиваемых документов и сведений.

25. Проведение банком операций, запрещенных законодательством Кыргызской Республики, либо не предусмотренных лицензией, но подлежащих лицензированию и/или согласованию с Национальным банком.

26. Функционирование банка при объеме прибыли, недостаточном для финансовой стабильности, обеспечения выплаты дивидендов и пополнения капитала.

**Приложение 2
к Положению о мерах
воздействия,
применяемых к банкам и
некоторым другим ФКО,
лицензируемым
Национальным банком**

**Требования к Плану финансового оздоровления банка
Раздел. 1 Минимальные требования к плану
по финансовому оздоровлению.**

Часть I. Оценка ситуации в банке

1. Общие сведения;
2. Оценка и развернутая информация о финансовом состоянии коммерческого банка;
3. Система кризисного управления в банке. Задействованные ответственные структурные подразделения.
4. Аналитические и практические подходы по определению, измерению, контролю и мониторингу банковских рисков присущих в деятельности банка.
5. Инструменты используемые для предупреждения увеличения банковских рисков.

Часть II. Сценарии (стресс-тест), мероприятия по финансовому оздоровлению и результаты.

1. Причины, которые могут послужить основанием для осуществления мероприятий по финансовому оздоровлению коммерческого банка. Возможные риски и сценарии событий, которые могут привести к необходимости осуществления мероприятий по финансовому оздоровлению. Ниже приведен не исчерпывающий перечень того, что должно включаться в данный пункт:

– рассмотрение сценария при возможном оттоке депозитов, превышающем критический для банка уровень. Мероприятия банка включая мероприятия внутреннего характера от организации работы с клиентами и структурными подразделениями (включая филиалы и сберкассы) до работы с внешними сторонами (продажа активов, привлечение средств от акционеров, получение межбанковских

кредитов, обращение в Национальный банк и др.) по решению вопроса по обеспечению банка необходимой ликвидностью и стабилизации ситуации с вкладчиками во избежание банковской паники;

- рассмотрение сценариев различных кибер-атак. Организация работы банка и мероприятия при наступлении таких рисков. Работа с клиентами.

- рассмотрение сценария по привлечению ресурсов на случай чрезвычайных обстоятельств;

- рассмотрение сценария на случай наступления значительного кредитного риска;

- рассмотрение сценария на случай значительного недостатка собственного капитала;

- другие сценарии.

2. В случае участия в банковской группе, банку также необходимо отразить риски присущие группе и проводимые мероприятия по минимизации и управлению рисками:

- на уровне материнской компании;

- на уровне дочерней компании.

Раздел. 2 Требования к Плану мероприятий по финансовому оздоровлению.

Часть III. Минимальные требования к содержанию плана мероприятий и порядок его предоставления.

1. Банком должен быть предоставлен План мероприятий банка на случай осуществления мероприятий по финансовому оздоровлению по каждому виду риска/сценария, рассмотренного в Части II Плана финансового оздоровления банка и требующего мероприятий по финансовому оздоровлению.

2. Общий срок реализации плана мероприятий, определенный коммерческим банком, должен быть обоснован с учетом конкретной ситуации в коммерческом банке и характера предлагаемых мер.

3. План мероприятий должен содержать сведения о предполагаемом результате его выполнения на дату завершения процедуры финансового оздоровления, включая:

– значения обязательных экономических нормативов и требований Национального банка с разбивкой по отчетным датам за весь период осуществления мер по финансовому оздоровлению;

– динамику изменения величины собственных средств (капитала) с разбивкой по отчетным датам за весь период осуществления мероприятий по финансовому оздоровлению;

– сроки восстановления уровня достаточности собственных средств (капитала) и текущей ликвидности коммерческого банка.

4. Коммерческий банк вправе предусмотреть поэтапную реализацию каждого пункта плана мероприятий с указанием календарных сроков выполнения каждого этапа.

5. Предполагаемый результат от реализации всех (или большей части) мер по финансовому оздоровлению является показателем, характеризующим перспективы стабильной деятельности коммерческого банка после даты их завершения.

При определении предполагаемого результата могут использоваться параметры, предусмотренные в бизнес-плане коммерческого банка.

Представляемый план мероприятий по финансовому оздоровлению банка должен содержать в обязательном порядке: детальные мероприятия и сроки их выполнения, ответственных исполнителей на каждом этапе реализации, указание индикаторов выполнения, а также меры предпринимаемые банком по осуществлению контроля исполнения плана мероприятий. План мероприятий банка должен предусматривать при необходимости способы и условия участия акционеров и третьих лиц в финансовом оздоровлении банка; мероприятия по сокращению расходов.

6. План мероприятий должен быть подписан руководителем коммерческого банка и главным бухгалтером коммерческого банка, а также утвержден советом директоров.

7. Все листы плана мероприятий, включая приложения, должны быть пронумерованы, прошнурованы и скреплены печатью коммерческого банка.

8. Для разработки плана мероприятий коммерческий банк вправе привлекать аудиторскую организацию (индивидуального аудитора).

В случае, если аудиторская организация (индивидуальный аудитор) была привлечена коммерческим банком к разработке плана мероприятий, в состав документов, представляемых в Национальный банк, необходимо включить аудиторское заключение по внутригодовой аудиторской проверке, в итоговой части которого отражается степень участия аудиторской организации (индивидуального аудитора) в проведении оценки финансового состояния и(или) разработке мер по финансовому оздоровлению, а также мнение аудиторской организации (индивидуального аудитора) о перспективах деятельности коммерческого банка с учетом разработанных мер по финансовому оздоровлению.

9. В случае выявления недостатков и направления требования о доработке плана мероприятий, коммерческий банк должен представить в Национальный банк доработанный план мероприятий в срок не позднее 14 календарных дней со дня получения указанного требования.

10. В случае необходимости, Национальный банк вправе запросить у коммерческого банка дополнительную информацию, необходимую для признания плана мероприятий реальным, установив срок ее представления.

11. Коммерческий банк обязан обеспечить выполнение плана мероприятий в полном объеме и установленные сроки.

**Приложение 3
к Положению о мерах
воздействия, применяемых
к банкам и некоторым
другим ФКО, лицензируемым
Национальным банком**

Классификация банков по адекватности капитала

При принятии решения относительно применения той или иной меры воздействия, для Национального банка решающим фактором является достаточность (адекватность) капитала банка.

Меры воздействия должны соответствовать как уровню капитала, тенденциям его изменения (статичной, сокращающейся или возрастающей), так и параметрам рисков банка, а также зависят от необходимости срочного принятия мер воздействия.

Классификация адекватности капитала, которая используется при классификации банков, включает диапазоны в коэффициентах адекватности капитала, указанные в таблице 1.

Таблица 1. Классификация банков по адекватности капитала			
Классификация адекватности капитала	Показатели достаточности (адекватности) капитала	Другие факторы	
		Резервы на покрытие убытков	Прочие особенности
Адекватно капитализирован	Обязательное выполнение следующих показателей: Лeverаж (\geq) 8,0%; Коэффициент адекватности капитала 1 уровня (\geq) 6,0%; Коэффициент адекватности суммарного капитала (\geq) 12,0%; Размер собственных средств соответствует или превышает требования Национального банка	В целом адекватны и полностью сформированы	Не наблюдается быстрого и значительного роста суммарных активов

Недостаточно капитализирован	Капитал в любой из категорий меньше, чем требования Национального банка, но ни одно из значений не подпадает под определение «значительно недокапитализированного» банка	Неадекватны и/или не полностью сформированы	Не соблюдается, по крайней мере, одно из установленных требований Национального банка по капиталу. Наблюдается ухудшение финансового состояния
Значительно недокапитализирован	Лeverаж < 5,0%, но > 2%; Коэффициент адекватности капитала 1 уровня < 4%, но (>=) 1,5%; Коэффициент адекватности суммарного капитала < 8%, но (>=) 3%; Размер собственных средств составляет меньше 50% установленных требований Национального банка	Неадекватны и/или не полностью сформированы	Не соблюдаются требования по капиталу и/или какие-либо иные требования Национального банка
Критически недокапитализирован	Любой из коэффициентов адекватности капитала составляет менее 25% от установленного Национальным банком значения коэффициента. Размер собственного капитала менее 50% установленных требований Национального банка	Крайне неадекватны и/или не полностью сформированы	Не соблюдаются требования по капиталу и/или какие-либо иные требования Национального банка

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

720001, г. Бишкек, пр. Чуй, 168
от 15 июня 2017 года
№ 2017-П-12/25-6-(НПА)

Об утверждении Инструкции «О требованиях к операциям микрофинансовых компаний, привлекающих депозиты, с аффилированными и связанными с микрофинансовой компанией лицами»

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики» Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Инструкцию «О требованиях к операциям микрофинансовых компаний, привлекающих депозиты, с аффилированными и связанными с микрофинансовой компанией лицами» (прилагается).

2. Признать утратившим силу постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Инструкции «О требованиях к операциям микрофинансовых компаний, привлекающих депозиты, с инсайдерами и аффилированными лицами» от 4 июля 2012 года № 28/8.

3. Настоящее постановление вступает в силу 22 июня 2017 года.

4. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;
- после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для

внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

5. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения микрофинансовых компаний, областных управлений и представительства Национального банка Кыргызской Республики в Баткенской области.

6. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на члена Правления Национального банка Кыргызской Республики Джусупова Т. Дж.

Председатель

Т. Абдыгулов

Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 15 июня 2017 г.
№ 2017-П-12/25-6-(НПА)

**Инструкция
о требованиях к операциям микрофинансовых компаний,
привлекающих депозиты, с аффилированными и
связанными с микрофинансовой компанией лицами**

Глава 1. Общие положения

1. Настоящая Инструкция разработана в целях установления требований к деятельности микрофинансовых компаний, привлекающих депозиты (далее- МФК), в том числе осуществляющих деятельность в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования, МФК, имеющих исламское окно, при осуществлении операций и сделок с аффилированными и связанными с МФК лицами.

2. МФК должна вести реестр аффилированных и связанных с МФК лиц, беспрепятственный доступ к которому должен быть обеспечен для работников Национального банка Кыргызской Республики (далее - Национальный банк). Реестр аффилированных и связанных с МФК лиц, как минимум, должен содержать сведения о фамилии, имени, отчестве должностного лица МФК, занимаемой им должности в МФК, фамилии, имени и отчестве связанного с ним лица, являющегося близким родственником, степень его родства с должностным лицом (родители, супруг(а) и т.д.). Допускается ведение реестра в электронном виде, при условии, что в МФК установлена система безопасности, обеспечивающая сохранность информации.

3. Отношения аффилированного с МФК лица могут быть отслежены по связям компаний и лиц, отношения между которыми основываются на владении пороговым участием в капитале МФК, вне зависимости от количества аффилированных лиц.

4. Принцип беспристрастности означает, что МФК не имеет права выдавать кредиты аффилированным и связанным лицам, а также значительным участникам, если условия предоставления

таких кредитов являются более благоприятными, чем по кредитам, выданным в аналогичных условиях другим лицам - клиентам МФК (юридическим или физическим лицам), не имеющим с МФК общих интересов.

5. Совокупная задолженность одного заемщика и связанных с ним лиц - это общая задолженность одного заемщика по:

- кредитам (вне зависимости от срока погашения);
- факторингу;
- финансовой аренде;
- инвестициям в форме долговых обязательств;
- начисленным процентам к получению;
- любому другому виду прямой или косвенной выдачи средств заемщикам, которые являются кредитными заменителями;
- сумме забалансовых обязательств (обязательств на выдачу кредитов), выданных данному заемщику;
- любому риску МФК в отношении третьей стороны, который безусловно гарантирован этим заемщиком;
- ранее списанным кредитам, в том числе процентам.

В кредитном досье каждого заемщика должны быть подшиты сведения о ранее списанных кредитах и процентах этого заемщика и связанных с ним лиц, которые должны содержать следующую информацию: имя заемщика и связанных с ним лиц, сумму списанного кредита и процентов, дату списания и причину, по которой данная задолженность была списана. Если такие сведения отсутствуют, то в кредитном досье должно быть заключение уполномоченного лица МФК о том, что ранее списанной задолженности этого заемщика и связанных с ним лиц не имеется.

6. При расчете норматива максимального размера риска на одного заемщика задолженность различных заемщиков должна суммироваться и рассматриваться как связанная единая совокупная задолженность, если финансовые трудности одного заемщика могут привести к проблемам выплаты и у других лиц.

7. В целях настоящей Инструкции под понятием «заемщик» подразумевается лицо/группа лиц, которым МФК выдал указанные в пункте 6 настоящей Инструкции кредиты или средства, которые

являются кредитными заменителями. Задолженность различных заемщиков должна суммироваться, если:

- один заемщик контролирует другого;
- кредит выдан и юридическому лицу, и участнику/учредителю этого юридического лица;
- они имеют, по крайней мере, одно контролирующее лицо или значительного участника, за исключением случаев, когда контролирующим лицом или значительным участником являются государственные органы Кыргызской Республики;
- между несколькими заемщиками существует значительная финансовая взаимозависимость. Значительная финансовая взаимозависимость, включая соглашение о взаимном сотрудничестве, имеет место, как правило, если 50 или более процентов годового валового дохода/расхода или других поступлений или платежей одного заемщика возникло от сделок с другим заемщиком;
- один и тот же источник используется для погашения кредита, включая ситуацию, когда заемщики используют кредитные средства для участия в общем предприятии или общей деятельности, или когда оба используют один и тот же вторичный источник выплаты (залог);
- один из заемщиков гарантировал обязательства другого (кросс гарантии), или когда одно и то же третье лицо является гарантом обоих заемщиков;
- средства, полученные одним или несколькими заемщиками, используются для прямой выгоды третьего лица, кроме государственных органов Кыргызской Республики, (независимо от того, было ли у МФК требование к этому третьему лицу, или нет), или когда средства или активы, купленные на эти полученные средства, передаются третьему лицу, за исключением случаев покупки у него товаров или услуг в обычном ходе бизнеса;
- они имеют одного залогодателя, за исключением случаев, когда залогодателем является государственный орган Кыргызской Республики.

Глава 2. Порядок осуществления операций и сделок

8. Проводимые МФК операции с аффилированными или со связанными с МФК лицами не должны осуществляться во вред МФК, интересам ее вкладчиков или других кредиторов.

9. Председатель и члены Совета директоров, одобрявшие выдачу кредита аффилированному или связанному с МФК лицу, Председатель (Генеральный директор/менеджер) и члены Правления, обеспечившие выдачу кредита в нарушение требований настоящей Инструкции, несут ответственность за возврат задолженности микрофинансовой компании по этому кредиту и возмещение ей упущенной выгоды.

10. МФК не вправе кредитовать (далее в том числе и выдача финансирования в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования) аффилированных или связанных с МФК лиц, если имеет место любое из перечисленных ниже условий:

1) при наличии текущих убытков на последнюю отчетную дату;

2) Максимальный размер риска по операциям с аффилированными лицами, в том числе являющимися связанными с МФК лицами, не должен превышать значения, установленного Национальным банком. Запрещается проводить операции со связанными лицами аффилированных лиц, за исключением операций по предоставлению им потребительских кредитов и приему от них депозитов.

3) МФК не выполняет требования по минимальному размеру полностью оплаченного уставного капитала и минимальному размеру собственного капитала МФК и по достаточности (адекватности) капитала, установленным Национальным банком.

4) общая сумма всех кредитов и их заменителей, предоставленных всем аффилированным и/или связанным с МФК лицам, превышает 60% от собственного капитала МФК;

11. МФК рекомендуется установить внутренние пределы ограничения кредитования аффилированных и связанных с МФК лиц, которые должны быть ниже установленных Национальным банком.

12. Любая операция МФК или ее дочерней компании со связанными с МФК лицами или аффилированным лицом должна быть заключена на условиях, подтверждающих безопасную и надежную деятельность.

13. Сделки МФК со связанными лицами в сумме, превышающей один процент от собственного капитала МФК, являются сделками с заинтересованностью. Решение о заключении сделки с заинтересованностью, и других банковских операций, осуществляемых с аффилированными и связанными лицами, размер которых составляет от одного процента до 20% от собственного капитала МФК принимается только незаинтересованными членами Совета директоров МФК.

Решение по кредитам и кредитным заменителям, с аффилированными и связанными лицами, принимается только незаинтересованными членами Совета директоров МФК.

При этом, в протоколе решения Совета Директоров должна быть указана заинтересованность либо незаинтересованность членов Совета Директоров.

Если Совет директоров не сможет принять такое решение из-за отсутствия кворума, вопрос о заключении такой сделки передается на рассмотрение общего собрания акционеров МФК.

14. Решение о заключении сделки с заинтересованностью, и других банковских операций, за исключением кредитов и их заменителей, осуществляемой с аффилированными и связанными лицами, размер которой составляет более 20% от собственного капитала МФК принимается общим собранием акционеров МФК.

15. Максимальный совокупный размер риска на одного заемщика, связанного с МФК и включая аффилированных лиц, не должен превышать 5% собственного капитала МФК.

16. Любая операция или сделка МФК с любым лицом должна считаться операцией или сделкой с аффилированным или связанным с МФК лицом, если даже часть доходов по операциям или сделкам используются для выгоды аффилированного или связанного с МФК лица или передаются в их распоряжение.

17. МФК имеет право проводить операции или сделки с аффилированным или связанным с МФК лицом только в случае выполнения всех следующих условий:

1) Операции и сделки могут проводиться только на таких условиях и требованиях, которые не являются более льготными по сравнению с условиями и требованиями, применяемыми в это же время для подобных операций и сделок между данным МФК и другими лицами – клиентами МФК, не являющимися сотрудниками данного МФК и не являющимися любыми другими лицами, связанными с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы. Такие условия и требования включают, в частности, недопущение:

- взимания более низких процентов (далее в том числе и наценка и/или другие платежи, оговоренные между МФК и клиентом/ партнером в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования) или сборов по сравнению с теми, которые взимаются с других лиц – клиентов МФК, не являющихся сотрудниками данного МФК и не являющихся любыми другими лицами, связанными с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы;

- выплаты более высоких процентов по депозитам (далее в том числе и привлечение денежных средств в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования, за исключением ограниченной мударабы) по сравнению с другими лицами – клиентами МФК, не являющимися сотрудниками данного МФК и не являющимися любыми другими лицами, связанными с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы;

- принятие залога, который имеет более низкую стоимость, чем тот, который требуется от других лиц – клиентов МФК, не являющихся сотрудниками данного МФК и не являющихся любыми другими лицами, связанными с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы. При принятии залога не должна применяться методология, позволяющая оценить его выше, чем другой подобный залог;

- выдачи кредитов и кредитных заменителей, которые не были бы выданы другим лицам – клиентам МФК (юридических или физических лиц), не являющимся сотрудниками данного МФК и не являющимися любыми другими лицами, связанными с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы, из-за уровня риска данной операции или низкой кредитоспособности заемщика;

- покупки актива низкого качества у аффилированного или связанного с МФК лица или принятие актива низкого качества в виде залога;

- покупки актива по цене более высокой, чем та, которая могла бы быть уплачена другому лицу – клиенту МФК, не являющемуся сотрудником данного МФК и не являющемуся любым другим лицом, связанным с МФК и/или имеющим с МФК общие интересы;

- продажи актива по более низкой цене, чем та, которая могла бы быть принята от другого лица – клиента МФК, не являющегося сотрудником данного МФК и не являющегося любым другим лицом, связанным с МФК и/или имеющим с МФК общие интересы;

- инвестирования в ценные бумаги, в которые МФК в любом другом случае не стала бы инвестировать из-за уровня риска ценных бумаг или вида деятельности, которым занимается инвестор или рассматриваемое аффилированное, или связанное с МФК лицо;

- оплаты за товары, услуги или за аренду имущества более высокой цены, чем та, которая была бы уплачена другому лицу – клиенту МФК, не являющемуся сотрудником данного МФК и не являющемуся любым другим лицом, связанным с МФК и/или имеющим с МФК общие интересы, или в условиях, при которых оплата не была бы произведена другому лицу – клиенту МФК, не являющемуся сотрудником данного МФК и не являющемуся любым другим лицом, связанным с МФК и/или имеющим с МФК общие интересы;

- реструктуризация кредитов аффилированных или связанных с МФК лиц, когда такая реструктуризация не была бы сделана для другого лица – клиента МФК, не являющегося сотрудником данного МФК и не являющегося любым другим лицом, связанным с МФК и/или имеющим с МФК общие интересы.

2) В случае выдачи кредитов, его риск на момент принятия решения Советом директоров МФК не должен превышать риска, заложенного в кредитах, относящихся к удовлетворительным, согласно Положению о классификации активов и соответствующих отчислениях в резерв на покрытие потенциальных потерь и убытков.

3) Решение должно приниматься Советом директоров поименным голосованием при условии, что за него проголосует большинство (более 2/3 от списочного состава) членов Совета директоров МФК при отсутствии влияния (прямого или косвенного) со стороны заинтересованного в проведении операции лица. Любой член Совета директоров прямо или косвенно заинтересованный в предполагаемой

операции должен покинуть заседание Совета директоров на время обсуждения вопроса, и он не имеет право голосовать по данному вопросу.

4) МФК должна вести письменный протокол одобрения такой операции или сделки, который должен включать в себя письменный анализ всех достоинств операции или сделки, включая обоснование того, что операция или сделка осуществляется не в ущерб МФК и в ее интересах. Анализ должен включать:

- для кредитных операций и кредитных заменителей - сумму кредита, срок кредита, процентную ставку, финансовую информацию о заемщике, доказывающую способность заемщика выплатить кредит в соответствии с договоренностью, и информацию, подтверждающую стоимость залога по кредиту;

- для операций или сделок, связанных с покупкой или продажей активов - цену покупки и информацию, подтверждающую стоимость актива;

- для инвестиций - оценку риска таких инвестиций и потенциальные выгоды для МФК и рассматриваемого лица;

- детальное объяснение причин необходимости данной операции или сделки;

- для операций или сделок, включающих продажу/приобретение активов или услуг, Совет директоров МФК должен рассмотреть не менее трех предложений о покупке/продаже актива или предоставлении услуги. Эти предложения должны быть сделаны не являющимися связанными с МФК лицами или лицами, имеющими с МФК общие интересы, и соответствовать среднерыночным ценам.

5) Связанные с МФК лица, которые являются стороной в предполагаемой операции или сделке с МФК или связаны с этой стороной общими интересами, должны в письменной форме раскрыть информацию о своем интересе в операции или сделке и степени взаимоотношений с другой стороной операции. Такое письменное раскрытие должно быть предоставлено Совету директоров МФК до голосования по предполагаемой операции или сделке и должно быть частью протокола одобрения операции Советом директоров МФК.

18. Председатель Совета директоров МФК должен уведомить в письменной форме членов Совета директоров МФК, что все

применимые условия пункта 17 настоящей Инструкции выполнены до того, как члены Совета директоров МФК проголосуют по рассматриваемому вопросу. Любой член Совета директоров МФК имеет право рассмотреть подтверждающую документацию до голосования. Каждый голосующий член Совета директоров МФК должен лично подписать резолюцию одобрения операции. Резолюция должна ясно указывать, что член Совета директоров МФК рассмотрел и понимает условия предполагаемой операции, лично ознакомлен с анализом, указанным в подпункте 4 пункта 17 настоящей Инструкции.

19. МФК вправе предоставлять кредиты должностным лицам и сотрудникам МФК, за исключением Председателя и членов Совета директоров, Председателя и членов Шариатского Совета, потребительские кредиты, предусматривающее одинаковые условия выдачи потребительских кредитов сотрудникам МФК и должностным лицам. При этом, условия кредитования, должны соответствовать, как минимум, следующим требованиям:

1) максимальный размер кредита не должен превышать 5% от собственного капитала МФК;

2) кредиты должны быть обеспечены как минимум на 100% заработной платой служащих либо депозитами, которые оформлены соответствующим залоговым договором, и срок возврата которых наступает не раньше, чем срок погашения потребительских кредитов;

3) кредиты должны предоставляться на условиях и требованиях (процентные ставки, залоговое обеспечение, сроки предоставления кредита), которые не уступают условиям и требованиям, применяемым при выдаче кредитов лицам, не являющимся служащими МФК.

20. МФК вправе предоставлять кредиты должностным лицам и сотрудникам МФК, за исключением Председателя и членов Совета директоров, Председателя и членов Шариатского Совета, в соответствии с программой социальной поддержки сотрудников МФК, на приобретение или строительство жилья только в случае выполнения всех следующих условий:

А) приобретаемое или строящееся жилье должно будет принадлежать на праве собственности только должностному лицу/сотруднику МФК, которому предоставляется кредит;

Б) в приобретаемом или в последующем построенном жилье должны проживать должностное лицо/сотрудник МФК, которому предоставляется кредит, и члены его семьи (если имеются);

В) в качестве первичного залога принимается только приобретаемое или строящееся жилье;

Г) запрещается выдача кредита на приобретение должностным лицом/сотруднику МФК жилья у лиц, являющихся его близкими родственниками.

Кредитный договор, заключенный между МФК и должностным лицом/сотрудником МФК, должен содержать пункт о том, что в случае нарушения должностным лицом/сотрудником МФК условий кредитования, предусмотренных подпунктами 1-8 настоящего пункта, кредитный договор подлежит изменению на условиях, предусмотренных пунктом 24 настоящей Инструкции.

21. Максимальный совокупный размер кредита, выданного одному сотруднику МФК, не должен превышать 5% от собственного капитала МФК;

22. Внутренний документ МФК, регламентирующий порядок кредитования сотрудников, должен содержать положения о кредитовании должностных лиц МФК, соответствовать требованиям Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики, банках и банковской деятельности», нормативным правовым актам Национального банка и содержать, как минимум, следующее:

- долю кредитов, выданных должностным лицам МФК, к общему объему кредитного портфеля МФК;
- максимальный размер кредита;
- сроки кредитования;
- процентные ставки (ценообразование);
- критерии оценки стоимости и приемлемости залога.

23. Внутренний документ МФК, регламентирующий порядок кредитования сотрудников, должен быть утвержден Советом директоров МФК. Совет директоров МФК также должен:

- ежегодно пересматривать внутренний документ МФК, регламентирующий порядок кредитования сотрудников, для того,

чтобы обеспечить его актуальность и соответствие кредитной политике МФК;

– контролировать деятельность Правления МФК (или другого аналогичного исполнительного органа МФК) по обеспечению выполнения требований внутреннего документа МФК, регламентирующего порядок кредитования сотрудников.

24. В случае нарушения должностными лицами МФК условий кредитования, предусмотренных пунктом 17 настоящей Инструкции:

– МФК должна в день обнаружения нарушения произвести изменение кредитного договора, предусмотрев в нем такие требования и условия предоставления кредита, которые не являются более льготными по сравнению с условиями и требованиями, применяемыми в это же время для подобных операций между данным МФК и другими лицами - клиентами МФК, не являющимися сотрудниками данного МФК и не являющимися любыми другими лицами, связанными с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы;

– должностное лицо МФК обязано возместить МФК разницу по процентам, образовавшуюся со дня получения кредита до даты изменения его условий;

– возмещение разницы по процентам должно быть предусмотрено в графике погашения кредита и процентов по нему, начиная с месяца, следующего за тем, в котором были изменены условия кредита.

25. Положения подпунктов 3, 4, и 5 пункта 17 настоящей Инструкции не относятся к приему депозитов МФК от аффилированных или связанных с МФК лиц, при предоставлении депозитных услуг на тех же условиях и требованиях, что и для других лиц - клиентов МФК, не имеющих с МФК общих интересов.

Денежные средства и займы могут привлекаться на основании решения Совета директоров МФК на таких условиях и требованиях, которые не являются более преимущественными по сравнению с условиями и требованиями, применяемыми в это же время для подобных операций и сделок между данным МФК и другими лицами, не являющимися аффилированными лицами и лицами, связанными с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы.

26. Каждый кредит, выдаваемый аффилированному или связанному с МФК лицу, должен быть обеспечен залогом, чистая стоимость реализации которого составляет не менее:

1) 120 процентов от суммы кредита, если кредит обеспечивается ценными бумагами Правительства Кыргызской Республики или связанным депозитом в МФК, выдающей кредит.

Связанный депозит означает отдельный срочный депозит (вклад), не являющийся корреспондентским счетом:

- со сроком не менее срока выдаваемого кредита;
- соответствующим образом, оформленный как залог;
- по которому запрещается движение средств;
- недоступный клиенту до тех пор, пока обязательства по кредиту не будут выполнены.

Рыночная стоимость залогового обеспечения в виде ценных бумаг должна переоцениваться МФК ежемесячно.

2) 140 процентов от суммы кредита, в случае любого другого вида залога.

27. Если стоимость залогового обеспечения становится со временем меньше величины, установленной в пункте 26 настоящей Инструкции, то такое обеспечение должно быть доведено дополнительно до требуемой величины путем заключения нового договора о залоге или внесении изменений в имеющийся договор о залоге и гарантировано дополнительным залоговым имуществом или заменено новым видом залога со стоимостью, достаточной для выполнения установленного требования, в срок не позднее пятнадцати рабочих дней со дня переоценки.

28. После одобрения и выдачи кредита аффилированному или связанному с МФК лицу, такой кредит должен отслеживаться и оцениваться таким же образом, как управляются схожие кредиты, выданные другим лицам - клиентам МФК, не являющимся сотрудниками данного МФК и не являющимся любыми другими лицами, аффилированными, связанными, с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы. Инвестиции аффилированным и связанным с МФК лицам, должны отслеживаться и оцениваться периодически таким же образом, как и инвестиции другим лицам – клиентам

МФК, не являющимся сотрудниками данного МФК и не являющимся любыми другими лицами, аффилированными, связанными, с МФК и/или имеющими с МФК общие интересы.

29. МФК не вправе вступать в сделку с любым лицом, чтобы предоставить ему возможность:

1) оплатить или другим образом выполнить обязательство перед аффилированным или связанным с МФК лицом;

2) приобрести какое-либо имущество у аффилированного или связанного с МФК лица;

3) приобрести ценные бумаги, эмитированные аффилированным или связанным с МФК лицом.

Глава 3. Порядок принятия решения общим собранием акционеров МФК

30. Акционеры МФК обязаны добросовестно и разумно осуществлять свои права и обязанности в целях безопасной, здоровой и надежной деятельности МФК.

31. Общее собрание акционеров принимает решение об осуществлении операции или заключении сделки с заинтересованностью со связанным с МФК лицом в случаях, указанных в пункте 13.

32. Совет директоров МФК несет ответственность за надежную и благоразумную деятельность МФК, включая поддержание высоких стандартов этики и порядочности. Совет директоров МФК должен предоставить детальный отчет для общего собрания акционеров МФК, который должен содержать полное описание предлагаемой операции или сделки, включая анализ, указанный в подпункте 4 пункта 17 настоящей Инструкции. Совет директоров МФК должен предпринять любую попытку для решения вопроса в исключительных интересах МФК до того, как принять решение о передаче вопроса на рассмотрение общему собранию акционеров МФК.

33. Акционер, который мог бы получить предпочтительный режим по операции или сделке (прямо или косвенно, или через лицо, с которым акционер имеет общие интересы) с аффилированным или связанным с МФК лицом не вправе участвовать в обсуждении, влиять

или пытаться влиять на голосование общего собрания акционеров МФК, или голосовать по вопросу одобрения операции или сделки.

34. Акционеры могут одобрить операцию или сделку, которая предоставляет предпочтительный режим аффилированному или связанному с МФК лицу только в том случае, если 2/3 голосов от общего количества голосующих акций будут отданы «за» осуществление указанной операции или сделки.

35. Если каждый акционер МФК является лицом, которое могло бы получить предпочтительный режим по данной операции или сделке (прямо или косвенно, или через лицо, с которым акционер имеет общие интересы) или, если такие акционеры составляют более трети от количества акционеров, то такая операция или сделка не может рассматриваться общим собранием акционеров МФК и не может быть осуществлена МФК.

Глава 4. Требования к предоставлению отчетов

36. МФК должна вести документальные записи (отчеты) в соответствии с требованиями законодательства Кыргызской Республики и настоящей Инструкции. Эти записи должны содержать информацию обо всех аффилированных и связанных с МФК лицах с указанием сумм и условий всех операций и сделок с указанными лицами и лицами, связанными с указанными лицами общими интересами.

37. МФК должна вести записи обо всех кредитах, полученных его должностными лицами от других ФКО, или о других операциях, по имеющиеся информации у МФК. Каждое должностное лицо МФК, получившее кредит в других ФКО, или обратившееся с заявкой на получение кредита в другие ФКО, должно не реже одного раза в полгода представлять в МФК письменные отчеты обо всех существующих и вновь полученных им в течение отчетного периода кредитах, не позднее 10 числа месяца, следующего за отчетным. Для учета этих отчетов МФК должна вести отдельное досье и при их обновлении МФК должна составить протокол, где должны быть указаны все изменения, произошедшие за отчетный период.

38. Председатель и каждый член Совета директоров МФК, должностное лицо МФК раз в год должны представлять Совету

директоров МФК и его руководству письменное изложение информации в отношении его коммерческих, бизнес и других материальных интересов. Отчет должен включать перечень лиц, связанных с Председателем и членами Совета директоров МФК, должностными лицами МФК общими интересами, и степень таких интересов в каждом случае. Председатель, каждый член Совета директоров МФК и должностные лица МФК должны уведомлять МФК в письменной форме в течение двух рабочих дней о любых изменениях информации в отчете.

39. МФК должна поддерживать адекватную систему внутреннего контроля для обеспечения соответствия своей деятельности требованиям настоящей Инструкции.

40. МФК должна представлять в Национальный банк информацию об операциях с аффилированными и связанными с МФК лицами, в составе Периодической регулятивной отчетности.

41. Все отчеты с соответствующими приложениями (анализом), требуемые в соответствии с настоящей Инструкцией, должны храниться в МФК не менее 5 лет после возврата всей задолженности по кредиту и по завершении операции и сделки с аффилированным и связанным с МФК лицом.

Глава 5. Заключительные положения

42. МФК запрещается осуществлять любые операции и сделки с аффилированными и связанными с МФК лицами, если в результате совершения таких операций и сделок финансовое состояние МФК ухудшится и вызовет финансовые затруднения и создается угроза интересам МФК, вкладчиков и других кредиторов.

43. Если акционеры, Председатель и члены Совета директоров МФК и должностные лица МФК принимают решение или голосуют за принятие решения о выдаче кредита и кредитных заменителей, проведение операции или сделки с аффилированным или связанным с МФК лицом, противоречащего требованиям настоящей Инструкции и законодательству Кыргызской Республики, в результате чего МФК понесла убытки или не получила доход, то указанные лица несут ответственность за возврат таких убытков или задолженности

МФК по этому кредиту, операции или сделке в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

44. Все внутренние документы МФК (политики и процедуры) должны соответствовать требованиям настоящей Инструкции

45. Любые операции и сделки между МФК и аффилированным или связанным с МФК лицом, заключенные в нарушение требований настоящей Инструкции и законодательства Кыргызской Республики, являются ничтожными.

46. Невыполнение требований настоящей Инструкции является основанием для применения мер воздействия со стороны Национального банка, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

720001, г. Бишкек, пр. Чуй, 168
от 15 июня 2017 года
№ 2017-П-12/25-7-(НПА)

О внесении изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики» Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Внести изменения и дополнения в следующие нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики (прилагаются):

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению рыночным риском в коммерческих банках и других финансово-кредитных учреждениях, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики» от 28 июня 2006 года № 19/2;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению страновым риском в коммерческих банках и иных финансово-кредитных учреждениях, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики» от 28 июня 2006 года № 19/3;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению операционным риском в коммерческих банках Кыргызской Республики» от 15 декабря 2005 года № 37/5;

– постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об основных требованиях к Комитету по аудиту» от 20 ноября 2003 года № 32/7.

2. Настоящее постановление вступает в силу с 22 июня 2017 года.

3. Юридическому управлению:

– опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;

– после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

4. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, ОЮЛ «Союз банков Кыргызстана», областных управлений и Представительства Национального банка Кыргызской Республики в Баткенской области.

5. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на члена Правления Национального банка Кыргызской Республики Т. Джусупова.

Председатель

Т. Абдыгулов

**Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 15 июня 2017 г.
№ 2017-П-12/25-7-(НПА)**

Изменения и дополнения в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики

1. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению рыночным риском в коммерческих банках и других финансово-кредитных учреждениях, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики» от 28 июня 2006 года № 19/2 следующие изменения и дополнение:

– в наименовании, в преамбуле и в пункте 1 постановления слова «финансово-кредитных учреждениях» заменить словами «финансово-кредитных организациях»;

в Положении «О минимальных требованиях по управлению рыночным риском в коммерческих банках и других финансово-кредитных учреждениях, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики», утвержденном вышеуказанным постановлением:

– в наименовании Положения и в наименовании Приложения 1 к нему слова «финансово-кредитных учреждениях» заменить словами «финансово-кредитных организациях»;

– пункт 1.1. изложить в следующей редакции:

«1.1. Настоящее Положение устанавливает обязательные для соблюдения коммерческими банками и Государственным банком развития Кыргызской Республики (далее - банки) минимальные требования к организации управления рыночным риском.»;

– пункт 1.2. изложить в следующей редакции:

«1.2. Положение определяет основные элементы и принципы управления рыночным риском в соответствии со стандартами разумной банковской практики, и являющиеся дополнительным руководством для банков по минимальным требованиям к системе

управления рисками (см. Примечание 1), которые предусматривают, как минимум, следующее:

- цели и задачи управления рыночным риском;
- порядок выявления, оценки, определения приемлемого уровня рыночного риска и мониторинга за уровнем рыночного риска, в том числе на консолидированной основе;
- принятие мер по поддержанию приемлемого уровня рыночного риска, включающих в том числе контроль и /или минимизацию риска;
- порядок информационного обеспечения по вопросам рыночного риска (порядок обмена информацией между подразделениями и служащими, порядок и периодичность представления отчетной и иной информации по вопросам управления рыночным риском);
- порядок управления рыночным риском при изменении структуры финансовых инструментов, их количественных и стоимостных показателей, разработке и внедрении новых технологий и условий осуществления банковских операций и других сделок, иных финансовых инноваций и технологий, при выходе на новые рынки;
- распределение полномочий и ответственности между Советом директоров, исполнительными органами, подразделениями и служащими в части реализации основных принципов управления рыночным риском;
- порядок осуществления контроля за эффективностью управления рыночным риском.»;
- примечание 1 к пункту 1.2. изложить в следующей редакции:
«Примечание 1. В соответствии с Положением «О минимальных требованиях по управлению рисками в банках Кыргызской Республики», утверждаемым постановлением Правления Национального банка Кыргызской Республики.»;
- пункт 2.2 дополнить подпунктом 2.2.4. следующего содержания:
«2.2.4. Риск кривой доходности – это риск, который возникает в результате колебаний процентной ставки до срока погашения. Он влечет за собой изменения в соотношении между процентными ставками разных сроков погашений одного и того же индекса или рынка.

Изменения кривой доходности могут подчеркнуть риск позиции банка, усилив при этом эффект несовпадения сроков.»;

– в пункте 3.10 аббревиатуру «НБКР» заменить словами «Национальный банк Кыргызской Республики»;

– примечание 6 к подпункту 5.2.1 изложить в следующей редакции:

«Примечание 6. В соответствии с Инструкцией «О порядке соблюдения лимитов открытой валютной позиции и открытой позиции в драгоценных металлах коммерческими банками на территории Кыргызской Республики, утверждаемой постановлением Правления Национального банка Кыргызской Республики.».

2. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению страновым риском в коммерческих банках и иных финансово-кредитных учреждениях, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики» от 28 июня 2006 года № 19/3 следующие изменения:

– в наименовании, в преамбуле и в пункте 1 постановления слова «финансово-кредитных учреждениях» заменить словами «финансово-кредитных организациях»;

в Положении о минимальных требованиях по управлению страновым риском в коммерческих банках и иных финансово-кредитных учреждениях, лицензируемых Национальным банком Кыргызской Республики, утвержденном вышеуказанным постановлением:

– в наименовании Положения слова «финансово-кредитных учреждениях» заменить словами «финансово-кредитных организациях»;

– пункт 1.1. изложить в следующей редакции:

«1.1. Настоящее Положение устанавливает обязательные для соблюдения коммерческими банками и Государственным банком развития Кыргызской Республики (далее - банки) минимальные требования к организации управления страновым риском.»;

– пункт 1.2. изложить в следующей редакции:

«1.2. Целью настоящего Положения является установление минимальных требований к политикам, процедурам и внутреннему

контролю в банках для формирования в банках адекватной системы управления страновым риском, включая риск перевода (трансфертный риск) и суверенный риск, которые предусматривают, как минимум, следующее:

- задачи управления страновым риском;
- порядок выявления, оценки, определения приемлемого уровня странового риска и мониторинга за уровнем странового риска, в том числе на консолидированной основе;
- принятие мер по поддержанию приемлемого уровня странового риска, включающих в том числе контроль и /или минимизацию риска;
- порядок информационного обеспечения по вопросам странового риска (порядок обмена информацией между подразделениями и служащими, порядок и периодичность представления отчетной и иной информации по вопросам управления страновым риском);
- порядок управления страновым риском при осуществлении валютного банковского обслуживания, при разработке и внедрении новых форм и условий осуществления банковских операций и других сделок, финансовых инноваций и технологий, при выходе на новые рынки (по видам услуг, по видам валют и по территориальной (страновой) принадлежности);
- распределение полномочий и ответственности между Советом директоров, исполнительными органами, подразделениями и служащими в части реализации основных принципов управления страновым риском;
- порядок осуществления контроля за эффективностью управления страновым риском.»;
- подпункт 2.3.2. изложить в следующей редакции:

«2.3.2. Суверенный риск – риск возможных прямых или косвенных потерь, которому подвержен банк или любая из его дочерних компаний в результате неспособности или нежелания иностранного правительства погашать свои обязательства и обслуживать свои долги в соответствии с условиями, оговоренными договорами. Суверенный риск может возникнуть, например, в результате нехватки иностранной валюты или нежелания обслуживать свой государственный долг.»;

- в пункте 4.10. слово «учреждения» заменить словом «организации».

3. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению операционным риском в коммерческих банках Кыргызской Республики» от 15 декабря 2005 года № 37/5 следующие изменение и дополнение:

в Положении «О минимальных требованиях по управлению операционным риском в коммерческих банках Кыргызской Республики», утвержденном вышеуказанным постановлением:

- пункт 1.1. изложить в следующей редакции:

«Настоящее Положение устанавливает обязательные для соблюдения коммерческими банками и Государственным банком развития Кыргызской Республики (далее - банки) минимальные требования к организации управления операционным риском.»;

- пункт 2.2. дополнить абзацем четвертым следующего содержания:

«- процедура, регламентирующая в случаях наступления форс-мажорных обстоятельств (таких как, стихийные бедствия (наводнения, землетрясения, бури, пожары и иные природные либо техногенные катастрофы), технические катастрофы, эпидемии, введение чрезвычайного положения, массовые беспорядки, мародерство, военные действия и т.п.) порядок перевода работы на резервный центр (при наличии), и взаимодействие персонала системы.»;

- дополнить пунктом 2.9. следующего содержания:

«2.9. В целях управления операционными рисками, все банки должны обеспечить комплекс мер для восстановления и возобновления функционирования своих внутренних информационных систем согласно требованиям нормативных правовых актов Национального банка.».

4. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об основных требованиях к Комитету по аудиту» от 20 ноября 2003 года № 32/7 следующие изменения:

в Основных требованиях к Комитету по аудиту, утвержденных вышеуказанным постановлением:

- пункт 1.1. изложить в следующей редакции:

«1.1. Настоящие Основные требования устанавливают обязательные для соблюдения коммерческими банками, а также банками, осуществляющими операции в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования, ОАО «Финансовая компания кредитных союзов» и Государственным банком развития Кыргызской Республики (далее - банки) минимальные требования к организации управления рыночным риском.»;

- пункт 3.1. изложить в следующей редакции:

«3.1. Комитет должен состоять как минимум из трех членов Совета Директоров банка, назначаемых общим собранием акционеров банка. Два из трех членов Совета директоров должны быть независимыми членами. При этом независимость означает, что членом Комитета не могут быть:

- члены Правления и работники банка;
- деловые партнеры акционера банка;
- члены Совета директоров и акционеры другого банка.

При этом Председатель Комитета по аудиту в обязательном порядке должен быть один из независимых членов Совета Директоров банка, который не возглавляет Комитет по рискам.».